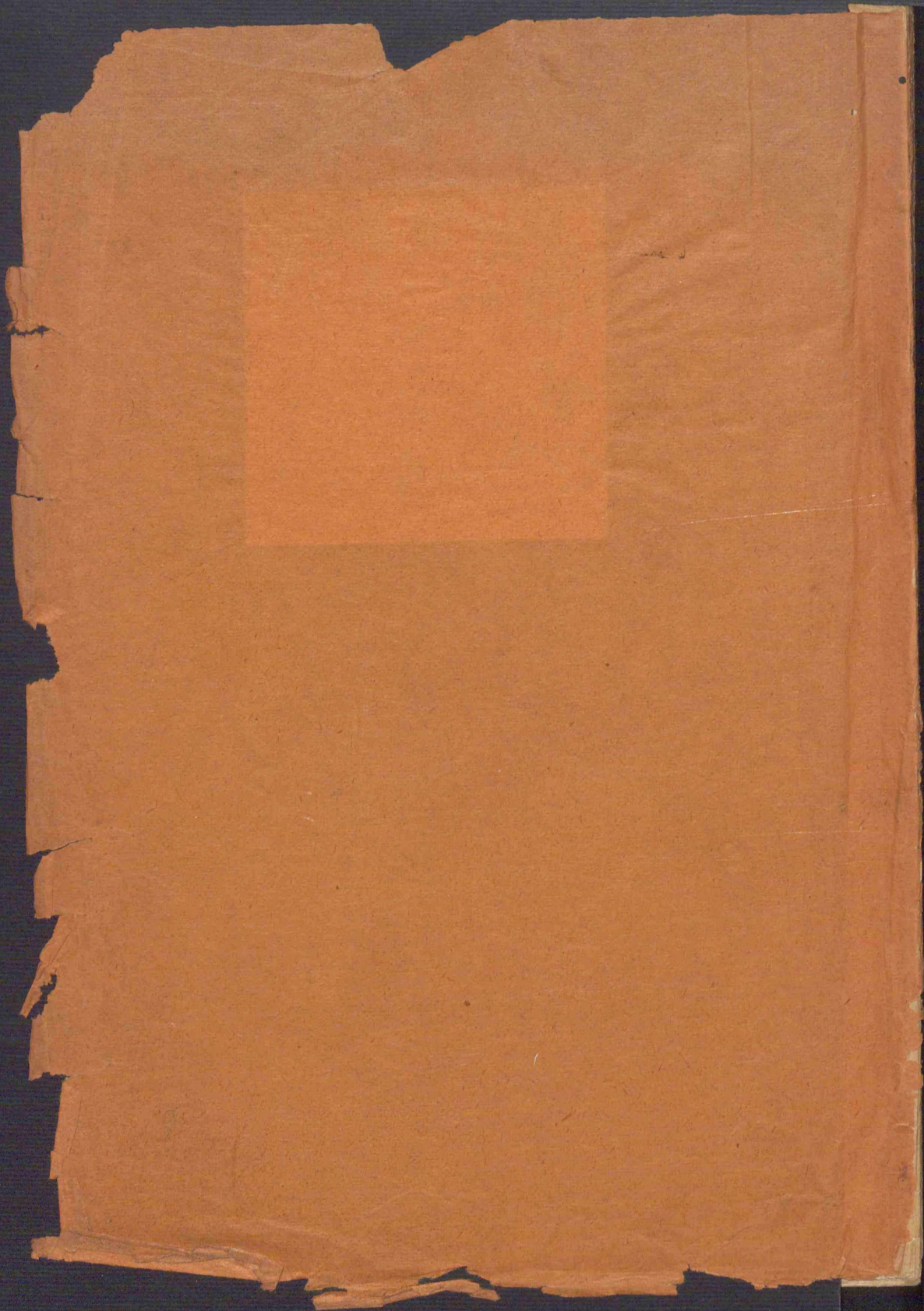

B
481.

KAUFMANN
DÁVID
KÖNYVTÁRA

B. 481

1134582

מנחה חדשה

מעינות נכבדי מים

סוכב סוכב הולכים עלי שפת הגדה של פסח, והיה
כל צמא לדבר י"י תתענג נפשו על מבוע מי בארות
מים חיים, אשר חפרתי לבאר מאמריהם הנובעים ממקור
חכמה, כריתי במשענתי אנכי

אשר זעליג הכהן לויטערבאך

מדראהאביטש.

דראהאביטש

בדפוס של הרבני הנגיד מו"ה אהרן צבי זוסניק נ"י
שנת תרנ"ג לפ"ק.

MINCHU CHADUSCHU

von

SELIG LAUTERBACH.

DROHOBYCZ

Druck uud Verlag von A. H. Župnik

1 8 9 3.

מִי נִפְתָּח.

זְכַר עוֹלָם לְבֵית יִשְׂרָאֵל, אֲוֹלָתָם מִמְצָרִים, כִּי בִיד חֹזֶקָה הוֹצִיאָם
אֶל מֵאֲרֶץ חָם, וּבִזְרוּעַ נְטוּיָה עָשָׂה שְׁפָטִים בְּרַהֲבִים נוֹגְשִׁיהֶם, וַיִּנְטֹלֵם
וַיִּנְשָׂאֵם לְעַם סְגוּלָה, וְלִהְיוֹת לָהֶם לֵאלֹהִים נֹצֵחַ נֹצְחִים, חֲמִשִּׁים פַּעֲמִיִּם
בֵּא בַתּוֹרַת מֹשֶׁה מְפֹרָשׁ זָכַר כֹּל הַנְּעִשָׂה, לְמַעַן דַּעַת כִּי בָרַב כַּח
וְתַעֲצוּמוֹת עוֹן הִיְתָה זֹאת נִפְלְאוֹת הָיָא בְּעֵינֵינוּ, וַיִּכְתַּב בְּסֵפֶר לִזְכְּרוֹן
לְדוֹר דּוֹרִים וְלֹא יִשְׁכַּח מִפִּי זִרְעֵינוּ וְזִרְעוֹת כָּל הַקְּרוֹרֹת הַמוֹצֵאוֹת
אֲז לֹא־בֹתֵינוּ עַד עוֹלָם. וְגַם כִּי גַלְיָנוּ מֵאֲדַמְתֵּינוּ נִפְזַרְנוּ בְּאַרְצוֹת וְקִצְוֵי
אִיִּים רַחֲוִיקִים, הַתְּקוּהָ כִּי עֵינֵי ד' פְּקוּחוֹת וְהוּא יִשְׁמֹר אוֹתָנוּ לְבַל יִבּוֹלַע
לָנוּ, וְעוֹד כִּימֵי צֵאתָנוּ מֵאֲרֶץ מִצְרַיִם יִרְאֵנוּ נִפְלְאוֹת, הָיָא תֵּאֱמַצְנוּ וְהוּא
הַנִּסְבָּה אֲשֶׁר לֹא נִטְבַּע בְּיוֹן מִצּוֹלָה וְשִׁטְף מִים רַבִּים אֵלֵינוּ לֹא יִגְעוּ. (*).

ע"כ כֹּל חֲכָם לֵב יִכְתּוּב אֶת יָדוֹ לְד' יִמְלַל גְּבוּרוֹתָיו, יִסְפֵּר כֹּל
הַתְּלֵאָה אֲשֶׁר מִצֵּאתָנוּ אֲז בְּהִיוֹתָנוּ בְּאַרְץ אוֹיְבָנוּ, אֶת עֲבוֹדָתָם אֲשֶׁר עֲבָדוּ
בְּנוֹ בַּפֶּרֶךְ, וְנִבְלִיָּהֶם לְשֵׁרֵשׁ כֹּל זָכַר לָנוּ, יִשְׁמִיעַ תְּהִלַּת י"י, וְכֹל בִּשְׁר
יִבְרַךְ שֵׁם קִדְשׁוֹ, וְעַד הַיּוֹם רַבּוּ כְּמוֹ רַבּוּ מִבְּאֵרֵי הַהַגְדָּה ש"פ, וְגַם
אַנְכִי עוֹד בִּימֵי חֲרָפֵי הַרְמוֹתַי אֶת יָדֵי לְכַתּוּב בְּאוֹרִים לַהַגְדָּה, וְקִצְתָם
נִדְפְּסוּ בַמַּ"ע שׁוֹנִים, וְהִרְבָּה עֲנִינִים עוֹד לֹא רָאוּ אֹר וְשִׁמוֹנִים הָיוּ בְּאוֹהֲלֵי,

(*). הַהִבְטָחָה שְׁכַתוּה"ק וְאֵף גַּם זֹאת בְּהִיוֹתָם בְּאַרְץ אוֹיְבֵיהֶם לֹא מֵאֲסִתִּים וְלֹא
נִעֲלָתִים לְכַלּוֹתָם לְהַפֵּר בְּרִיתִי אִתְּכֶם כִּי אֲנִי י"י אֱלֹהִים, וְנִבְיָאֵת יִרְמְיָה
בְּשֵׁם י"י כִּי אֶעֱשֶׂה כֹּלָה בְּכָל הַגּוֹיִם אֲשֶׁר הִפְצִיתִיךְ שָׁמָּה. וְאוֹתְךָ לֹא
אֶעֱשֶׂה כֹּלָה. עֲדִים נֹאמְנִים לָנוּ כִּי עַד הַיּוֹם כְּנִים וְאֲמִתִּים הַדְּבָרִים הָאֵלֶּם
וְעַל הַרוּצָה לְעִיּוֹן בְּסִפְרִים יִרְאֵה בַחֹה"ל שְׁעַר הַבְּחִינָה פ"ה וּבְכַזְּוֵי מֵאֲמַר
ד' ס' ק"ב ק"ג וְהִרְבָּה סִפְרִים אַחֲרָיִם, אֲשֶׁר רוּחַ הַחֲכָם ר"א צוּוּיִסְפַּעַל
הַכְּהַן ז"ל קִבְּצָם בְּמֵאֲמַר (בְּקוֹנְטְרַס מְלִיץ אַחַר מְנֵי אֶלְף) וַיִּדַּע עַד הַיּוֹן
הַדְּבָרִים מִגְּעִיעִים.

וחשבתי את דרכי לאסוף כולם יחד ולשית עליהם נוספות ולשלחם
החוצה מנחה חדשה להקוראים הנכבדים ואני תקוה כי כמו שמצאו
הן בעיניהם מחברותי מנחת אזכרה, מנחת ערב, ומנחת כהן
כן יתענגו על מנחתי החדשה, ובלב טוב יתנו מחיר המנחה לטובת
חברת "ישרי לב", אשר נוסדה בשנה הזאת לתמוך כל החברים לעת
מצוא, ולסעדם אם ח"ו יפול הנופל מהם למשכב, ויקדמו ספרי זה
במנחת כסף אשר קודש היא לטובת החברה.—

וראיתי אני כי טוב לתת בראש המחברת קצת דינים הנחוצים
לליל שמורים לסדר ש"פ. האמנם יש ת"י קונטרס גדול מדינים שונים
ומעין נובע עלי שפת מים קדושים רחב ידים בפלפול ש"ת, ולבלי
להלאות הקוראים הנכבדים הדפסתי אך קצת מהם. והיה בזה להם
שלום וברכה, מאלהי המערכה, כאות נפשם ונפש מוקדם

אשר זעליג הכהן לויטערבאך

בלאיא הרב וכו' מוהר"ר יעקב בצלאל הכהן לויטערבאך מדראָהאָביטש.

דינים פרטים להסדר.

יערוך שלחנו מבעוד יום כדי לאכול תיכה משהשכה, וייפאו בכלים ומצעות נאות כפי יכלתו (ח) ומהרי"ל היה מעמיד כלים נאים הממושכנים תחת ידו מעכו"ם על שולחן מיוחד בפסה (ח"י תע"ב) ויעמוד מהר מביהמ"ד כדי שיאכל מיד שלא ישנו התנוקת, ומפ"ז המנהג במדינתנו שמניחין התנוקת לחטוף האפיקומן שעו"ז יתעוררו לשאול (שם): ואפי' עני שאין לו מצע וכו', יסב עכ"פ על הספסל על שמאלו ואפי' אטר יד, ומותר לסמוך על ירך חברו אבל לא על ירך עצמו (ש"ע ומ"א תע"ב): נשים חייבות בד' כוסות (ג) ובכל מצות הנהוגות באותו ליל ומצוה ליתן לכל תנוק שהגיע לחנוך כוסו לפניו (שם) ואשה שיש לה בן שהגיע לחנוך ואין לה רק ר' כוסות מצומצמות תשתה היא ותאמר ההגדה והבן ישמע ממנה (פ"מ תע"ב באשל סקמ"ז): נהגו הנשים שלא להסב (רמ"א) ובן אצל אביו יסב אפי' הוא רבו מובהק (ע' פ"ח וחי"ק סק"ח) ותלמיד לפני רבו א"צ הסיבה (ר"ל רבו בתורה אבל לא המלמדו אומנות) אפי' אינו רבו מובהק, אך כשניתן לו רשות (הסכמת אחרונים ופ"ח ולא

מעין נובע.

א) כן צנהרי"ל והוצא בק"י. אך לפי הגירסא שהיה לפני הנוגן אצרהס, שלא היה נשתמש בכלי עכו"ם וכו' רק צפקה, הקשה: וכי צפקה נותר לגזול וכו' ע"ש ולי כראה דאף לגירסתו הפירוש צנהרי"ל שאף אם נתן לו העכו"ם רשות להשתמש בכלים תמיד, לא היה נשתמש בהם כיון דגם בכליו של עלונו כיון לנעט בכל השנה כו"ש ונהרי"ל וצאה"ע נשום וזכר למרזבן, אבל צפקה שנולה להרצות בכלים וכלים שונים השתמש גם בהם ולשנוות, זה נשתנועת לשונו "שלא היה נשתמש רק צפקה" הרלון אף שהיכולת צידו לשנוע בהם תמיד וכו' לא שנוע רק צפקה. וכל הטעם כדי לזכור הקדש שעשה השם עוננו צוה ששאלו לנו הנזירים כלי כסף וכלי זהב ושנוולות: וע' צו"ד ט"ז ס' ק"כ סק"י נשתנוע דאף בלא רשות עכו"ם נותר לשנוע בכליו וכ"כ הפר"ח ע"ש. ולענין טבילת כלים הנושטכנים ע' יו"ד ק"כ סק"ט דאם רעת העכו"ם לפדותם (ואפי' סתנא) יעזב בלא צרכה וכ"כ הפר"ח.

ב) הטעם, צפקהים (ק"ח): שאף הם היו באותו נק וצרכ"י ורש"ז"ם שם הטעם שצשכר נשים לדקניות נגאלו כדאיתא (קוטה י"א ע"ש). והמוס' שסד"ה היו סתרו דצריהם ודקתני שאף נשתנוע שאינם עיקר. ול"כ דאין כונת רש"י ורש"ז"ם דרק צזכותם נגאלו דהרי א"י צצדרכ שה"ש (הצחתי צני ונגידו) צזכות ד' דצרים נגאלו שלא שינו שנים וכו' וגם אנו צזכות קצלת התורה לאחר ג' חודשים נגאלו (ערש"י שמו"ג) אך הכונה שגם צזכותם עמד לישראל. וזה שאנו "שאף" וכו'.

A

מים קדושים

בעטרת זקנים) ובפני ת"ה מופלג בדורו לא יסב וכשאוכלין על שלהן אחר בפ"ע יסב (דמ"א) והשמש צריך הסבה (שם) וכן עבדים ומשרתים ישראלים נכון שיסבו (ח"י): אבל תוך יב"ה על אביו ואמו, ותוך ר' על שאר קרובים (כגון שלא נהג ז' לפני הרגל) צריך להסב וא"ל לא יצא (אחרונים, ופר"ח וע' ישועת יעקב ס"י תע"ב) ולאוי שישב במטה שאינה כבודה וכלולה ביופי, ורק כר א' מראשותו (פ"ט במשכנות סק"ג) והקיטל לא ילבש, וי"א דילבישנו (ע' פ"ט באשל סק"ה וכ"כ הד"ה משמו. והט"ז סק"ג כ' דילבישנו וכ"כ ח"י ובאה"ט וכן משמעות ישועות יעקב דמסיק שם ושאר דברי"ג כ' כדרך כל הארץ): ערל היינו שמתו אחיו מחמת מילה, או מומר לערלה חייב במצה ומרור (חוי"ן מפסח) ובין חייב בר' כוסות ודומיו והסומא חייב בקריאת הגדה (ועמ"ש פ"ט תע"ג במשכנות סק"ט) וכשמגיע למצה זו ומרור זה לא יאמר ז"ו וז"ה (ועמ"ש אצל מצה זו בהערה) וגר. יכול לאמור כל סדר הגדה ועבדים היינו (ש"ת תע"ג סק"ז בשם אור החיים, בהעלתך): אונן ר"ל בליל א' וב' ישמע ההגדה מאהר (ואם אין אחר יאמר בעצמו הכל) ומצה ומרור יאכל ויברך וחייב בכל מצות הנהגות באותו לילה (פ"ט ת"פ וד"ח) וגם יסב (ג): לכתחלה ראוי שישב כל איש בכל הסעודה ובדעיבד אם היסב רק בר' כוסות ובעת אכילת מצה יצא. ואם אכל בזית מצה בלא הסבה יחזר ויאכל, ואם שכח, סומך על מה שישב באכילת אפיקומן ואם באכילת אפיקומן לא היסב א"צ לחזר ולהיסב (ע' פ"ט תע"ה, ברמ"א סק"א) ואם לא הסב בשניהם צ"ע מה דינו ונראה דסומך אראבי"ה ויוצא בלא הסבה, ובשעת הברכה נכון שרא יסב (ד): אם שתה כוס ראשון בלא הסבה, לא ישתה כוס אחר (אבל

מעין נובע

ג) פליאה י"ט ש"ג דר"ח דיושב בלי הסבה, ונאין לקח זאת, אחרי דאין חל אצילות ואכילות, ומייצג ככל הנוגות נדוע לא יסב? ונפשיעות הש"ס הוא כ"ס דיסב לשם ונורה, דהרי אפי' צננת דעלמא התיירו לאונן להיסב, דאונרו (צרכות פ' ני שנתח) צננת נייסב ואוכל גסר וכו' וע' צע"ך ס"י שני"א, וצנוח"כ שגגה פלטה קולנוסו. וע' ח"י תע"ב.

ד) צפ"ו צאטל תע"ג סק"ב כ' צפסח הקדוש והגדלה הכל נייושב והסבה, אכן הזכור לצננתם ונהדרת תניחא כ' צאות פסח צעס ויהי"ד ס"י דין דצננת צרכה אסור להסב, ושקלי וטריא צדצרי, צתחלה רלה להסכים עונו וצסוף ונסיק ח"ל דנאי הפטיט ליה ז"ל דגס צשאר צרכות אסור להסב, פשיעות' דנר לא ידענא ונ"ל, דאינא דוקא צרה"ז שיהא דאורייתא המחניירו זה שלא להסב, אבל צשאר צרכות דצנן לא וכו' ונניא ראיא ונתוס' ספ"ג שלשה שאכלו דכתנו דוקא צרה"ז המחניירו זה להיות יושב וננצך לפי שהא דאורייתא ונשא"כ צשאר צרכות עכ"ל. וי"ו לי נראה דלא יסב, דע"כ לא קאונרו התוס' רק לענין ישיבה דצשאר צרכות א"ל ליסב, אבל לענין הסבה צדאי נכון שלא יסב, צפרט דהפ"ו צעלנו כ' דיסב צדאי לצננת זו נכון ו"כ שלא יסב, ודהלרין ישיבה ע"כ צכדי שיהיה כונחו עליו כנו צרה"ז צחינה ויראה, ב"ש צננת שגריך שיהיה צירחא: וע' פדר פיוס שב' דיקדש ונעונר ויאנוו שפחיינו ואח"כ יסב וישתה צהסיבה, ויטו דהפ"ג ויתיר ישיבה, וי"ו עכ"פ לא יסב, והרי הנהרי"ד

מים קדושים

אם יש לו כוס גדול ולא שחה כולו יכול לשתות בהסבה בלא ברכה ולא הוא כמוסף דיכול לשתות כוס אחד כמה פעמים וסתם דעתו בשעה ברכה על כל הכוס) אבל טוב שבתחלה יהיה דעתו לשתות בין הכוסות הראשונים ואז אם ישעה ישחה בין כוס א' לשני כוס אחר בהסבה ובלא ברכה ולא הוא כמוסף על הכוסות: ואם שחה כוס ב' בלא הסבה יוכל לשתות כוס אחר בלא ברכה ובהסבה (דבין ב' לג' יוכל לשתות בלא הסבה ולא הוא כמוסף) אבל כוס ג' וד' אם שתאן בלא הסבה לא ישחה כוסות אחרים בהסבה משום דיצטרך לברך בפה"ג על כוס חדש והוא כמוסף על הכוסות (ה): אבל אם יש לו כוס גדול ונזכר ששחה [ורובן] בלא הסבה. אם נזכר קודם הלל או שאר ההגדה, ולא הסיה דעתו עדיין משתיית שאר הכוס אז יוכל לשתות השאר בהסבה ובלא ברכה ואם התחיל הלל או שאר הגדה הוא כנמלק, ואם ירצה לשתות הנשאר בכוס [יצטרך לברך שנית] אז אסור לשתותו דהוי כמוסף, וסומכין דיעבד אראבייה ריצא בלא הסבה (מ"א באה"ט פ"מ נד"ח): נכון שיהיו הכוסות ששופות (ו) ומודחות מבפנים מבעוד יום ואם לאו ירחם כעת, ויהיה הכוס שלם גם

מעין נובע

אוסר להסג, וניהו דאיסורא ליתא ונ"נ יותר טוב שלא יסב כיון דלא מלינו לפוסק סילטרך הקצה ואין צוה טום ונלוה כלל וע' צע"ז וק"י ובאה"ט ס' תע"ז דכל נקום סמוכר א"ל יש צוה איסור, דהפטור נדנר ועושהו נקלה הדיוט. ואולי אגב טעמא ליטא סריכא ליה להפ"נ בכתבו שישב וכ' ג"כ דיסב ועיקר צא לאשנועיין שלא יעמוד כונו שהוא דעת צעל סדר היוס.

(ה) דשנא הלכה כראציה דנזונה"ז א"ל להסב וכזר ילא כדין.

(ו) צנרכות (כ"א). עשרה דברים נאנרו בכוס ש"צ, פירש"י כוס של צהו"ל. אכן גם כוס של קדוש ושאר כוסות ש"פ לריך שלם ונקי ודווי'. וע' ונהר"ל וק"י אדם צהסדר בקלרה. אכן וננה שחק יעקב הביא דין שטיפה רק צס"י תע"ט סק"א נראה דכוס א' צ' ד' א"ל — ולאו דוקא שטיפה צוים רק צנפה כ"כ הנה"א תקפ"ג ונהסוספתא. ואם הכוס נקי ואין צו שזירי כוסות, (פי' שזירי יין ששרה צו פתו, ונ"א נרש"י צילה פ"צ) א"ל לטעמו, כ"כ התוס' צנרכות שס צסס ונהר"י. ואע"ג דצבוקף ס' הקודם כ' דאין פירודי הפת פונגין היין, ונ"נ הכל אחרו שזירים וננה ששרה פתו היו ונאוסים וגרועים טפי, כ"כ הנהלית השקל שס, אכן הבי"ח ס' תע"ט כ' צליל זה אף נקי ונהדר יטוף, א"כ ראינו דליל זה יש להדר יותר, א"כ כל ד' כוסות יטוף וכ"כ הפ"נ ט"ז תפ"ו, וע' זכור לאצרהס ה' פסק תע"ג צסס הפ"נ אות רכ"צ וח"ל כתז רש"ל כוס סני א"ל שטיפה והדחה וכן הונגה. — עוד כ' צפ"נ לעיין ס' שכ"ג צליל פסק אס אין לו כ"א כוס שלא טבל, י"ל דשרי לטבול צוים סרוחים צלילה צטביל וננות ד' כוסות, ואם אין לו י"ס אפשר דשרי להשתמש, כך דחתי עשה דרבנן ודקי לאיסור עניניה צנרכות וד"ק, ונשא"כ צנחתת וכו' עכ"ד. ולדעתי יש תקון שיאנרו לעכ"ס שיטבול הכלי דעלתה הטבילה, דלדעת הט"ז לאנן עליה, וגם יכול לעמוד עליו ולא אפי' להרנ"א שרי, ואע"ג דאזינרה לעכ"ס צנות, אחי עשה דרבנן ודמי צנות צנרקס ונלוה, סהרי לדעה הלי צס"ג שכ"ג

מים קדושים

יחזיק רביעית [ושעור רביעית כמעט מלא ב' קליפות מביצת תרנגולת, והיא שעור ביצה ומחצה, ע' ס' קנ"ט ומ"א ס' ר"י ובבבא"מ] ואם נשבר הבסיס שלמטה פסול (מהרי"ל) ואף שיכול לעמוד בלא סמיכה (שכנה"ג) ואפילו שבר מעט היינו חסרון כדי חגירת צפורן, או סדק אפי' בלי חסרון כלל וצריך שיהיה הכוס מלא, ואם נפגם (ז) ישפוך מעט משקין או מים לתוכו, ובלבד שלא יהיו גם הכלים אלו ששופך מתוכם פגומים, ויגביה הכוס מפה מהשרהן כדי שיראו המסובין ולא יסיה דעתו ממנו ומקבלו בכ' ידיו ונתנו בימינו, ואמר יד בשמארו שהוא ימינו, ולא יקח כוס שפיו צר (ח) שמעכב מלשתות [רביעית בלי הפסק גדול בנתיים]. ואם אין לו כוס אחר ברעבד מותר: צריך לשתות עכ"פ רוב רביעית ורוב כוס, ואפי' הכוס מחזיק כמה רביעית י"א שצריך לשתות רובו (ט) ואם

מעין נובע

וותר בעלנו לטבול בשנתו, וכן נראה ונדקתם ונך כוונ' דשרי. ונ"ש צבי" רס"א דאין ונטבילין כלים צע"ש עיין בזכור לאברהם (אות טבילה) דשם ויירי שא"ל להם בשנת (בשם הלכות) ועס"י ט"ז סעיף ה' דוותר לאמר לעכו"ם צנוקס ונלוה דבר שאינה נולאכה ע"ש צנו"א דיש ונקילין אפילו בעלמא דאורייתא. ואף צנוקס שאין ויסי נראה לע"ד שיוכל לוותר לעכו"ם שיכך חוץ לתחום לטבול, דהרי אין אדם נלוה על שניתת כליו (ע' ס' רנו"ו) וגם תחווין דרצנן (ע' אשל אברהם טש"ו סק"א) אי לאו דכ' הרנו"א ס' שכ"ג דאין נאמן עליה — ועוד כ"ל צאם אין לו ויסי יותן לעכו"ם צנתמה ויחזור וישאלנו ונאחרו כדאי' שכ"ג ס"ז ע"ש צנו"א ובאה"ע. אך לזה לא כ' הפ"ו היתר זה דבשתי' הרשצ"א חוכך בהיתר זה דהוי כהרנו"א דאסור (ע' אשל אברהם צנוקוו) ע"כ כ' דיסתנוש כך, וע' שערי תשובה שם סעיף י" ונ"ש צסם תשו' שאגת אריה ס' כ"ו וכ"ז. וע' ס' רכ"א ובאה"ט שם, וצו"ד ק"כ סעיף י"ז ובצ"ז שם ס' ק"י"ח וסיינן ר"א ור"צ ובזכור לאברהם עה"ת אות כ"ל.

(ז) ואם אין לו ויסי יש נוהגין ליתן צכום פירורי פת ע' צאה"ט סק"י. ובשעת הדחק ונצרך על כוס פגום: וכתב בצאה"ט: טוב יותר לצדק על יין פגום ונשאר ונשקים שאינם פגומים ולי קשה א"כ למה לא ישפוך ונעט ונשאר ונשקין ליי? וע' שבע"ת דין חדש ואכ"נ להאריך. ועיין סינין קס"ג וצנוגן צבורים ואלף הונגן עוד צזה. ודע שיותר טוב לערות ונכוס פגום לשאינו פגום ונלעשות צהיפק, דקנא קנא צטיל (וכ"כ צצגדי ישע צסם רס"ל צנורדכי ע"פ אות קי"א) ועט"ז קפ"צ סק"י דיתן ונעט ונעט וע"ש צנו"א. ועיין זכור לאברהם אות כ"ל. ואכ"נ להציא הכל.

(ח) וכתבו הפוסקים צסם א"ר דכל הכי ויילי דוקא צדאפטר אצל אם אינו אפשר יכול לצדק על כוס שצור וגם יכול לצדק על כסוי של כוס וקנקן וע"ע בצאה"ט שאין ליקח כוס צצתי ידי (האגרטהים).

(ט) כתב הר"ן צפרק ערבי פסחים (רי"ף דף כ"ה ובאלפסין דפוס פרעקצורג דף קנ"ה) ד"ה ואם טעם נולא לוגנא ח"ל צאנלע הדבור: ווייטו ה"ג לענין קידוש אצל לענין ד' כוסות אצריין לקמן והוא דשתא רוצא דכסא. הלכך אקידוש דפסחא דאית צ"י תרת, קידוש, והוי

לאו לא יצא. לכן יקח כוס מרביעית (י) וישתה רובו (מ"א) אבל כוס רביעי צריך לשתותו כולו שיברך ברכה אחרונה (ע' פ"מ תע"ג סק"ב ועשרת זקנים תע"א) וצריך שלא ישהה בשתייתו יותר משיעור רביעית, ואם שהה יותר, אז בכ' כוסות הראשונות, צריך לחזור ולשתות, ובאחרונות א"צ. ואם שהה יותר מכרי אכילת פרס [הוא לדעת י"א ד' בצים וי"א ג' בצים. ע' ס"י תרי"ב סעיף ח'] אפילו בשתי כוסות האחרונות צריך לחזור ולשתות (מ"א סקי"א): אם אין לו יין רד' כוסות רק (יא) אחרי המזיגה

מעין נובע

גני דר' כוסות צעינן שיטעום וננונו רובא דכסא וכו' ע"ש דלריך רוב הכוס אף היכי שהוא יותר ונרביעית. ולקונן (דף כ"ה: ודפוס פרעסבורג קי"ה) אהא דכתב הר"ף הסקה וננונו צניו ולב"צ יל. אור רב נחונן צן יעקב והוא דסתא רובא דכסא. וזיאר הר"ן כלונר דשתי כל חד וחד רובא של רביעית, וקני"ל שא"ל לכל אחד כוס חולק צפ"ע. והקטה ע"ז ונר"ן שפירא דדברי הר"ן קותרים זל"ז דכאן וננונו דכ"ל רוב רביעית ולעיל ונציא נכאן ראייה דלריך שיסתה רובא דכסא אפילו נחזיק כונה רביעית ובלא"ה לא ילא ע"ש דהונק צל"ע. ולי נראה שאין כאן קושיא כלל. דנ"ש הר"ן כלונר דשתי כל חד וכו' היה קשה לו האריך ילאו צ"צ הרי לריך עכ"פ לשתות רביעית ובלא"ה לא ילאו י"ח ונכיון דסתא הוא רובא דכסא לא נשאר להם כדי שיעורם? ונבאר הר"ן כלונר דסתא כל חד וחד רוב רביעית. עד"נ: הכוס נחזיק עשרה רביעית. שמה הוא ה' וחלי רביעית והיינו רוב כוס, ונשאר ויעטו ויינו ד' רביעית ונחלה (וא"כ לדקו דברי הר"ן לעיל ורלייתו נכונה דהרי שמה רובא דכסא, ה' רביעית ונחלה) ואח"כ שמה השני רוב כוס ונשאר היינו צ' רביעית ורבע ונרביעית וננונו יותר, ונשאר להשלישי צ' רביעית וננונו עוד, ושמה וננונו השלישי רביעית והננונו, ושמה הרביעי ונרביעית נשאר עוד כולו או רובו. ועד"ז כאר"א שמה רוב כוס, ולאו לננונו דכל אחד שמה רוב רביעית ולא יותר, אך הכונה דעכ"פ כולם שמו רוב רביעית אפילו האחרון שבהם, והראשונים הרי שמו כאר"א רוב כוס והיה ודאי לכ"א רוב רביעית ויותר. ודברי הר"ן אינם קותרים זל"ז ונכונים נאל. —

ודע שבשלטי הגבורים דיש פרק ע"פ אות צ' נפל טעות בדפוס שכתב: ויין כתב הטור דנלי לשתות הן רב הן וננונו ול"ע דהא אנרינין צפרק כילד ונצרכין פורתא גריד ורובא וננונו קעיל. וזה ט"ס ול"ל פורתא וננונו קעיל רובא וננונו גריד.

(י) ולכתחלה ישתה כולו ויולא לכ"ע. ע' פ"נו תע"ב, ט"ז סק"ח: ועט"ז קץ סק"ג. וכתב צפרא רוקח הגדול הלכות פסח רנו שמיצת כוס ישועות גינוטריא רביעית יין לכוס.

(יא) לכתחלה אין לננונו יין שלנו (ש"ב רע"ב סעיף ה') וצנינן קפ"ג כתב רנו"א: אין לריך לננונו, וננונו אם רולה רשאי. וכתב הס"י שם אף צנדיכות שאין היין חזק טריגין כן כי יש צוה יסוד ע"פ קבלה ע"ש. ולא אדע אם הקבלה אך צנדיכות? לננונו, אבל לקידוש וד' כוסות לא. אכן לפנ"ש צאטל אצרהם שם צטס נחיצות עולם וננונו שהיין הציא יללה לעולם וכאשר נחצה היין לננונו אינו ננונו לילול עוד אלא לצרכה. א"כ תנויד אם ונצרך על היין וננונו — ננונו עיין סינן ר"ד ס"ה וצננו"א וננו"א סקט"ו וצפ"נו שם כתב יין צאטל וננונו אפילו יש

מים קדושים

כשיעור דד' כוסות, ואין לו רק כוס גדול, א"צ למלאותו רק יתן בו כדי רביעית בכל פעם (פ"מ תע"ב סק"ז) ואם אין לו שום כלי רק בכוס גדול שיעור לכל ד' כוסות ישתה בכל פעם רביעית על סדר ההגדה ומיהו לא יברך בכל פעם בפס"ג (דשמא לא יצא, ובהכות אין מעכבות, ע' פ"מ תע"ט סק"א) צריך לשתות ד' כוסות על הסדר ואם לאו, היינו שלא אמר הגדה בנתיים לא יצא ויחזור וישתה עוד ג' כוסות על סדר הגדה (פ"מ משבצות סק"ז) ויברך על כל כוס וכוס (שם מ"א סק"ח) : אפי' עני המתפרנס מצדקה, אם לא נתנו לו הגבאים, ימכור מלבושיו או ילוה לעצמו, או ישכיר עצמו לד' כוסות (יג) ומכור מנעלים שברגליו לצורך ד' כוסות, וגר ביתו עדיף מן ד' כוסות משום שלום בית (מ"א תע"ב) : אחר שרבים מעמי הארץ ומקנאים יחפשו עלילות, דמים תרתי במשמע, לא יחזור אחרי יין אדום, ויין לבן שהכהה מראיתו ותקנוהו בחלב חטה אעפ"י שכבר נתבטל בס' קודם פסח אם ידוע אותו יין לא ישאו ממנו בפסח דשמא נשאר קצת חלב חטה בעין (מ"א תמ"ז סקמ"ה) ויין שנתערב בו

מעין נובע

זיין יותר נאחד בטסה הולכין אחר הכוז ודוקא גבי ויט לא חסידי וכו' ע"ש סקט"ז וכתב עוד יין שלנו אינו חזק ואם יש בו רוב ויט יצרך עליו סהכל. —

(יב) בט"ע סינון ז' ס"ו צרנו"א ולא ילך יחף וכו' הנו"א : איחא צצצת (קכ"ט). לעולם יונכור אדם כל ויה שיש לו ויקח ונעלים לרגליו. וע"ש ציד אפרים שהגיה של"ג ג"כ דף קכ"ג א' ח"ל הוא גוחא לריצ"ק ונהכא לקרחינא כוניה הוי ח"ל כוניהכא לגוחינא ח"ל לרזקי ברחא קרחא זד'. ח"ל עיקרא שליפא בתונניא. חזייה דלא ונקיים ונקאניה ח"ל דעל סוס ונלך וכו' ודונעלוהי צרגלוהי זר אינט דלא הא והא דחפיר וקציר עב וניה ע"ש. וכתב יוד אפרים ע"ז ח"ל ל"ע על ריב"ק היכי עבד הכי וכו' וצנח"כ נעלם ונונו לפ"ש וי"ש הרש"א צח"א שהיה יוס שאסור צנעילת הסנדל או כ"צ או יוה"כ ע"ש *). ולזה לדעתי לא הסיב לו ריב"ק על זה שום דבר ויה שלא

(*) וחלוי היה ונחונת עניות. דהרי אגרו (פסחים קי"ג) ג' דברים לזה ר"ע לר' יהושע זנו (והוא ריב"ק, שר"ע קרח היה כו"ש רש"י סס) חל תונע ונעלים ונרגלך וכו' יען שהיה דרכו לילך יחף והזירו ע"ז. ונלחתי שכונתי לצעל סדר הדורות אות יו"ד ח"ל לונה היה לריך ר"ע להזייר וללוות שלא יונע ונעלים. צרגליו הא איחא צפרק ונפנין (קכ"ט). לעולם יונכור אדם קורות ביתו ויקח ונעלים לרגליו, חלל הוא הדבר כי ריב"ק הוא זנו טרחה אוחו הלוזקי הסרים שחולך בלא ונעלים ש"ג שהיה הולך יחף ואפשר שכן רגילו ונעוריו שהיה ר"ע עני וכו' ע"ש כל הענין. — וזהו תצין ונה טח"ל אח"כ גיזא גיזא תלת אונרת לי וכו' הרלון שהשטתה שהסיב להגיזאה הס נגד ג' טח"ל ונוש, נגד קרחא אונר הדרת פנים זקן שיש לריב"ק שהארין יונים כו"ש הרש"א צח"א ע"ש ונגד ברחא קרחא זד', שאין חסוד כלום כו"ש הרש"א סס, אונר חסוד ויש לו שונחת לב אשה טובה כו"ש החסד אשת חיל עי יונלל ורחוק ונפנינים נכרה וכו' וכו' ונגד הליכתו בלא ונעלים ונעוני אונר שהוא עשיר ולו נחלה צלי ונלרים צניס שכר פרי צטן. וצטן רשעים חסקר ג' חלו שיש לריב"ק והבן.

קצת ציקער קודם פסח מותר לשותו בפיסה (פ"מ): ואחרי שזה שנים רבות המציאו אנשים לעשות יין באמצעות חימיה הנקרא קונסטווין עד שאין בהיין אפילו טפה אחת מענבי גפן, וקצתם יתנו בהיין מים-חיים (אָקוויט, שפיריטוס) צריך כל אדם לקנות על פסח יין מאדם אשר שיוודע ברור שהיין אשר לפסח בלי שום תערובות מהנ"ל (י'): ומי שאין לו רק ד' כוסות מצומצמות (אחרי המזיגה) לא יחלק עליהם הלילה א' וב' רק יקה כלם ללילה א'. דבקיין אנו בקביעה דירחא ויום הראשון עיקר (מ"א תע"ב). ואם אין לו רק ג' כוסות יקה א' לקדוש וא' להגדה עד גאל ישראל והג' לבהמ"ה, והלל יאמר בלא כוס. ואם אין לו רק ב' כוסות נוטל א' לקדוש והשני לבהמ"ה ואם אין לו רק כוס א' נוטלו לקדוש ד"א דבהמ"ה אין טעון כוס (מ"א תפ"ג): קידש וכסבור יין ונמצא חומץ צריך לחזור ולקדש ולברך כפה"ג (שע"ת רע"א סקכ"ג בשם הרדב"ן). שנים או יותר המברכין על קדוש, דרכם להמתין שאחד מברך בורא פרי הגפן והבריו עונין אמן ושוב מברך השני בורא פרי הגפן וכו' ואין הראשון רשאי לענות אמן דהוי הפסק בין ברכה למעימה (שע"ת רע"א ס"ו בשם סמ"א): אין לברך הטוב והמטיב בלילי פסח שלא להרבות בכוסות (מהר"ל) ע"כ לא ישתה מב' מינים מטעם זה (י"ד) וכן לא ישתה יין לכן אחרי אדום (טו):

מעין נובע

עשה כן על דבריו הראשונים, יען שהגזירה כיון ללערו וללעוג על גזרות הנוקם ע"כ לא עשה לו — וראיתי להפ"ו שכתב דנרש"י פסקים קי"ג א' גראה דוקא ת"ח אקור לילך יקה ע"ש וכן נשנוע ונדברי רש"י (שבת קכ"ט.) ש"כ שאין לך זיוון וכן הנהלך יקה וכו' נשנוע נשוס זיוון נגעו זה אכן הגאון בח"א כתב דסוגיין דשנועתא גראה דרק נשוס ליגה נגעו זיה ע"ש. א"כ אין חילוק בין ת"ח לאינוש דעלמא. וכ"כ נא"ז שהגיה הר"ו סיון ז' סק"ג שכתב: ונעלה על גופו חטטין וכו' הרי נשוס זריחות הוא. והנה ל"ע אם ינוכר ונעליו ללורך ד' כוסות. ולדעתי דיונכור, חדא דהרי לא לוו לכוור עלונו קניית ונעלים רק לכוור כל אשר לו וחו לא, וזד' כוסות אונרו שיכוור עלונו. שכית לא ויזעיא לפירש"י דנשוס זיוון הוא וכאן יתא טעם זה דהרי התירו אפילו לכוור עלונו. (עיין באה"ט תרע"א סק"א) אך אפילו לטעם רש"י דנשוס זריחות הגוף הוא, אפ"ה כיון שאונרו שלריך לדחוק עלונו לשתות ד' כוסות אפילו כשנויין לו היין דהרי ר"י זר אלעאי לא שתי חונרא ושתי ד' כוסות ואונר חרנני לידעי ונפסחא ועד ענרתאי וכ"כ ז"י זשס הירושלני, א"כ גם כאן ינוכר ונעליו ללורך ארבע כוסות.

(ג) עיין ונאנרי תחזלות ותחזלות הנדפס דהעברי שנה יו"ד זר ר"ע והלכה.

(ד) פה היה הנוקם להסריך זדינים אלו וקלרתי לצלי להלכות הקורא. ועיין ונ"א קע"ה ונאנר חנן להרשב"ץ ונשע"ת וני שקדש כוס א' ז' על יין למוקים והציאו לו בחוק הסעודה יין אחר יצרך עליו זפה"ג ע' אשל אצרהס קע"ה סק"א זשס חשו"י ז"י ס"י ונ"ט דהצרכה ראשונה אחי לה דאין לך נוכל גדול וזה ונ"ל דה"ה אם הציאו לו לכוס ז' דיצרך עליו יותר עיין הלמוקים. ואם לצרך עליו הטו"ו כ' זנוגן גזורים זאלף המגן שס של"ע ונאנ"א הארכתי זהה וכחתי חות דעתי ופה נוקם שאונרו לקלר.

מים קדושים

ואם הביאו לו כוס שני יין אחר צריך לברך (מאחר שנזכר בנמי' בהדיא ע' מ"א קע"ה) וכשברך על יין האחר בהמ"ז א"צ לברך הטו"מ דהא כבר אמר הטוב והמטיב בברכת המזון (קע"ה ס"א) ויתר דיני הטו"מ ע"ש וע' בבאה"ט ובס"י ד"ח דיני קידוש:

יסדר הקערה ויניח עליה ג' מצות (ע' תשב"ץ הקטן ובמהרי"ל הובא בטור בשם מנהג אשכנז וצרפת וע"ש בב"י) וראוי שמצה שנייה תהיה הגדולה מכולן לפי שב"א צריך לאכול ממנה ב' החיכות א' המוציא וא' אפיקומן (ע' ח"י תע"ה בשם מהרי"ל). ויכסה המצות במפה (טז) נאה (וסדר הקערה יבוא לקמן) ויזהר שיהיו מצה שמורה משעת קצירה (ע' ח"א כלל קכ"ח). ובדיעבד יהיו שמורים משעת טחינה עד אחר האפייה וצריכים כוונה ואמירה בפירוש שיעשה אותם לשם מצוה (ע' ס"י ת"ס) ובדיעבד במחשבה סגי (פ"מ תפ"ב בטשבות סק"ב).

כל ימי החג אכילת מצה רשות אבל לבילוי א' ש"פ (ולרדוף גם ליל ב') החיוב מן התורה לכל אחד מישראל לאכול לא פחות מכזית מצה. ונקראת כן יען שמצוה לנו לאכלה. ושיעור זית כחצי ביצה לפחות (יז). וצריך לאכלו ביחד לא מעט מעט.

מעין נובע

(טו) עיין רנ"א קע"ה ס"ב ד"א אם שותה תחלה יין אדום והציאו לבן אף שגרוע וצריך הטו"ו לפי שהוא צריך לגוף והוא ונהנודכי פרק ע"פ. ולדעמי ל"ע אם צפסק וצריך עליו הטו"ו, דהרי צפיקון תע"ב כתב דנלוה לחזור אחר יין אדום ואפילו הלבן טוב כוונ האדום אם אינו נשוגח ונונו יחזור אחרי אדום, א"כ ראינו דצפסק להאדום חשיבות יותר והלבן, וצפרט אם הלבן גרוע דלא האדום חציב ועדיף ונונו ג"כ ע"כ כ"ל דח"ל לצדק על הלבן הטו"ו (וע' זרכות ל"ט ז') צפרט עיקר דברי הנהדכי הוא ונטעם דהלבן צריא לגוף וני יודע בלימה ונקום היה הנהדכי אשר צנדימתו הלבן עדיף וצריא לגוף, ועינינו הרואות ההיפך כי האדום צריא לגוף ואל האלטונוכא. ולולא יראתי לנגוע צקודט (דנאונר ונדכי נוצא צט"ע ופוסקים) נראה אחרי שזרכת הטוב ונטעיז היה לפי שזצלו כרנניקן צדס ישראל, והטוב שלא הסריחו, והנטעיז שנתנו לקצורה (עיין תוס' ע"פ ק"א :) א"כ האדום ראוי אשר עליו יצרכו הטו"ו יען אדום יורה על דס ישראל שזצלו צו כרנניס וכעין שאונרו לשותת צפסק יין אדום לזכר צפסק על צתי ישראל והדס היה להס לאות, ע"כ נראה דצביל צפסק לא יקח הלבן לצדק עליו א"כ הטו"ו אף ונס' ישועות יקצב נראה דיצדק הטו"ו.

(טז) וגי' נולות הס זכר לג' כחות שילאו ונונלריס כהניס לויס וישראלים (עיין ניי היס) ונהי שנוכסין צנופה עיין קינן רע"א טעס א' זכר לנן. א"כ הכי נוי עתה. ולטעס הצ' שלא יראה הפת צטתו. ואס ונקדט על הנולות ח"ל לכקות, אכן לטעס שכתצ הפר"ח זכר לנושארותס לזרות צטנולותס א"כ יכסה גם אס ונקדט על הנולות ועיין ונדכי תוס' ע"פ שלשה טענויס שנוכסין הפת.

(יז) כ"כ בח"א כלל קכ"ג. והגס להנעיין צקינן חפ"ו יראה ששיעור זית פחות ונעט ונחלי צילה ע"נ יען כי אין כל הציעות שוות וללאת י"ח יהיה עכ"פ חלי צילה (והא דלרין צ' זתיס

מים קדושים

ויש מחמירין להגניס כזית בפ"א ולבלוע כזית כאחר כשהיא מרוסק. ואם שהה מתחלת אכילה עד סופה בכדי אכילת פרס (היינו לחומרא ג' בעים) לא יצא (וע' סי' תע"ה ובמ"א) ואם יש חלל במצה אינו מצטרף לכזית דצריך כזית במצה עצמה (תפ"ו מ"א וה"א) ולכתחלה מצוה שיאכל כזית מאותה מצה שמברך עליה המוציא ועמו ממצה הפרוסה שמברך עליה המוציא ג"כ כזית. ואח"כ כזית שאוכל עם המרור בכריכה ואח"כ האפיקומן. אם אין לו רק ב' זתים מצה שמורה מש"ק יקחם לליל א' ויברך על זית א' המוציא ואכילת מצה. והשני יניח לאפיקומן. ואם אין לו רק זית א' יברך המוציא ועא"מ (ע' זכור לאברהם תפ"ב) והכריכה והאפיקומן מותר מצות המשומרים משעת לישה. אבל אם אין לו שום מצה שמורה מש"ל רק כזית משומר מש"ק, וגם בציקות שי"ב שאין משומרים רק משעת אפייה (שא"י בהם לדעת רוב הפוסקים ע' סי' ת"ט) אז יברך המוציא על אלו. ולא יברך עא"מ ויברך על המרור ויאכל הכריכה ג"כ במצה זו, ואחר כל אכילתו יברך באחרונה על האפיקומן על זית המשומר. על אכילת מצה" (תפ"ב ט"ז ופ"מ וח"א):

אם נשברה א' מהמצות לוקחין אותה לשנייה דבלא"ה פורסין אותה (רמ"א תע"ה) ואם אין לו רק ד' מצות שמורות יקח ב' לליל א', וב' לליל שניה, ויניח השני מצות בריל ב' שלימות עד המוציא. ואם אין לו רק ג', אם יספיק לו ליל א' במצה א' יעשה הכל בליל הא', ויניח לליל ב' שתיים משום לחם משנה. ואם לא יספיק לו א' לליל א' יקח א' וחצי לליל א' ולליל ב' ג"כ א' וחצי (תפ"ג ומ"א ח"א שם) ואם אין לו רק ב' מצות יעשה הכל ממצה א' בליל א' ויהיו השנים שלימות עד ברכת המוציא ואם לא יספיק לו יעשה מן א' וחצי לליל א' וחצי מצה לליל שני (רכו פה הדינים וקצתו ועל המעיין לראות בפוסקים עוד).

אם אין לו רק חצי זית מצה אין חוב לאכלו (שע"ת תע"ה בשם ש"י ח"ב סי' י"ח) עכ"פ יש בו קצת מצוה (יח) שיאכלנו (שם כשם סי' בנ"ח סי' תפ"ה ומח"ב וע' זכור לאברהם סימן תפ"ב וסוף הלכות חלה להרמב"ן במש"ש הגאון ר' יו"ט אלגזי בזה).

מעין נובע

המוציא ואכילת ונ"ה ע' ט"ז תע"ה סק"ג) ועיין ח"א כלל ק"ל, וחולה יוכל לסנווך על הפוסקים דכזית הוא שלים צ"ה אם א"ח לו לאכול ח"י צ"ה.

(יח) ולענין הדרכה פשוט דלא יצדק אחרי דלא ילא ידי חובת ונ"ה דאורייתא. ויהו אם יש לו צ' שלישים זית סעירה ושליש של צליקות ש"ג ונתערבו צאופן שלל ככרו ונתצטלו צרוז יש להסתפק אם יצדק על אכילת ונ"ה, דיש לאזור כיון שנתצטלו הצליקות צרוז נספכו להיתר כעו הסעירה ונצדק עליהם ואף דהוא היתר צהיתר וי"ו סיך ציעול כעו צעיפת חלב סנפל לעים ציו"ד ל"ט דקינ"ל דנתצטל. ולא דוני לנה דאיתא צכינון דל"ט דהיתר צהיתר לא סיך ציעול לענין כלאים ע"ש ש"ך סק"ח, או י"ל דלא איתרו ציעול רק לענין להחיר איסור לאכלו

מים קרושים

שנים שיושבים במאסר או הם במקום שאין להם רק כזית מצה, י"א דתלוי בכל דאלם נבר (שע"ת משו"ת בית יהודה סימן נ"ח) וי"א דהוי מצה גזולה (שע"ת תס"ב) לכן אם הכזית הפקר מי שבדיו לזכות זוכה, ואם הוא שותפות להם לא יצא, רק יהיה לכל אחד חצי זית לקיים עכ"פ קצת מצוה, ואין רשאי לוותר לחבירו שהוא יקיים כל המצוה ואיהו לא יקיים כלל. אך נראה שיטילו ביניהם גורל ואם יזכה אחד לקיים המצוה בשלימות יהיה חלקו שעל ידו נגמרה בשלימותה (ע"ש) ומכ"ש היכי שיש להם כזית ומחצה (י"ט) שמצוה שלא יחלקו רק לאחד כזית ולהשני חצי זית וישילו גורל או יפיים אחד להשני (שם) לכתחלה ילעום הכזית מצה עד שהוא מרוסק ובדיעבד אם בלעו יצא. אבל מצה בלא כונה כגון שנאנס מלמשים או עכו"ם יצא. רק צריך שידע שהיום ליל פסח וחייב באכילת מצה ואז אפילו בשעת אנסו ואפילו שידע שהוא מצה ואינו רוצה לאכול יצא. אבל אם סכור שאינו פסח או שאין זה מצה לא יצא (תפ"ה ש"ע ומ"א). וצריך שלא ישהה מתחלת אכילה עד סופה יותר מכדי אכילת פרס (הוא ג' בצים לחומרא) ואם לאו צריך לחזור ולאכול, ולכתחלה מצוה מן המוכחר שיאכל שני זתים (כ) ויבלעם בפעם אחת כשהם מרוסקים (היינו של המוציא וא"מ, עט"ז ופ"מ ומ"א סק"ד). [אם נשבע שלא יאכל מצה יש דינים הרבה ועל המעיין לראות בש"ע וח"י ופ"מ ובש"ך ח"מ ע"ג סק"א ובהגהת ח"צ שבט"ז שם (ובאו"ת ובעל שושנת יעקב כתב זאת בשם עצמו) ועיין בשע"ת כי אכ"מ].

אם שכח להפריש חלה בעיו"ט ונזכר ביו"ט, אם לא היה שעור חלה בכל עיסה ונצטרפו בכלי ביחד ביו"ט מותר להפריש חלה ביו"ט (דאז בא החיוב חלה ביו"ט) אבל אם נצטרפו בכלי קודם יו"ט, או שהיה בכל עיסה שעור חלה, שאז בא החיוב חלה קודם יו"ט, אסור להפריש חלה ביו"ט. ואם היה בכך עיסה שיעור (אם לא נתערבו די בשו"ר חתיכת מצה מכל עיסה ועיסה) ונתערבו המצות צריך לשייר מכל מצה ומצה מעט ואחר

מעין נובע

אבל לענין הנרכה על אכילת מלה לא שייך ציטול, ודבר זה לריך תלמוד. ועיין צדק טעם ק' התערבות פ"א ז' ג'.

(ט) ואם יש להם כזית אחד ונשונור נש"ק ואחד נש"ל לכאורה יכול אחד לוותר לחבירו. אבל נראה כיון דתרוויסו יכולין לנכך אף אם יש לכל אחד רק חצי זית ונשנייה נש"ק וחלי נשונור נש"ל, יחלקו ויקיים כאו"א קלת מלה ונן הנובחר. ואם יש לאחד כזית ונשונור נש"ק ולשני כזית ונשונור נש"ל פשוט דאין אחד יכול לוותר לחבירו ליתן לו חצי ונשונור נש"ק כיון דהרבה פוסקים נחנייךין דזה. וזה כ"ש נדין הקודם וק"ל.

(כ) הא דאין נזכרין ז' נרכות על הפרוסה לזד, נשוס דאין עושין נלות חזילות חזילות, וסא דנענין שיחבלם ביחד, דאם יאכל של הנוגיל חתלה שהיא שלמינה, הכי נאוחה אכילה לא י"ח מלה, ואין נענין לחם עוגי לשל מלה שהיא הפרוסה. עיין זכ"ל ה"פ תע"ה.

מים קדושים

י"ט יצרך כל החתיכות בכלי אחד ויקח חלה חתיכה אחת על כולנה. או ילוש ויאפה ביו"ט עיסה קטנה ויצטרפו עם המצות בכלי אחד ויסרוש מהעיסה קטנה חלה על הכל אפילו ביו"ט. ואפילו נצטרפו כל המצות בכלי אחד קודם יו"ט צריך לעשות תקנה זו (מקור חיים תנ"ז ח"י סק"ו) אכן אין נוהגין ללוש בתוך הפסח כלל. (דיני חלה מפאורים בפוסקים ראשונים ואחרונים וביו"ד שכ"ג וא"ה תק"ו ותנ"ו ופר"ח וישוע"ק שם וע' שו"ת מנחת יהודה והכור לאברהם מתר"ת אות פסח ובמק"ח). — ומכנים כרפס או ירק אחר שנאכל חי ומכושל שמברכין עליו בפה"א. ויבין מי מלח מבעור יום כשחל בשבת, ואם לא עשה מערב שבת יקח מעט חומץ או יעשה רק מעט מי מלח (סימן שכ"א, באה"ט תע"ג סק"ו) וכתב בה"א שיתן תחלה מים (כ"א) ואח"כ יתן לתוכו מלח, ואסור להכין משבת ליו"ט אלא יעשה המי מלח ליל יו"ט (פ"מ תע"ג סק"ה).

כל אחד מישראל חייב לאכול כזית מרור בליל פסח (כ"ג). ובעת שביהמ"ק היה קיים חיובא דאורייתא. ובמה"ז דרבנן (ע"פ ק"כ) ובאיזה ידקות שיוצאין בהם (מבוארים בסחים ד"ט). ע' בש"ע ואחרונים באורי שמותם. והמנהג לקחת חריין (קרעהן) ויפרד אותו בכרול (הנקרא רייבאייזען) ויעמידהו מעט מגולה שיפוג הריסותו (ועיין ח"א שהאוכל קריין שלם אין בו מצוה, ואני מוסיף שהוא בכלל אך את דמכם וכו' דחמירא סכנתא מאיסורא. וע"ש מ"ש בנשמת אדם נגד דעת בעל מע"ג שאוסר קריין שחוק, וכ"כ בשע"ת שהמחמיר יחמיר לעצמו ולא לאחרים ובפרט שעתה כולנו חלושי המזג, וגם היא חומרא דאתי לירי קולא דממעט עי"ז בשיעורו. וע"ש בשע"ת עוד קולא יותר מבעל ח"א וכן בעל ישועות יעקב סק"א מקיל בזה) וקריין כבוש יש לאסור (ע' שע"ת תע"ג סק"א) והיינו כבוש יותר ממע"ל אבל פחות מכ"ד שעות פשיטא דשרי וראוי לעשות כך כדי שלא יכניס עצמו בסכנה. ואם יש ספלאט (או לטיגא) ראוי ללוקחו וקודם מן קריין. (עיין ח"א וע' שע"ת) ויראה למעך החלל מהעלין לשער כזית בלי חלל. והחריין יקח מן הגבעול האמצע שבראשו העלין, אבל לא יקח מהשרשים המתפצלים דאין יוצאין אלא בקלח ולא בשרשים (מהרי"ו הובא בט"ז ומ"א תע"ג) וכשלוקח העלין הוא הגבעול יראה שיהיה לח אבל אם אין בו רטיבות כמוש הוא ואסור, ובשרש בין לח בין יבש יצא וכ"ש כמוש דשרי. רק (כ"ג) כבוש ושלוק אסור (תע"ג וע' ח"י שם סק"ט דהא

מעין נובע

(כ"א) עיין שנת ק"ח ע"ג לכן יוסר שלא יעשה חלתא נייא וז' חלתא ונלח, ועיין גדל"ט והפארת שנואל טס אות ה'.

(כ"ב) עיין שער הגלך ח"ג פ"ה שריכין להזכר זאכילת נורו, שאוכלין רק מעט ואין נזירות לנו, וסינונג נוטב טיביו ונזונותי ונזוכין כזית וכו' (עינזוכין י"ח) וכ"כ בח"א שיאכל לח פחות ונזיזת דכל שנולתו לאלכו לינו פחות ונזיזת.

(כ"ג) כ"כ הו"א תע"ג סק"ג והסג וספרנו"ס והטור אין ראיה כלל ונ"ש לעיין בגנ"י ע' ונחלימט הסקל ופ"ו אכן בנתיב חיים הראה דיוולאין בכנוסין ונלאין דבריו, אך נ"ש דלדברי הו"א

מים קדושים

דאמרי בש"ס דיוצאין בכמושיין קאי אקלחים, כצ"ל (שם) ושני מינים הללו וכן שאר מיני מרור המבוארים בש"ס מצטרפין לכזית (שם וע' באה"ט סק"ב) ואם אין לו מרור הנזכר יקח לענה או ירק אחר אשר בו מרירות אבל לא יכרך עליו, ואין יוצאין במרור גזול (כד) דכל מה דתקון רבנן כעין דאורייתא תקון (ע' פ"ח תע"ה). ומכניזין כרפס לשיבול ראשון כדי שיכיר תנוק וישאל, לפי שאין רגילין לאכול ירק קודם הסעודה (רשב"ם ק"ד, ובתים' שם ובטור) וכל ירק שנאכל חי ומכושל שמברכין עליו כפה"א יוכל ליקח תמור כרפס. ויכין מבעוד יום מי מלח אם חל יום א' בשבת, ואם לא עשה מע"ש יקח מעט חומץ לטבול. או יעשה מעט (ע' סימן שכ"א ובאה"ט תע"ג סק"ו) ובח"א כתב שיתן מים תחלה ואח"כ יתן לתוכו מלח וע' פ"מ תע"ג סק"ה.

עושין חרוסת מפירות שנמשלו בהם ישראל (עתו"ס פסחים ק"ו). כגון תפוחים תאנים אגוזים רמונים שקדים ונותנין עליהם תבלין כמו קנמון וזנגביל הדומים לתבן שהיו מגבלין במצרים הטיט (טור) ובוזה יעשה זכר ע"כ לא ירוכס היטב כדי שיהיו ארוכין (ב"י) ונותנין בהם מעט חומץ או יין ארום (רמ"א וטור) ופסח שחל בשבת יתן המשקה בהם מבע"י ואם שכח יעשה ע"י שינוי היינו שיתן המשקה תחלה בהכלי ואח"כ ישם ההרוסת לתוכו (ע' באה"ט תע"ג סקט"ו) ונכון שיהיה בהחרוסת כזית כדי שיוכל לטבול בהם דבציר מזה לא יוכל לטבול המרור.

מכניסין שני תבשילין אחד זכר לפסח ואחד זכר לחגיגה (אמ"ל חל ע"פ בשבת ע"ן באה"ט סק"ו ובאשל אברהם) ונהגו ליקח תבשיל הא' זרוע מכושלת (כה) ומעט

מעין נובע

חוננא גדולה נאחד, ואין יעשה אם ישרה הנכרוד צניס יהיה כצוט ואם ייחזו בלא נייס חיישינן ונטוס כצוט, עיין סיגן של"ו דנוחר לתחוב אותו צעפר ונצעוד יוס כדי שלא יכנט וק"ל ועי' זכור לאצרהס תע"ג צטס ס' נהר שלום. ע"פסחל צצנת וקוניס היקרות צע"ס ואם לא יניחם צניס יכנטו ואם יניחם צניס יכצטו, יגלגלס צנוטפתת סרויה צניס ע"ס עוד. ונמסהדורא צתרא כתצ כעסרה כ"ג טעות צניס ואח"כ טעה אחת אין ונלטרפין ולא הוי כצוט, ועיין פ"ו תע"ג ובאשל דנתיר לעשות כן לכתחלה ועיין סו"ת צית אפרים חלק אר"ח שאלה נ"ג. וכצט סס צצס פ"ו דדוקא צצאר יקרות אין יולאין צצנטוס אצל צצמנא סקורין קריין שאנו רואין צצוט אעפ"י שצרה ונל"ע ויותר צניס ענד צצנטוו וצריפתו לא בטל סס ונרוד וננוו ע"ס א"כ צגונא דיין עותר לכתחלה. ועיין ישועות יעקב עוד דייס צזה.

(כד) ועיין טע"ח תה"ד סק"ד צצס הג' שאלת אריה ס' ל"ד שדעתו דיוגאין צצנרוד גזול כיון דצונן הזה ונרוד דרבנן לא חיישינן לנלצה"ב: רק לדעת הרמ"א סיגן תרנ"ט חיישינן. ונ"ו צנולס גזולס אף ציו"ט ליל צ' לא ילא ע"ס.

(כה) עיין תוס' פסחים קנ"ד ד"ה אחד זכר לפסח. וכתצ צח"א כלל ק"ל ח"ל רע עלי הנועסה שזרקין הצרוע והוא ציוי נורה, ונלטה להניחו למחר לתוך הל"י שגולין לנ"ט ואוכלין אותו.

בשר כרוך עליה (ד"מ) ע"ש זרוע הנשואה והיא זכר לפסח שהיה נצרה בשמור ע"כ צולין ע"ג נחלים, ותבשיל הב' ביצה [ע' ט"ז סק"ד למה כהרו ביצה] והביצה אוכלים מטעם שהיא זכר ראבילות (כו) ואם אין רוצה לאכול אותה ביצה עד ליל ב' אסור לצלותה ליל ראשון (ע' ד"מ ומהר"ו) והכשר צלי אין אוכלין.

סדר הקערה. נוהגין לסדר על פי כונת האר"י ז"ל. ואף כי אין לנו עסק בנסתרות מ"מ נחמשת המנהג רהניה ג' מצות (שמורה) זו למעלה מזו, ומקמים המצות, ונותנים עליהם זרוע בימין וביצה משמאל ומרור בנתיים, והחרוסת בימין תחת הזרוע והכרפס בשמאל תחת הביצה וחזרת לכריכה למטה מן המרור (ע' באה"ט תע"ג סק"ח).

מעין נובע

(כו) וזננהר"ל זסס ונהר"ס דתרגום ביעא דנעא רחמי עלן ופרקינן. וכן ככל זו ובאנור. אכל בקר היום לר"ג בן נכיר איתא שהוא זכר לאצלות להעלות על ראש שנחתנו לכל לשכוח כי אחתי עבדי אכן עד ישקיף י"י וירחם שארית ישראל — ועינינו הרואות כי בכל המרות אשר נלכי חסד נותנים לנו עוד לא אפס הנוץ וחונת הנליק עלינו נחכה עד ירחם י"י את עונו וינטלם וינשאם. ונד"ג זסס הכ"ז כתב זכר לאצילות זיהנו"ק שלא נוכל להקריב קרבן פסח כתקונו ונהה נראה שנסתרצצ הונכה לאכול צלים צליל פסח. ולדעתי אולי רנוו ציה לפטירח ילחק שנוולר בפסח והקצ"ה ונוולא שנותיהן של לדיקים נניוס ליוס וזודאי ננת בפסח. ובתנחומא פרשת צא צט"ו בניסן צלו הנולאכים לצשרו על ילחק וערש"י פסוק כעת חיה. נוולא שהיה ליל שגורים. והגר"א"ו אונר שהוא זכר לחגיגה. ועיין הגדת וולציס ז"ל ועיין נ"ש נ"י נרה שחטעה בצא תניד נופל ציוס שנופל יוס ראשון של פסח חיה סימד הנוקון (קינה העתחלת אש תוקד צקרצי) צלאתי ונוולרים וצלאתי ננירוטלים, יען שטיהיס נופלים ציוס אחד. וצפרי ונגדים כתב זסס יד יוסף פרשת תולדות דרוס א' שאצרהס אציוו ננת צע"פ ונושוס הכי אוכלין צלים זכר לאצילות אצרהס אשר לו נלה י"י הגליות.

ליל התקדש חג.

קדש ורחץ, כרפס יחץ, מגיד רחצה, מוציא מצה:
מרור כורך, שלחן עורך, צפון ברך, הלל נרצה:

בחרתים אלה, תקרא בנדרטה. הסדר כולו, צו תנאל. ובתנ התכם שר"ל
(הנגיד ש"ו לר וי"ה) כי הנוחצר קדש ורחץ הוא ר' שמואל ופליזח
Falaise בארץ לרפת צנדינה נארנאכדיאה, והוא אחד ונצעלי התום' והיה
בסוף אלף החנישי ובתחלת אלף השטי. ועיין רנוצ"ם עוד קיוניים אחרים
לדיני קדש וכן צוהר"ל ונדרש הגדה להגאון רנו"ל ונצים ז"ל בשם הכנסת
הגדולה בספרו פסק ונעוין ג"כ שיר יקר לקיוני קדש ורחץ ועתה
אצארכ בקלרה.

קדש. ונחגין לו (ע"י אחר דרך חרות) כוס א' ויכוין לקיים וולות קידוש וכוס
ראשון וון ד' כוסות, ואסור לטעום כלום קודם קידוש ואפילו מים (ק"י
תי"ח) ולרחוץ פניו שרי (נ"ח שם) ולא יעול ידיו קודם קידוש (ט"ז וחי"ת ע"ג)
ואם אין ידיו נקיות ירחלם ונעט (רנ"ח וע' ענרה זקנים) ולא יקדש עד שחשיכה
(היא זמן לאח הככבים) ונצרך שהחיינו (ע' תע"ז וחי"י ואשל אצרהם) לא אונר
ליל א' ונצרך ציום ואם שכח יולא צוה שונצרך ליל צ', וא"ל להשלים עבור
ליל א' (צאה"ט) ויש לזה חשלויוין כל טצעה (תע"ג) וצטעה הצרכה יצ. כשחל
פסק טצעה אונר קודם הקידוש ויכולו, וכשחל צוולחי טצת אונר יקכה"ז ונצדיל
וויקצ (נ"ח ועל הצטוים אין ונצרכין בכל וו"ש ליו"ט, ע' הטעם צה"י). שכח
להצדיל, ונצדיל צאוולע הסעודה, ואם היה דעתו לשחות יין צאוולע הסעודה לא
יצרך צפה"ג וא"ל לריך לצרך (ע' ח"א) ואם שכח אונר הלל והצדלה על כוס ד'
(תע"ג וע' ח"א) וישתה הכוס הצטעה, ואין ונצרך אחריו, דקונך על הצרכה צקוף
צהוני"ז (ט"ז) ואם ירלה לשחות אח"כ כוה כוקות רשות צידו. ודוקח ללורך גדול
(תע"ג) ויראה שלא ישחקר ויתצלצל ונחסרה, אצל כצר נהגו שלא לשחות צנחיים כלל.

רחץ. נוטל ידיו ללורך טיבול ראשון, ויחר שחשים הנכילה כדיו, ולא יצרך
ענטי"י (תע"ג). ואף דבכל השנה קוונכין הפוקים דא"ל טצילה לדצר
טטיבולו צוושקה, וניו צליל זה נוהגין כולם ליעול כרי שיראו חינקות וישאלו (ע'
צאה"ט וח"א) וע' פ"ו צאשל קיון תע"ה סק"א. —

כרפס. לוקח כרפס, ונוהגין ליקח העלין* וון פעטערזייל (פעטרוסקא צל"פ)

* כ"ל שעוין כן ופני שנסתפק הני"א, דהרי פעטערזיילע אינן טונים חיים המו ונצושים

לזרחה זו, ויטבל צווי וולח וווצרך צפה"ח, וגם יוכל לטבול צחונץ (וכ' הוורדכי דיעבול כל הירק צחונץ) ויכוין לפעור הוורור שאוכל ח"כ. ויחלל פחות וכוזית, כדי שלא יטערך לצרך זרחה אחרונה, ואז לא יוכל לפעור הוורור (סדר היום) ויחלל הכרפס בלח הקצה (ע' פ"ו אשל תע"ג סק"ט וסק"ב) ואם אין לו פעטערזייל יקח ירק אחר שאוכל חי ונוצקל, ואם גדל הירק בכלי צית ווצרך שחכל (ח"א וע' צאה"ט תע"ה סק"א) ואם אין לו ירקות לטיבול ראשון אלא וורור יצרך עליו צטיבול ח' צפה"ח ועל אכילת וורור, וצטיבול צ' יחכלנו צחרוקת ואוכל בלח זרחה (צאה"ט סק"ב) וי"א שהזרחה יאור קודם הטיבול וכן צוורור (ע' ו"א תע"ג צק"ט וצוחלית השקל, אכן צזכור לצזרהם הציא צסם ונעה יהודה דרוקא יטבל קודם הצרחה וצקונטרסי תרלתי דעת ווהר"ל). ואחר אכילת הכרפס יוכל להסיר הכרפס וווי וולח ווהשלחן (ו"א תע"ג).

יחזי. יקח וולה האוולעית ויצלענה לשתים צידו, ולא צצקין, ונותן חליה הגדולה צנוקום ונושוור לאפיקוונן, והענהג להכיחה תחת הכר ווראשותיו, וחליה השנייה יכח צין צ' הסלינות ותהיה ווגולה כ"ז שיאור ההגדה (כרפס צפנים ההגדה ווקוונות שנוכסין אותה לפ"ש). וכ' צח"א, אחרי שהרצה כרים ווכוצסים צטטערקע (קראכנאל) וזהו חונץ, לכן ראוי סיכרוך האפיקוונן צנוטפתח נקיה ווטטערקע (וע' סדר היום).

מגיד (*). וי"ע פרטית לספר צליל זה ציל"ו כל אחד פפי לחות לקומו (וולנד הוולוה להזכיר יל"ו צכל יום) וכל הוורצה לספר ציל"ו ה"ז ונוצוח. ולפי שאין כל העם יודעים לקדר ענין הספור, ויש שיודע ווותרשל, צפרע אס יחלל קודם וישחה ד' כוסות ויחטפנו טנה ולא יגיד וואוונה, ע"כ תקנו הדברים על הסדר צקלרה לחכות כלס צספור "היקר הזה אחד גדול ואחד קטן אחד חכס ואחד שאינו יודע, ותקנו לאור כ"ז קודם הסעודה, ונקרא הגדה שוגיד ווספר צה קלת ווהענינים שהיו ציל"ו ללאת י"ח והגדה לצך, ואע"פ שלא יהיה דעת צצן או שאין לו צן אנו וווחייצים לספר ציל"ו. — לכן אחרי סכעקה ווה שזכור ווקודם ווגציהין הקערה (**). עם ווה שעליה וואוורין הא לחווא. והענהג שכל צ"צ ווקייעין צהגצהחה,

וראוי לצרך עליהם לפ"ז שחכל ע"ש לכן לוקחין העלים שחכלים חיים ג"כ אס טובל אותם צווי וולח או צחונץ וספיר ווצרך צפה"א. וע' ווהר"ל למה לוקחים כרפס שיש בו בוטריקון ס' פרך שצבדו צהס צפרך. — וע' זכור לצזרהם ווהר"ת צסם אשדות הפסגה לצדוק הכרפס ונן החולעים צזהירה יתירה ע"ש צאריכות.

(* וולקט ווס' החנוך וס' לקוטי אורות אור י"ט וקדר היום. ועע"ש כי קלר הולע ווהשחרע, וע' ריו"ס פ"א וווח"ו וצטעניי המלות אור ז', וצטלה, וכ' צס' קצ היקר פ"א צאריכות ותנולית הענין שכל האוור ההגדה צויתנות וצכוונה עושה לו הקצ"ה צזכות זה נכסי וספלאות ווולילו צכל הווקוונות וצכל הדרכים.

(** צפנים הגדה הערותי צדצר זה ע"ש וע' צוור ונ"א תע"ג סק"ב) ופ"ו צאשל סק"ב

ווחסיון ללכת ידי ויע של ספור יל"ו כי וולות לריכות כונה. ויאור כהא בקול
 רס (צלה"ע תע"ג) ולריך לוור ההגדה צא"מה ויראה (ח"י צסס של"ה) ובלא
 הסצה וצניגון יפה לשצה הצורח (סס צסס ונהר"ל).

אחרי קיום כהא ווחגין כוס-שכי וא"ל שטיפה והדחה (* (ח"י) וכאן הזן
 שואל ונה כשתכה ואם אינו חכם לשאלו אציו וולוור, ואם אין לו זן אשתו שואלת
 וא"ל שואל הצירו ואפילו ת"ח שואלים זל"ז-וא"ל שואל ח"ע, וכששואל אותו אחר
 א"ל לחזור ולחזור ונ"כ רק ווחחיל עבדים היינו, ואין להניח על השלחן וולות צשעת
 אונירת הגדה רק ג' וולות שעל הקערה (ו"א תע"ג ושל"ה) ויפרש ההגדה לצ"צ
 בלשון שומדצר ענוהס (רנ"א תע"ג) כי יל"ו שרש ויסוד הדת ולריך להשריש זאת
 בכל לב אחד אכסים ואחד נשים, וראוי שגם הנושרתים והווצנלות ישוענו ההגדה
 ואם לריכה לצלל תשוענו עכ"פ הקדוש וכשיגיע לר"ג היה אומר תשוענו גם היא
 עד אחר שתיית כוס צ' שהרי ווי שלא אומר ג"ד אלו לא ילא י"ח (ח"א וע' ר"ן צפ"י
 הרי"ף ונ"ש ע"ז וצחידוסי אגרות).

אם לא אומר ההגדה עד חלית יאור אח"כ ויאכל וולה צלא צרכה וד' כוקות
 ישתה בצרכה אחת על כולן וצרכה אחרונה לצקוף (פ"ו תע"ג אשל קק"א) ונורר
 יאכל צלא צרכה (סס תע"ז קק"א וע' ד"ח). ונותר לוור ההגדה ונחוד הכתב אף
 הסחל צשצת והוא יחיד ולא חייטין שנוח יעה (לא כוהר"ל) אך לעיין צוופרסיס
 אקור ליחיד צשצת. (וע' שעת"ת תע"ג).

רחצה. לעולם יהא זהיר צנטיי (הפליגו בגו"ו צעוקס המוזלזל צה ע' עדיות
 פ"ה ושצת ק"ד צ' וקוטה ד' ע"צ וצרטיי וחוס' סס ותכא ד"א ח"ר
 פנ"ו וע' רס"א צח"א צקוטה סס וע' יו"ד של"ד וצט"ך סק"ע) והסיעור רביעית
 ויס, ואם ווסיף ויסיפו לו וולא מיצותא (קכ"ח) וכן הכלי תחזיק רביעית שללו
 וקוונך, וכל הכלים כשרים לנטיי אפילו כלי אצנים וכו' ואם יש צס נקצ ככונס
 וושקה (כשוונציין הכלי על הוים יכנס דרך הנקצ ויס) אפילו ווחזיק כוה רביעית
 ונהנקצ ולונוטה אקור (ו"א קכ"ע סק"ג) ואחרי כי רצו הדיכין יעיין צש"ע או עכ"פ
 צקי ד"ח וצח"א כלל ל"ז. וכונן שאחר יטול ידיו דרך חירות (אצל לא ע"י עכו"ס)
 גם לא ווקטן פחות וון סס לכתחלה. ולנטיילה לריך כונה (ע' ד"ח) והוים יהי
 שלא כעשה צהס וולאכה (ויעיין ס' ק"ס צאריכות) ולכתחלה יזר ליעול כל היד
 עד הקכה של זרוע ולא יגע ציד שלא נטל (גם פה דיכים רצים ע' ד"ח צסס פ"ו)

וע' חו' ע"פ קנ"ו ד"ה למה. ועיין צח"א צהקדר צקלרה, ועיין החינוך פרשת צא
 ונלוה ט"ז. וצח"י רמ"ה סקל"א וע' אגור ונ"ש צסס ונהר"ו ויילון ואכ"ו לאריכות כח"ס
 הרצה פעונים.

(* כי כוס א' שותין בכל יו"ט קידוש קודם הסעודה אצל כוס צ' תמיה לו, וע' רשנים
 ע"פ דק"ו. וענ"ש צאור חדש צפ"י לכאן כי נכון הוא. וע' רשנים ד"ה פחה וכו'
 ונ"ש צסס אפרים ע"ז צקוף צראשית. —

כנו כן יזר ונחליה (ע' ס' קס"ח) ואחר הנטייה ישפץ ידיו ויגזיחם נגד האש
כ"ש שאז ידיכם וכו' ואז יצד ענט"י קודם הכיגוז (ע' ח"א כלל וי') ולא יפסיק
צין נטייה לצרכת הנוליח (ע' השיעור ס' קס"ו) וכ' צס' זכירה צסס הירושלמי
כל הסווד נלטי צרכה אין שטן ונקטרג באותו סעודה וע"ש הרצה דינים.

מוציא מצה. יאחז כל הג' ונלות צידו (ע' וי"א קס"ז סק"ט וסק"ג) ויתן

צ' ידיו עליהן צטעת הצרכה ופסי ט"ס צהן " אלצעות כנגד
" ונלות החלויות צפת (טור קס"ז וע' חוק' צרכות ל"ח ריש ע"צ) ויצד הנוליח
ואח"כ ישוטת התחוכה וידו ויצד על הפרוקה והעליונה על ח"נו (ולא יפסיק באווירת
הרני ווכן וכו' אכילת וולה, דהרי אסור להפסיק צין צרכה להנוליח) ויאכל ויהעליונה
והפרוקה ונכא"ח כזית ויאכלס ציחד (ואין לטבול צולת) ואס ח"א לאכול צ' זתים
ציחד יאכל סל הנוליח תחלה ואח"כ ויהפרוקה ולריך לשתיהן הסצה וצדיעצד אס
אכל רק כזית ח' צהסצה ילא. ויצלעס צפ"ח ואס קשה לו יוכל לאכול ונענע ונענע
רק שלא ישהה צכדי אכילת פרס. (וע' ס' תע"ה פ"ו צוונצלות סק"ח צ' וצאשל
אצרהס סק"ד) וונצצריך עא"וו לא יסיה צדצר שאינו ונענין הסעודה עד שיאכל
הכריכה ונהנורו, כדי שתעלה צרכת עא"וו לצרכת ע"א ונרור (ע' תע"ה וצאה"ט).

צלע וולה ילא אצל צלע ונרור לא ילא ופסי צלע סניהס כא' ידי וולה ילא
ידי ונרור לא, (ט"ע סס) ועע"ש וצפ"ו אשל סק"ג. (וע' טע"ח קס"ז וצפוסקים
הרצה דינים צענין זה). אס הונקוצים רצים גדול צכלס צולע (ע' רנו"א סכהן
וולה להקדימו, ות"ח קודס לכהן ע"ה) ואס יש צעה"צ הוא צולע תוויד, ופילו
האורה גדול ונוכו. והונצריך יאנור צתחלה צרשות ונורי ורצותי. ואין הצולע רשאי
לצלוע עד שיכלה אונן ופסי רוצ העוים. והצולע כותן פרוקה לפני כאו"ח אצל לא
יתן צידס. ורואי להזר לצל תנוולת וולה לשאינו צ"צ (ע' ס' קס"ז ונ"ז וצאה"ט).

מרור. אח"כ יקח כזית ונרור וישקענו כולו צהרוסת ולא ישהנו צתוכו שלא

יתצול טעם ונרירותו וינער הצהרוסת ונעליו ויצד על אכילת ונרור ויאכלנו
צלא הסצה, וירכד הצהרוסת היינו לטפוד לתוכן יין כדי שיוכל לטבול צס הונרור,
ולריך סילעוס הונרור סיעעוס טעס וור, אצל אס צלע ולא לעסו לא ילא (תע"ה)
צטעת אכילה ונרור יזכור כי ונררו חיי אצותינו צעצודה קשה צחוור וכו' שהיא
עצודת סטיע, וזכר לתצן שהוסיעו צעצודתס, ותצן אין יתכן להס ויפן העס וכו'
(ע' רש"א צו"ח ע"פ ק"ו. וע"ש צגו"י ותוס') אכל צלא כונה או סקצר שאינו
יו"ע ילא (ח"י). ונרור כלאים ספק אס יולא. (וע"ע דינים צזכור לאצרהס ס' ק'
סכ"ח) ולא יסיה צדצרים שאינן ונלרכי הסעודה עד לאחר שאכל הכריכה דצרכת
ע"א ונרור קחי גס על הכריכה ואס סח ילא צדיעצד.

בורך. יקח כזית וולה וון השליונה כדי לקייס ג"כ וולה (ואס לריך לנותר

יקח וון העליונה או האולעית) ויקח עוד כזית ונרור וכורכה עם הולה
והסכוו לנטול גס ונרור זה צהרוסת ויאכל סניהס צצת אחת אס אפטר לו, ויאכל
צהסצה (וע' פ"ו תע"ה ויש כאן דינים הרצה צזה ואכ"וו להאריך).

שלהן עורך. עורכין השלחן ואוכלין כפי זמנה ידו אשר צרכו י"י. ואין אוכלין ללי אש צצ' לילות אפילו צקלו ואח"כ ללאו צקדמה

(ע' תע"ו וצו"ח) ואפילו צקר עוף אש לא ללורך חולה, אבל דגים וצלים ללוים וותר. וכבר דצרתי ע"ד ונחג אכילת צלים. ולא יאכל וישתה יותר ונדחי, כדי שלא יאכל האפיקוונן אכילה גסה, או ישתכר וישן ויד. (תע"ו) ונוהגין שלא לטבול שום טבילה צאכילה רק צ' טבולים טעשה על הקדר. — וראוי לענוג עלונו וכפשו צלילה הזה ולהרחות חרות צעלונו וירחיק ווכל דאגה ולער שיש לו ואל"ל לנונוע ווקטנה ווריצה (קדר היום) וככון שיסב צכל הסעודה (פ"ו תע"ה) וצרוצ"ס פ"ז ונה' חו"ו הסכה ח' ונלה היא. וצ' יאריך צשלחן הרצה ונחד כי לריך לאכול אפיקוונן קודם חלות וגם ההלל יקרא קודם חלות (רנ"ח צסס הר"ן פ' ע"פ) ואף דעושה אדם כל לרכיו צפת היכי דלא ונוחאי, לא ישונס צנונה ונחג צזיון לכוונך צה הקערה (ע' ס' קע"ח) ועל הרולה לדעת הכל על צוריו עיינן צש"ע ון ס' קס"ו עד קפ"ג. —

צפון. אחר גוור הסעודה יאכל צהסצה ונלה טעורה תחת הנופה (או הכר) כ"ח צזית זכר לפסח הנאכל על השוצע, ולא יצרך על זה רק יאור "לפון"

וכוהגין לאור הנכי ווכן לקיים ונלות אכילת אפיקוונן, ויזרר לאכלו קודם חלות (תע"ז). ואפ"י טכה ונטל ידיו, או אור: הצ לן ונצרך אוכל האפיקוונן צלא צרכת הנווליא ואס נזכר אחר צרהנו"ז קודם טצירך צפה"ג יעול ידיו ויצרך הנווליא ויאכל האפיקוונן ונצרך טנית צרהנו"ז ואח"כ צרכת צפה"ג. ואס כצר צרך צפה"ג וכזכר נוטל ידיו ונצרך הנווליא ואוכל אפיקוונן ונצרך צרה"ו צלא כוס (תע"ז וצאה"ט סק"צ) וכתצו צסס הרוקח טיזרר שלא יהיה נאכל לערחא, ואף טנאכל על השוצע ונ"ו יתווה לאכול (וע' צאה"ט צסס הצ"ח וע' קדר היום ופרי ווגדים תע"ח צאשל סק"צ). לאחר אפיקוונן אין לאכול ולטתות חוץ צ' כוסות של ונלה היינו ונצרהנו"ז וכוס ד'. אח"כ נוטל ידיו (ויס אחרונים) וכל ויס כשרים לנטיילה זו וכן הושקים ואין נוטלים ע"ג קרקע צנוקס הלוך צ"ח, וכוהגין ליטול תחת השלחן וננצג הידים (קפ"ח). ואס ישן צאנונע אכילת אפיקוונן והקיץ אינו חוזר לאכול אבל אס ישן צקעודה קודם טאכל אפיקוונן לא הוי הפסק (ע' ח"א כלל ק"ל אות י"ד וצאה"ט תע"ח).

ברך. ונחגין כוס ג' ונצרכין עליו צרהנו"ז ולא יסיר הנולות עד אחר צרהנו"ז כדי טהשעה הצרכה ואפ"י וננחת חלה טלינוה אל"ל להסירה ויכסה הנולות

והסקין צשעה צרהנו"ז (ח"פ ע"ז וצאה"ע) צשעה צרהנו"ז לא יסב (קפ"ג) וישב צחינה וככון סיכסה ראשו ג"כ צכוצע הגדול ויהיה נוורא טנויס עליו (ע' צאה"ט ויאור הכל צקדור (או צהגדה) ולריך להזכיר יע"ו וכו' וצצפת אונר ללה ואח"כ יע"ו. הצעה"צ ונצרך צרהנו"ז, ויכול לטתות כוה פענויס הכוס ונחשצ כשתיה אחת. יכול אדם ליך אחר גוור סעודתו וצרהנו"ז (ואפ"י אחר כל הקדר) לצית אחר לקדר לוני שאינו יודע לצרך ולקדש להס ולצרך להס צרכת הנווליא והס ישחו הכוסות ואוכלים הירקות ונלה והוא לא יאכל. ויכול גם לקרוא לפניהם ונלה צנולה (ועיינן ונכ"ז סינון תפ"ד).

הלל. יקדים ויזרז שיאור ההלל קודם חלות (תע"ז וע' ח"י סק"ז) ואפ"י אבל שלא נחג אצילות קודם יו"ט יאור ההלל (ח"י ת"פ) ונולה לחזור אחר

זמון היינו שיאמר הלל צעלטה כדי שיאמר אחד הדודי לשנים והם עובין אחרייו. [וקגי ללרף לזה אשתו וצכיו שהגיעו לחנוך, ואם אין רק צ' יאנורו שניהם הדודי.] וכן אלא השנים עובים, ויכול ללרף השלישי גם כשלא אכל עוהס. — וקשים חייבות צהלל (ע' תע"ט וח").

גרצה. חייב לקפר יל"ו עד שתחטפנו טכה. וי"א טה"ט ג"כ. ואם לריך לישן טוב שישן לוען ילך שחית לציה"כ. ואקור לשמות אחר הקדר קוס וטקה רק וי"ס ולאקרין שרי ועפילטראנק ואוכגצירוואססער יט ונחנירים (ע' צאה"ט חפ"א) וצלי' צ' ונותר לשמות הכל. וכוהגין טקורחין על ונעמו רק פ' טווע (צצ' לילות של פסח) לא יותר להראות שהוא ליל טעורים (ע' ח"א כלל קל"א).

ק י ד ו ש.

אם חל צצצת אונור יום הששי עד לעשות.

סברי מרגן ורבנן ורבותי

בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם בּוֹרֵא פְּרֵי הַגֶּפֶן:
 בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר בָּחַר בְּנוֹ
 מִכָּל עַם וְרוֹמְמָנוּ מִכָּל לְשׁוֹן וּקְדָשָׁנוּ
 בְּמִצְוֹתָיו וַתִּתֵּן לָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה שַׁבְּתוֹת לַמְנוּחָה
 וּמוֹעֲדִים לְשִׂמְחָה חַגִּים וְזִמְנִים לְשִׁשׁוֹן אֵת יוֹם הַשַּׁבָּת
 הַזֶּה וְאֵת יוֹם חַג הַמִּצּוֹת הַזֶּה זְמַן חַרּוּתֵינוּ בְּאַהֲבָה
 מִקָּרָא קוֹדֵשׁ זְכוֹר לְיִצְיַאת מִצְרַיִם. כִּי בָנוּ בְּחֵרָתְךָ

וְאוֹתָנוּ קְדֻשַׁת מְכַל הָעַמִּים וּשְׁבֵת וּמוֹעֲדֵי קְדֻשָּׁה
 בְּאַהֲבָה וּבְרִצּוֹן בְּשִׂמְחָה וּבְשִׂשׂוֹן הַנְּחַלְתָּנוּ : בְּרוּךְ
 אַתָּה יי מְקַדֵּשׁ הַשְּׁבֵת וְיִשְׂרָאֵל וְהַזְּמַנִּים :
 בְּרוּךְ אַתָּה יי אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם שֶׁהַחַיִּינוּ וְקִיּוּמָנוּ
 וְהַגִּיעָנוּ לְזִמְנֵי הַזֶּה :

כסחל יום טוב צנוולאי טבת ווקדשין יקסה"ז ר"ת יין קידוש נר הסדלה זנון :

בְּרוּךְ אַתָּה יי אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם בּוֹרֵא מְאוּרֵי
 הָאֵשׁ :

בְּרוּךְ אַתָּה יי אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם הַמְּבַדִּיל בֵּין
 קוֹדֵשׁ לְחוֹל. בֵּין אֹר לְחוֹשֶׁךְ. בֵּין יִשְׂרָאֵל
 לְעַמִּים בֵּין יוֹם הַשְּׁבִיעִי לְשֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה בֵּין
 קְדוּשַׁת שְׁבֵת לְקְדוּשַׁת יוֹם טוֹב הַבְּדִלָתָּה. וְאַתָּה
 יוֹם הַשְּׁבִיעִי מִשְׁשֵׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה קְדֻשַׁת הַבְּדִלָתָּה
 וְקְדֻשַׁת אֶת עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בְּקְדוּשַׁתְךָ :
 בְּרוּךְ אַתָּה יי הַמְּבַדִּיל בֵּין קוֹדֵשׁ לְקוֹדֵשׁ :

ויכרך טהחיינו ושוחין צהסיצט טנאל

טגיד יגזיה הקערה ואין להסיר הצילה והזרוע ויאמר נקול רס הא לחמא *) וכוין ללחם
וניע של ספור יל"ו כי וולות לריכות כונה.

ד לחמא עגיא די אקלו אבהתנא בארעא דמצררים. פל דקפין יותי ויכול.

מי מגידו

הא לחמא וכו' זילקוט (יטע"י כ"ו רנז שו"ה וזגנו' ז"צ י'. ע"ש) דרס ר"י צר'
לנעמי גדולה לרקה שנקרצת את היסועה שנאמר ועשו לרקה כי קרצה ישועתי
לצח וכו' ע"כ, טרם כל סיה ילונח נחפשה דרכנו נחקורה קצת גלות בני יעקב
וולריונה האונס לא נפלאה היא וי"ש הונחצרים השלונים צזה. וציותר דעת חז"ל
(כדריס ל"ב) ר"א צסס ר"א שבענשו בני אצרהס ר"י סנה על טענה אגגוריא צת"ח
וטנוחל אונר על סהפריז על וורות הקצ"ה ור"א על סהפריס צ"א ונכפי סהכניה
ע"ש ושלטה טעונים אלו נפלחו ונוכי וחרצעה ונלות סנה שבענשו צניו אחריו לא
ידעתי ספורות לוו. ורצו עוד סהאלות, והעלוונה סנהן הוא וי"ש הר"י אצרבנאל, והיא
סאצרהס לא נענש ע"ז כונס"ה וחסה תצא אל אצותך תקצר צטיצה עובה, ודור
שליכי נענש על לא חונס צכפו ע"ש וע' צוועשי י"י ג"ב קושות עלוונות. והנני כותב
לך קורא יקר דעתי צזה ולך ונשפט הצחורה. . . ראשית נלחן הנני לכחצו וי"ש
צקפרי ונחת ערצ (דרוש עין תפוח) כי קיום סחורה צכללה עם תר"ג וולות
סחלוים צה, לא סחכן לכל איש ואיש וצצני". כי איך יעשה האדם ככל סחורה והוולות
סכחוצה צספר הישר וצה וולות אשר לא **תאותנה** כי אס לסצנו אחד או נשפחה
אחת או לונלך לצרו או לצ"ד סגדול, וגס יס וולות אשר יענוור האדם כל יוני
סיותו על האדונה לא תקרינה לו אף אחס ונחסה כפדיון סנן וסלוח סקן וחסנה
רצות, ואך סהסחחד צני"י יחד זל"ז חוחוים סיוו וסלום על ישראל יסצז לכל איש
ואיש וועדת צני"י גס הוולות שיעשה סצרו **) ועד"ז יקיים כאו"א עולם וולא עם
תר"ג וולות, וחסה סיתס כוונת סלל (סצת ל"א). דעלך סני לסצרך לא סעציד זס
כלל גדול צחורה, כי צסיותו ונקיים וססצת לרעך כנווך סנה יקיים כל סחורה כי
יסחחדו ע"ז ככפס אחת וכל וולות סעושה כל אחד כאלו עשה הוא צעלנו. וי"א
(חלק ל') כל ישראל יס לסס חלק לעוה"צ, ר"ל כללות ישראל (וע' צצצורינו ונחת
אצורה צנאונר כל ישראל) וחסו סאונרו (יונח ח') ונקדס סני נחרצ על ססיה צו
סכחת חנס, כי אס סיה ססלום סורר ציניהס לא סיה נחרצ. — וזס ונש"א סכציא
(וולאכי צ') וגס אמי נחתי אסכס כצזיס וספלים לכל העס כפי אשר איכסס סוונרים

*) וצקלת סגדות להסיר סחצנסיין קודס כסא, וע"ז אסז"ל (חולין י"ט) נסרס נסרס ופסטיס.
וונה סונגציהין הקערה סיא ענין עקירת ססלחן ציוני אצותינו ונקדס, כדי סיתחניסו
סילדים ויסאלו ונרוע נעשה זחס? ונסיצ לסס אונרים : לא נאכל עד אס כלו דצרינו
ונספר נקיס סעשה י"י לנו צלילה סהוא ויל"ו צכלל. (וכן לא רנה אליעזר עבד אצרהס
לאכול עד סספר סקורות סונלחו אוחו) וזו יסאלו ויס סס סנקיס? ונסיצ לסס : עבדים
סינו וכו' וע' ונסי"ל, וע"ע צסגסות ונייוני ס"ז וסווי סלכס ג'.

**) ורונזי רעיות אונרו אהבה נינעסריא אחר.

פֶּל דְּצִרְיָד יִיתִי וַיִּפְסַח. הַשְּׂמָא הָכָא. לְשָׁנָה הַבְּאָה בְּאַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל. הַשְּׂמָא
עֲבָדִי לְשָׁנָה הַבְּאָה בְּנֵי חוֹרִין :

מי מגידו

את דרכי ונפאים פנים צתורה הלל אז אחד לכלנו הלל אל אחד צראנו ונדועל
כנגד איש צאחיו לחלל צרית צבותינו, כי אך צהצצתנו איש את רעשו יאחדו עליו
סיהיו כלם צהצצת השווי כו"ש העקדה (פ' צראשית ונאור החזור) אז תתקיים ונ
האחיה, לא כן בהנשא אחד על רעשו ועז"א (אצות פ"ג) הקבלה ותתאזה והכבוד
ווליחין את האדם ונן העולם, ר"ל ונחצרת האנושי, כי בכל אחד ונאלו הג' יסובצ
הפרוד ותצטל הסנהגה הישרה והתורה (ועז"ש אי"ה דצור ר"ג היה אונור) והס"צ
הנשקלם ודה כנגד ודה, על כי התגלו ולל היה ציניהם אחרות והשמות, לא היוכי
צעיני הענינים ג"כ צגדר השווי רק כצזים וספלים. והנה צרלות י"י לתת התורה
לזרע אצרהס אזהצו, לא היה בהאפשרי תתה לזרעו אחריו יען פרוד לצצות היה צין
ילחק ליטונעאל, הראשון עולה תנוינה * והסני פרח אדם — ויוסף אצרהסכי
ויקה אשה ותלד לו גם היא צנים לא אונון צס וישלחם ונעל פכו *). וגם ונרע
ילחק סהיו תאוויס וולידה ונצטן היה יעקצ איש חס ישר, ועשו צעל סער צטערה
דרכו, וישעוס להרוג את אחיו, ע"כ לא היה סעת הסוקר לתת את התורה, עד
סצאו צני יעקצ, ולדעתו צאו לזה כל הספורים צתורה, ונעשה הגר וישנעאל וניצ
עשו עם יעקצ, ונעשו הונגויס, לידע ולהודיע ונדוע וננע היוכל תת התורה וני
לזרע אצרהס או עכ"פ לזרע ילחק. אונס צני יעקצ ונוכשרים היו לקצלותה, וצכ"א
וניעה אחרת היה, כי גם ציניהם נעדר האחרות האונתי, כי רצו עם יוסף ולא
יכלו דצרו לשלום, ויתכללו להניחו ויחר הספורים כפי סצאו צתורה, לזה צאו ונלרינה,
לכלה פצע ולהתס חנאחס, לדכא רוח גאוחס, להספיל את גדולחס, תונס כעס
חונדתס. ולז"א (קונה י"ח) וישלחו ונעווק חצרון, חר"ח צ"פ צעלה ענווקה של
אוחו לדיק הקצור צחצרון דכתיב ידוע תדע וכו' ורש"י הרגיש וכתב והיא תחלת
קצתו של ירדת ישראל לנצרים, כי היה קשה לו ויה סנוקיים להכתוז דכתיב וכו' *
אלל להסערחנו יחא, דזה היה קצת הגלות כי רצו וישעונוהו ליוסף צעת הלך
לדרוש שלונס ונצחס. — והנה היודע עמידות ידע כי צונן ד' ונאות סנה יזככו *
וונדת הכעס והקבלה וכבוד ונדוונה וכל וכל כי צהיות האדם צחור ונעלות הונן
וההלחה יצעו ויתגאה, והגאזה קרס פרה ראס ולענה וקצת הפרוד כונס"ה (דצרים
ל"צ) וישונן ישרון ויצעו וכו' אכן העניות קצת התאחדות, כונו סרליתי לחכס
אחד וולילה נעיונה על הנריצה והשלום סגלגל חוזר צעולם ויאור: השלום וניצ
לעוסר, העוסר וניצ לגאוח, הגאוח לקעטה, הקעטה לעניות, העניות וניצה לשלום,
(ואכני העתקתי ונאור זה צין הסירים אשר ת"י ודוגנא כוז ונלחתי צטירי ונהר"ס

* ע' ספרי ננחת כהן (לד 73) צצאור ונאח"ל (סנהדרין ל"ח) ולצני הפלגשים אשר
לאצרהס נתן אצרהס עתות וישלחם וכו' עס עוונתה ונפר להס. ויאנו דצרינו פס כי
הצאור עס כפחור ופרח.

כחן מודוין צקפרו קול מוסר סוף הספר.) ואחד ועמודי העולם הוא השלום כו"ט
 (אבות פ"א) וע"ד הלכות אונתני שזהו ונלחם (חגיגה ט') ונאי דכתיב הכה
 דע"ר פתחך ולא צקסך צחנתך צבור עני (ישעי' נ"ח) ונלוד שחור הקצ"ה על כל
 עדוודות עוצות ליתן לישראל ולא ונלא חלא עניות וכו' ונלודת עין פליאה היא כי
 ייסודה יתכן בגוף האדם, והעניות או העושר הוא דבר חוץ, ואיך יקרא להעוני ודה?
 צדאכן הכוונה, שרלה הקצ"ה שיהיו שלמים צכל ודה ככונה, וראה כי צני"י יולאים
 וצצ"ד רונה, לוצסיס גאה וגאון, לכן לא ונלא תרופה לנחלה הזאת כדי שיהי' השלום
 ש"צועוכס אך ע"י העניות כי עי"ז יתאחדו, ואולי תוסב הכונה על ציאחס לנולרים
 היוכי אז היקצ י"י להס העניות צכדי שיוכלו אח"כ לקבל התורה וככ"ל *). והנה
 ירהענקו ודה כנגד ודה לנען יתנו אל לצס כי אשונים הס על ונריצס, הס ונכרו
 ציןאח יוקף לנולרים והס צלו סונה, הס ונכרוהו לעבד, והס היו לעבדים לפרעה, ויען
 הסכי יעקב ע"ה היה הנציצה לנחלקותס וסנלחחס אח יוקף, כי הוא אהצ אוהו יתר
 רעשח ונלחיו ויעס לו כחוכת פקיס, סנופכי זה אחז"ל (סצח י') צקצ"ל צ' קלעים
 רהוילה סנתן יעקב ליוסף יוחר ונלחיו כתגבלג הדבר וירדו צבותיו לנולרים והוא
 עלעשה צנייחס הפרוד, אונרו (סס כ"ט) רלוי היה יעקב לירד צקלסלחות של צרל.
 צתופכי זה תנולל סקקס יעקב לפני עותו על הלחות ויאור לצניו אסספו ואגריה
 ויד"כו וצנודרס רצה (פרשה ל"ח) רצנן אונרין לוח אוחס על המחלוקת וכו' אגדה
 ב"ז אחת וכו' התקינו עלנכס לגחולה, ונה כתיב אחריו ועשיתי אסכס לגוי גדול
 לא צ"ב. ואולי לקצה זו ויקרא ד' רעצ צארן, וצעצורו צלו ונלריונה, והוא סיפך ונלחיו
 (צרכות כ"ז) הרואה חטים צכלוס רוחה שלום סכאונר (תהלים קנ"ז) השס גצולך
 גלס חלצ חטים יסציעך, שהכונה סצזונן שהשלום צעולם הצרכה ונלריה וכל איס
 של צבד אדנחה, והארץ הענה אח הדגן וסוצע סננחות צעולם, אכן צעת ונלחונה,
 לט שס הארץ והאדונה סנוונה כוהפכת זרים, חחת חטה ילא חוח וכונס"ה (ישעיה
 כ"ז) אדונתכס לכנגדכס זרים ילכלו אותה, ר"ל שירפוח האויצים לעיניכס הרואות
 לך אין ונחה (כפי צאורי לתכ"ך) לזה יאונר צעל התהלות: כאשר שס גצולך שלום
 כו"ז יסציעך חלצ חטה — והרעצ הפכו, לכן להורות כחן, יען כי גדלה סנלח איס
 ורעהו ויעשו ונלחונה צלום צל הרעצ וצלו צארן לא להס (***) עד סכלרפו צבור

(*) וצכדי שלא כחלוק על דברי רבותינו, רלוי לאונר כי וי"ס על סספריו וכו' על סספרים
 וכו' הרגון סנופכי זה צלו צניו לנדה רעה זו סספרדו הלצנות, ונענש צנדה כנגד ודה,
 והלרכו לצול צבור הזרכות. —

(**) ולי ונה יקרו דברי צעל צינה לעתים צצאורי סכתובים (סנוות) ויגדל וכו' וירל ונה
 איס ונלרי ונכה איס עברי ונלחיו וכו' כי תיבת ונלחיו נראה כניוחר וע"ס רצוי דקדוקים.
 ותנולת דבריו כי ונשה התצונן סצת סצלות ישראל עי"י ונלרים וראה ותצונן כי הוא
 צקצת סנלח איס ונרעהו, וליס ונלרי ונכה לעברי שיהי עונוד בין אחיו אשר רלו ואין
 ונליל אותו, וצראותו כי אין איס ונעשורר צלדק ויך הוא אח הנולרי ויעננהו. אך עוד
 לא נדע אס ונרוע לצ או ונחנות הנוליק ונורללו לא עזרו ולא סיליובה, אך צראותו
 שני אססיס עברים נליס וכאשר שאלהו: רשע לונה תכה וכו' השיב לו: סלהרגני וכו'
 והחזיק רהיגה הנולרי לעולם, אז אונר ונשה: אכן נודע הדבר, סננחנות סנלחס זל"ז

העווי והעצרות והכנעה ועשו שלום זיניהם, וכאזנרס (וידרס ש"ס ובכונה ונקווות) זכות ד' דצרים בגאלו קלא שינו טווס וכו' לשון הרע וכו' ע"ש אז זא הקן. וזהו לדעתי כוכת הילקוט (פ' וחרח) והחטה והכסוונה לא נכו כי אפילות הנכ וזהו כי אפילות הנכ? פלאים עשה להם הקצ"ה, כדי לידע ולהודיע כי כבר יש זין זרע יעקב וזה שלום הנחון להם וראויים לגאולה (וולנד שהכונה שפלאים עשה להם הקצ"ה בכדי שיהיה להם קווח לנולות) ולזה זא לדעתי ענין אכילת ונלה לרנוז על האחדות היפך השארור הנורתיח להעסקה ותעלה על תגזיה וואד — ולזה זא הנורוי על השארור — וכטוב לענין הדרקה הלא פרוס לרעז לחנוך ועניים ונורודים תציה זיה והיה ונעשה הדרקה שלום, כי זזה כתאחד עם עני וככה רוח, זאשר נאכל עונו יחד ויתן לו חלק כחלק, וכנאזנרס הנציה (לפניה א') זקשו לרק זקשו ענוה אולי תסחרו ויוס חף ד', כי עקב ענוה זלדקה תנולל.

וזזה אנרתי לזאר ונאזנרס (ילקוט אנור רנוז תר"ג) כל ווי שונקיים ונלות סוכה זעוה"ז הקצ"ה כותן לו חלק לעתיד לזא זכוכתה של קדום. ודצריהס כספר החתום. ורונוזי רנוזות אנורוי כי קדום ר"ת סוכת דוד ונולך ונשיח (אם קצלה היא נקצל). אך נסיס נא עין על ענין ווטב הסכות, אשר הוא לנענן ילא האיש ונזית ווטבו אשר לו ובו ישים ונצטחו, טונה יחקה ונזרס ונטר ורוח נוסבת, אל הסוכה אשר ענודיה יתפללון וכותליה ירופפו, אך זכל שדי יתלונן והיה י"י ונצטחו הוא ונשבגו, הוא הנחיה ונשגיה וקליטו הנשציר ווקרני ראויים עד זי"י כניס, והחי יתן אל לבו, יצטח וישען זאלהיו כי הוא אלהים חיים ונולך עולם — ונפני זה זא הליזוי ליטב זכוכה זחג האקיף, לא זחדט האזיב, אשר זאונת אז ישבו זכ"י זכוכות זהוליאס ונוולרים, כי אם היה זאזיב, עת השנוש כחתן ילא ונחופתו על הארץ יריע חף ילריח, וקרני אור יקרות להחרקה זס יחס כל זטרה, נוכל לטעות, כי אך לתאות נפט נטב זכוכה, זכל רענן לזל תתך על קדקוד טערה, ולזאת זאה הנוליה לעת גטס וננרת עוז ורוח קר יטב גס נודע טנוליה זכוכה להאכיל עניים ונרודים ונווגד גרס ירחיס ותזוואות טונס (וזוזה"ק פ' אנור ונפליג זטכר הנוליה ונאושפיזין ועוטס האיש אשר יקפון ידו ונאחיו האזיזין זעת הזאת, כי האזות יקללוהו קללה כנורלת) והנענין זנור"כ (ח"ג פל"ג) זונה שכתב: ונעתקנו ונן הענין ההוא וכו' זחקד ד' וזיעודיו לזאזיתיו זעזור שהיו אכסיס שלויס זדעותס ונודותס ר"ל אזרהס יחק ויעקב וכו' אונס הוא זכוכת אזרהס וכו' ונפני טטנורו דרך י"י לעשות לדקה וננפטו וכו' ע"ס ותראה טעעונו זכווי הסוכה ונאחיויים לזדרי הזוהר. ואולי גס ענין ז' אוטפיזין לנענן דעת שהוא זכוכתס וכנ"ס הננוצ"ס וכולס עשו לדקה ענין טנוליו, אזרהס הנכיס אורחים וכן יחק לזאזינוולך ושר לזאו, ויוסף לכל אחיו וכן כולם ע"ס (וע' הקדנות טב שנועתתח לזענל קלות החושן אוח ס' ע' פ' ל' לורך האחדות עתירי וננכני זכיתר זחגיס ועי"ז יזכו כולם לתחיה) וגס אונס

טשתעזדו זגולה. — ואם תזנון קורא יקר זרס"י אזי הנפטרס תנולל כי זין חרכי טורותיו ילסירו דצרים אלו ע"ס, סוף דבר, אנרותיו היקרים ונכסיונות לסשתעתינו.

ענין הקובה לחקות צלל "י ע"כ יפתח את ידו ויפרוס לרעב לחונו כזרכת "י אשר כתן לו, וצל יאור שנוור לי לנוועד באחרית הימים, ויהגס עת האסף תזואת השדה ויש לאל ידו תת וועע ונתזואת זרעו. והנה אנשי קדום רעים וחמאים, אשר לעדות חז"ל (נ"ר וילקוט) התנו ציניהם שכל אכסנאי שהוא צא לכאן יהיו זועלין אותו וטועלים ונוונו. כי צזה יצרחו העניים ווארלם כי היתה כולה ונשקה, ארץ לא חסר כל צה, והיו צאין העניים להחיות כפעם שונה. אבל הם ונאסו צלדקה וקפלו את ידם ונאחיסם האציון כנו"ס (יחזקאל ע"ז) הנה זה היה עון קדום אחותך גאון שצעת לחם ושלות השקט היה לה ולצנותיה ויד עמי ואציון לא החזיקה, כי הנה לצ' קצות יוועג האדם להחזיק יד עמי, או ופאת שאין לו צעלנו די שציעתו, או גם כי יש לו די והותר י"רא לנפשו פן תקרהו אסון*) ופרנסתו איננה צעוה צנוותה, רק היום כאלן ונחר צנוקוס אחר, או אין הנוקוס אשר הוא קס צטה, ונדי פעם צפעס יפלו שודדים עליו לשלול שלל ולצו צו ע"כ יעוין הוותר לו ליום פקודה תוכחה וכלה, אבל לקדום שתי אלה לא היו, באשר היתה שצעת לחם ר"ל כדי שציעה, וגם שלות השקט היה לה ולצנותיה, אין לוחה ואין פחד — ע"כ גדלה חמאסת. ולכן יאור הכצוא קס: ואסיר אתהן כאשר רחית, וכבר נודע ונ"ס ז"ל על הכלעקה ורס"י ז"ל ונציא דרשתס. —

וצזה בארתי דחז"ל (הגיגה ע"ו) זכה טועל חלקו וחלק חצרו צג"ע. שהכונה ע"ד שאז"ל (יונא ל"ה) הלל ונחייב את העניים וכו' כי ליום פקודת כל אדם יפקד יש לכל אחר התכללות לענווד על כפשו צדין, זה יאור עמי וגוע ונווער הייתי וזה הוכח צנוכאוי, ולזה קורות אחרות רבות ורעות ונעוהו לעשות כחורה וכנולה, אכן אם יהיה איש אחד צהצל אשר גם לו היו ונעוהו וקצות ונוס כאלה צד צצד, גאעפ"כ התהלך את אלהים צעוד השני הלך צדרך חסכים, א"כ אין לחצרו (ר"ל לכן קרח חצרו יען כי תלואתיו ונלוקותיו שרים עם השני) שום התכללות ציום הנושפט, אז צא רעהו ויקח לו חלקו צג"ע כי הוא זכה והשני לא זכה. . . . והוא שאנור: כל וני שוקיים וולות קובה צעוה"ז צתוקק כונתה שתורה על הלדקה זוכה ויושב לע"ל צקובתה של קדום, כי יקח ונתת חלקס צעשותו היפך וננה שטעסו הם, וטועל חלק חצרו צג"ע והצן. . .

וועתה נשוצה לראש הוואנור כי גדולה וועשה הלדקה צעשותה אחרות ושלום צין ישראל וכנוואנורס (אצות) ונרצה לדקה ונרצה שלום, נקל לדעת כי ונקרצת את

(*) ועד"ז באר ידידי הח' ר"ס ז"ל כתוב (קהלת ה' י"ב) יש רעה חולה ראיתי תחת השמש עושר שנוור לצעליו לרעתו, כי יש וני שנקנץ לנוען ירצה הונו צפק ונסיס צחסנו אם יהיה לו עד"נ עשרת אלפים שקל כסף אז יח' צהרוסה ולא יקנץ יומר, ואף כי גם זו ונדה רעה, צכ"ז האפשר הוא שישג סכום כזה ויצוא לנערתו ויקיים ונה שאנור לפנים. אך יש רעה חולה צנאה, איש לוצר הון צלי גבול ואין לו ונרס וקן לתאותו, באנור וני יודע ונה יולד יום, אולי יפול לנשכז יונים רצים וילטרך כסף רב וכו' איש כזה הדואג לאסוף צלתי נודע אין תרופס לנכתו ועשרו שנוור לצעליו לרעתו ר"ל אולי תשיגהו רעה לא ידע שמרה, והצן.

הגדה של פסח

מסלקין הקערה עם העלות ללד אחר, ונוחזין כוס שני וכאן הן שואל: וזה נשתנה. ואם אין לו בן אשתו או חצרו (אפי" ב' ת"ח) שואלין זל"ז ואם אין לו מי שיסאלהו, שואל לעצמו. ואולי כששואל א"ע הכונה צולת „ומה" לקריאת הפלגה להגדיל הענין כמו מה יקר חסדך אלהים (תהלים ל"ו) **מה רבו מעשיך יי"י (שם ק"ד) באוונרו וזה נשתנה הלינה הזה ונכל הלינות!** ציטר שאת ויתר קדושה.

מה נשתנה הלינה הזה **מכל הלילות. שבכל הלילות אנו אוכלין חמץ ומצה.**
הלינה הזה פלו מצה: שבכל הלילות אנו אוכלין שאר ירקות. הלינה

מי מגידו

הישועה (היפך טנחא בני יעקב שעל ידה נגלו בין הנוצרים) כי זהותנו בני איש אחד וכל זלזולת שנושה האחד יחשב להשני, וכאלו כ"א ונקיים כל התורה, והיא דוגמת גאולת בני"י ונוצרים, שכאשר כודכבו ונתאחדו יחד נגאלו. לכן זה המגיד צראש דצרו לעורר לצות ישנים ולהקיץ נפש נרדמים צירכתי הגלות הור, ונראה להם לחם וזכה שהיא לחם עוני, ושהוא הלחם שאכלו צווארים וקר קנחת איש ונרעהו, כי נזכרו כבוד העוני ונפני זה נגאלו (*). וכאונרו: גם צגלותנו שנתארך הוא אך לצנת השכחה ופרוד הלבבות, וקורא צקול: כל דכפין ייתי ויכול, גם עתה וכל דלריך וכו' וצבור זה כוכה אף שהשתחא הבא, לטנה הצחה נהי"י צא"י. ואחז"ל (צ"צ") צכות הדרקה זוכה ומוקבל פני השכינה, וצא"י השכינה שורה, וצא"י שעי"י הדרקה נהיה לטנה הצחה צא"י. ואונרו עוד (טצנת קל"ט וסנהדרין ל"ח) אין ישראל נפרה אלא צלדקה טכאונר ליון צונטפט חפרה וטציה צלדקה וטשתחא עברי לטנה הצחה נהיה בני חורין כו"ה וטציה צלדקה טעל ידי הדרקה יסוצו צנים לגבולם. והבן.

ועוד הנני להעיר וי"ש צהגדת אונת ליעקב ונהוגיד ונדוכאל כי צשעת טציה"ק היה קיים אונרו כהא לחונא ועתה צחרצנו אונרים הא לחונא ונונוטיל ע"ז ועל. ולא נהירא, שהרי הונאונר הזה נתקן אחר החרצן, ואיך אונרו כל דלריך ייתי ויפסק וצונן הנוקדש הוא עוכש כרת ואך ונווייו יאכלוהו, ואיך אונרו השתחא הכא? וצל"ט הלוגיד עועה כחצ זחת צטנוו. וגי"י הא לחונא הוא צרונצ"ס פ"ח ונהי"י חרונ צנוסה ההגדה וצפרדק לרש"י קי"י קל"צ וצחתיא רצתי קי"י וי"ה וצטור וצ"י וד"נו ועי"י צו"א חע"ג קי"י כ"ד וצאצרבנאל, וצקדר היום, וציולר לצנת הגדול.

מה נשתנה ונקורו צפרק ערבי פקחים ונטנה ד', וכי צפרי ווגדים או"ח חע"ג צסם הלבוש שאין לוונר כולו ונרור אלא ונרור, וזה שנטנתה הנוקה צשאלה הרציעית עי"י צהגדת הגאון ר"נו וולצ"ס ז"ל. והסך רואה כי טס לילה זכר ונדקאונר הלינה הזה. ולחכם הגבירה השל"ה וטשר ונחצרים שאלה, על וי"ש הנוגיד לקון אורו הלינה,

(* וע"ד הנוגילה אונר טזהו טאונרו ז"ל (סנהדרין ל"ז) אין בן דוד צא עד שתכלה פרוטה ון הכיס. כי יען נחצנה ירוטלים על טהיה צה שנאת חנם, וכאשר תכלה פרוטה ון הכיס אז טטנוו טהצנה חקן צנועון השלוס ויהיה עת הקץ והגאולה. —

הָזֶה (בלו) מְרֹר : שֶׁבֶקֶל הַלִּילֹת אֵין אָנוּ מִטְּבִילִין אִפְּיֵלוּ פַעַם אַחַת. הַלִּילָה
הָזֶה שְׁמֵי פַעֲמִים : שֶׁבֶקֶל הַלִּילֹת אָנוּ אוֹכְלִין בֵּין יוֹשְׁבֵין וּבֵין מְסַבִּין. הַלִּילָה
הָזֶה בָּלְנוּ מְסַבִּין :

נחזירין הקערה ויגלה הנולות בשעת אונירת ההגדה ונלכד צעת שנונזיה הכוס ונכסין הנולות.
עֲבָדִים הָיִינוּ לְפָרַעַה בְּמִצְרַיִם. וַיִּזְעַקְנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ מִשָּׁם בְּיַד חֲזָקָה וּבְרוּעַ גְּמוּלָה.
וְאָדָּו לֹא הוֹצִיא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת אֲבוֹתֵינוּ מִמִּצְרַיִם. הֲרֵי אָנוּ וּבְנֵינוּ
וּבְנֵי בְנֵינוּ מִשְׁעַבְדִּים הָיִינוּ לְפָרַעַה בְּמִצְרַיִם. וְאִפְּיֵלוּ בָּלְנוּ חֲכָמִים בָּלְנוּ נְבוֹנִים

מי מגידו

וכבר כתב הרמב"ם פ' זראשית צפסוק ולחשך קרא לילה, שם לילה לעולם זכר
וה"א נוסף — וכן (תהלים י"ט) ולילה ללילה יחיה דעת, ונ"ט התו"ט סוף פ"ג
דזרכות שם לילה זכר צפי' ה' קצבה שנועתי של"ל צמיון ה"כ. ור"ל ה"א נוסף
כנ"ט הרמב"ם כ"ל. וע' תו"ט פ"ג דזכור ונשנה אורה פרה ונש"ט,
ע"ט צטטה וקובצתה דגירסתו היתה נפתחה הדלת הזה וכו' דלת לשון קצבה לזה
קאמר נפתחה ע"ט ולא הצניחו דא"כ לא יתכן הזה והיל"ל הזאת? אבל לגירסתו
שלפנינו נפתח וכדברי התו"ט שם שפיר. —

ואפילו כולנו חכמים כולנו כזוכים כולנו זקנים כולנו יודעים את התורה וזוהו
עלינו לקפר ציל"ו. הנה החכמים צעיהם יאמרו: אף אם לא הולחנו י"י
ונוצרים, היו הנוצרים צרבות היונים ונחכמים אוחנו והיו נקרבים אוחנו, כי זראשית
היו הנוצרים צתור אדם הנועלה (ועוד היום נפלאה צעינינו כחונתם וגדולתם צצנין
פארי-הענוודים, וצחניטת הנותים ועוד ענינים עתיקי יוון, הנועידים על כסרוותם
ציונים טעצרו) וצכ"י היו אז צכחר הנודרגה וגם אם נוכל ציניהם אחר צעיר
ושכים צנוטפחה, צחור ונעם וחכם השלם, ונה זה צערך כל העם אשר צספל יטצו
ולא צינת אדם להם, אך צנורולת הזון, כאשר יתכשאו צחכונה, צלי ספק כאזרחים
נחצבו, ודרור יקרא לכל צכ"י, ע"כ יאמר הנוגיד, כי פיהם ידבר טול והבות לצם
אולת, ואפילו "כולנו חכמים" היינו ונשועצדים עוד לכלה, ע"כ נוולה עלינו לקפר
ציל"ו. וכן רצים יאמרו: כי אם הוולא יוולא צנו כזוכים ונווליא חדשות ונוועילות
(כי הנצון הוא הנוצין דצר ונחך דצר) עי"ז היו נוחמים לנו חופש, כאשר עיננו
חחזינה פענוים רצות, אשר עי"ז סינוליא האיש היוצב אחורי הדלת והמוחה דצר
חדש ונוועיל, יפתח צית ונאסרו ויגציה לצצת צין נדיצי עס, (כנו שהורילו את
יוסף וצור כלחו) ע"ז יאמר הנוגיד אפילו בולנו נבונים היינו ונשועצדים לעולם,
ע"כ נוולה עלינו לקפר ציליאת וולרים. וצאשר לעתים וצוונמים יתחן טיווי זכיות לאלה
אשר יגירו יונים רצים צארץ ע"כ יחצבו אח"כ לאזרחים, ע"כ אולי גם לצכ"י היו
וריונים על צרצות היונים, ע"כ יאמר הנוגיד: ואפילו בולנו זקנים צאים ציונים,
היינו ונשועצדים עדי ער, ע"כ נוולה עלינו לקפר ציל"ו.

והנה עתה נוכחנו לדעת, כוה גדולים דצרי חכמים, כי ונה לא עשו אחינו

הגדה של פסח

פָּלְנוּ וְקָגַם פְּלָנוּ יוֹדְעִים אֶת הַתּוֹרָה מְצוּהָ עָלֵינוּ לְסַפֵּר בְּיַצִּיאת מִצְרָיִם. וְכָל
הַמְרַבֵּה לְסַפֵּר בְּיַצִּיאת מִצְרָיִם הֲרִי זֶה מְשֻׁבָּח :

מי מגידו

צַנִּי צִרְחָן אֲשַׁכְנוּ לְהַתְקַרֵּב אֶל יוֹסֵפִי הָאֲרֶץ כָּכֵל וַיִּבֵּי קִרְצָה : צַנִּיהָ סָלְחוּ לְצַחֵי
סַפְרִיהָ וּלְצַחֵי חַכּוּנָהּ, כַּצְגֵּדִיהָ לְצַטּוֹ גַּם הָסָ, סַפְתָּ אֲשַׁכְנוּ דַּצְרוּ כֵן, וְעוֹלָה לֹא
כוֹלָל צַפְתָּם וְצַחֵי־לִבָּתָם וְצַעֲשִׂיהָ, כּוּנָה הַוּוֹלָחוֹת חֲדָשׁוֹת הַוּוֹלָחוֹ צַשְׁכָּלֵם הַזֶּךְ,
כוֹנֵעַ כָּכֵל דַּצְרָ חַכּוּנָה צִנָּה וְדַעָה, וְצוֹלָחַת וּנְחַשְׁתָּ, גַּם וּנְחַמְסָ שַׁחְדוֹ לְכָל דַּצְרָ
טוֹב וּוּנְעִילָ כָכֵלֵל, לְדַקָּת פְּזוֹנֵם מוֹדַע צַעֲעֵרִים, גַּם נִשְׁטָנוּ צִרְחָן, וְצַנִּי וּנְוַחָה הַדְרִיכוּ
אוֹתָם, וְאוֹיְצִיהָ יִקְרָאוּ קוֹל גְּדוֹל : הַצָּה נַחֲחַכּוּנָה פֶּן יִרְצָה, כִּי עָלוֹם הוּא וּוּנְוַחָה,
וְכַסְרוֹתוֹתוֹ דַּצְרוּ כּוּנָה רַצּוֹ, צִלְשָׁר אֲכַשֵּׁי טָם (סַעֲוִיטַעֲנִין) הָסָ, לֹא טוֹה לְהַנִּיחִם ! הַשִּׁי"א
חַז"ל (פַּסְחִים ק"ח) צִזָּר עֲוִיִּם קִרְצוֹת יַחְפּוֹלוּ (תַּהֲלִים ס"ח) וַיִּי גַרְם לְהַסִּ לִישְׁרָחֵל
שִׁיחְפְּזוּ לְצִין אוֹה"ע — קִרְצוֹת יַחְפּוֹלוּ שְׁהִיו חַפְלִין צַהֵן. אַחַס צַנִּי יִשְׁרוֹן חַשְׁצַחַס
לְטוֹצָה, כִּי קִרְצַחַס חַפְלָחַס, וְהָס חַשְׁצָו לְרַעָה, כִּי קַחָה חַוּוֹת הַגַּצְרִים הַאֲלָהָה, קַחָה
הִיֹּא וְתַהִי לְקַחָה. אַחַן אַחַס הַהוֹלָכִים צִאֹר ד' אוֹר-תּוֹרָה (אַרְטָה־אַדְאָקְסַעֲנִין) אֶל
תְּדוּוֹ צַפְשַׁכְסָ, כִּי זֹחַ צֹחָ לֹאחִיכוּ צִרְחָן אֲשַׁכְנוּ, יַעַן לֹא יִשְׁצוּ עַל סִיר צַשֵּׁר הַחַלְלוּוָה,
וְצַחֲוֹרָה לֹא יִהְיֹו יוֹנָם וְלִילָה (וְצַחֲוֹת גַּם צִרְחָן הַזֹּחַת יֵט שׁוֹקֵדִים עַל דְּלַחֵי הַתּוֹרָה,
שְׁלוּיִם וְכֵן רַצִּים הָסָ) אֲזַל אַחַס קְרוֹשִׁים לִי"י אֲלֵהִיכֵם, לְכַסֵּ לֹא יִאוּנָה רַעָה. עַז"ז
אוֹוֹר לְכַסֵּ. הַעַצְרִים הַעוֹרִים הַצִּטּוֹ לְרַחוֹת, כִּי צִרְחָן רוֹקִיֹּא אֶךְ צוֹנְקוֹוֹוֹת אֲשֶׁר צַנִּי
פּוֹכִים לְחוֹרָה וְלַחְעוֹרָה, לַתְּפֵלָה וְעַצוֹדָה, וְאוֹוִיכִים צַנִּי וְאוֹוִיכִים, צַנְסִים טָל עוֹשִׁי
כַּפְלָאוֹת וְרִצִּים וְצִיכִים, וּנְחַפְלִילִים נֹסַח סַפְרָד צַכּוּנָה, וְאוֹוֹרִים וְלִיּוֹנָח פּוֹרְקָנָה, וְצַעֲוִי"ה
פְּנִיהָם חַפּוֹ, עַל לוֹחַר כַּרְדֶּפּוֹ, אוֹיְצִיהָ-צַנְפֵּט הוֹנָם טָלְלוֹ, כַּכְּפּוֹלָ לְפַנִּי צַנִּי עוֹלָה
כַּפְלוֹ, הַשְׁתַּעֲשַׁעוּ וְשׁוּעוּ, לֹאֲרֶךְ הַחֲדָשָׁה כַּסַּעוּ ! ! ע"כ כָּל הַחוֹשֵׁב : אִם הִיוּ צַנִּי יוֹדְעִים
אֶת הַתּוֹרָה לֹא הִיוּ וּנְשׁוּעַצְדִּים לְפַרְעֹה עַד הַיּוֹם הַזֶּה, אִיכוּ אֲלָל טוּעָה, וְהַשִּׁי"א הַוּוֹגֵד :
וְאִפְּלוּ כּוֹלְנוּ יוֹדְעִים אֶת הַתּוֹרָה וְנִלְוָה עָלֵינוּ לְסַפֵּר צִיִּלָּחַת וְנִלְרִים, אֲשֶׁר צַלְחֵי
הִיִּלָּחַת הִיִּינוּ וּנְשׁוּעַצְדִּים לְלִוְיִיתוֹת, לֹא כֵן עַתָּה אַחֲרֵי שְׁהוֹלָחֵנוּ וְנִוְנִלְרִים לְצַל כַּה"י
וּנְשׁוּעַצְדִּים כָּל הַיּוֹמִים צַלְפִּייתָנוּ כַּלְפָּה כִּי יִקְוִים וְנִאוּר הַכַּזִּיֹּא (וְיִכָּה ז') כִּיִּוִי לֹאֲרֶךְ
וְנִלְרִים אֲרַחֲנוּ כַּפְלָאוֹת, וְיַטּוֹב יִרְחַמְנוּ, וְלִנְוֹרַחַצ יוֹלִיִּחֵנוּ צֹחֵ כַּזֹּא לְלִיּוֹן צַרְכָּה,
לְקַן הַיּוֹיִן וְצַעֲתָה יַחֲשִׁנָּה, אֲוִיִן.

כָּל הַוּוֹרָצָה לְסַפֵּר צִיִּלָּחַת וְנִלְרִים הִרִי זֶה וּנְשׁוּבָה. לְהַצִּין וְנִלְוֹת סַפּוֹר יִלְוִו וְנִוֹדַע
הַוּוֹרָצָה לְסַפֵּר וְנִהוֹלֵל צַחֲשַׁצְחוֹת רַחוּי לֶךְ לְרַעַת כִּי צִין הַנוֹנֹת הַרְחוּוֹת אֲשֶׁר
חַנֵּן צַהֵן הַיּוֹלֵר אֶת הַאֲדָם תַּחֲסַצְנָה גַּם הַוּוֹצְרוֹן וְהַשְּׁבַחָה וְצַלְעֵדָן וְנִוֹתֵר הַאֲדָם וְנִן
הַצַּהוּוֹת אִין. וְצַלְדָק יַחֲדָר אַחַתֵּן הַחַכֵּם הַאֲלֵהִי רַצִּינוּ צַחֵי הַסַּפְרִי צַנְחוּגָת הַאֲוֹת
צַסַּפְרוּ חוֹצַת הַלְצַצוֹת (סַעֲרָ הַצַּחֲוִיָּה פ"ה) צַחֲוֹרָה : כּוּנָה הַפַּסְדָּר יַצֹּא לוֹ כַּכְּלַעֲנִיכוּ
כַּשִּׁיִּיכוּ-זוֹכֵר וְהָ טַיִם לוֹ, וְוִיָּה טַיִם לוֹ עָלִיו, וְוִיָּה טַלְקָח וְוִיָּה טַכְתָּן, וְוִיָּה טַרְחָה
וְוִיָּה טַשׁוּנַע וְוִיָּה טַחֲוֹר וְוִיָּה טַכֲחֲוֹר לוֹ, וְלֹא יִזְכּוֹר וְוִיָּה טַסְטִיב לוֹ וְוִיָּה טַסַּרַע לוֹ וְוִיָּה
טַהוּעִילוֹ וְוִיָּה טַהֲזִיקוֹ, וְעוֹד טַחֲוִיכוּ יוֹדַע הַדְרֶךְ אִם דְרֶךְ צֶה פַּעֲוִיִּם רַצּוֹת, וְלֹא יִזְכּוֹר
חַכּוּנָה אִם יִהְיֶה צֶה כָּל יַעֲוִי, וְלֹא יַעֲוִילְנוּ קַסִּין, וְלֹא יַשְׁקוֹל דַּצְרָ צַוָּה טַעַצְרָ וְעַל

וזה שעתיד להיות וכו' ונולד השכחה לא היה נשאר האדם וצבלי עלבז ולא היה עוררו ונוטו שום דבר ועשונת העולם, ולא היה נהנה צוה שנושגה אותו כשהוא זוכר פגעי העולם וכו' ע"ש . . . אונס ואלת י"י היתה זאת, אשר כחונר ציד היולר כן זכחו להיות רודה צפתי אלה לעת ונולד אס לשצבו אס לחסד כי כתובים כתובים הן לנושענתו צלותו לזכור דבר, אז חרות הוא על לוח לבו כצבעו צרזל בלח, וצבולו יסכח דבר "ההוא והיה כלל היה. ונה עוצה השכחה צוות אדם אשר נפשו קטורה נכפשו, וכן שכחת העוונות צדה לנחיה לגר ליחוס ולחלוננה (דברים כ"ד) וע"כ אונר החכס וכל אדם (ועלי ל"א) תבו סכר לאוצר ויין לוורי נפש 'שתה ויסכח רישו. ופענוים רבות ונוחה נעיונה וורוז עוב ועשכת הלרות וניוים שעצרו. וע"כ צא הליווי (דברים כ"ה) זכור את אשר עשה לך עונלק וכו' והיה צהניה י"י אלהיך לך וכל אויביך ונסציו וכו' תנוחה את זכר עונלק ונחת השנוים לא חסכת. כי ונסצת שתצז צונחה אין טען ואין פגע חסכת כל הקורות והעוללות לך ונלפטים וצא הזכירה לכל חסכת, ואלת היא ג"כ כונתס (ונלחת פ' צא) זכור ושונר דצור אחד כחונר, ונחונרס (שצועית כ':) כל שיטנו צשוירה ישנו צזכירה. כי ויי שזוכר דבר הנה נראה ונהה ששונר את הדבר לכל יאצד ויסכח דבר ההוא, ולפ"ו ונשתפין השוירה והזכירה ונרדפין צעניקו, ושוירה קצת וזכירת קצת חחת היא. ולדעתי הזכירה והשוירה חחות השגחה הנה הנו, ע"כ צא פעס אחד (ויקרא כ"ו) וזכרתי את צריתי וכו' ופעס השני (דברים ז') ושונר י"י אלהיך לך את הצרית וכו' — ונהה הענין ונה שצלווי י"י לנושה (שנוות י"צ פסוק י"ג י"ד) והיה הדס לכס לאות על הצתים וכו' והיה היום הזה לכס לזכרון ונחתם אותו חג ליי לדרתיכס, ונשה צחונר זאת לכל זקני ישראל, חונר וראה את הדס וכו' ולא יתן הנשחית וכו' ושוורתס את הדבר הזה לחק לך ולצניך עד עולם (שס פסוק כ"ג כ"ד) אשר לכחורה נראה כי גם לדורות ישונרו הדברים האלה ויעשו כן ונחונת אך צונלרים עבלו צדס הנשקוק והנחונות והנולוה היתה אך לפי טעה. אצל להנחתו כי זכירה ושוירה עניכס אחד, ענש ושוורתס, הרלון וזכרתס והוא אחד עס ונה שחונר השס והיה היום הזה לכס לזכרון וכו'. אכן איך לשונר ולזכור ישנו עניכס אשר יעשה האדם ועי"ז הזכירה ונחונרת, כונו שונה פרקו ונשה פענוים ונחונר (חגיגה ט') או כנו"ש החחוז ונכנתס לצניך (דברים ו') השנון והדצור צס : שצנתך צציתך ונלכתך צדך שצכך וצקונך, ונכתיבה על ונחונת ציתך וצשעריך (שס) הן הס יעורו ויעוררו הזכרון ולא יתנו לשכוח הדברים, וכונו כן הכתיבה צספר כנוש"ה (שנוות י"ז) כחצ ואלת צספר, כי כחצ אשר נכתב אין לשכוח, וגס ע"י עשיית סיוונים, וזש"ח חז"ל (הוריות י"צ) סיוונת ונלחת היא, והרצה סיוונים כאלה כונללים צחלונר. וזה שחונר צונגילה (אסתר ט') והיווים האלה "זככרים ונעשים" צכל דור ודור, כי ע"י העשיה ונשתה ונשלוח ונכות וקריחת ונגילה זכרוכס לא ינוש ונהס ונוללחליהס עד עולם. כונו שנוקיים (שס) חכרס לא יסוף ונרעס. ולנחת הליווי צלילית (צנדצר ט"ו) ורליחס אותו וזכרתס וכו' (וכצו כחצו צעניכי הזכירה והשכחה חכונים ונצוכים ספרים וניחודים לחכלית זה, ונהס ס' לצ האריה ל"י יהודה אריה ונוודיכא ז"ל, וזה חדש ונקרבו החכס רל"י היינואן ס' הזכרון והשכחה.) ונחז"ל (עירובין פ"ה) אין התורה נקכית אלא צסיוונן וכו' כי עי"ז זכור אותה

ושמורה זו כלה. — והנה יל"ו ראש פנה לתורתנו ואכני י"י אלהיך אשר הולאתיך
 ונארח ונלרים (שמות כ') ראש לעשרת הדברות, ואנורו (צונכלחא סס) כדאי הי
 ההולאה שתינו ונשועזדים לי, הנה לא אנור אכני י"י אלהיך אשר זראתי שתינו
 וארץ, כי יל"ו ראו ישראל צעיניהם (וירא ישראל את הים הגדולה וכו') ויאנינו וכו'
 וכבר הרחיבו זענין זה גדולי הנופטים וזראסס הראצ"ע והרנוצ"ן וכו' וכן זכורה
 ונאמר א' כי לזה לא אנור אני זורה העולם וזוראכס יען כתזרר אללס הנועני
 ההוא זרלות עיניהם ונא"כ הקצלה הנושכת סהיא צנוראה העין, וזהרצה ונלור לא
 יזכיר יל"ו ונטעס זה. ונועתה זין תצין קורא חמוד ונ"ס הנוגיד: וכל הנורצה לקס
 זיל"ו ה"ז ונשוצח. כי צזה סנורצה לקסר (דוגנות אנורס ונאה פענויס וחדר) הכני
 צזה יהיו חרותים על לוח לכו תניד אנוכת י"י ויכלתו והשגחתו עלינו ויזכור התור
 והנולוה תוניד. — ורתיי צק' החנוך (פ' שנות ונלוה כ"א) לקסר זענין יל"ו ונ
 זליל ע"ו זניקן, כל אחד בפ' צחות לשוני, ולהלל ולשצח להס"י על כל הכיסי
 סעסה לנו שם סנאנור והגדת לבנך (שמות י"ג) וכבר פירשו חכמים דנולוה
 הגדה זו הוא זליל ע"ו זניקן זעעת אכילת ונלה, ונה סאה"כ לבנך לאו דוק
 זכו אלף אפי"ע עם כל צריה וענין הנולוה שיזכור הכיסיס והענינים שאירע
 לאזותינו זיל"ו, ואיך לקח האל ית' קנוותינו ונהס. ואפי"ע זינו לזין עלנוו חס
 אחרים חייצ להוליא הדברים צפיו, כדי סיתעורר לכו זדצר, כי ברבור יתעורר
 הלב. ונשרטי ונלוה זו וכו' כי הוא יסוד גדול וענווד חזק זתורתנו וזאנוכתנו
 וע"כ אלו אנוורים לעולם זצרכותינו וזתפלחיתו זכר ליל"ו, לפי שהוא לנו אור
 ונופת גנור זחידוס העולם וכי יס אלוה קדנין חפץ ויכול פועל כל הנוולאות הו
 וזידו לטכות היס סיחפון זכל זונן ונן הזוניס כנוו סעסה זנולרים סטכה עזב
 העולם זצזילכו ועסה לנו אוחות ונחודסס גדולים ועלוויס זכו' ורתיי צק' עי
 הלקק על הסנו"ג (הכספה לסי' כחס עז להס' ר"ס פריינד) ונ"ל זנולוה ראסונו
 להאנין כי אוחו סנתן התורה זנה סיני ע"י ונשה, הוא אלהיס, ונסי"א זעסה סנה
 התורה אכני י"י אלהיך אשר הולאתיך ונארח ונלרים וכו' ונראה דהודיע להס כה
 הגדול והשגחתו זעולם שלא יעסה כל איס זרון כרלוכו וכי הוא י"י עושה ונשפ
 זרשעים כאשר נאנור זא אל פרעה וכו' עד לנוען סתי אחתי אלה זקרצו, ולנוע
 חספר זאזני זנך וז"צ את אשר התעללתי זנולרים וכי סיחק זחס כי פרעה האנו
 כנה פענויס כי רנה י"י זהצניחיו לסלח את העס, וזקור הנוכה התיל זי"י, ועי
 זחה עליו תוניד ונכה גדולה ונהקודנות ולזקוף הודה ולא זנש, זאנורו י"י הלקי
 וזקק סיעתירו העס זערו אל י"י שלא יכהו עוד על ונרדו, כל אלה הדברים כל
 נותן התורה ית"ס זאנורו אכני, הוא הנולוה אהבס כל ונה סאלוה, זה אשר הכרת
 קלת ונוודותי, זה סיתו תוניד על לזצבס וכו' ותדעו נאנונה כי אין לורך והנא
 לכס זעזודתכס לאל אחר, כי גס הנולרייס עזרו לכלס, והס לא די סלא הלי
 את עוזדיהס, כי אס גס את עלנוס לא יכלו להליל כאנור וזכל אלהי ונלרי
 וכו' ורק לי"י לזרו תאות העזודה והכבוד. ולכן נחשצ לנולוה ראסונה לדעה הר"י
 והסנו"ג וכו' ע"ס וזנולוה ונ"א, לקסר נסיס ונפלאות סנעסו לאזותינו זליל ע"ו
 זניקן סנאנור זכוה את היום אשר ילאתס ונולרים (שמות י"ג) פסה ונגיד ספס
 וכו' כהצ חכסס סכ"ל ועדיין לי"י ונ"ל דזליל פסה ונחוייזים להזכיר ולקסר? אצ

הגדה של פסח

מַעֲשֵׂה בְּרַבִּי אֶלְעָזָר וְרַבִּי הוֹשֵׁעַ וְרַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה וְרַבִּי עֲקִיבָא וְרַבִּי
טַרְפוֹן שֶׁהָיוּ מְסַבִּין בְּבֵית בְּרַק וְהָיוּ מְסַפְּרִים בְּיַצִּיאַת מִצְרַיִם כָּל אוֹתוֹ

מי מגידו

ענין לשון הר"ו פ"ז הל' א' כ"ה ונלות עשה כל תורה לספר כיסים ונפלאות שנעשו
ולו לאבותינו צוורים צליל ע"ו כענין שנאמר זכור את היום אשר ילאתם ונולדים כנו
ספס שנאמר זכור את יום השבת (והתם כנוי צע"י זכירה צפה ונן התורה) ונכין סבליל
הכו ע"ו (שהרי ציוס ע"ו הוא טילאו) ת"ל והגדת לצנך ציוס ההוא לאור צעבור זה
וזה צעשה ט"ס וולה ונורר ונוחיס לפיכך ע"כ והפ"י לדצריהם הוא כדי שאקיים ונולתי
ל"ו ואגיד דרכי ית"ש. כנו שאתי ונגיד צעשה זו ט"ס וולה ונורר ונוחיס לפיכך להזכיר
קיס דצרים שנעשו וגרנו לאכילת דצרים אלו כדי להזכירם ולזכרם ולקיינם צלצציו
ולו חנויד כנואור הכחוצ לונען תספר באזני צנך את אשר התעללתי וכו' עד וידעתם
כי אכי י"י והצן.

מַעֲשֵׂה בְּרַבִּי אֶלְעָזָר וְרַבִּי עֲקִיבָא וְכוּ' (ע' תוספתא פסחים פ"י וע' תו' כתובות ק"ה
ע"א ד"ה דחט"ב, ותוס' ע"ז ו"ה א' ד"ה אר"ע) חליגה לפני הקורא ונה
ט"ל ונעו ונחוק ונגוית האר"י כועס ה"ה הרצ החרף וכו' ונ"ה ליצ צער ז"ל
הוא הלא הוא בכתובים אחי (***) והוא לייטצ הקפור ונדוע צא צנועסה הזה שהיו
הוא וקובין צצני צרק? וא' ונהופרטים הקסה ונ"ל להכי תנאי סנולה לספר ציל"ו
כל הלילה, דנדהציא הנוגיד ונהס רחיה ע"כ כונתו שלזה היו וספרין כל הלילה
ע"י ינן דהחיוצ כל הלילה ולא שהנסיכו צסיפור ע"ד הקרי והזנון, ונ"ל הא דלנא
וקס סחיוצ הוא רק זכירה צעלנא כנו צשאר הלילות? ועוד יוקסה סניכת הנואור טל
נחצ"ע לנעשה הקודם, דנוכה כונת הנוגיד דנוודרס ראצ"ע ונוכה דצפסח ויירי ואיך
כנו צקרא פסח עפי ונשאר לילות? ותירולו יען צן זנוול דריס דאפי' כל הסנה
נחיוצ לזכור כ"ס צפסח ולפיכך טייך ספיר האי ונחלוקת שלהם צפסח. ולפ"ז כתרץ
ונש קוטיא חדא צירך חצירתה דאין הכי כנוי כתיב צקרא והגדת לצנך צפסח זה קרא
צפ"ע. ולפ"ז כיון דוקרא לא ונענע אלא דהחיוצ לזכור קסה קרא לננה לי וכי
ע"י גרע פסח ונשאר ינוות הסנה דנחיוצ לזכור אע"כ לדרוס לכל הלילה, זה ע"כ
דנדרס קרא צפ"ע לפיכך הציא ספיר דקאור ראצ"ע לונען חזכור דנוזה ונוכה
כל דנחיוצ לזכור צכל הלילות א"כ קרא דוהגדת ל"ל? אע"כ להורות נתן דצפסח החיוצ
כל הלילה. וצזה חצין דצרי חנויים וחדוהס ונדוע הודיע הנוגיד שהיו צצני צרק כי
יען דוקא על שהיו וספרים צצני צרק היו וספרים כל הלילה צילאת ונלרים, דהא
דרשת צן זנוול דנחיוצ לזכור ולדרוס צלילה היינו יען דרטיין כל, וצפסחים (ו"ג)
פליגי רצן וצצרי דלא דרטיין כל (הכי רצן דפליגי על ר"א צכותה הצצלי) וכן

(*) הרצ החרף הכ"ל ליד עירי הלך לננומות לפני ונאה טנה, ולא הניח זרע בארץ אך
חצורים יקרים, ה"ה אורים ותווים על ה' פסח ומידושי אגדה, כולם צכ"י ולא צאו
צדפוס, ע"כ הלכתי לו ונאור זה לנוכח אף כי ענין ונאורו הוא לטעם דור הישן.

הַלִּילָה עַד שְׁבָאוֹ תְּלַמְּדֵיהֶם וְאָמְרוּ לָהֶם רַבּוֹתֵינוּ הִגִּיעַ זְמַן קְרִיאַת שְׁמַע שְׁלֹשׁ שַׁחֲרִית :

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה הָרִי אָנִי בְּבֶן שִׁבְעִים שָׁנָה וְלֹא זָכִיתִי שְׁתַּאֲמַר יְצִיאַת מִצְרַיִם בְּלֵילוֹת עַד שְׁדַרְשָׁהּ בֶּן זוּמָא שְׁנַאֲמַר לְמַעַן תִּזְכּוּר אֶת יוֹם צֵאתְךָ

מִ מִנְדוּ

פסקו הראשונים הר"ף והרננצ"ן והרננצ"ס (ה' הו"ו) והסו' עס כתבו (צ"ע צ"ד) וואן טוונען) דר"ע דריס כל, וכן א"י צונחיס (פ"צ) דר"ע דריס כל ורצנן פליגי עליו. וצנצנ (ק"ד ויצוונות י"ד חולין קי"ו) צונקוס של ר"ח היו כורתין וכו' וצונקוס של ר"י הגלילי היו אוכלין צטר עוף צחלצ. וכתב צס' הכריחות וצקוגית הס"ס דאעפ"י דיחיד ורציס הלכה כרציס צונקוס היחיד עושין כוונתו וקוס כצודה, ולזה אונרו אחרא דטוואל הוי (וע' רס"י כחצות ו' ד"ה אלו ונקילין) ולפ"י אחי ספיר הוואל שהיו ונסוצין צצני צרק היו ונספרין כל הלילה דלפנ"ש דהלכתא כרצנן דר"ח דלא דרשו כל לפ"י ע"כ דלא ידעינן צכל הלילות וגם צחותו לילה אינו נווכח דהחיוצ כל הלילה דוקא אך צגנו' (סנהדרין ל"ב) אונרו לרק לרק חרדוק אחרי ר"ע לצני צרק כי ווקונוו היה צני צרק, וע"כ צונקונוו של ר"ע (דדריס כל) היו עושין כוונתו וחתי ונעשה וכו' שהיו ונסוצין צצני צרק ולזה היו ונספרין ציל"ו כל הלילה דסס היה אחרא דר"ע והצן. ורפח"ח.

עד שצאו תלמידיהם וכו' הר"י פסק (ע' רי"ף צרכות ד' צ') דאס וולנד לאחרים ווחר אף צהגיע זונן ק"ס דזכות דרציס עדיף. ויקסה לכאורה וודע צטלו התלמידים אותם ונהלווד והעיון היקר כי לא יתכן שהיו ונספרים צלי שהיה להם ענינים יקרים הצספורים וכצ' אחז"ל (סוכה כ"ח) שאפי' שיחתן של ח"ח לרין לווד. והכראה שלא צאו התלמידים לצטל אותם ונספורם רק להזכירם שלא יעניקו צווסכלות עד כלות כל זונן ק"ס ולזה הודיעו להם שהגיע זונן ק"ס.

אמר ראצ"ע הרי אני כצן סצעים וכו' ע' תו"ט צסס הרננצ"ס וצגנו' שלא היה רק צן י"ח סנה ונעשה לו כס וצאו לו י"ח סורות סערות לצנות כצן סצעים סנה ונ"ו לא היה לו רוז ונה לצכור יל"ו צלילות רצוני צהגלות סכדוה כליל*) דאכתי עצדי אכן, לכן למה לן להזכיר יל"ו וכנ"ש צצצור ונה נסתנה. עד סדרטה צ"י כל יוני חי"ך אלו הינוים ר"ל צזונן סציהנו"ק היה קיים ורצווי"ח דכל היא על הלילות ר"ל צעם הגלות, אזל על העתיד סוצר שאין לנו לורך לספר כס יל"ו דלעתיד יהיו כל הסכים הללו כונס"ה (נויכה ז') כינוי לאתך ווארץ וולרים אראנו נפלאות. וחכ"א להציא ליונות הנוסיה כי אס לא היינו נגאלים ונוולרים ווהר לא היה עוד חרופה לווכתיו כנ"ש צמאונר עצדים היינו וכו' א"כ כס וולרים סורס ווקור כל הגאלות, לז"א כל יוני חי"ך העוה"ז ר"ל צולות יוני חי"ך רונז לחיים כל דהו תהיי אך סתה"י עת חורצן או עת שלום וסונסה, וורצווי"ח דכל הוא להציא ינות הנוסיה. צינה צזה דצרי ר"ח צפרקיו (פדר"א פ' ל"ד) ו"ל: ראו כי אני אני הוא, ונה ראה

(* ערס"י יסעיה ע"פ סוונר ונה ווליל.)

מֵאַרְצֵי מִצְרָיִם בְּלִי יְמֵי חַיִּיךָ. בְּלִי יְמֵי חַיִּיךָ הַיְמִיּוֹת. בְּלִי יְמֵי חַיִּיךָ הַלְלוּת. וּבְחַיִּים
 אֲמִרִים יְמֵי חַיִּיךָ הַעוֹלָם הַזֶּה. בְּלִי יְמֵי חַיִּיךָ לְהַבְיֵא לִימּוֹת הַמְּשִׁיחַ:

בְּרוּךְ הַמְּקוֹם. בְּרוּךְ הוּא. בְּרוּךְ שֶׁנָּתַן תּוֹרָה לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל. בְּרוּךְ הוּא. בְּנֶגֶד

מִי מְגִידוֹ

לוֹנֵר צ' פִּעֻנִים? אֵלֶּךָ אֲנִי צִעוּה"ז וְאֲנִי הוּא לַעוּה"צ, אֲנִי הוּא שְׂגַלְתִּי אֵת יִשְׂרָאֵל
 וְנוֹלָרִים וְאֲנִי הוּא שְׁעִתִּיד לְגַאֲוֵל אֶחָסֶךָ צִסְקוֹ וְנִלְכּוֹת רִצְעִית ע"כ, וְזֶה שְׂקִפָּה רִאשׁוֹנָה
 כְּפִלֵּא וְנֵה זֶה שְׁוִיִּיחֶס אֶךְ שְׁתִּי גַאֲוֵלוֹת אֲלֹו לַהֲשִׁי"י וְלֹא יוֹתֵר? וְחַז"ל אֲנוֹרוֹ (צִרְכוֹת
 כ"ח) אֲשִׁי רִישׁ גְּרֻתָּח וְנֵן שְׁוִיִּי וְנֵנו לִיֵּה? אֲזֵל אֲחֻנֵּת כְּדַצְרִינֵו שְׁהוֹרֵה לְכוּ זֶה
 שְׁשִׁתִּי גַאֲוֵלוֹת הַלְלוּ תְלוּיּוֹת זֹו צִוּוֹ וְצִלְתִּי גַאֲוֵלוֹת וְנוֹלָרִים לֹא הִיחָה יִכּוֹלֵה הִיּוֹת גַאֲוֵלֵה
 הַעֲשִׂידָה. לְכֵן חֲפֵס כְּדַצְרִינֵו עוּה"ז וְעוּה"צ וְיוֹנוֹת הַשְּׁוֹשִׁיחַ, וְהֵס וְנוֹשֵׁס דְצִרִי חֲכוּנִים
 צְכֹאן, וְהַצֵּן *).

בְּרוּךְ הַשְּׁוֹקִים וְכו' צִוּוֹרֶשׁ רִצֵּה (פ' וְאַרְחַ פ"ו) וְהוֹלְאֲתִי אֲחֲסֶכָּה וְנִתַּחַת סְבִלוֹת וְנוֹלָרִים
 וְכו' ד' גַאֲוֵלוֹת שְׁנוֹ כֹאן וְהוֹלְאֲתִי וְהַלְלֵתִי וְגַלְתִּי וְלִקְחֵתִי וְכַנְגֵדֵן תִּקְנוֹ חַז"ל
 ד' כּוֹסוֹת צִלִּיל פִּסְחָה לְקִיִּים וְנֵה שְׁכֹאֲנוֹר כּוֹס יְשׁוּעוֹת אֲשֵׁר וְצִסֵּס ד' אֲקִרְאָ, עַכ"ל.
 וְהַכְנִי לְהַצִּיךְ דְצִרִיִּהֶס ז"ל וְסוֹד ד' לְטוֹנוֹת שֶׁל גַאֲוֵלֵה וְנֵה עִיבֵן וְעַל וְנֵה אֲדִכִּיֶּהֶס
 הַעֲבִעֵנו. וְלִידַע וְנֵהוֹת ד' כּוֹסוֹת וְהַאֲסֵ הִיּוֹ יוֹתֵר לְטוֹנוֹת שֶׁל גַאֲוֵלֵה הִיּוֹ שׁוֹחֵן יוֹתֵר
 כּוֹסוֹת, וְאִיךְ יִחַסֵן זֹאֵת? וְגַם לְהַצִּיֵן כּוֹנוֹת הַשְּׁוֹגִיד צִסּוֹרֵת שְׁתִּים אֲלֹו אֲשֶׁר חֲכוּנֵה
 רִצְתִּי לְפִנֵּה צֶהֶס. וְהַכְנִי לְצֹאֵר כ"ז וְהוּא, כִּי יֵשׁ צִין אֲהַנְּסִים אֲרִצֵּעַ כְּתוּחַ וְכֵן חֲלִקְסָה
 צַעַל וְנֵעֶשֶׂה כְּסִים אֶךְ צִדְרָךְ אַחֵר (וַע' חוּה"ל פ"צ וְיִיחֹודֵר כִּי וְנֵסֶס לְקַחֲתִי סַעֵד
 לְדְצִרִי). הֵא' הַאִישׁ הַשְּׁוֹחֲפִלְסֶךָ וְצוֹחֵן הַדָּהָה וְנוֹלָרֵה צִסְכֵּלוֹ כִּי יֵשׁ אֲלֵהִים וְנִחְסִיג וְנִשְׁגִּיחַ
 וְסוֹפֵט צֹאֲרֵן. וְנוֹלָרֵה שְׁחִקֵר צִסְכֵּלוֹ יֵשׁ לוֹ הַקְּצֵלֵה וְנִאֲצוֹתִיו כִּי כּוֹלֵל אֲלֵהִי קִדְמוֹן
 לְכֹל צֹרָר וְעִינִיו עַל כָּל דְרִכֵּי אִישׁ, וְלֹאִישׁ אֲשֶׁר אֲלֵהֵה לוֹ הַשְּׁוֹדְרִיגֵה הַרוּנֵה צִחְכִּלִית
 הַרוּנוֹנוֹת וְהוּא כִּיתֵד תְּקוּעָה צִוּוֹקֵס כֹאֲנוֹן צֹאֲנוֹנֵת הַשֶּׁס וְלֹא יְכוֹד, כִּי וְנֵעֲלֵת שְׁכִיֶּהֶס
 רִצֵּה הִיּוֹ אֵס יִכֵךְ לְצוֹ צֹאֲנוֹנֵתוֹ תַחֲזוֹקוֹ חֲקִירָתוֹ וְחֵס יוֹסֵק לְצוֹ צִחְקִירָתוֹ וְחוֹשֵׁעַ לוֹ
 יוֹנִין אֲנוֹנוֹתוֹ, סוֹךְ דְצִרֵה אֲנוֹנוֹתוֹ וְהַחֲקִירָה יֹאֲנוֹרוֹ זֶה לְזֶה חֲזוֹק רִכֵצַ וְלֵלֵה, וְנִפְכִי זֶה
 צִיֹּאֵר צַעַל לִיקוּעִי יִקְרִים וְנֵה שְׁאֲנוֹ אֲנוֹרִים צִסְדֵר תַּחֲפֵלֵה אֲלֵהִינוֹ וְאֲלֵהִי אֲצוֹתִינוֹ,
 כִּי יֵשׁ שְׁעוֹצִידִים הַשֶּׁס צֹאֲנוֹנֵת אֲצוֹתֵס וְיֵשׁ הַעוֹצִידִים וְנֵלֵד שְׁחִקֵרוֹ שִׁישׁ ד' צִשׁוּנִים
 וְאַרְצֵן, אֲכֵן הַחֹקֵר אֵס יוֹלָרֵה סְצֵרֵה וְנִתְנַגְדֵת לְנוֹה שְׁהוֹלִיא, יְסוֹג אַחֹור, וְכֵן הַשְּׁוֹקֵצֵל
 כְּשִׁסִּית אֲוֵתוֹ הַשְּׁוִין צִחְקִירוֹתִיו יְכוֹד לְאַחֹור, לְז"א אֲלֵהִינוֹ וְנֵלֵד הַחֲקִירָה וְאֲלֵהִי אֲצוֹתִינוֹ
 וְנֵלֵד הַקְּצֵלֵה. וְקוֹרֵא אֲנִי לֹאִישׁ הַזֶּה הַכּוֹלֵל צוֹ צ' וְנֵעֲלֵת הַלְלוּ חֲכָם. הַצ' כְּתוּב
 הַדָּר, תּוֹנִים תִּהִיֵה עֵס י"י אֲלֵהִיךָ, וְאֲנוֹנוֹתוֹ חֲזוֹקֵה רִק וְנֵלֵד הַקְּצֵלֵה לְצֵדֵה כִּי לֹא כֶּה

* (וְהַשְּׁוֹעִיֵן צִפְרָקִי דִר"א פִּנ"ח יִרְאֵה שִׁר"א בֵּן עֲזַרִיָּה אֲנוֹר שֶׁס שְׁחִצְבוֹן הַלְלוֹת עַלֹ לְנוֹנִין
 ת"ל שֶׁהָה וְנֵעֶס כְּדַצְרִינֵו קֹאן וְהַצֵּן זֶה קֹאן דְרִשְׁתּוֹ. —

הגדה של פסח

אַרְבָּעָה בָּנִים דְּבִרְהוּ תוֹרָה. אֶחָד חָכֵם. וְאֶחָד רָשָׁע. וְאֶחָד תָּם. וְאֶחָד שְׂאִינֵי יוֹדֵעַ לִשְׂאֹל ;

מי מגידו

ד' צחות ונופתים ולא ידע לחקור אם אונת הגידו אבותיו, והוא אך כמלות חכמים ונלוונה, וכבר כחז על כח הלזו בעל חוצת הלצות סער היחוד פ"צ כי בקל יתפחה ונוסקת ויעזוב אלהים חיים לחלוז לו צרות נסצרים, יתייבצ צדך לא נוב, וכבר אונרו הז"ל (אבות פ"ד י"ד) הו סקוד ללמוד תורה ודע וזה שחשיב לאפיקורס. ולזה קראו צירושלווי (פ' ערבי פסחים) להסם צן טיפש כי אין זו דעה לחקור בטבלו על י"ט, והוא תם. הג'. הגבר שאין לו לא הקבלה ולא החקירה וע"ד דברי החוה"ל סס בחלק הא' הנועלה אשר יגיע אליה הקטן והפתי אשר אין יודע ענין האנוכה ואין אומיתחה קצוע בלבו, אך לפי וועלליו יתכבר נער, ואם ילמודהו צינה יקבל כנפש חפלה ובאנוכה שלימה ואולי יזכה בצרות הימים לחקור בטבלו ב"כ בנושכלות, לעת עתה הוא גרוע וחס באשר לא ידע וואוונה והוא אינו יודע לשאול. הד'. האיש אשר יחלל צרית אלהיו פורס פורה ראש ולענה יודע רצונו וזוכין לנורוד זו הוא הספל שצשפלים ועליו כאוור (ועליו י"י) סס רשעים ירקז והיא הגרוע וכלס כי הוא רשע.

ועתה נחלק עליהם הלילה שילאו צו לחירות כל אחד ונהכחות הללו צזכות ועעס אחר. הכת הא'. היו אותן שהיו ראוין להגאל וללאת לחירות צזכות עלוון שהיו יראי י"י ושלנוים צזודותיהם כונו הזקיקים שצדור ההוא ונשה וההרן כי הם היו ראוים ללאת ניד. הכת הצ'. אותן שלעקו להושיעם אף כי לא היו להם ונעשים עוצים, לעקו שיושיעם צזכות אבות כי גדל הכאז ונהעצדות וכטל כח הקבל וכונש"ה ותעל שועתם אל אלהים וון העצודה, כי צאו וויס עד נפש והם ילאו צזכות אבות. הכת הג'. אלו טלא הצינו ללעוק לר' כי לא הצינו קדוש ישראל העו כלאן צלי רועה בכל זאת הושיעם צצרית אבות שהצטיחם לצל יאצדו צתוהו וצזכות קבלת החורה אח"כ על הר סיני. הכת הד'. אותן שהיו רשעים גנורים ונדרו צד' וקדוש ישראל כאלו, והיודע ונראשית אחרית, ידע כי זורו רשעים ונחסם לא יקבל חורתו ולא יצאו צצרית הוולה, אך עוד יוסיפו סרה ויעשו הרע צעניו להכעיקו, ואף כי להם היה הטוב להשאר צזולרים וכונו שאוורו אח"כ נתנה ראש וכסוצה, ילאו צעל כרחם לחירות. ועשה הקצ"ה זאת, כי הכת הלזו צפיהם כזו ואוורו סרולים ללאת ולדצק צאלהי אוון, אך בלצ ולצ דצרו. ואם לא היו כגאלים, היה יתר העם ונחלונכים על ונעשי ד' ועל ונשה וההרן צאונרם אחיהם נשאר צגולה, כי האדם יראה לעינים, ולעניי העם הלציפו אדרת סער לווען כחט, והם כגאלו כדי טלא יתרעונו אחיהם. ולדוגנח הן הם דתן וצצירם רשעים ונראשית עד אחרית. הם הלסינו לפרעה, הם סעוודו צרשעם אח"כ וילאו לחירות ככ"ל. וגם יודע שאין הקצ"ה וולטרף ונחשצה רעה לוועשה ואיך יעכשו צזייתה לע"ע על עונם שיעשו אח"כ (*).

(* ואתן שנתו צג' יוני אפילה היו רשעים גנורים ונפורסוים צרשעם, ואוורו צפה ואלא

וזה כוונתו אמרי יוסר, דברי אמת, ונחמתינו השלמים ז"ל צוודק זה לשוכס ד' כחות נעשו לצותינו על הים אחת אומרת כפול לים, ואחת אומרת כחזר למלרים, ואחת אומרת כלום כנגדן, ואחת אומרת נלחם עושה. זו שאומרת כפול לים אמר להם התייצבו וראו את יצועת ד', וזו שאומרת כחזר למלרים אמר כי את אשר ראיחם ומלרים היום לא תוקיפו לראותם עוד, וזו שאומרת לעשות אחס ונלחמה אמר יי' ילחם לכם, וזו שאומרת כלום כנגדן ח"ל ואחס תחרישון ע"כ. וכבר עלה גור חריה וקצבו לצאר דצריהם והראה גבורותיו צק' גבורות ד', והח' צעל כלי יקר צק' עיר גבורים. ולדעתי אלו ד' כחות הם הד' שקברנו צראש דצרינו וצקמווך כח הא' שאומרת כפול לים הוא כגד כח הג' שקברנו כי נצקה רוחם וכל מדה ככונה שיכללו עבודה וייד המלרים, וידוע שטענן עוזא שר של מלרים הללו עובדי ע"ז והללו עע"ז, ע"כ חשצו לפול להים ונלפול ציד הערלים המלרים וכמו שאומר דוד אל גד: כפלה נח ציד ד' וכו' וכן שאול לכושא כליו צהרי גלצו. והנה להם אמר משה התייצבו על ונעודכם וכל חפלו לתוך הים ותאצדו רגע — ולז"א התייצבו כי רלו לקפון ונעומדם לנולות ים, ואמר להם, ראו יצועת ד' צהרף עין, ומאד יחכן לשון יצועה כי הי' לפנים ונורתה הדין צזכות צרית אצות, וצקמווך כצאר קזה הי' כח שאי"ל. הכת הצ' שאומר כחזר למלרים הוא הדצר אשר אמרנו כי עוז להם עבוד ומלרים ולהשאר קונה, הן הנה ילאו צע"כ ונפני הצוסה, עתה הי' להם תקוצה נלחת כי ונפני הרעה יוקו צחורה, אך ונשה עווד צפרץ לצל תחפרד חצילה, אף כי הנה פורעי ווקר ונחטיחי אדם, וי"ו לאן הכשורים היו למראה עיניו הנדוכים צצ"ד ש"ו, וצבדי שלא ליפוש חרון אף, לכן אמר להם, קוא לכם יראחכם, שקר העשו צנפסכם כי כאשר ראיחם ומלרים היום לא תוקיפו וכו' וכדחה היראה ויצואר צקמווך קזה היה כח הרשע [ומליו הרצה כחוצים כאלו ע"ד הכעס, כמו לא תוקיפו הציא ונחת קוא (יעיי' ח') לא תוקיפו יקראו לך גצרת ונולכת (קס וי"ז) לא תחסיפין לתח חצן לעס (שמות הי') לא תוקף ראות פני כי ציוס וכו' (קס י') ודוניהם]. הכת הג' שאומרת לעשות אחס ונלחמה לי"י וצנחו צו וצנורתו, הם היו הראויס לגאולה ולגצר על שונאיהם ולהס שקר הקוס ליצועה רק עיני ד' ליראיו להליכס וננות ולהס אמר ונשה יי' ילחם לכם כראוי וכנכון לכם ויצואר צקמווך קזה כח החכם הלדיק. הכת הד' שאומרת כלום כנגדן, הוא הדצר שאומרנו שידעו ונכות אצות תפקו אונות אונן וכמו שלעקו צומלרים לאלהי אצותם רלו לכלום צחפלה כי להם זכות אצות ואמר להם ונשה ואחס תחרישון כי עתה לא עת להאריך צחפלה. וצקמווך כצאר קזה כח החס והצן.

וצזה יחכן פקוקי ויושע ד' ציוס ההוא וכו' ויאוניו צד' וכו' (קיוות י"ד)

שלא לשנוע אל ונשה ולא לעוזב ארץ ומלרים, ורלו לתקית כולם שלא ילכו עם ונשה כי רעה נגד פניהם (וע' רש"י צא' כ"צ) הן הנה פגרי האנשים החטאים שונחו צג' ימי אפילה. וכן התרעס ונשה על הילדים הנשלכים למים ולצנין, ולקח ח' ונשתנועכים צצנין והראה לו הקצ"ה ויה שעתה ככווע. —

והדקדוקים, ונדוע צרוצ פסוקים כאוור צני ישראל וכאן ישראל ולמה אומר ויראו העם ולא ישראל. ואליע צ' הקדמות, א'. צכל וקוס שנאוור ישראל צחורה על כל ישראל הכונה וצוקוס שנאוור צני ישראל עפ"י הרוצ הוא הכונה רק על ונקלחם או רוצם לא על כולם *). צ'. כודע שונלח עם כאוור אף על השפלים והנצוצים כונו הנה עם ילא ונוולרים (צלק) וג"כ על ונקלח או רוצ ולא על כולנה וחכמינו אוורו כ"ו שנאוור עם הוא הערב רב. ועפ"ז צבין הכחוצים, ויושע י"י ציום ההוא את ישראל ר"ל כולם אף לרשעים וזהו חקד גדול כונו שזכרנו, וירא ישראל ר"ל כולם ראו את וולרים ונת על שפה היס ונפלתם, וזהו חקד גדול שרשעי ישראל הליכו ולא נפגעו, לא כוונ"ש צאשת לכו (וירא) שהיתה לביצונלח, יען הציעה צהפיכת קדום. ויראו העם את ד', ר"ל השפלים יראו עתה אותה, ותחת ונלפנים שונן לצ העם עתה האוניו והיראה יראה העונם ויאוניו צד' וצונסה כדברי הנודרש שלא יוקיפו עוד לרחות הוולרים, ושרו על יליחם כי אם היו נשארים צוולרים היו פגרי ווחים "כי י"י נלחם להם צוולרים" כוונ"ש רש"י על פסוק זה צצשלח. והצצונן שלזה אוור יסיר ונשה וצני ישראל צכלל אף כי כולם שרו, ונ"ו אחרי שנאוור השירה הזאת לד', ר"ל לא לחועלתם רק לד' צלי ונחצצת חון כוונ"ש אלל הלל וולרי דיצור לא לבו ע"ש לזה כאוור צני ישראל, כי הוותר שרו על הללחם ותועלת עלוים.

ועתה נחנה ראש נסוצה פתח שאר דצרינו, לרעתיזכרם הוגיד צארצע כתות וארצע הללות לארצע ויני וודות שצארכו והונה ד' כתות שהצאחו וסנעשו על יס סוף. האחת היא כת החכם וכאוור החכם (ונשלי א') יראה ד' ראשית דעת. ואציו הנשורר אוור (תהלים קי"ח) ראשית חכמה יראה י"י, וצלי זה לא יתכן להקרא חכם כונו שלא יתכן לקרוא לנוי שידע דרכי הלדק צסם לדיק צעצור שיודע דרכי הלדק אצל נאחרהו כן צהלכו צדרך הלדק וצושרים וכונ"ש החכם גן עיול (צית ראשון חדר צ' חלון א') והחכם לא יקרא חכם כי אם צהתנהגו עפ"י חכמותו וחכמינו אוורו אין אדם חועל אלא"כ ככסם צו דוח שעות, א"כ החכם הוא הלדיק

(* חעיר שם הננולא צתנ"ך צני ישראל ויהי' הכונה על כולנה. כונו וצני ישראל הלכו ציצשה צתון היס (צשלח) וגם זאת נראה שנוסב על ונקלחם, כי ונקלחם הלכו ציצשה צים, אצל צתלהל הלכו צינים צתוך היס כידוע שקפץ נחשון צן עעיונד להיס כונו שדרשו ע"פ היתה יהודה לקדשו וכו' וצזה צבין ויכות ונשה עם השי"ת (שמות ג') הנה אנכי צא אל צני ישראל ואמרחי וכו' ואוור לי נה שנו וכו' כה תאוור לצני ישראל וכו' ואין יתכן שם' רצוא לא ידעו אליהם, לור ילדס, אף אחד וניי אלק? לזה נראה שלא יס צני ישראל רק על ונקלחם ולז"א צני ישראל והקצ"ה ענהו ג"כ לצני ישראל, אצל הלדיקים צדור ידעו קדום ישראל, ולזה תנולא צאוורו שם, לך ואספת את זקני ישראל, אצל שקשה למה אוור רק זקני ישראל ורש"י הרגיש צזה וכתב הנויחרים לישיבה, אכן האמת יורה דרכו כי צודאי זקני ישראל ידעו כולם שנו הגדול והנורא לא כן הנערים לא ידעו אותה לכנהו, וצזה צארתי הכחוצים (כי תשא) ולא שמו איש עדיו וכו' ואח"כ כאוור שנית וינללו צני ישראל את עדים נהר חורב. ויוקשה אחרי שלא שמו עדים עליהם ויה זה וינללו? אצל לרעכו יוצן כי ונקלח אנשים לא שמו עדים עליהם היינו עדים (ערב רב שהם הסיחו לעשות העגל כעש"ש עם) ואח"כ כאוור וינללו צני ישראל הנקלח שלא לללו עדיין עדים, והצן.

חֲכָם מָה הוּא אֹמֵר. מָה הָעֲדוֹת וְהַתְּקִים וְהַמְשָׁפְטִים אֲשֶׁר עָוָה יי אֱלֹהֵינוּ

מי מגידו

וי"ל צכות עלונו ונעסיו יקרצוהו, שנית היא החס והוא י"ל צכות אבות כי לו הקצלה שיש אלהים שופטים ושעמיד להוליאם, שליטת היא שחינו יודע לשאול ש"ל צכות הקצלה של החורה שעמיד לקבל וצצרת אבות רביעית היא הרשע ש"ל צל אבות כלל וכלל וכונו שכתצנו צקווק.

עוד כתי הקדוה קענה א', הולאה יתכן לאיש יולא וצית חצירו צעל כרוח כונו שאוור יוקף לונרתיו הוליאו כל איש ונעלי (צראשית וי"ה) ר"ל אף אם האנשים לא יראו ללאת ונהיכלו יוליאו אותם צע"כ כי היה לו דצר קתר עם אחיו, וכאדם האוור לרעהו פלוני הוליא וייד חצירו ונה צצ"ד ר"ל שלא צרלונו הטוב. — צ', הללה יכון לאיש אשר יולע ונפח יקוס או ונארצים לכפשו או וייד רעהו הנוכה, צצוא איש שיליהו ונחזוק ונונו, וכן אוור הנוגיד לקוין שלא אחד צלצד עווד עלינו לכ"ל ותיכו וכו' והקצ"ה ו"ל י"כו ויידם. — ג', הללה יאוור על ויי שהדין כותן להגאל, וכן יקרא הקרוב אשר לו ונשפע הגאולה כונו וצ"ל גואלו הקרוב אליו (ויקרא כ"ה). — ד', לקחה יצא על ויי שילקחהו אחד אם ונפחת רחונות או וולד אחר ויאספהו הציתה, או לקח אותו לצן או לעצד וכענין שאוור הכחוצ (שמות ו' ז') ולקחתי אתכם לי לעם. —

ועתה צין הצין את אשר לפניך דצרי הנוגיד והרשעה, כי הנוגיד אוור שכנגד ארצעה צנים אלו שצארנו ונהותם וליכותם דצרה תורה ד' לשכות של גאולה נגד כל אחד ואחד כפי ונסת ונרכו, והוא והולאתי והללתי וגאלתי ולקחתי. והולאתי נגד כח הרשע כי הוא י"ל צע"כ אף שלא רלה, ולזה וונה נס שלו צראש כי הוא הגדול שצנסיס, נס צחוד נס, צע"כ של פרעה וצע"כ שלו, וכונו שצ"ארנו. והללתי נגד כח החס כי הוא יכלל וייד הנוכה ואיש אחר הלילהו והוא [צכות] אצרתם י"חק ויעקב. וגאלתי נגד כח החכס שהיו צדור ההוא להם ונשפע הצחירה והגאולה והדין שילאו לחרות ולקחתי נגד כח שא"ל שלקחם השם לעם לעצדו ולקנוור תורתו וצכות זה בגאלו ונוולרים אף שצשעת יליאה לא היה להם שום צכות, והצן שוועה. ולזה קדר הנוגיד אחר הרשע כח החכס אף כי ליליאת החכס היה הנס צקטן הערך נגד האחרים, אכן יען כי ונה אין לוועה היונו ונה אין לוועלה היונו הליגס יחד (צבדי להגדיל נס יליאת הרשע) והצצוין לזה קיום הדרש צבי טוב שכנגדן תקנו ד' כוסות כי על ישועה ורוח והללה תקנו לונכרת כוס של צרכה ונסווק הכחוצ כוס ישועות אשא (תהלים קט"ז) כוס הודאה על היסועה. לכן צאשר שיהיה כאן ארצעה נסיס שונים צוני"ל לכל אחד ונהד' צנים שצכרכו ולא יצואו כולם תחת סוג א' לכן תקנו ד' כוסות של ישועה להכס הכללי של י"נו, כי הי' צו ד' נסיס שונים הפלא ופלא, והצן.

חכם וכו' נודע ונאוור רחצע"ק (נכות כ"ג) חכם ויה הוא אוור וכו'. כוגיפת שנוגיד הוא צנוכילתא (צא סוף פ"ח) וצננויים

אֶתְכֶם. וְאַף אִתָּהּ אָמַר לֹא בְהִלְכוֹת הַפֶּסַח. אֵין מַפְטִירִין אַחַר הַפֶּסַח אֶפִיקוֹמָן :

מי מגידו

לפיכך הרצה להם תורה ונוחות שנאמר
 "י' חפץ לנענן לדקו יגדיל תורה ויחיה.
 ולהצין אונורי ישר ודברי חכמים לריך
 חני להקדים דרשתם (ע"ז צ' צ') על
 פסקו חרה ונשעיר לנו, שאוונות העולם
 לא אצו קצלת התורה, ודקשו סס ע"פ
 (חצקוק ג') ראה ויתר. גויס, ראה כי
 שצב ונלות שקצלו עליהם צני נח
 לא קיינוס, ע"כ עונד והתירן להן
 וכו' ע"ש. גס אונרו סס אין הקצ"ה
 צא צטרוניא עם צריותיו, לכן הצורח
 הונטיז לכל, צידעו כי אזה"ע לא יוכלו
 לקיים דצרי הצרית התורה והנוחה אף
 צהיות הנוחה נעטו ונזער, צאשר האוונות
 איכס ונוכסרים לזה (כנוו שאונרו סס
 על צקסת האוונות, תנה לנו ונראש,
 צאה התצוזה, שצב ונלות שקצלתם איך
 קיינוס?) עוד ונראשית עלה צרלונו
 לתת התורה והנוחה אף לישראל הנוסוגלים
 לה, וכדרשת ר' ילחק צראשית, צקציל
 ישראל וכו' ערש"י ריש התורה, וכן כאונר
 צפ' יתרו, והייתם לי סגולה וכו' אף
 ונדאגה ונדצר פן יאונרו האוונות נעשה
 וכשונוע ויקצלו התורה, אף כי צאחרית
 לא יחזיקו צה ויחלק לצס ויאשנו, היה
 ונעלת הפלא יועץ להגדיל התורה להרחיז
 יריעות אהלה לקית עליה נוספות הרצה
 ונלות סכליות, אשר צלי גזרת הנוחוקק
 הס ננוסיות וכל איש ישר הולך יעשה
 אוחס לדעתו, כנוו וניכעס ונגזילה ורליחה
 וכונאונרס (עירוצין ק') חלנולא לא תתנה
 תורה לישראל* לונדנו לניעות ונחול
 גזל ונכנולה עריות ונינוס ד"א ונחרכוגל

קלת ע"ש, אכן צירושלנוי (פ' ערצי פסחים
 הלכה ד') הגירסא "כנגד ד' צניס דצרה
 תורה צן חכס צן רשע צן טיפש צן שאי"ל,
 צ"ח ונה"א ונה העדות והסקיס והנשפטסיס
 אשר לזה י"י אליהיו אותנו אף אתה אונור
 לו צחוק יד הוליאנו י"י ונולדים וניצת
 עבדים, צן רשע ונה"א ונה העצודה הזאה
 לכס ונה הטורח הזה שאתם ונעריחיס עלינו
 צכל שנה וסנה, ונכאן שהוליא א"ע וין הכלל
 אף אתה אונור לו צעבור זה עשה י"י לי,
 לי ולא לו לאותו האיש לא עשה, אלו הי' אותו
 האיש ונולדים לא היה ראוי להגאל ונשס
 לעולם, טפש ונה"א ונה זאת, אף אתה לעוד
 הלכות הפסח שאין ונפטירין אחר הפסח
 אפיקוונן שלא יחא עונוד ונצורה זו ויכנס
 לצורה אחרת. צן שאי"ל את פתח לו תחלה
 וכו' והנני אף להעיר, על ונה שהביא
 הירושלנוי ונלות "אותו האיש" — כי שאלת
 הרשע היא: ונה הטורח שאתם ונעריחיס
 עלינו צכל שנה וסנה, (ונה שאונר "לכס",
 ר ל לא לדור ראשון רק לנו הקושיא, והבן)
 הרי צבר צא אותו האיש ויאונר כהפליסוקן
 (שצת קי"ו) וין יונא דגלייתן ונארעבון
 איחנעלה אורייתא דנעשה ואיתיבהא אורייתא
 אחריתו — ונכאן שהוליא א"ע ונכלל ישראל
 ואוננחו, אף אתה אונור לו צעבור זה עשה
 י"י לי, לי עשה י"י זאת, כי את אשר יסנו
 פה עננו עונוד היום ואת אשר איננו פה
 עננו עונוד היום עשה י"י הסחד ציל"וי
 כע"ס הסנוד להלן: צכל דור ודור חייז אדם
 לראות א"ע כאלו ילא ונולדים שנאונר והגרת
 לצנך לאונר צעבור זה עשה י"י לי וכו'
 ואותנו הוליא ג"כ לנען הביא אותנו אל

(* כן הגי' צע"י ונעקרים ונפסרים הרצה אצל צש"ס חקר תיבת ישראל.

וכו' ורלוכס זזה, באשר הצדל רצ הוא
 צין וולת תורה לולת וולת, התורה
 תתכן בענינים אשר השכל יחייבם ואף
 צלי ליווי כלודים ונהתולדה וטבעי
 נצחים (*), לא כן הנוטה כי אך לו
 ללו ונחת הולך היודע רז כל דבר לנו
 הוא, ואכחנו לא כדע וזה זאת ועל וזה
 זאת, להסס הידיעה, ולכו אך אך העשיה.
 וזה שאנורו כי התורה, ר"ל וזה שישר
 עם השכל, היינו לנודין וטבעי הנצחים.
 וזה כאשר צין התר"ג וולת שיש לנו

ארץ הצני, כי אכחנו ונאמינים כי יצא
 יום ונעלה זרעה ירושלמיה, לא כהאומרים
 אשר כבר זאה הגאולה והתמורה — וזה
 טעמיים הירושלמי ולא לאותו האיש וכו'
 והנשכיל יצין דבר לאשורו, כי הירושלמי
 אשר ארץ קדם ונכרותו, אשר שם פטטה
 חנוכה ונחנה, לא שם ונענור לרוחו והנה
 זרוחו הקסה ככל העולה על לבו, לא כן
 הנוגד והנכלתא לשלום ידברו, ע"כ אך לרשע
 בעלנו השיבו תשובה נחת, והנן. —

ונחת הקצ"ה כולאו תורה ונלוה ר"ל חלק גדול והנוטות וזה שהשכל ונחייב, אך צקך
 הגדול עם הנוטות השנועיות (ר"ל שהן לא יחייב השכל) יעלו לתר"ג, לא רלו
 השנויות לקבל התורה והטובה כי רפו ידיהם לעשות תר"ג ונלוה, אבל ישראל קיינו
 וקבלו עניהם ועל זרעם ונכין תר"ג, וענו ואנורו כל אשר דבר י"י נעשה וכשנוע,
 ור"ל כל אשר דבר י"י, הן וזה שהשכל ונחייב או לא, נעשה. על חלק השכלי אנורו
 נעשה ועל החלק השנועי אנורו נשנוע בקול י"י אך כי לא כדע הליכת אל ולכי
 בקדש (**). וכונו שאלור צפי צטלה חס שנוע תשנוע לקול י"י אלהיה והישר בעיניו
 תעשה (אך חס בעיניך לא נראה לישר) והאזנת לנוטותיו ושנרת כל הקיו אך
 שבעיניך אך כחק צלי דעת, כל הנוחלה אשר שנותי צולרים לא חסים עליך כי חכי
 די רפאיך. וביאר הרקצ"א ז"ל (ע' צע"י פ"צ דסוכה) כי כונו הרופא היודע בחולי
 איש ידוע שאין יוכל היות זריח צלתי צנורקת הנוורקצת צקוים רצים הידועים
 להרופא והרוקח אותם ושוקל ונהם צנורה וצנורה ויאכלס צנוקים ידועים, אכן
 החולה לא יצין וירגיש צתערות הקוים אך יאכל לכווי הרופא, והנורקת פועלת
 צבח הקוים הנוורקצים לנורפא, והחולה אף שלא יחוש וירגיש ישיג תועלתו צלא
 ידע. כן הש"י הרופא הנוכיח בחולי הכפשות וקיוונן ויודע צרקת הנורקת הנוקרת
 ונחלת הכפס ונקצבו, והנורקת היא הנוטות וש"א חס שנוע תשנוע לקול וכו' כי
 חכי די רפאיך לא ע"ד הגוול לצד באנורו ונחתי ונור ארליך צעמו יורה וכו' כ"א
 ונורך לזה ההודעה כי צקוים הנוטות ועשייתם נשיג התועלת וולך הננוב לדי, ע"ש

(* וזה סרה קוטיה התום' (סנהדרין ז') על ו"ש (צבת ל"צ) צעשה שנוכניסין אדם לדין
 שואלין אותו נשאת ונתת באמונה דהרי תחלת דינו של אדם על דברי תורה? כי תורה
 היא ויה שהשכל ונחייב ויכול האדם ללמוד ונהנצדאים כונו גזל וכו' א"כ הוא אחד עם וזה
 שאנורו דברי תורה. כי נשא ונתן באמונה לצלי להנות ולגוול נרעהו תורה היא. והנן.

(* נכאן תשובה אל הנין שאנור (צבת פ"ח.) ענא פזיזא דקדוניתו פוניכו לאודניכו. כי
 נעשה על חלק השכל וכשנוע על השנועי אבל לא כיוו על שנויעת האחן. וצנוקלות
 אנחתי עוד אופן אחר, נדפס בהקריאה שלי.

עוד דברים כעיונים. זה שאמר הנוסח (תהלים קנ"ח) ונגיד דבריו ליעקב חוקיו ונושפטיו לישראל לא עשה כן לכל גוי ונושפטיו כל ידעום, כי להם לא הודיע שיש צין תר"ג ונולת, ונושפטיו, ר"ל סכליים, זה לסיבה שאולי יקבלו הכל וזאונה גלוי וידוע לפניו שלא יקיימו הכל, אבל לישראל הודיע שיש צין תר"ג חלק סכלי ג"כ (ונוטעם שגם הם לא יזוורו אחר צנועם סכום תר"ג) זה שאמר רחצנו"ק יען שרלה הקצ"ה לזכות את ישראל שהם יקבלו התורה, ולא האוונות אשר חף גם וועט וזעיר לא יחזיקו, לפיכך הרבה להם תורה ר"ל ונולת סכליות ונולת ר"ל ונולת שנועיות, ולזה צרחו האוונות והתורה וישראל החזיקו בה, זה שאמר הכתוב י"י חפץ לנוען לדקו, כי אין הקצ"ה בא צטרוניא עם צריותיו, לזה יגדיל תורה צהרצותו על השנועיות הסכליות ויאדיר לישראל. והצן.

וכצין צזה ונה שדרש האי גלילאי (קצת פ"א) עלי דרב חקדא, צריך רחונתא דיהב לן אורין תליתי וכו' פירש"י שהכונה על תכ"ד, ולדעתי לא יתכן לצרף על סתחן לנו תורה כציאים וכתובים, באשר צעת נתינת התורה עוד לא היו כציאים וכתובים והאת כהיה בצחריה הימים ופי' אגסי סוכים, ועוד אזורו קם ע"י תלמידי פירש"י ע"י נוטה והארן ונורים. והאת לא יתאים עם הצאור על תכ"ד. ועוד הלל חז"ל אזורו (כדריס כ"ב) אלולי לא חטאו ישראל לא ניתן להם אלא ה' חווש תורה וס' יהושע בצלד, כי אך ונקצת חטאם נצחו הכציאים ונה שהטיפו להם, ואין צריך ע"י? אך לפי ונה שהערותי צלדק יהיה הפירוש צאורין תליתי ג' ויני ונולת שיש צתורה הסכליות והשנועיות רלוי ונה שנותנגד לשכל ואינו ונתאים כלל עם הסכל כפרה אדוונה וטענתו וכלאים, ונולת צינינות אשר לא יחייצן הסכל חף לא יתקוום נגדן, והנה נקראות **עדות *** **חוקים ומשפטים** עדות הם שאין השכח ונתנגד ונחייצ, כונו ונולת תפלין לאות על ידנו וראשנו לעדות וזכרון (כונו שאם אונורים ציה"ר קודם הנחת תפלין) וטיעצוד הסכנה, דוגנות השרים אשר ילציטו עצדיהם צונלצוסיס ואותות אשר צם יהיו ככרים כי הונה תחת ונושלתם וכן ונולת ליביה וכדוונה. חוקים הם כשענתו ופרה אדוונה וכדוונה אשר אוה"ע ונוכים אותנו (יוני ק"ג) ונושפטיו הם אשר יהיו תחת ונולת תורה אשר כצר הצחתי וצזה החלל ונוטופת התורה האלהית עם דמות הננוקיות (כו"ט העקרים פ"ז ונוואור הראשון ונוצרך האי גלילאי על דיהב לן ר"ל לנו נחן שלשה ויני תורה אשר צאונת הלל התורה הסכלי והעדות הנזכר היה כל איש ונקבלו צאהצה ואם נקפחו גם הם לנוצרי תר"ג ונתנו לנו כצרך ע"ז רחונתא. והצן.

והנה **החכם** אשר דרכו להטיצ גם לזולתיו ולכל צהם ח"י רוחו; כי לל באצ צראותו כי אחרים לא יחסו תחת לל החכונה והעוז וכל ישעו ונוגונו להחיות וללטיצ להם, וצראותו נחמו עוסיס צלילה ההוא הסכות לנולת ונלם ופקח קואל ונ

* על אפיקי יהודה י"ז ויסי קרוסיס אות א' צ' ורשט עשירי ונקוה ויסי וצערצי נחל ט"ז אות ז' צסס ר' עזרי' האדוני לנוה נקראו עדות.

העדות והחוקים והושפעים אשר לזה י"י אלהינו אתכם, אך לכם ישראלים לנחלה, וכפלינו וכל עוני הארלות זהם צעת הולחנו ונוולרים, ולוזה לא חלק לכל האומות אז העדות והחוקים והושפעים, היה לו להודיעם כי יש צין התר"ג ונולת רב ונהחלי ונשפעים ועדות ונולת קלות, וצפרע צחותן שיש צהן טעם אוכל ונוקבל שבר, וגם שאל לווה היה הלווי על הושפעים, הלא בלא ונולת היה ככון וכשר להחזיק צם ולוזה רק אחכס צחר ללוות לכס?

ועתה הסכת ושונע וות ששפיצ לו הווגיד תשובה נלחת, הנה דע קורח יקר כי החקידים השלונים שפעו צלדק כי ונולת השכליות כצדות וקשות לעשותן ונוולת השנועיות, והעצודת להסס צעשותן תגדל עשר ונעלות ונעצודת יתר הנוולת כחקדטנו זהם, כי קבל לחדס לשונור גופו ונולת האורצ לו צדדך ונאשר היוצב צחדר ונשכיתו, כי הוא יראה לו פנים שוחקות ולעת ונולת לדונו יארוב, וכונו שציר צעל ק' החיים פקוק י"י לי צעוזרי ואני אראה צשונאי (תהלים קט"ו) שד' היה ונראה לו צין העוזרים האכסים שהנה שוכחיו ואך לנראה עינים דנונו לעוזרים, כנולתו החכס ונחיצדך תוכל לשונור ונולתה צדיך לא תוכל להזהר, וכן אור ינאי הונלך לשתו (סוטה כ"ג) אל תתיראי לא ונן הפרושים ולא ונן הפרולים כ"א ונולתה צעיס. כן הוא צוולת היוצר; חלק השנועי קבל ונולת לשונור ולהצגר על יצרו לעשות ככל הנוולת צקפר. אכן ונולת השכליות, פה כר כרצח להאיש לעשותן כפי חות דעתו, כל אחד יעשה הנוולת לפי שכלו, ואך העושה חותן וני יודע אם עשה חותן יען כי כן לזה עליו הונלך ונלכו של עונס או יען הנחתו קן, ולעוצתו עשה חותן, ונולת לאו להנות נחתו, וכונ"ש אל יאונר אדם א"א צצשר חזיר וכו' כי צחס יותן הרשות לעשותן יען השכל ונחייב, אין כל שכל גצר שיה וכל דרך איש ישר צעיוני יאונר אחד חפשי צצשר חזיר, צארלות הנוזרה אשר שם חכו צני ישראל היה ככון לחקור צטרו אצל פה צווקוונות הקרים עוצ ונולת לצצת על סיר צצר חזיר וכדוונה, חש"א ונולת לאו להנות כתנו חוקה אחת לכל הנוולת השכליות והשנועיות השוונע שונע והסדל יחדל!

ובצדק ונשלו חכו"ל (כזיר י"ג) ונשל לצ' צ"א שללו פסחיתן א' אחד חכלו לשם פסח ואחד לשם אכילה גסה וכו' כי לדקים ילכו צם, וכן יצורך גצר ירא י"י אף צעשותו ונולת הפסח לא ישא לשוא כפשו להנחת ונעיו לא יחוס, אך לשונים יעלה שיאו, יאכלו עמים על השוצע ולרלון י"י יאכלהו, ופושעים יכשלו, יעוש הרשע עלי אוכל יחטוף יערוף ויצלע ולא כודע כי צא הקדש אל קרצו ואת פועל י"י לא יצט, ואף האוונות אם היו ונקצלים ונולת השכליות היו ונצטעין צקן. חש"א שם (ע"ז ג') אונרו (האוונות) לפכיו תנה לנו ונראה א"ל הקצ"ה שוטים סצעולם וני שטרה צע"ש יאכל צצצת וכו' אעפ"כ ונולת קלה יש לי וקובה שונה לכו ועשו חותה וכו' ואנאי קרי לה ונולת קלה ונשום דלית צה חקרונ כים וכו' וניד כל אחד ואחד צועע צקובתו ויולא וכו' והאונר רצא ונלער פעור ונן הקובה? נהי דפעור צעוטי וני ונצטעי? ע"ש. הכך רואה לעוונת שצא להם הרלון ונהר כן חיש קל הלך לו, כי אונר וניד כל אחד ונצטע צקובתו הרלון צלי ונתיכות והצצונות, כי היה

הגדה של פסח

רשע מה הוא אומר. מה העבודה הזאת לכם לכם ולא לו. ולפי שהוציא את

מי מגידו

לכון וכשר ללמדת לא בחרי חף וזונסקה לא ילכו אך זהכנעה (חף כי באות הנוער פטור וזונסקה) היה להם לדאוג על כי לא יכלו לקיים הנולות ולא לבצע וזנה התכללות להיולר שלח נתן להם התורה (ולא הודיעם שיש בחרי"ג ונלות גם שכליות, לזען יקבלו אותם) באשר לא היו האוונות יכולין לעמוד גם על נלות השכליות וכ"ש בחלק השוניי לא היה לטס חזוק זה שאננו (ילקוט צנדר רנו תקפ"ד) בשעה שקבלו ישראל את התורה נתקבלו אות"ע בהן ונה ראו אלו להתקרב יותר וכן האוונות קחם הקצ"ה פיהם ואור להם הזיאו ספר יוחסין שלכם שכאור וכו' כשם שהם ונציחין ויתלדו לזשפחותם לכך ונאס צראש הספר הזה אחר הנולות, אלה הנולות אשר לזה י"י את ונשה אל בני ישראל זהר סיני אח"כ וידבר י"י זהר סיני שאו וכו' שלא זכו ליעול את התורה אלא צטציל היוחסין שלהם וכו' ע"ש. אשר זהשקפה ראשונה נשאל הלא הקצ"ה זרה ונשעיר לנו וצקש להאוונות שקבלו את התורה, ולמה זה נתקבלו? ומה להתורה עם יחוק? אכן עם האוונות ונקודם **כבון נאד, שלישראל הודיע שיש בחרי"ג ונלות חוקים ונשפטיים ודבר על לצם טונות** לזען יקבלו התורה, כו"ש (יתרו) ואחם תהיו לי ונולכת כהנים וגוי קדוש, ולמדת קבלתם, אכן אח"כ ר"ל בשעה שבר קבלו התורה (אחרי שהאוונות ונאנו לקבלה) נתקבלו אות"ע, ונה ראו אלו להתקרב, שדבר השם אחם טונות והודיעם שיש ונלות שכליות ג"כ, ולמה פתה אותם ודבר על לצם ולא אחת? והקצ"ה ונשיז להם שישראל צעלי יוחסין ועלולים לשונרה ולעצדה, לא כן אוונות העולם שאינם בחור אדם הנועלה, ולא יפנו אל הנוסקה, וישינוו זה תהלה.

זה שאננו הנוגיד אין ונשפירין אחר הפסקה אפיקוונן, שאסור לאכול אחר האפיקוונן כי הוא נאכל על השוצע, כי הפסקה לא נאכל אכילה גסה שאדם קץ זה, והנך רואה כי חף הנולות שהיא ונשכליות (כאכילת הפסקה לזכר ע"ש שפסקה, ונה גם ונלות שנושין באכילה) עצודתה יקרה כונו צוונות השונייות והם לנו כלם כחוקים אשר נעשה אותם אך לשם י"י, ואיכבה ינחנו ונלות כאלה לאחרים ע"כ לא תגזיה שאלה, לא תנסה את י"י היושב ונעלה, ונעשי י"י ישרים ותנויניים, ועדותיו נאונים נאהצים ונעניינים.

רשע וכו' כבר בארתי שאלת החכם, כי החכם שואל צוועלת ודעה, למה כפלינו אכי ועוני ונשפחות הגוים, אשר אך עלינו הופיע הש"י רוח קדשו ונתן לנו תורה אונת הנושולשת בעדות חוקים ונשפטיים, ולא חלק ליתר העוים ונונה חף ונה אחת או שתיים, כי כן ונחוק החכם צרלונו להשפיע וזיו התצונה גם על רעהו ושכנו כו"ש (צנדר ר"א) וני יתן כל עם ד' נציאים וכו' ולצו שונה שונחה גדולה בהלליחו לאחרים יהיו גם ונאוונה אחרת, ולזה תנולל שצקש הנוגך שלונה (ו"א ח') וגם אל הנכרי אשר לא ונעונך ישראל וכו' אחת תשנוע השונים וכו' לזען ידעון כל עוני הארץ את שונך, אצל עצע הרשעים נפסם ירעה להם גם על הנועט אשר

עצמו מן הכלל בפר בעקר. ואף אתה הקהה את שגני ואמר לו בעבור זה עשה וי לי בצאתי ממצרים. לי ולא לו. אלו היה שם לא היה נגאר :

מי מגידו

יש ציד האכסים, וישנחו חלי גיל אם יוכלו לאורר גם לי גם לך לא יהיה, כי עינם רעה צלל אחריס, וכונאור החכם (ונשלי"ח) תאות לדיקים אך עוז, תקות רשעים עברה, כי הלדיקים יתאוו אך לדבר עוז יהיה הוקבל ווי שיהיה, אכן תקות וטבע הרשעים (כו"ט החוי"ט פ"ד ושנה ד' שיהא וולטון קו) אך לעברה רועם, לכן שואל הרשע וזה העבודה הזאת? גם לכם, לצל תעבדו עבודה ככריה ללא תועלת, והנך רואה שהנגיד יאורר עליו: שהוליא את עלמו וון הכלל וכו' וגדול עונו ונכסו, ואחרי כי אחז"ל (חולין ד') וואור לדבר אחד לא הוי וואור לכל התורה כלה, כסומם כשעה חדא, וודוע כותן גע כריחות להרשע ושלחהו ועל עדת ישראל, ויעשהו לכופר הכל? ע"כ קורא נעים! לצך תשים לנאורי, שועני וישוע אלך י"י.

הלא ווראש צדצור הא לחנח תראה שבצדק חעיר וודוע עזה האהבה ותיקר צעיכו צוראה עדי נחרצה ירושלים אך צעורה ווני עת חלפה הלכה לה וזהעיר הצירה, וכל חטאתיה לא הורידו גאון עדיה, אך כאשר שררה שנאת חנם צחוונותיה כאשר חכומים הגידו (יוזא ח') לא חרצה ירושלים אלא וקום שנאת חנם שהיתה ציניהם, ויען מי דצר הזה ווקור לבונה עיניים הנני נלחץ להאריך וועט. — הנה וודע ונאחז"ל (כרה י"ג: וס"כ הרצה וקוונות) חר"י חין צ"ד צא עד סיכלו כל הנשנות שצגוף שכלאור כי רוח וולפני יעטוף ונשנות חני עשיתי (וציננות ס"ג ס"ג: צסם דצ חסי וערש"י צדה וציננות ס"ג וצחוס' ע"ז ה') ונפשי עלי תסתוחח ולצי יתגה חיונה לקץ הינון, וותי יכלו נשנות כל גויה? ולנוי יצוא הגואל רוח אפינו ונשיח ד' אם כל הנשנות תכלינה? והנראה לי צזה עם הידוע לכל צעל וחקר שהדצר שאין לו תחלה חין לו תכלה ואין לו ונין ושעור, ולא יוכל להלקח חלק וואנו (כי אז לא יהיה הדצר צלי תכלית ויש לו קלצ ושעור) כי החלק הוא הכל והכל החלק, יתלכדו ולא יתפרדו כו"ט וזה החוצת הלצצות צשער היחוד והרצה ונחצרים. ולזה השנה הוטרור האלחי צוושליו (ונשלי"כ) נשנות האדם לנר אלהים ואור: נר אלהים נשנות אדם, ר"ל צהכרה נשנות האדם אשר גם לה חין ערך ושעור היא חלק אלחי ויוועל ודצוקה צו כי גם היא נלחית ודצוקה צסכל הפועל ולזה חנור ר"ח (תענית י"א ע"א וע"צ) לעולם יעוד אדם עלמו כאלו קדוש שרוי צתוך וועיו שנאור צקרצך קדוש וכו' (הושע י"ח) כי כציכול השם שרוי צאדם יען אלל עליו ונהודו ושם צו נשונה חלק אלחי ויוועל נשגזה היא לא נוכל לה. (וחאת היתה ענין כריחת צרות צין הצחרים, כו"ט העקרים עיקר י"ג פ"ג, כי ע"י כריחת הצהונה לטנים ווראה צזה כי כל אחד ונכורתי הצרית רק כחלי ועם החלי השני יתאחד ע"ט) ודצרי ר"ח יתאנו עם דצריו שאור (צ"צ ע"ה) עתידין לדיקים שאווריס לפניהן קדוש כדרך שאווריס לפני הקצ"ה ולזה חנורו חז"ל ע"פ ישראל ונושלותיו ווי וושל צי לדיק כציכול וושל האדם ציראחו את אלהים, כי השם שורה צו ושכינה ודצרה ונתוך גרונו, וכן חנור ר"י (שם) עתידין לדיקים שנקראים ע"ט הקצ"ה

שנאמר כל הנקרא צנוני ולכבודי צראתיו ילרתיו אף עשיתיו (ישעיה י"ד) כי עתידין
 הלדיקים להגיע בתשוקתם אל האהבה לשנונו יתצרך עד שכל עצודתם ועשייתם יהיו
 רק לזנונו וכנו"ש צעל על אורות (אור לישרים עקף ד') שאהבתו הס"י תנולל כל
 גדותיה עד שתפרץ ותעלה להדבק בנוקרה העליון שזה ככלל צענין התשוקה כנו
 שנולינו בחז"ל (צ"ה י"ז) וישקין את הנוים בכלי אצן לטהרה, שענינו שתנולל הכלי
 על כל גדותיה ותגע לזעלה בנוקרה הנוקרה וים וכו' ויבכהו ונלאך י"י לצאות וכו'
 ע"ש, והן עתידין להתדבק בו ית"ש. ע"כ בלדק נאמר אליהם כי יקראו צנונו ית'
 וקונך דבריו אקרא כל הנקרא צנוני וכו'. וכבר באר פסוק זה צעל ונעשי י"י (ונעשי
 צראשית פ"י) ח"ל אצל ונה שיתכן לומר צה הוא, כי ונאמר חכנוי ונחקר ידוע היות
 לכל פעולה ד' קצות, חוורית, פועלת, לורית ותכליתית, ועשיית החוור ה"ש ונאין
 יאמר צל"ק צריאה, ולענין הלורית יאמר ילירה, ולענין הגעת הפעולה אל התכלית
 יאמר עשייה, והנה אחר היות הקצ"ה קצה פועלת אל החוור היולי ואח"כ
 שהנולל הכנולאות כולם ונונו א"כ היה היולי קצה חוורית והקצ"ה באורו
 קצה פועלת עד הציאו הפעולה אל הלורה ואל התכלית אשר גזרה חכמתו יתצרך,
 וצענין זה יוצן ונאמר הנציא שאמר כל הנקרא וכו' שכפי שפ"י הנופורקים הנה
 חסדו הג' לשונות הללו לרדפים ועל כונת הכחוש שהכל צרא הקצ"ה לכבודו, וצאוה
 לפי כונת הזאת הו"ו נוסף ונתיצת, ולכבודי צראתיו? ועוד שאם הלשונות לרדפים
 ונה ענין אף עשיתיו? ועוד באורו כל הנקרא צנוני ולכבודי צראתיו וכו' יוצן
 שאמר אינו נקרא צנונו לא צראו? אונס אותן הדברים וכו' כי יאמר הנציא שכל
 פעולותיו ית' קצרא צנועסה צראשית כולם הגיעו אל התכלית חוץ ון האדם שנצרא
 אל התכלית שיהיה שלם שהשגחתו וזהותו צעל צחירה ורכון א"כ לא הגיע אל
 התכלית עד שיגיע אל השלמות, ולכן אמר שהאדם שהוא נקרא ע"ש ית' והוא
 לכבודו ג"כ, ואמר כן כי כבר הרשע (סנהדרין וי"ד) אעפ"י שחטא ישראל הוא
 אצל אין הקריאה היא לכבודו שאין הקצ"ה ונתכבד צרעיים (היפך ישראל אשר
 צך אתפאר) לכן אמר שהכל וכל ונה שנקרא צנונו ית' והוא לכבודו שהוא הלדיק
 השלם הנה כבר צרא אותו וילך אותו וגם עשה אותו, לא כן הרשעים והצנתי
 שלמים כי אותם הגם קצרא אותם וילרם אצל לא עשה אדם קראים עשויים
 עד שהגיעו אל השלימות, ולכן לא נאמר צרא רק צריאה וילירה אצל לא עשייה
 כי צריאה נאמרה על החוורית וכו' ונצוחר ונעלונו עשייה היא התכלית ולכן
 נאמר אף עשיתיו וכו' גם עשאו כיון שהגיע אל השלמות עכ"ל וזה לדעת פיה"כ
 בצראשית, אשר צרא אליהם לעשות, ר"ל צעשייתו את עלונו נשלוה צריאה הש"י
 וצלתי זה לא נשלוה, כי הכל בתקונו חוץ ון האדם שעדיין לא נגמרה עשייתו.
 וזה נצין צרכת נשואין שאנו אומרים צרכת שהכל צרא לכבודו, ונה ענין צרכת
 הזאת? ונה לה פה? וצעת קשר נשואין של איש ואשה? ועל צרכת שאחריה:
 יולר האדם אתוהה הלא ננונו וגמרו (עירובין י"ג): נוח לו לאדם שלא נצרא?
 אכן עפ"י האומר נצין הכל, כי אחרי שהאדם תכלית צריאה ונעשי צראשית עד
 שופני זה הוכן כל לרכו צעשת יוני הנועשה והוא צא צקוף, וצעשת נשואין שנוצרכין
 על צריאה האדם וקיום הוין שלקצה זו יצוא האדם נקשר ללעתו להוליד צדוונה,
 נצרך ונקודם על כללית הצריאה, שהכל צרא לכבודו ולתפארתו דוגמת כל הנקרא

תם מה הוא אומר. מה זאת. ואמרת אליו בחוק יד הוציאנו יי ממצרים מבית עבדים :

מי מגידו

וכו' ואמ"כ ונזכרין יולד האדם, שאנחנו ונזכרין ונשבחין על כי חלל האדם היה רק היולד ולא העושה אך האדם צעלמו ישלים הצריחה צעסיה שלו, וזה לעוצתו שיהיה צעל צחירה ושיוכל לקבל שכר צעסיתו הטוב והישר. והצן. ולזה אמרו כל ד"ן סדן ד"ן אמת לאמתו וכו' נעשה שותף להקצ"ה צועסיה צראשית (שצת פרק א') דהנה כל העולם לא נצרה רק ללודך האדם ככ"ל (והמורה ח"ג פ"ג ר"ה לכתור דעה זאת אבל נלחוו האחרונים וע' ונעסי ד' חלק ונעסי אבות פ"ג) עד שאמרו שגם בגבל היומי, השנויים ולצחיהם אך לנעטו הנה, וצחיות האדם לריך להשחלם נפשו שיקרא עליו שם עשייה ותכלית הנה כל עוד שלא נשלים הנה העולם לתהו נצרה וכלעקת הנציה השנויים כעטן נוולחו וכו' (ישעי"ה כ"ח) אם לא כאשר ישונו, כי אם אדם אין לעצוד האדונה שהוא העיקר ויה לודך צאלו? וע"כ לקח ונעה לעדות השנויים והארץ צאמרו (האזינו) האזינו השנויים וכו' וכן ישעיה (ס"י א') וידוע ונאמרו צאצות (פ"ח) שהעולם עומד על האמות הדין ושלוס צין איש לרעהו, והנה כאשר יד"ן ד"ן אמת לאמתו השלים נפשו וכשלוה על ידו הצריחה, וצדק נעשה שותף לנעסי צראשית. — ולזאת אמרו (שצת קל"ט. וע' סנהדרין ל"ח.) אין הקצ"ה ונשרה שכינתו על ישראל עד שיכלו טופעים וטופרים רעים וישראל, כי הנה גורמים סצת הפירוד והנה ונחריצי עולם וככ"ל. וצחיות כן אך טוב לגבר להשלים נפשו להתאחד עם שארית ישראל כי כל נשנותיהן חלוצה ונוולצת, קודם יאמר לו, ולהם הנלחיות, ואז הוא אחד וטונו אחד (ואיך יפקד דצר הונתקיים ע"כ כשלא יהיה חלק אלהי ונועל, אבל חלק אלהי אחוזה צטרטה והחלק הוא הכל) וכו' שאנחנו חוננים (תפלת ונכהה ש"ט) אחת אחד וטונו אחד ונוי כענוך וכו' — ולזה צאחרית היונים כאשר יתאספו כולם וישונו לד' וגם האומות שיטארו צעת החסיה עתידים להכיר צוראם (ע' ונעסי ד' ונעסי ונלרים פ"ח) אז והיה ד' לנולך על כל הארץ כי כל הצריחה תשלים ע"י שלמות נפש האדם, — וזה שכוחו צאמרו אין צן דוד צא — הוא קן היונין אשר עיני כל צ"י עליה לופיות לגאולה עולמית, עד שיכלו ר"ל שיתוקנו [ונלשון ויכלו השנויים] כל הנשנות סגנון ולא יהיו ונקוסרים צדצרים גופניים שהם נוסך ונבדיל אלא ישונו להיות שכל הפועל כי יגמור תכליתן ועשייתן ואז יהיו כל הנשנות כאחד כחצבים והיו נקראים על שנו ית' והיה ד' אחד וטונו אחד (וע' רנוצ"ס צפ"י לנשנה כל ישראל) התצוקן צזה דצרי השלים (אצות פ"ח) אל תהיו כעצדים הנושנשים את הרצ וכו' ויהי נורא שנוים עליכם, וכבר עונדתי צקיסור הונאמר ויהי נורא שנוים לדצריו אל תהיו וכו' ונאמר עתה הכונה, כי תרולים לקבל שכר על ונעשיהם הנה ע"י עשייתם ירלו צכל פעם שכר יותר ויותר וע"כ יש להשכר זה קן יען יש לו תחלה וזה גונבה, כי צהכרה כודה על נשנותיו שאיננה נלחיות כי איך יתכן נלחי יוסף שלמות ויקבל שכר צלתי נלחי אם לא כי פרי ישוה לו, וכשנתו איננה ונגזרת הנלחי, אבל כשיצוד צלי תקות שכר הנה כשנתו צועלה העליונה וקדושה — ואז יהיה נורא שנוים על יכ"ס. רלוכי

הגדרה של פסח

וְשִׂאֵינוּ יוֹדֵעַ לְשֹׂאֵד אֵת פֶּתַח לוֹ. שְׂנֵאָמֵר וְהַגְדַּת לְבִנְךָ בַּיּוֹם הַהוּא לָאֵמֹר
בְּעֵבוֹר זֶה עָשָׂה יְיָ לִי בְּצֵאתִי מִמִּצְרָיִם :

יְכוֹל מֵרֵאשׁ חֲדָשׁ תִּלְמֹד לִזְמַר בַּיּוֹם הַהוּא. אִי בַּיּוֹם הַהוּא יְכוֹל מְבַעֵד יוֹם

מי מגיד

יְכוֹל וּנְרָא שְׂנוּיִם וּנְוֹשׁ עַל־כֵּס ג"כ, וְחַת י"י חֲלֹסִיךְ תִּירָא לְרִצּוֹת ת"ח וְרַח
כֵּל עֲוֵי הַאֲרֶץ עַם ד' נִקְרָא עַל־כֵּס וִירָאוּ וּנְוֹכֵס וְהִצִּין.

וְהִנֵּה הַרְשַׁע הַפּוֹרֵץ גָּרַר וְצוֹדֵל וְנִעְדַת יִשְׂרָאֵל צִוְּנוּ לְבָם, אֲשֶׁר צִוָּה יִשְׂרָאֵל
לְכֵס וְלֹא לוֹ וְהוֹלִיחַ עֲלֵנוּ מִן הַכֵּלֵל לֹא אֵךְ חֲטָא חֲטָא אֲשֶׁר יִאֲוֵר עֲלֵינוּ וּנְוֹנֵר לְדִי
לֹא הוּי וּנְוֹנֵר לְכָל הַחֹרֶה כּוֹלֵה, כִּי לֹא עַל כַּפְשׁוֹ יְעוֹת, כִּי אִם יִסַּע עֲלֵנוּ וְנִקְדְּמוּ
סָל עוֹלָם וּנְוִפְרִיד אֲלוֹף צְדָרִי כְרֻגָן, הוּא וְנִעְתָה כְּלִי אֲחִין חֲפֵץ צוֹ וְאֵלּוּ הִיָּה עַם לֹא
הִיָּה נִבְאֵל (*), אַחֲרֵי כֵי הַגְּאוּלָּה הִיָּתָה אֵךְ צִהְקָצָן עִם יִשְׂרָאֵל יִחְדוּ וְלִצְחוֹת
נִקְרָאוּ אִזְ כִּי נִדְּבָקוּ צוֹ יִתְצַרֵךְ וְכִנּוּ סְבִאֲרֵתִי אֲלֵל הֵא לְחִנּוּחַ, כִּי תַכְלִית הַגְּאוּלָּה
הִיָּה הַאֲחֵדוֹת.

וְשִׂאֵינוּ יוֹדֵעַ לְשֹׂאֵד וְכוּ' כִּי הַפְּסוֹק וְהַגְּדָה לְצַנֵּךְ הוּא צְלִי סָבֵא שְׂאֵלָה וְנִאֲחֹה, ע"כ
יִאֲוֵר הַמְּגִיד אֵת פֶּתַח לוֹ, כִּי צִפְסוֹק לְאֲוֵר וְהַגְּדָה לְצַנֵּךְ לְאֲוֵר וּנְלַח לְאֲוֵר
כְּמוֹיֹתֵר וְע"כ צֵא לְפִתּוֹחַ לוֹ: צִעְצוֹר זֶה וְכוּ'.

יְכוֹל וּנְר"ח ת"ל צִוּם הַהוּא וְכוּ' אֲוֵרֵר חֲכוּיִנוּ (צ"ר פ"ו) יַעֲקֹב וּנְוֹכָה לְלִצְנָה סְהִיָּה
קְטִיכָה, אַר"כ וְהוּא סִיּוּן עוֹב, עֲשׂוּ וּנְוֹכָה לְחִנּוּחַ סְהִיָּה גְדוּלָה, וְנִי
חִנּוּחַ הַזֹּאת סוֹלֵמַת צִוּם וְחִיכָה סוֹלֵמַת צְלִילָה כֵךְ עֲשׂוּ יֵשׁ לוֹ חֵלֶק צִעוּה"ז
וְאִין לוֹ חֵלֶק צִעוּה"ב, יַעֲקֹב וּנְוֹכָה לְלִצְנָה סְהִיָּה קְטִיכָה וְנִי הַלִּצְנָה הַזֹּה סוֹלֵמַת צְלִילָה
וְצִוּם, כֵךְ יַעֲקֹב יֵשׁ לוֹ חֵלֶק צִעוּה"ז וְצִעוּה"ב. עוֹד אֲוֵרֵר (חוֹלִין ס' :) אֲוֵרֵר יִחְדוּ
לְפָנֵי הַקִּצְ"ה: רַצְשׁ"ע אֲפִסָּר לְשָׂנֵי וּנְלִכִים שִׁיטְחֻשׁוֹ צִבְחָר אַחַד? א"ל לְכִי וּנְעַטֵּי
אֵת עֲלֻנֵךְ, אֲוֵרֵר וְכוּ' א"ל לְכִי וּנְשׁוּבֵל צִוּם וְצְלִילָה, אֲוֵרֵר לִיָּה וּנְחִי רַצוּתִי דְסָרְבֵר
צִמְיָהֵרָא וּנְחִי אַחֲכִי? א"ל זִיל לִיּוֹנוּ צֵךְ יִשְׂרָאֵל יוּיִם וְשָׂכִים וְכוּ' זִיל לִיקְרוּ לְדִיקִים
צִשׁוּךְ: יַעֲקֹב הַקֶּטָן (עוֹוֹס ז'), שְׂוֹאֵל הַקֶּטָן, דוֹד הַקֶּטָן (ס"א י"ז). — וְלִדְעָה
כּוֹחֵס צוֹלִילָה זֹאת, אַחֲרֵי שֶׁחִנּוּחַ ר"ל אֲוֵרֵר עֲנִי צִבְחָר וְנִי עֲשׂוּ, לֹא תַחַן וְנִקּוּס אֵל הַלִּצְנָה
ר"ל כִּכְסַת יִשְׂרָאֵל, שֶׁתִּהְיֶה עֲוֵה ע"ל הַסְּוִי וְצוֹלֵב אַחַד, לֹא תוֹכֵל לְחִיּוֹת חִיִּים כְּעִיּוּתִים
וְצִפְלוֹה הַקֶּטָן צִעוּה"ז, וְצִאָה הַחֲשׁוּבָה: לְכִי וּנְעַטֵּי עֲלֻנֵךְ, כִּי כֹאֲשֶׁר תַּקְטִין עֲלֻנֵךְ
נְגֵדָה, אִזְ לֹא תִקְנֵא צֵךְ וְתוֹכֵל לְחִיּוֹת צִעוּה"ז צִבְחָרָה, וְאַחֲרֵי כֵי הוֹסִיפָה לְהַבְרִיחַ
שְׂאֵלָה: שְׂרָגֵא צִמְיָהֵרָא וּנְחִי אַחֲכִי, ר"ל חִנּוּחַ לֹא תִאֲלִיל וְנִהוּדָה אֵךְ וּנְעַטֵּי וּנְעַטֵּי
צִוּם, וְהַכּוֹנֵה שָׂגַם אִם תַּקְטִין כִּכְסַת יִשְׂרָאֵל וּנְוֵל הַאֲוֵרֵר ע"ל לֹא יִצְבְּלוּ אֲוֵרֵר שֶׁתִּחִי
חִיִּים וּנְוֹלְעִים וְהַקֶּטָנָה לְרִיכָה לְחִיּוֹת יוֹתֵר וּנְאֲשֶׁר תוֹכֵל קְצוֹל, אִזְ הַסִּיב לֵה שֶׁסִּיב

(* וְזוֹה אֲוֵרֵר הַמְּגִיד הַקֶּסֶה שְׂנִי, לְכָל יִאֲכַל קִרְצָן פֶּסַח כִּי בֵן נֶכֶר הוּא וְאִינוּ כְּכֵלל יִשְׂרָאֵל

תלמוד רומי בעבור זה. בעבור זה לא אמרתי אלא בשעה שיש מצה ומרור
מגנים לפניך :

מי מגידו

ליבנו כך ישראל ימים ושנים, כי הימים טובים, השצחות ווועדי השנה הן הם לצכי
חלה שלי וולרים, כי צם יצתו וינפשו ווכל עוול ותלחה, יוני עונג הוזה להם וזהם
חיי רוחם. ונאוננו ונאד דברי הח' (עקדת ילחק סער ל"ז) כי א"ח להגיע אל ההלחה
האנוניתית אם לא צתתקדם ההקטנה צעניכי עוה"ז, והעד ע"ז הוא יעקב ודוד סנושלו
ללצנה, וכונה הקטניו עלום עד שהגיעו אל ועלתם צעוה"ז, וכ"ש שיהיה זה להלחת
עוה"ז, וחוה שח"ל הקצ"ה ליקרו לריקים צשוך יעקב וכו' ולדעתי זהו ולילחם
(ונחות כ"ע). החודש הזה לכס ר"ח נתקשה ונשה צחודש הלצנה עד שהרחהו
הקצ"ה צחודשו וח"ל רחה וקדש. כי כאשר רחה ונשה לורת הלצנה, שהיא לעונות
כנסת ישראל, והיא ונעה לעה תתפרץ וחדושה אך לזמן קלר, נתקשה לו, כי הטר
לו צלרות ישראל יען לא יארכו שלוחם ימים רבים, עד שהרחה לו הקצ"ה קץ היוון
שחודש ככשר נעוריה ויוניה יונסכו' דור דור . . . ונה ענוה ולילחם (צ"ר פ"ו)
על ידי שויעטו את הלצנה הרצה לצחיה להפיס דעה, כי ע"י סצנ"י ונקטנין עלום
לא נאצרו ציוק העתים ויעוודו ימים רבים, ועוד יתרה עקה להם י"י, כי נתצרכו
צצרכת הרצוי ותחת ענוים עלוויים גדולים ורצים נאצרו ונתחת השוים, הוזה נשאר
על עוודם ונחריצו ככל אפקי ארץ (כן ירצו) והוזה ככוכבים זיהירו שלי ונקפר להם.
וחחת הצרכה אשר צרך י"י את אצרהם צאוורו (צראשית ע"ו) הצט נא השויוניה
וקפר הככבים אם חוכל לקפור אותם ויאור לו כה יהיה זרעך *). וכצר ונה
וקפר הרצ צעל עקידה (סער ל"ז) כל לדדי ההשתוות סצין הלצנה לצנ"י ויקרים
דבריו ונאד, ואככי אוקיף עליהם עור, כי כונו הלצנה ונאירה לילה ולנגה יח ילכו
ישצי תצל ויסעו ארחות יונים, כן האירו ויאירו תויד צנ"י ככל ונקוונות וונסצוחם
לצני אדם ישצי חשך וללמות צאור הדעת ואוונת ישרה, ולזה היה על דעתי א'
והנוכות שכלקו הולרים **גבת חשך** לדעת כי צתסכה יתהלכו, ואך לכל צנ"י היה
אור צוונסצוחם (שוות י') וע"כ צא להם הווליה הראשונה: החדש הזה לכס. ואורו
(ר"ה ב'). ונלוד שהרחה לו הלצנה צחודשה וח"ל כזה רחה וקדש, כי קדושים
יהיו לאלהי ישראל, וכאשר הלצנה קענה צתחלת החדש ואורה חלך ותגדל עד שתהיה
אורה שלם צאוולע החדש, כן כאשר ישרו צנ"י דרכם, אל י"י ויאר להם ואור הללחתם

* לכאורה נראה יחור לשון צתמוז זה והי"לל : הצט נא השויוניה אם חוכל לקפור הככבים,
אכן לשדש "ספר" צ' הורחות, האי לדעת הוננין והסכום, והצ' השגחה צענין שנאמר
וכל לעדי יקפר (איוצ ל"ח) איה ספר את הונגדלים (ישעיה ל"ג) ר"ל עצינה, וחו
כונת הכתוב ששאל אותו הסס, אם יכול לונות אותם ולהשגיח עליהם, אכן צראותו,
כי לאצרהם אין ונעה על זה, אונר לו ה' שנית : כה יהיה זרעך הן צונספר הסכום
הן צתשגחתי עליהם והולרך לכתוב ויאור לו כה וכו' כי היה הפסקה הרצה צין ונאור
הצט וכו' עד לכה יהיה זרעך, נאשר השאיר וצו לאצרהם להצטה ולעייך על כל זה.

הגדה של פסח

מִתְחַדָּה עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים הָיוּ אֲבוֹתֵינוּ וְעַכְשָׁיו קָרְבָנוּ הַמְקוֹם לְעִבּוּדָתוֹ. שְׁנֵאמַר
וַיֹּאמֶר יְהוֹשֻׁעַ אֶל כָּל הָעָם בַּה אָמַר יי אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל בְּעֶבֶר הַנְּהַר

מי מגידו

יהיה שלם. והוגיד יאמר: "יכול מר"ח" יגיד האז לבנו אשר א"י לשאול, ולתצטקו
שרש דבר צעם הלצנה צקטכותה ולהרחות לו: ככה גם אנחנו צקטן כהל, ת"ל
ציום ההוא, ר"ל צאונלע החדש עם כצר יראה הצן הלצנה צטלנוותה, ויכול " וצעוד
יס, לפי הנוצן ונפסעות הכחוצ, כי הלצנה שולטת ציום וצלילה, ונוסיס אך צטעה
שיש וולה ונורור ונוחמים לפיך, לנוען להציתה, כי צונן שאלו עושים רלונו של ווקוס
אז עוצ לנו, ואם לא, הלך וחקור לך, וגם וולה ונורור ונרונוים לטני הפכים:
ולה הוא ע"ש טילאנו ונולרים צחפון ולא הספיק צליקס של אצותיו להחונן ונורה
לפ"ז על הגולה והתנורה ורע לנוצ, ונורור ע"ש שנוררו חיי אצותיו צנולרים ונורה
על יוני ענים ונורודס, כמו פגינות הלצנה ונולאה.

מתחלה עוזרי ע"ז וכו'. להצין כוונת הוגיד וקוויכות שהיו עע"ז, ועשו ירש הר
טעיר ויעקצ וצניו ירדו ונלריונה, ונהה הגיע על ככה ליל"ו צליל זה לספר
כ"ז, אקדים ו"ש צעל עקדת ילחק טער ל"ד צצאור ודרש (תחמווא נשא) צטעה
צצרח הקצ"ה את העולם כחאה טיהיה לו דיהה צתחמוים וכו' צרח את האדם
וכו' ועצר על לוי וכו' סלק הקצ"ה טכינתו לרקיע א' עווד קין והרג להצל סלק
טכינתו לרקיע הצ' עווד דורו של אכוס סלק טכינתו לרקיע הג' וכו' סלק טכינתו
לרקיע ז'. ונה עשה הקצ"ה קפל את כל הדורות הראשונים והענייד את אצרהס
וקבל ונעשו ירד נה' לו' עווד ילחק וכו' עווד ונשה והורידו לארץ טכאנור וירד י"י
על הר סיני ע"כ. ותוכן דצרי, טהאל כושא העולם וקוצלו צכח צלתי צ"ת כונט"ה
(יטעיה וי') אחי עשיתי ואחי אשא אחי אקצול וכו' וענין נטיאותו צצ' צחיות: א'
כאדון הונכהיג להנתיים תחתיו צחכונה, להיותו צזה קצה לקיום חצרתס והללחתס
הנודינית. צ) כמו אחד שנורה לזולתו ונשכילו תורה וחכונה, כי צזה הוא כושא
וונציה אותו ונוולצ ההון אשר צחסכה יתלכו צצלי דעת לעשותו חכס וצנון. אל
יח' כושא הקצות, א') כושא העולם וכל הנולאים לנשורס ולהחיותס. צ) ונכהיג
העולם ונפיו יתן חכונה ונשפיע הצונה לכל. ותחלת השפעתו להנולאים (הטבלים
הכצדלים) הקרוצים אליו ואח"כ יאלל הרה אל הגרנוים השנוינים וכו' הנוניעים
חנועה חנוידיית, ונפח נשונת חיים ונפס ונשכלת צאדס אשר נכהיגהו צכל תנועותיו,
וכפי השלונת ונעלות כל הכצראים האלה השוכים צנודרגתס וגצוהים זה לנועלה ונה
כן יתנו לרקת י"י ותללמו, וצהיות האדס י"ר כפיו וצללונו, רלה להטכין כצודו עונו,
וכאשר עבר חוק ולא טס עינו אל הטוצ האונית והנוקרי רק לתחאה רעה וצצנו,
כתרחק ונצול גצל לו, וצאכלו ונעלה"ע עו"ר קר לל אלהים ונחאו, הוא השפע
האלהי והשכל הרחפי הסוכך עליו חוק עבר, כי אדס ציקר צל צין וכצטונה דנונה,
ועצז י"י את הארץ, זהו טכינתו טטלקס לרקיע הראשון. (ולדעתי זהו טשאל י"י
אותו איכה כי עד עתה היה השס דצק צו וצחסתלקו טאלהו איהו? כי צאונה
התרחק האדס ונשס צעלנונו, כמו הילד הצורה ניד אציו ואציו קרא אותו אכה

יִשְׁכּוּ אֲבוֹתֵיכֶם מֵעוֹלָם תֵּרַח אָבִי אֲבִרָהָם וְאַבִּי נָחוֹר וַיַּעֲבְדוּ אֱלֹהִים אֲחֵרִים :

מי מגיד

וּפְסִיחוּ צַרְחַת. וכאשר הרב קין את הצל אחיו וחסר חוק אהבה הטבעית סלק שכינתו ונגבל הלצנה (הרב צ"ע אומר בטעמו כי היא נועדת להלמיח עפ"י י"י תצוהת הארץ כו"ה ונונגד גרס ירחים ר"ל ופעולת הירח, חס לרעת הקדונוכיס. ולרעת י"ען הלצנה וקצלת אורה ושהשגשג כידוע, וקין הרב להצל אחיו הגדול וונונו צועלה ואור חכונת י"י זרוע לו, ככראה ושהכתוב טעמה י"י לנוחת הצל כי ואלא חן וסכל עוב צעיכי י"י ולו היה יחר שאת ונאחיו קין, והוא הרגו באשר צו יצו לו בלצו לקבל וונונו את אשר יחסר לו, ע"כ סלק שכינתו ונגבל לצנה), וצצו אנוס ודורו וכו' עד שצדור אונרפל וננורוד (שהוא עת תרח אזי אצרהס) נסתלקה שכינת אל ו"ן גלגל לרק אשר טצעו לעשות לרק ויושר. ככה ירדו צני אדם פלחיס ונוועלת שלמוחס הראשונה הנועד להס ונאת י"י. וכטצח אצרהס צחיר י"י אשר החל לעשות לרקס וושפעו צארן, ותחת אדם לא אזה להקטיב ללולות הש"י, כאוור באצרהס : עקצ אשר שווע אצרהס צקולי וכו' אז קרצה שכינת י"י לגלגל לרק, ולחטו לחט נחקרצה וירדה ע"י זרעו, כי ילחק כטנעקד ע"ג הנוצח תקן רלח קין וירדה לגלגל ונאדים לצלי ספוך דס וכו' עד כי צא ונשה ותקן ונעשי סרוס ועמורה וירדה לארץ. אלו דצרו יע"ש. כי צצו ונשה כצר נחנה חורה לישראל וסוף ונעשה צמחשצה חחלה, כי צציל ישראל סנקראו ראשית נצרחת העולם ונלוואה. אמנס העדר השכינה וירדתה כאמרה אך לצצר את הארון, כי הן ל"י הארץ ונלוואה. וצנדרט (סוח"ט ל') שהוא וקונוו של עולם. רק צהרחק האדם ונוטרה אשר צעצורה נצרה כאוור כי הסחיר י"י וונונו, וצהסיגו פעולת י"י יתדצק ע"י עשותו הטוב והישר אז קרוב הוא אליו ונאד. ועד"ו אורו (שצח ק"ד) הצח לטרה וקסיעין לו. כי וי"י הנסיצה טצין ויסקיל, ונחא יכנו השלנויס וירדה כאלו הסס ונחקרצ אליו לווען לא יכסל נחקירותיו ונולותיו. רק האדם ונורח להסתדל צחריכות וצלי לאות עדי הולך וככוו יתיה לאור יקרות ולא יתסל צקוס לך כי כל עוד רחוק הוא וננחה נכונה נכריה צעודתו. וע"י כאוור (ונשפטיס כ"ד) על אלילי צני ישראל ויחזו את האלהיס, כחרגונוו טס שהצצונוו ציקרת תפארתו. ונחא כונתס (כחצות ק"ז) כל הדר צחו"ל דוונה לניו שאין לו אלוה כי צהר א"י ארץ לצי ונולכות, אשר אוריה ונחכיס, צנקל להסיג שלנוות כי טס לוח י"י את הצרכה להסיג על טהרת הקדש אהבה י"י ולדצקה צו וצהר י"י יראה וננכוון שצתו. לא כן חו"ל וקוס הטוונאה. ולז"א (סנהדרין ק"ז) ודוד צח עד הרשט צקט דוד לעצוד עצודה זרה. וכצאור צעל ח"א טס שרלה נצרוח לחו"ל (ונצואר צכחצות ק"י ע"צ וע' עקירת ילחק שער ל"ה וכחורי ונאור צ"י ק"י י"ד) ונחו שאוור הנוגיד : ונחחלה עע"ז היו אצותינו כי עד אצרהס נחרחקו ונש"י צככלית הריחוק, אשר יכנה הוודרט ז' רקיעיס, ועסו סיפך רלון הצריאה. ועכסיו קרצו הנוקוס לעצודתו, צוולת עכסיו יכוון על קצלת החורה ציווי ונשה שירדה שכינה לארץ כונו ססיס הוודרט כחצי וירד י"י על הר סיני, שהיה קצלת הסורה. ויספר כי ויווי אצרהס היתה זאת כי הוא העיר צלרק לקרצ אותנו לחט לחט לפעולת י"י וצהלקה אצרהס ונעצר הנהר אל ארץ כנען ארץ הלצי ככ"ל האירה

הגדה של פסח

וַאֲקַח אֶת אֲפִיכֶם אֶת אֲבָרֵהֶם מֵעֵבֶר הַנֶּהָר וְאוֹלֶךְ אוֹתוֹ בְּכָל אֶרֶץ כְּנָעַן וְאָרְבָּה
 אֶת זְרַעוֹ וְאֶתְנָן לוֹ אֶת יְצָחָק וְאֶתְנָן לְיִצְחָק אֶת יַעֲקֹב וְאֶת עֵשָׂו וְאֶתְנָן לְעֵשָׂו אֶת
 הָר שְׁעִיר רִשְׁתּוֹ אוֹתוֹ וַיַּעֲקֹב וּבָנָיו יָרְדוּ מִצְרַיִם :

בְּרוּךְ שׁוֹמֵר הַבְּטָחָתוֹ לְיִשְׂרָאֵל. בְּרוּךְ הוּא. שֶׁהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא חִשַּׁב אֶת הַקָּץ
 לַעֲשׂוֹת כְּמָה שֶׁאָמַר לְאַבְרָהָם אָבִינוּ בְּבְרִית בֵּין הַבְּתָרִים שֶׁאָמַר וַיֹּאמֶר

מי מגידו

הֶאֱרַךְ וּנְכוֹדוֹ, אֲכֵן עָשׂוּ לָקַח לוֹ לְחַיִּיתוֹ חו"ל הַר שְׁעִיר, וַיַּעֲקֹב וּבָנָיו יָרְדוּ וְנִלְרִינָה
 אֲךָ לְזֶנֶן קָלָר לְנוֹעַן יְצוּחוֹ חֲח"כ לְאַרְץ נְטוּשָׁה וְלִקְצֵל הַחֹרֶה. וְכוּנּוּ סְהֵאֲרֵכְנוּ צְדָדוֹ
 הֵא לְחַוָּח הַלְוֹךְ יְרִידָתוֹ לְנוֹלְרִים.

וַאֲקַח אֶת אֲפִיכֶם וכו', כַּזֵּר בְּחַרְתִּי צְדָדוֹ הֵא לְחַוָּח, כִּי לִזֶה בָּאוּ צְחֹרֵה הַסְּפֹרִים
 צְרוּצֵי דְצָרִים, כִּי לִזֶה לֹא נִתְּנָן הַסְּ"י לְאַצְרָתוֹ אֶת הַחֹרֶה, כִּי זָרְעוֹ וְנִוְהוּנָת
 הַצְּלִי עֲכו"ס אִז לֹא טַהוּרָה, כִּי נִוְחַלְתָּ עַע"ז הִיוּ אֲצוּתֵינוּ, וְנִשְׁאָר נִוְהָ עוֹד רוֹשֵׁם
 צְקָרְצָנוּ, וְלִאצְרָתוֹ הִיוּ יִחָק וַיִּשְׁנַעְחַל לְצָרִים, הַרְשָׁקוֹן לִ"י וְהַסְּכִי עוֹשָׂה לְאַלִּילִים
 כּוֹנִים, וְלִיחָק כּוֹלְדֵי שָׂנִי לְאוֹנִים, הַאֲחָד לְדִיק טוֹנִים, וְהַסְּכִי הַפְּכַךְ זָר וְנַעֲשָׂהוּ,
 צוּחָה צְכוּרָה וַיִּשְׁטוּס אֶת יַעֲקֹב לְהַרְגָּהוּ, אֲכֵן צָנִי יַעֲקֹב כֻּלְּם אֲחֻצִּים, צְטוּוּחִם נְקוּצִים,
 נַפְשוֹת טַהוּרוֹת, בְּכַשְׁרוֹנוֹת יְקוּרוֹת, אֲךָ צְצָתָה הַקְּחָה וּדְצָרֵי רִיבּוֹת, נַחֲסָרְדוּ לְהַצְצוֹת,
 וְחִישׁ עַל אֲחִיו הַחַגְלוֹ, ע"כ צְכוּר-עוֹנֵי בָּאוּ, וַיְרִידוּ וְנִלְרִים לְהַכְכֵּעַ גְּאוֹן עוֹשֵׁם וְהַצָּס,
 וְכֹאשָׁר צָצוּ כֻלְּם וַיִּאֲחָדוּ אֶת לְצָס, טַצ"י אֶת שְׁבוּתָם, וַיִּזְכּוּר אֶת צְרִיחָם, וְנִתְּנָן
 לְהַס הַחֹרֶה וְאַרְץ אֲשֶׁר דְּצָר לְאַצְרוֹת. ע"כ הַצִּיָּא הַנּוֹאֲוֶר "לֹא וְלִנְוֶר", לְהַסִּיב לְהַשְׁוֹלֵל
 הַעוֹנֶד, אֲחֵרֵי שְׁוֹסְפָה, כִּי צוּלְרִים כַּזֵּר אֲצָדְנוּ, לִוְלֹא חַסְדֵי י"י לֹא טוֹנוּ, וְהִיֹּא שְׁעוֹרָה
 לְאַצְרוּתֵינוּ וְלָנוּ, שֶׁלֹּא אֲחָד צְלָצָד עוֹנֶד עַלִּינוּ לְכֻלּוֹתָנוּ, וְהַקְּצָ"ה צְרַחְנוּ וַיִּלְנָנוּ, לֹא
 יַקְשָׁה לְהַשְׁוֹלֵל: לִוְהָ זֶה הַוֹּלֵל, לְהַעֲצִידְנוּ תַחַת זָרִים אֲחֻצִּים, וְלֹא הַגְּלָה אֲחֻתָנוּ בֵּין
 קְרוּצִים, שֶׁלֹּא הִיוּ לָנוּ כ"כ לְאַחֻצִּים, הֵלֵא וְנִוְדַעְנוּ צְפָדָן אֲרָם, אִישׁ גְּדוּל וְרָם, לְבָן
 אֲחוּהָ רַבָּה אֲנוֹנוּ, וְהוּא לֹא הִיָּה עוֹשָׂה כַּכָּה לָנוּ. וַיַּעֲנֶה הַנּוֹגֵד: לֹא וְלִנְוֶר וְהָ
 צָקַשׁ לְבָן הַאֲרוֹנִי לְעַשׂוֹת לַיעֲקֹב אֲחֻצִּים. כּוֹאֲוֶר הַהוּוֹן: הַסְּס יִשְׁוֹרְנוּ וְנִוְהַסְּצִינוּ, וְלִאֲחָנוּ
 כַּשְׁנוֹר עַלְמוֹנוּ וְנִוְהַצִּינוּ, כִּי וְנִקְרָצוּ אֲשֶׁר כּוֹלוּ לְבָן וְטַהוּר, לֹא כַּדַע לְהַזָּהָר, טוּוֹחַ
 הוּא וְרַעְתּוֹ צוּ, אֲשֶׁרֵי אִישׁ אֲלִינוּ לֹא יְצוּחַ, וּדְצָרֵי הַנּוֹגֵד לְאַחֻצִּים וְצ"ז וְנִקְוֶשְׁרִים,
 יַקְרִים וַיִּשְׁרִים.

בְּרוּךְ שׁוֹמֵר הַבְּטָחָתוֹ וכו', וְהִיֹּא שְׁעוֹרָה וכו', הַהַצְנַחָה וְהַסְּ"י לְאַצְרָתוֹ: "כִּי גַר
 יִהִיָּה זָרְעֶךָ בְּאַרְץ לֹא לְהַס וכו' וְאֲחִיכִי יִלְאוּ צְרַכּוֹת גְּדוּל", הִיֹּא שְׁעוֹרָה לְאַצְרוּתֵינוּ
 וְלָנוּ עַד קֵץ הַיּוֹנִין, שֶׁלֹּא אֲחָד צְלָצָד עוֹנֶד עַלִּינוּ לְכֻלּוֹתֵינוּ, אֲךָ כַּכָּל דּוֹר וְדוֹר יַעֲנֶדוּ
 וְנִשְׁכַּחִינוּ וְנִנְדָדִינוּ עַלִּינוּ, כִּי עֲדוּת י"י כּוֹאֲוֶה בְּאַנְוֶר אֶל אֲצָרָתוֹ: "כִּי גַר יִהִיָּה זָרְעֶךָ
 בְּאַרְץ לֹא לְהַס", וְנִשְׁאָרְנוּ בְּאַנְוֶת גְּרִים עַד הַיּוֹם הַזֶּה, "גְּרִים אֲחִים" יִאֲנוּרוּ וְנַתְקוּוֹנֵינוּ,
 "צָנִי צְלִי טַס אֲחִים", אִין דּוֹרָם וְאִין וְנַצָּקָשׁ לְקָרְצָנוּ אֲלִינוּ, "גְּרִים אֲחִים" יִאֲנוּרוּ אֲחֻצִּים

לִאֲבָרֶם יָדוּעַ תִּדְעוּ בִּי גַר יְהִיָּה זְרַעְךָ בְּאֶרֶץ לֹא לָהֶם וְעַבְדוּם וְעָנּוּ אֹתָם אַרְבַּע
מֵאוֹת שָׁנָה : וְגַם אֶת הַגּוֹי אֲשֶׁר יַעֲבֹדוּ דָן אֲנִי וְאַחֲרָי כֵּן יֵצְאוּ בְּרַבֵּשׁ גָּדוֹל :

מי מנידו

כַּנֶּפֶשׁ. הֵא! חַיִּים וְכוּרָה הַשְׁמֹרֶת! "בְּחָרֶץ לֹא לַחֵם" לֹא לַחֵם הַחָרֶץ אֲשֶׁר יִשְׁצִים
צִי"י צֵה, וְגַם כִּי חָרֶץ וְכוּרָה הִיא, צֵה נִוְלָדוּ וְעַלִּיה יִשְׁפְּכוּ דָוָם כְּמֵים לְצַל יִצְחָו
זֵרִים וַיִּחְבְּלוּ אוֹתָהּ — "לֹא לַחֵם" הִיא, גַּם כִּי אֲצוּתֵינוּ יִשְׁצוּ צֵה וְעוֹלָם וְדוֹר דוֹר,
כְּעוֹשֶׂה חָרֶץ וְנִוְרִים אֲשֶׁר צִי יִשְׂרָאֵל יִשְׁצוּשֶׁם שְׁלֵטִים שְׁנָה וְחָרֶצַּע וְאוֹת שְׁנָה וְעַזְרוּ
צֵה עֲזוּדָה קָשָׁה צְחוּוֹר וְצִלְצִנִּים וְכֹל עֲזוּדָה צְרָדָה, וְלֹא יוֹכֵל הַשְׁמֹסְחִית לַחֲרָשִׁיעַ כִּי
יִחְבְּלוּ לַחֵם עֲלֵלוֹת, בְּאֲשֶׁר עֲבָדוּ אֲדוֹנָת חֵם וּבִזְעֵת אִשִּׁים חְבְּלוּ לַחֵם, צִכֵּל זֹאת
נִקְעָה כֶּפֶשׁ וְנִוְרִים וְהֵם וַיִּזְנוּ לַקַּחַת חַיִּיתָם, וְלוֹלֵא י"י שֶׁהִיא לָנוּ כִּכְחַד קִיוּנוֹ. —
אֲלֻצֵּעַ אֲלֵהִים הוּא זֶה, לְצַל יַחֲרָצוּ צְבוּיִם וְלֹא כוֹדַע וּקְוֹוֹם הִיא, כֹּאֲשֶׁר כֹּאֲדוֹ
וַחֲחַח שׁוּנֵי י"י גוֹיִם רִבִּים וְעַלְזוּיִם. עֵינֵי י"י פְּקוּחוֹת עַל זֵרַע אֲצֵרָתָם עֲזָרוּ לְצַל
יִדָּה וְנוֹנָנוּ דָּחָה, וְגַם הַחֲזוּדִים וְהַכְּדִים צְחֻקַת הַיָּד, הַעֲוִירוּ כְּבוֹדָם צִלֵּא יוֹעִיל, כִּי
צְבוּיִם הֵם לֹא הַרְגִיעוּ. וְהֵם נִוְרָלוּ אֲנֹרֵי חוֹ"ל: "יִשְׂרָאֵל אֲעִפִּי" שְׁחַחֵא יִשְׂרָאֵל הוּא",
כִּי גַם אַחֲרָי צוּלוֹ צְצִרִיתָם הַחֲדָשׁ פְּנִיָּהם זֹעֲפִים, זֹלוֹת הוּא לְצִי אֲדָם, וְהַסְנוֹרֵי
יִאֲוֹר לוֹ: "יְהוּדֵי אַחֵם, גַּם כִּי צֵחַת צְבוּיִם לֹא טוֹהַרַת וְחַלְחַתְךָ, צוֹו וְשִׁפְחוֹת הַכִּיךְ,
וְרוּחֵי זֵרָה לְךָ." — וְעַתָּה צֵם לְדַקְחָם כִּי לֹא כְחָדוּ, וְאֲנֹרֵי קְרוּשִׁים נְכוּחִים, כֹּאֲשֶׁר
נָשִׂים וְנִצְטִינוּ עַל אֲנוּקֵי סִפְרָד וּפִרְטוּגַל, כִּי הִיוּ לְזֵרָא לְחֲדוּנֵי הַחָרֶץ, בְּשִׂאֲנֵי כֶּפֶשׁ
נִקְוֹוֹ וְהֵם נִקָּם וְשַׁחְחוּ רַחוּם צִחִיצַת עוֹלָם, הַעֲלוּ אוֹתָם עַל וּוּקְדָה, כִּלִּיל חֲלָפוֹ
צִי-חֲלוּף (הַחוּוֹנִים) צִיֹּם עֲצָרָה. וְכֵן הִיא ר' וְנֹאֲרֵי אֲנֹרֵי (קְדוּשֵׁין לֵ"ו): צִין כֵּךְ
וְצִין כֵּךְ אַחֵם קְרוּחִים צִנִּים וְכוּ' וְאִפִּי" כִּי פִלְחוּ לַצִּי" וְכוּ' וְהִיא צְנוּקוֹס אֲשֶׁר יִאֲוֹר
לַחֵם לֹא עוֹנֵי אַחֵם יִאֲוֹר לַחֵם צִי אֵל חַי. וְלֵי וְהֵם יִקְרוּ דְבָרֵי חַחֹה הַזֶּה, כִּי הַסִּי
צְרוּצ רַחוּמֵי עַל עַם צְחִירוֹ לְצַל יַעַל צְחוּהוֹ וַיִּאֲדָה, יִצְצָה, כִּי צְנוּקוֹס אֲשֶׁר יִאֲוֹר לַחֵם
לֹא עוֹנֵי אַחֵם, יִאֲוֹר עִי"ז לַחֵם: צִי אֵל חַי אַחֵם כִּי עִי"ז כְּשִׂאֲרָתָם צִי אֲנוּחִים,
אִישׁ לְרַעְהוֹ יִאֲוֹר חֻק וְכַחֲחֻק צְעַד עוֹנוֹ, וַי"י יַעֲשֶׂה הַטּוֹב צְעִינֵי. וְכֹאֲשֶׁר הַזּוֹנֵן
הַכְּצִיד עֲלֵיהֶם אֲכַפּוֹ וְלוֹרֵרֵי יִשְׂרָאֵל הַרִיוּוֹ רֹאשׁ, וְשׁוֹנֵאֵי שֶׁם-טוֹב (אֲנִיעִסְעוּנֵיעֵן)
קִרְאוּ אַחֲרֵיךְ, יִשְׂרוּן, וְלֵא, יִחְאֲחָדוּ יִחַד צִי יַעֲקֹב וַיַּעֲוֹדוּ עַל כֶּפֶשׁ. הֵלֵא עֵינֵינוּ
הַרְוֹחַת, כִּי לְשׁוֹא הַזִּילוֹ וְנֹאֲד אֲחִינוּ בְּאֲשַׁכְנוּ לְצַקָּשׁ אַחֲצָה עַם הַיּוֹטֵצַ צְקָרָצוּ, לַחֲהוּ
כַחֵם כֹּלוֹ לַחֲחֻקוֹת עַל קְרָשֵׁי רַגְלָיו וְלַעֲשׂוֹת כִּכֵּל אֲשֶׁר הוּא עוֹשֶׂה, כֵּל זֶה אֲחִינוּ שׁוֹה
לוֹ לְקָרֶצֶם כְּמוֹ נְגִיד אֲךְ יִרוּק יִרֵק צְפִיָּהם וּוְנוּחָה הַדְרִיכּוֹם כֵּן צִכֵּל דוֹר וְדוֹר
עוֹנִידִים עֲלֵינוּ זֹאצִי עֲרַצ וְחִיתוֹ עֲרַף לְכִלוֹתֵנוּ וְהַקְצָה וְנִלְכֵנוּ וַיִּדָּם. לֹא אֲנֹרֵי הַעוֹגִיד
צְקָלְרָה וְהַקְצָה וְנִלְכֵנוּ, אֲךְ כַּתָּן לַחֵסֶם וַיַּחֲכֵם עֵיד, כִּי הַסִּי יִלְכֵנוּ מִיָּדָם אֲשֶׁר יוֹשִׁיעוּ
לָנוּ לְקָרַצ אֲחֵנוּ צְרוּעַ, וְצַעוֹד צְשׁוֹאֲלֵם יִצְקוּנוּ, יוֹנִיס רַחוּמֵה לַחֲדִיחָנוּ וְנֹדֵחֵי אֵל
דְּחֵי. גַּם כִּי יִאֲוֹרוּ צְבוּיִם: "אֵם תִּאֲצוּ וְשׁוֹנַעֲתָם וְהִיִּיתָם כְּמוֹנוֹ, עוֹבֵה הַחָרֶץ תִּחְבְּלוּ"
— וְנִלְכֵנוּ יָקוּם לָרָה, אֲזִי יִדְבַר עֲלֵינוּ צִאֲפוֹ: "עַם צוֹו צִאֲדָם אַחֵם וְנֹאֲד וְחֲדָל
אִשִּׁים", וַיִּבְאֵשׁ אֵת רִיחֶךָ צְעִינֵי וּנְלֶךְ וְטָרִים. לִוְלֵא י"י שֶׁהִיא לָנוּ, אֲזִי וַיִּסְ הַזְדוּכִים
שְׁטַפּוּנוֹ: אֲךְ הוֹדוּת לֵאלֹהֵי גִוּר עֲלֵינוּ, לֹא יִחַן לְנוֹנַע רַגְלֵינוּ, יִסּוּבוּ יִצְבוּ רַגְעִסְוֹכֵינוּ
וְלֵא כִּכְגָה לְדַקִּינֵי כִי י"י וְשִׁיעֵנוּ.

ונכסה הנולות ויגזים את הכוס ויאמר והיא שעמדה עד ונלילנו ויידם ולא יגלה הנולות ויניח הכוס על השלחן. ויונחם זה אין זכר צ"ע או"ה (וגם צמיי אדם לא הוציא) אך צבאר העיז (ס"י תע"ג סק"ד) כתב יאחז הכוס צידו עד ונלילנו ויידם ולא הביא ויקור לזה. אכן בחק יעקב כ' שהיא ונהסל"ה ועמ"ש אלל לפיכך.

והיא שעמדה לאבותינו ולנו. שלא אָחד בלָבָד עַמַד עֲלֵינוּ לְבְרוּתֵינוּ. אָמֵן
שְׁבָל דָּוָר וְדוֹר עֲמָדִים עֲלֵינוּ לְבְרוּתֵינוּ. וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְצַיְנֵנו מִדָּם :

מי מגידו

וכבר הארכתי צוואורי "הא לחנא", כי תכלית טעמוד צמ"י צולרים הוא, לזענן יזכך טעמם אשר כצני לציא התפררו, כנראה ונועשה יוסף עם אחיו ודומיהם, אך שמה הרגיעו את רוחם וכלרף כבור סיגס וכולם כאיש אחד כהיו. וע"ז דרשו (ספרי פ' תצוא וצטיויים צהוניד להלן): וירד וזלרינה וכו' ונלמד שלא ירד להשתקע אלא לגור עם, שזוא חאור ירד ליטול כתר וזלכות ת"ל ויגר עם וכו' ויהי עם לגוי גדול ונלמד שהיו ישראל וזלויינים עם לא ירד וזלרינה יען צנו ומשתמש צטרציע הוולך, אך לגור, לכל הסערצ עם צני חס וכזועשה ארץ זלריים לא עשו. וזזה היחה הקצה שהיו עם לגוי גדול וזלויינים צפני עלום כאשר חור לו אלהים צמרחות הלילה (צראשית ו"ו): אל תירא וזרדה וזלרינה כי לגוי גדול אשינד עם, ר"ל גוי כפרד וכצדל צפני עלמו ואל יתערצ זר צחוכס. וגם הצטיוח הש"י (עם פסוק ד') אככי ארד ענד וזלרינה ואככי אעלך גם עלה. וזהו וזעם הצעחה הש"י לאצרהס אצי אציו (עם ע"ו ו"ד) ואחרי כן ילאו צרכוס גדול, הרכוס יהיה, שהיו לגוי גדול אחד צערכו, יען שהיו וזלויינים ולא יתערצו עם סוכים (אך כגרים, צאריך לא להס") ע"כ ישגסגו לצרכה צקצז הארץ וסער הזונן לא ישערהו וזוקומו. היס רכוס גדול וזזה? אולר כחודר הוא וכל חפלים לא יסו צו. האונס הצעחה הש"י "אככי ארד ענד וזלרינה", רצה היא. וולך שהסלוס שלוילה אליך וצקצק קדוש, אס הוא שלוס ואחה שלוס לא יקרך רע ונגע לא יקצז "צאהליך, וכן אעלך גם עלה, כל צניך יהיו זרע צרך י"י, כל ישראל חצרים כאיש אחד והסלוס ציניהס, יאחדו לצותס ויקשרו את נפשותס, וזחה צולרים רכשו, חקר ואונה נפגשו.

והיא שעמדה לאבותינו ולנו, כאשר כבר צארנו. ולדעתי היא כזכה צעל כועס אלינוולך (פ' צח) ו"ל: לזענן חספר צאזני צנך וכו' כשהקצ"ה עושה נס לישראל פעם אחת וזוקס וזאויציהס אז כחעורר הרחמים וזועיל חפילו לעתיד צכל דור כשישראל לריכים להקסס וזאיה סוכה הנוכציד עול עליסם וכו' הקצ"ה עושה כקונה צו כיון כחעוררו אותן הרחמים צענין כזה וזה לזענן חספר וכו' אשר החעללתי צולרים וכשהספרו זחה חעורר אותן הרחמים ויקקוס לכס וזאויציהס לכל יוכלו הלר לכס. עכ"ל. וצקפה סאלו וזצרים רלוכו: אחרי סנקספר וזודיע צקער צת רצים לכל צחי עולס, כי צהחנדצ עם להיותס אחזים ויאורו לצדק עוב, אז שלוס ד' חופף עליסם, אות הוא ציוו וצין צני ישראל כי ישונס ווכל רע, כאשר עשה גדולות וכפלחות לזעה וזלרים והוליא אסוריו צכשרון כי צהחאסף עם י"י יחד יהיו לקהל גדול עלום ורצ, אז חפול על חפילי רעהתו אינחה ופחה, יסוצו יסוצו רגע אז יפלו צרסה

הגדה של פסח

צא ולמד מה בקש לָבֶן הָאֶרְמִי לַעֲשׂוֹת דִּיעֲקֹב אֲבִינוּ שְׁפָרְעָה לֹא גִיר אָקָא עַד הַזְּכָרִים וְלָבֶן בִּקְשָׁה לַעֲקֹר אֶת הַבֵּל שְׁנֵאמַר אֶרְמִי אֲבִי וַיִּרְדַּ מִצְרַיִם וַיִּגְרֵם שָׁם בְּמַתִּי מָעַשׂ וַיְהִי שָׁם לְגֹזֵי גְדוּד עֲצוּם וְרַב : וַיִּרְדַּ מִצְרַיִם אָנוּם עַד פִּי

מי מגידו

עוֹנֵנו לְרַגְלֵנו וְצוּלְכַדְתָּם עַל כַּחֲצוֹתֵינוּ, וְלֹא יוֹכְלוּ לְכַנּוֹעַ צָנוּ לָרַע, כִּי יִי סוֹכ צַחֲכֵינוּ וְיָסֵם לָנוּ שְׁלוֹם.

צא ולמד וכו' וירד ונלתינו חנוך על פי הדבור. ונצור עפיו"ס רס"י (והוא ונגנו' ונגלה ט"ז ע"ג ודף י"ז ע"ח) על פסוק (בראשית ל"ז) ויקרע יעקב שולתי וכו' ויצד יונים רצים. כ"ג סנה ונפירס יוסף ונונו עד שירד יעקב לנלרים וכו' כנגד כ"ג סנה שפירס ונלציו ולא קיים כח"א וכו' סנה ונלס סהיה צצית לָבֶן וכו' זה שאור לָבֶן זה לי עשרים סנה צציתך לי הס, עלי וסופי ללקות כנגדן ע"כ. וסנה ונלס לָבֶן והחליף לו ללל צרל ועי"ז נלחץ לעצדו עוד סצע סכיס ולח"ב החליף ונלסרתו עשרת ונוכיס עד סעכצו כ' סכיס ונלקה יעקב עי"ז ונלקה ונונו יוסף על זונן כזה ועי"ז כסצצ סצח יעקב ונלצו לנלרים, ולף כי הסי"י צרו רחניו עשה חקד עם ירלל ונרלחניס גדוליס הוה קצלס והוליאס צבושרת, וניו צדעת לָבֶן לעקור לת הכל עי"ז, (ולולי רלל צללעגנרתו כי עי"ז ירדו ונלתינו ויכלו צלפס חקוה, ולף כי פרעה לל גזר חלל על הזכרים הוה צקס עי"ז לעקור לת הכל) וצלנת חכנינו הגידו (סצת " ונגלה ט"ז) צסציל צ' סלעיס ויילת סנתן יעקב ליוסף יתר ונלר צניו נלחללו צו לחיו ונלגלגל הדצר וירדו חצותינו לנלרים (ע' הו' סס ד"ה נלגלגל). ולילל סהיה יעקב צצית לָבֶן כי סנה לל יהיה צל לנעשה זה לתת יתר צ' סלעיס ויילת ליוסף ולף עי"ז סלל קיים סכיס חלו כח"א נלגלגל הדצר ועשה זלת וקללו עי"ז לחיו ציוסף וצל עי"ז סירדו כולס לנלרים, ולָבֶן היה הגורס ככ"ל, וזהו שאור וירד ונלתינו חנוך עפ"י הדבור, כונלח"ל (צרכות י"ע) אל יפתח חלס פיו לָבֶן, שאור : "זה לי עשרים סנה צציתך", לי הס וסופי ללקות עצורס כנ"ל ועי"ז צל ונלתינו, והָבֶן.

ידי סס לגוי גדול, ונלמד סהיו ירלל ונלתינו סס. (כן הגירסל צכל הספרים, והוה ונלפרי פ' סצח וילקוע סס, לל כנוו סהוה צנדרת הגדה סל רנ"ל ונלציס ז"ל), ודורס הנגיד ונוולת "גדול" : סהיו "ונלתינו סס" ר"ל צנלרים, וע"כ סכוכה על גדלות הַמַּעֲלָה סהיו ככריס צנודות עוצות ורונות, ולל על רצוי עם, כי זלת ונצן צנולת "ורצ", כנוו סדורס צסנווך : "רצנה כלונח סהדה", ולף יכוין צנולת "גדול" על סדרגתם הנסלה, והוה כנוו סאנורו ז"ל (צנדרר רבה פ"ג) : ג' נודות עוצות היו צידן סל ירלל צנלרים וצוכותן נלללו : סלל סינו לת סנוס, ולל סינו לת לָבֶן וסגדרו עלנוס ונן הערוה. כי על סלשה ענוודיס חלה כסען הללוס, ולל יפול סלחד פור סתפורר סאוונה ולחריטה עדי לווד : ח). סלצת ענוו ונוולדתו, ולל יעוצו ח'ס לת ענוו וילך חל עם חלר, יסנה לת עענוו וסנוו חקר נקרל עליו (כי לכל עם סגולה וניודת לסקרל צסנות ח'ס ול'ס חקר עי"ז ידעו כל הענויס)

הגדה של פסח

הדבור. ויגד שם מלמד שלא ירד יעקב אבינו דהשתקע במצרים אלא לגור שם. שנאמר ויאמרו אל פרעה לגור בארץ באנו כי אין מרעה לצאן אשר לעבדיך כי כבוד הרעב בארץ פגען ועתה ישבו נא עבדיך בארץ גשן :

במתי מעט פמה שנאמר בשבעים נפש ירדו אבותיך מצרימה ועתה שמך ואלהיה ככוכבי השמים לרוב : ויהי שם לגוי מלמד שהיו ישראל מציינים שם : גדול עצום. פמה שנאמר ובני ישראל פרו וישרצו וירבו ויעצמו במאד מאד ותמלא הארץ אתם :

ורב פמה שנאמר רבבה בצמח השדה נתתיה ותרבי ותגדלי ותבואי בעדי עדיים

מי מגיד

ונועי וני ילכו, כאשר צרתי זאת צנאורי "אהלי סס", ולאחר כי יתכרו לנוקור ואלחחס, אז יועטו וישחו חכסי הלאוס עד כי יכחד זכרו ווקרז הארץ ; 3). ההחשה והאחזה צין אדם להצירו ושהואה הן אשיות העס, ואס ילטינו צסתר זא"ז צסוט לסון תחלקח אס הווריזה ותחכל כל היקוס, יפלו ולא יוסיפו קוס ; ג). הליכות יוסר לנו ונווקר אצוחס ווקרותס, כי ילכו צדרך שהיא תפארת להס וון הארסה, ואס יעצנו ארחותס ואי"ס אל אסת רעהו ילהלו, אי"ס ואציו ילכו אל הכערה, זנה חונה הארץ, אז צל הקץ להס, כי השחית כל צטר את דרכו ויעשו הוויזותס ינוק צעונס ויונחו וון האדווה. חונס צכ"י הלטיינו צנולריס צג' נודות טוצות אלו : לא סינו את טונס ואהצו את עונס, לא סינו לסונס ולא הכו את רעיחס צסתר צסוט לסון, גס לא פרלו גצולות עולס והרחיקו וון ערות צטר, ע"כ נגאלו. וזה שאור : שהיו וולויכיס סס, רלה צנולת "שם" (ר"ל ונה סנאור "ויהי שם לגוי גדול") סס צנולריס אשר היטה וורוזה צאוכלסין ואס הועעו, צכ"ז היו שם לגוי גדול צנעלה ציחר שחת ונהולריס שהיו טפופי זונה וצסתר הוודרגה, כי עצדו עוהס צפרץ והוויחו צניהס ציריס. — והו כונת ר"ג (פסחיס קי"ו) שהציא לקוון הווגיד : כל סלח אור סלסה דצריס אלו צפסח לא יל"ה ואלו הן פסח וולה ונורו. "פסח" יורה על אהצת לאוס, והלטיינו צוה סעצלו את הווסקוף והווחות דרס להצרי"ה ציניהס וצין הוולריס ; "וולה" צאשר אכלו צליקס ערס החוין הרלו לדעת, כי סלוס על ישרלל יתלכדו ולא יתפרדו, כוואור חז"ל : ווי וועכצ שאור סעציקה, כי השאור וועלה אצעצוועות וקלף ווגדיל הצלק, ככה יכווהו הסלנויס הליהר"ע הוופריד צין הדצקיס וווגציה לכ"א לונען ירוס ויכשא על רעהו, ובהא וגאון ראשית וודון ; "נורו" סינון ללכיעות כו"ס חז"ל (עירובין י"ח) יהיו וווחותי וורודין כוית וציד הקצ"ה גלה ווחוקין כדצס צידי צו"ה, כי לא התאוה תאוה לוותרות אשר זאת הסצה לספרון צעורה, והס ג' דצריס סהזכרנו סע"ז נגאלו.

ורב כוה סנאור רצנה כלוהה הסדה וכו'. צספר "חסד לאצרהס" ווחקקה דצרי"ה הסציא צהווסילו את צצ"י ללוהה הסדה ואין חצר לולילה כוזה צתכ"ך, כי דרן

שדים נכונו וישערה צמח ואת ערום ועריה : ואעבור עליך ואראך מתבוססת
בדמיה ואומר לה בדמיה חיי ואומר לה בדמיה חיי :

מי מגידו

הנוקרה להנוטיל אותם לכוכבי השמים או לעפר הארץ ולחול אשר על שפת הים.
ולדעתי לזכר זאת נקדים ונאמר (ילקוט השונוכי זרחאית) : חדשא הארץ דשא,
אין דשא אלף יוה"כ, זה פלא (ורוויז רעיות אורו סר"ת וון דס"א : דין של אונת).
והכרחה צהקדים ונאמר (חולין ס') : בשעה שאור הקצ"ה (זרחאית א' י"א) חדשא
הארץ דשא עשצ וזרע זרע עץ עושה פרי לנינו, כשאו דשא ק"ו צעלנון, אם
רנינו של הקצ"ה צערצוציא לונה אור לנינו צהילנות? ועוד ק"ו, ונה חלנות שאין
דרכן ללחא צערצוציא אור הקצ"ה לנינו, אנו עכ"ו, ויד כל אחד ואחד ילא לנינו.
פירש"י : אנו סרצים אנו ודרכנו ללחא תכופים ונעורצצים ואם אין אנו כזהרים
ללחא כל עשצ לצד הרי אנו לא נכרין על אחת כונה וכונה. ולכאורה לא נצין
כוכב ונאמר אם רנינו של וכו' ולא אורו צקלור שכשאו ק"ו ונה חלנות שאין
דרכן וכו'? ולדעתי כונו זה, כי הדשא חשצו שהליווי היה גם עליהן ר"ל שונות
לנינו" תקצ גם עליהם (ע' צצור) זה שטנו החכמים צפי הדשאים : אם רנינו
של הקצ"ה צערצוציא לונה אור לנינו צלנות? אולי יוקצ גם עלינו הליווי. ועוד
ק"ו אף שלח יוקצ הליווי רק על החלנות, עלינו לעשות ק"ו סכאקף אך לנינו
יען כי צל"ו לא ניכרים כו"ס רש"י, וזהתאקספ יחד כיכרין ונר"ן. — וכן עשו אף כי
לוח לריך יותר זריות ופרישות ולפוס לערא אגרא . . . וידוע ונאחז"ל (כדרים ל"צ ויווא
כ') : השטן צגי"ס ק"ד, טק"ד יוים אית ליה רשות לאקטיני, ציווא דכפורי לית ליה
רשותא. וכבר אונרתי צצצורי ונחת ערצ צצור דצריהם, כי יוה"כ יוס סאקור צלכילה
ושתיא, יוס ונחילה וסליחה, עד שאורו (יווא פ"ה) : עצירות טצין אדם לחצירו אין
יוה"כ ונכפר עד סירלה חצרו, לונען יהיה היום ההוא אקך ונעלה צלי טנאה, קנאה
ותחרות, החטאים טיעשה האדם ונפחת טען ונלח ונאכלים ונשקיס, כליל יחלופו,
גם חיבה ונשטנוה רוח ישאם, ע"כ לא יהיה להשטן טוס לד לאיסטוני כי השטן
הוא הילר — ואז כל צני ישראל כאיש אחד חשצו, וע"כ צקור עוכס חנחחס
תכופר . . . וכבר ציאר הגאון צעל דרך החיים צקידורו צתפלת אתה זוכר, צצור
הנודק : יס לך עם שהוא כונלכחי השרת, ונה ונלכאים אין להס קפולים וכו' יען
שאין להס הכרעה לחטא ציוה"כ ע"ס. וא"כ צלדק אורו אין דשא אלף יוה"כ כי
כונו הדשאים התאחדו וע"ז ניכרין, כן ציוה"כ, יוס ההוא יחיד וניוחד צנועלתו כי
הוא יאחד כל ישראל חצרים יתלכדו ולא יתפרדו. אונס כן, לישראל טצע הדשאים,
גם כי רגל אדם וצהונה תדרוך עליהם, ככל זאת ילכו ונעפר הארץ טנית לתפארת
עין רואי, ככה גם צני ישראל אף כי רגל ונשכאיו תזורס, לא יגעו צס לרעה לכלותם
כי יפרו וירצו, וכאשר יענו אותם כן יפרו. והנה צהיות צונלרים לא טינו טנוס
ולטוסם ולא כונל צהס פרוץ צערוה (ויקרא רצה פל"צ וצהרצה וקוונות כו"ס צע"ה
צאורס צצצורי ונחת כהן ונאור אהלי טס) כי עם טוכיס לא ערצו אף טעוד לא
לנעוו ע"ז, א"כ צלדק ינוטול אותם הנציל לכוונ השדה צצצויים.

והמגיד סופר וזוהי הסצות שעל ידן נגאלו אז. הא' רצנה כלומה השדה
 נחתיך, שלא התערצו צטאירו מיין ככ"ל ועי"ז שהיו נורוצין צאובלסין השלים הונקן
 קודם ד' וואות שנה כידוע, וצוגר (שה"ט) ותצואי צעדי עדיים, צעדרי עדרים.
 שדים נכונו, הוא זכות ונשה ואהרן כדאי' צוגרש (שה"ט) טני שדיך הוא ונשה
 ואהרן הודן והדרן של ישראל. (וע' לרור הנור פ' צא טצזכות ונשה ואהרן נגאלו
 הכרונאים צ' ונחוחות שהצית נכון עליהם וחסד י"י שהוא הונסקוק ונועל). ושערך
 לונת, ר"ל תנועת ההרגשה שהתחיל להתנווכן צהם פרחי יתרון הכשר לקבל התורה
 כי זכות קבלת התורה נגאלו כו"ט רש"י (טנות ג') ויאור כי אהיה עונך וכו'
 צהוליאך את העם ונוולרים העצרון את האלהים על ההר הזה, טצזכות טקבלו התורה
 נגאלו. (וע' צוגרש שה"ט פסוקי הנלכים, והתאנה וגן נעול, כנה ונעלות ונודות
 טוצות שהיה צהם, וכולם היו הכנות לגאולה) ואולי ג"כ הכונה להתרגשות לר
 גלות טכיה שהיה להן, וכנוו טצצרחי הפסוקים (טנות ג' ז' והלחה): ראה ראי' ויד
 את עני עוני אשר צוולרים ואת לעקתם טענתי ופני נגטיו וכו' וארד להליכו ויד
 וולרים ולהעלותו וון הארץ הוא אל ארץ טוצה ורחה וכו' ועתה הנה לעקת צני
 ישראל צאה אלי וגם ראי' את הלחץ אשר וולרים נוחלים אותם ועתה לכה ואשלחך
 אל פרעה והוא את עוני צני ישראל ונוולרים, ויאור ונשה אל האלהים ויי אכבי
 כי אלך אל פרעה וכי אוליא את צני ישראל ונוולרים ויאור כי אהיה עונך וכו'
 העצרון את האלהים על ההר הזה. — והנה כפלת הענינים וטיונים נראה לכל
 עין צוחנת והיעצ אשר דבר ידי החכם ונורא"י זעלינגער כ"י צצאור הסליחה
 לעיניו עסקו עווליו וכו' לרות רצות טצצונו קראנוך י"י אלהינו רחמת ונונו צעונו
 טצנו ונאחרך תעינו ואצדנו, כי ידוע ונאור הזוהר: לוחין כפלצין הז לכל ח"י
 וכו' ולית ונאן דאיתער על טכיתחא צגין דאיהו צבלוחא. והו לרות רצות טצצונו,
 אך קראנוך י"י אלהינו להקל ונעלינו עול הטרות והטעבוד, אולם אשר רחמת ונונו
 צעונו ולגלות הטכיה אין איש טס על לב, כי טצנו ונאחרך ע"כ תעינו כשה
 אצד. — חה טנוודיע הטס לונשה: צתחלה ראי' את עני עוני שהם צוולרים
 ולעקתם טענתי אך ופני הטוגסים כי אך טוצתם ידרשו, וארד להליכו ויד וולרים
 לוחיהם לטכות וולצם הרע ולהעלותם וון הארץ הוא האוכלת אותם, כי אעלם
 אל ארץ טוצה ורחה וכו' אצל זה ודה פחותה כציכול ירתי להלי
 העשוק ויד עושקיהם לצלי יעשו צהם כלה — אצל עתה הנה לעקת
 צני' צא אלי הרלון על גלות הטכיה, ע"כ לך ואשלחך אל פרעה והוא את עוני
 צני' ונוולרים כי העיקר לרחקם ונרע הרוחי אצל לא לתענוגות צטרים. והתצוון
 צתחלה אור וארד להליכו, כי הוא כציכול ירדה להטס כנוו האצ טנותצ"ט צעת
 י"ל צנו התועה ודרך החיים ורעה טנגד פניו וכחלץ לי"ך צעלנוו. לא כן צעת
 שהתחילו להטיצ דרכם והרגשות טוצות התנווללו צקרצם, ויד היה די טי"ך
 ונשה כי נכון וכשר הוא להעלותם ויד וולרים. ולזה קראם עוני צני'
 צדרך צנה. אצל ונשה טאל את אלהים וכי אוליא את צני' ונוולרים, ר"ל אחרי
 שלא תאור לי טצצחאם לארץ ישראל רק להוליאם צלצד, ונה תועלת צהיליא ונה
 חכלית? והטיצ לו י"י טתכלית היליא טיעצדו את אלהים על ההר הזה, כי
 יקבלו התורה ואין תועלת גדול ונה. וגם צפסוק זה כצר הרע, טהקצ"ה הטגיחו

וירעו אותנו המצרים ויענינו ויתנו עלינו עבדה קשה. וירעו אותנו המצרים כמה
 שנאמר הבה נתחבמה לו פן ירבה ויהיה כי תקראנה מרחמה ונסוף גם
 הוא עד שנאינו ונלחם בנו ועדה מן הארץ:

מי מגידו

שנסה יולחם ונומרים וע"י יקבלו ישראל התורה חבל הוא לא יבאם לא"י כי כל
 דבור ט"ל ופי הקצ"ה אינו חוזר לעולם. חבל יודע עתידות והנוגיד ונראשית
 אחרית ידע כל אשר יעשה ע"כ זא צרוז את העתיד להיות והבן.

וירעו אותנו הנומרים וכו' כו"ס הזה כתחכונה וכו' ויענונו כו"ס ויסיונו וכו' וכו'.
 להצין כוכת הנוגיד לריך שמדע, כי הנומרים ידעו וכו"ס השם לאצרהס צצרית
 צין הצתרים: "כי גר יהיה זרעך ועזרדם ועינו אוחס חרצב ונאות סכה", כי ההגדה
 הזאת ונומרים השם לאצרהס יהיה ידוע צין צכ"י ודור לדור ספרו ונה סאצותיהס
 ספרו לנו, וכדעה זארץ ונמרים צלי ספק, וכן כחומר צווחס ונמרים (צרחות וי"ז):
 לגור זארץ זכונה, וע"כ חוק לצ פרעה לצל סלח צכ"י ונארלו, זאשר לפי חצבנו
 עוד לא זא וועד, וע"כ חומר (סווח צ): וי"י אשר אסנוע צקולו לצלח את
 ישראל, לא ידעתי את וי"י וגם את ישראל לא אשלח, ר"ל וי"י הוא וחיה הוא וי"י
 היה אשר אסנוע צקולו לצלח צכ"י, אחרי כי הוא לוח סיהיו ד' ונאות סכה ועוד
 לא זא סקץ? לא ידעתי וי"י זה, ע"כ לא אשלחם, ואולי: "לא ידעתי", הכונה
 לא הבינותי וי"י הזה, ע"כ זא הספל צפסקוק ולזאת צראות הנולך החדס כי צכ"י
 פרים ורבים סנל כדרך הארץ וירא וילך לו, פן ישלים רצוי העס את הזמן סקלו
 וילאו ונומרים ערס ונלחת ד' ונאות סכה, חומר לענוו: הזה כתחכונה פן ירצה ויעלה
 וין הארץ, ע"י סיסלים הרצוי יעלו זלח עת הנווגצלת. ווי"ס צפסקוק, ויקולו ופני
 צבי ישראל, לא סקלו צס, כי אז הלח היו שזחים אס יעלו ונארלס, אך הכונה
 כאלו כחומר צווקוס, ויקולו": ויציקו (כנו כצס כצצ), סלר להס הנוקוס לגודל
 רצוי צכ"י והחלו לעכותס צצנות עוהס ערי ווסכנות, ענו צצין כחס וקלרו ינייהס
 צרוצ עבודה, וצסנוות רצה חומר, ספרעה גזר סיסנו צסדה, לנועט אוחס צידים.
 וחומר עוד סס, סהטצויעו ילדיהס צצין, ולדעתי סשחעו צלסון חכונה, כי וי"י פתי
 יחיוין לרצרים ככתצן? אס הטצויעו ילדיהס צווי סיחור להיות לצרות לחנין יחור
 ד' ציון וקלף להס, ואס גדלה אכוריותס צשחוט עוללי טפוחיס ולרחון צדום לרפאות
 ונלרעת את הנולך סאכור סמור סערות סווע, איככה כנה חון להחומר, כי לקחו
 ילדים תחת לצבים לצנות צהס חוונות ונמרים, אשר פגריהס יבאישו רוח הנוקוס
 ויעפשו החויר, הלח אך ונשחית כפסו יעשה זאת? אכן כראה כי הוא אך מליצה,
 כי עי"ז סעצדו עוהס צפרך והסחיתו רחום, לצל יסנו צצתיהס כ"א צסדה על
 עפר הארץ וכלו כחס צצנותס ערי ווסכנות, הוא ונוס כאלו הטצויעו זרעיהס צצין,
 כי עי"ז לא הולידו צבים וצנות. וכעין זה ונלכו לחכוינו (סקלים ו"ט) זחומר
 האחד: "כונה ונוון סקעו אצותינו צצין זה", הסיצ ססי": "כונה נפשות סקעו
 חלן". סהכונה, עי"י ססקעו כסק הרצה צצין, כוועו כונה נפשות צרעז אשר היה

ויענינו בְּמָה שֶׁנֶּאֱמַר וַיִּשְׁמָעוּ עָלָיו שְׁרֵי מַסִּים לְמַעַן עֲנוּתוֹ בְּסִבְלוֹתֶם וַיִּבֶן עָרֵי
מִסְכְּנוֹת לַפְּרֻעָה אֶת פִּיתוֹם וְאֶת רַעְמָסִס : וַיִּתְּנוּ עָלֵינוּ עֲבֹדָה קָשָׁה בְּמָה
שֶׁנֶּאֱמַר וַיַּעֲבֹדוּ מִצְרַיִם אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּסָרְף :

וַיִּצְעַק אֵל יְיָ אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ וַיִּשְׁמַע יְיָ אֶת קוֹלֵנוּ וַיִּרְא אֶת עַנְיֵנוּ וְאֶת עַמְלָנוּ
וְאֶת רַחֲצֵנוּ :

וַיִּצְעַק אֵל יְיָ אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵנוּ בְּמָה שֶׁנֶּאֱמַר וַיְהִי בַיָּמִים הָרַבִּים הָהֵם וַיָּמַת מֶלֶךְ
מִצְרַיִם וַיֵּאָחֲזוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל מִן הָעֲבֹדָה וַיִּזְעֲקוּ וַתַּעַל שְׁוַעְתָּם אֶל הָאֱלֹהִים
מִן הָעֲבֹדָה : וַיִּשְׁמַע יְיָ אֶת קוֹלֵנוּ בְּמָה שֶׁנֶּאֱמַר וַיִּשְׁמַע אֱלֹהִים אֶת נַאֲקָתָם וַיִּזְכֹּר
אֱלֹהִים אֶת בְּרִיתוֹ אֶת אַבְרָהָם אֶת יִצְחָק וְאֶת יַעֲקֹב : וַיִּרְא אֶת עַנְיֵנוּ זֶה פְּרִישׁוֹת
דָּרָךְ אֶרֶץ בְּמָה שֶׁנֶּאֱמַר וַיִּרְא אֱלֹהִים אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיַּדַּע אֱלֹהִים : וְאֶת עַמְלָנוּ
אֵלוֹ הַבְּנִיּוֹת בְּמָה שֶׁנֶּאֱמַר כָּל הַבֶּן הַיְלֹוֹד הַיְאֹרָה תִּשְׁלִיכוּהוּ וְכָל הַבַּת תִּחְיוּן :

מי מגידו

לאל ידם, להחיותן בכסף זה לוח היה להם אז הסון הזה. —

וכבר נתקשו הנוצרים לדעת חז"ל צפוק, "ויונת וולך וולריס" סטלטרע (והוולטורע
חשוב כוות) ושחטו ילדי בני ישראל להטרפות צדוק, איכה יפדשו הפסוק ויאחזו
בני וון העבודה, וון הצער היל"ל? ואין זה קושיא, כי אחרי שכתובנו ע"י:
והגדולים נקנו ובכ"ז עבדו עבודה קשה, כי אין נגרע ונעבודתם דבר, ע"כ אכחו
וון העבודה. והם חשבו לרעה ואלהים חשבה לטובה כי ויהי הקץ וקטוי השעבוד
כחשג ג"כ לדלג את הקץ, והוה וישוע אלהים את נאקתם, אלהים הצין כ"ז ויזכור
את הצריה שטיה עם אברהם וידע העוול והלחץ והעינוי. והנגיד סופר ווונה פרישות
ד"א והצנים שפרו עוול וילדו לצהלה. ואת לחלכו זה הדחק, כי סאלו חכמים : ונה
חטא פרעה אחרי סכן היתה הגזירה : ועזרו ועינו אותם וכו'? (וע' רנוצ"ס ח"א
פ"ו ונתחזקה) והאונת, שהס"י גזר עינוי, אבל הם עבדו צפרך אחס כל עבודתם
כענין שנאמר אנכי קלפתי וועט והונה עזרו לרעה. וגם הצדל גדול צין ווי שווענה
עבדו צעבודה קשה להועלת עלונו צלי לדיה, וצין ווי שוועתה זאת אך להכעיסהו
גם כעס צעבור הרעיונו, וע"ז אמר הוועיק (כחוויה ע') : ותסן אותות ונופתים
צפרעה וצכל עבדיו כי ידעת כי הזידו וכו', לא לעוצת עלונו כ"א להכעיס צכ"י
להשוידס ולהכחידס ע"כ כענשו. וגם החיסו ופלטו להם לפני צא הזון הווגבל וואה
הסס. וזס"א (איז צ') לוכד חכמים צערונו ועלת כפתלים מוהרה, כי הוולריס צאוורס
הזה כחכונה, נלכדו צערונוס זאת וצעלתם הספתלה ווהרו צכ"י ללאת ווסצלותם. —

ואת עוולנו אלו הצנים שנאמר כל הצן הילוד היאורה תשליכוהו וכל הצנת תחיון.
וולצד כי פסיקה דלל פסקיה ונשה אכן לא פסקין ליה, אמרו חכמינו שגם

ואת לחצנו זו הדחק במה שנאמר וגם ראיתי את הלחץ אשר מצרים לוחצים אותם :

ויציאנו יי מצרים ביד חזקה ובכח גדול ובאזות ובמופתים :

ויציאנו יי מצרים לא על ידי מלאך ולא על ידי שרף ולא על ידי שקית. אלא הקדוש ברוך הוא בכבודו ובעצמו. שנאמר ועברתי בארץ מצרים בקולה הזה והביתי כל בכור בארץ מצרים מאדם ועד בהמה ובכל ארתי מצרים אעשה שפטים אני יי : ועברתי בארץ מצרים בליקה הזו אני ולא מלאך.

מי מגידו

זאת לא לעוזה היתה כונתו רק שהיה הצנות שהיה לזכות, א"כ צדק אומר הוגיד עוולנו גם על הצנות, ואף כי נשנורו ונן וזוה הלל היה עימי שנשארתי צתולות ועד שתלצין ראשם יצבו צית ציהן, ועל האצות לכהלם צלחם וכל וחסורם עליהם. ועד"ז אומר הנוסרר (תהלים ע"ח) צתוריו אכלה חק וצתולותיו לא הוללו, אחרי שכלו הצתורים לא היה ויי שהלל את הצתולות (ע"ד ויהללו אותה אל פרעה) לוונן שהיכה לאיש. ואם הצנות כצעלו צרלון או צאונס וסרו לזנכים אף כי הולד כשר (ע' יצוות ו"ה, עכ"ס ועצד הצח על ישראלית הולד כשר) פגוס הוי (ע' רש"י קדושין ע"ב, ד"ה וכו"ל לפסול) ווי יקח אותן. היט עוול גדול וזה. . .

ואת לחצנו זה הדחק. צדק העיר הגאון רנ"ל וולצ'ס ז"ל צציאורו להגדה כי לחץ וולחטו, וויס לחץ (דה"צ י"ו כ"ו) וגם על לחילת הגוף צוקוס לר כונו ותלחץ את רגל צלעם אל הקיר (צודצר כ"ב). אונס כוולא ג"ב, ופני לוחליהם ודחקיהם (שופטים צ' י"ח) כי לא כתנו הוולרים לגור אותם צכל ונקוס רק צארץ גושן (כאשר עשו וושלים רצים עד לפני וויס לא כצירים כי הצדילו צני"י לרעה ועשו להם חין הקרח געעח) ואחרי כי פרו ורצו לר להם הווקוס ועי"ז חצצו הוולרים שיתעפש"י האור ויגעו צלל עת, וגם לא כתנו לצנות ישראל לעצול צוויס כווצור צו"ר (שעי"ז היתה עליהם ווכת דס). וצאונת לא עלה עוד על לצ מושל עריץ לשים ווס על אור ואור וויס כי נחולים הוה לכל צשר. והוולרים דונו להעיק לצני ישראל צאור וועופס. ועי"ז סלר להם הווקוס לא יהיה אור צווצותס, וגם וויס לחץ יהיה להם ככ"ל, וחס"א הווגיד זה הדחק.

אני הוא ולא אחר. יואר צנה שבארתה הכתובים (שמות ג') הנה אכני צא אל צני ישראל ואוורתי להם אלהי אצותיכם שלחני אליכם ואוורו לי ונה שנו ונה אוור אליהם. ויאור אליהם אל ועה אהיה אשר אהיה

אני הוא ולא אחר. הנה צדצר קשיות עורף של פרעה כלאו כל חכוני לצ לרעה פשר דצר, חין יקשה יי לצ האדם ונאחולא חלא הרעות, אונת הגידו חז"ל (יוולא ל"ח) הצח לעטר ווסיעין

הגדה של פסח

והפיתו כל בכור בארץ מצרים אני ולא שרף. ובקר אלהי מצרים אעשה
שפטים אני יי אני הוא ולא השריה אני יי אני הוא ולא אחר :

מי מגידו

ויאמר כה תאמר לבני ישראל אהיה שלחני
אלים. וכבר נתקפה הנורה לגדקה (נו"י
ח"א פס"ו) שזה אשר אנונו עליו השלום :
ואנונו לי נה שנו ונה אנונו אליהם, אין
היתה לענין ההוא ראויים זאת השאלה עד
שיצקש צנה זה ישוץ עליה וכו' לא יונלנו
הדבר נהיות ישראל כבר ידעו השם ההוא
או לא שנועוהו כלל, ואם יהיה נודע אללם
אין ענה לו בהגידו אחרו כי ידיעתו זו
כדיעתם, ואם היה צלתי נשוע אללם נה
הראה שזה שם האל אם היה ידיעת שנו
ראה וכו' ולדעתי ידעתו צלי ספק את השם,
והרי יוסף השניע את בני"י כי פקד יפקד
אלהים אחכם וכו' (בראשית כ' ז"ה)
והנראה הזאת היתה אל זמן ונאחר, והם
זכרו זאת, אך לא ידעו באיזה שם יוליאוהו,
אם צמס אלהים או שרי הנודע להם ניוסף
והאבות או צמס הויה תנווע אך לשרידים
(כי כפי שהראיתי לך בדבור צרון הנקום
לד 16 בהערה, "בני ישראל" יוסב על
נקלחם, וזקני ישראל הנה השרידים אשר
הו"ה קורא. וזנה סרה קוסית הנו"י שם,
שהשם יתעלה אומר לו : לך ואספת את זקני
ישראל ושנועו לקולך. ואחר זה ענהו נשה הן
לא יאנונו לי ולא יסנועו בקולי? כי זאת
יוסב על בני ישראל ויאמר נשה אנונס בן
הוא זקני ישראל יאנונו אלל הן בני ישראל
אשר דברתי ונהם הן לא יאנונו) כי אף
שלהש"י עיקר שמו הו"ה, וכו"ה (נללכי
ג' ו') כי אני יי"י לא שנית, צמס הו"ה
אין תמורה והלוק, נ"י נלל הפעולה יקרא
(כנוע"ל צמ"ר פ"ג) אלהים, כי הוא חקיף,
שדי, שנועד הנוערכת, וכו' ע"כ אומר נשה
האנונס ידעו אלהי אבותם אלל. כשיאנונו

לו הצח לטווח פותחין לו, אלל לא
לכייע לעוצרי עצירה, היה לא תהיה!
אכן אורו עיני עפיו"ש הח' הרצ בעל
לכור הנוור צפ' וארא, שהלדק כפירוש
נודק הנעלם שהפ"י ויחוק יי"י וכו' לא
שח"ו האל ישוע ונשפע להחזיק לצ פרעה
ולהציה אח"כ עליו נוכות אכזריות, כי
לדיק וישר יי"י, אלל הענין, פרעה עלמו
הקסה לצצו צלי דעת, ע"כ סחק צו
יוסב צטוים ועשה צו נקוה, כי ידוע
שהנולרים האנונו כשפטים וארלם ונללה
חרעום ואסף וכשצא יוסף לפתור החלונות
הזכיר בדבורו עם פרעה רק שם אלהים
והודיעהו כי יש אלהים שופטים צארץ
גזר ונוקיים אנוור ועושה ע"כ אנוור יוסף :
את אשר האלהים עושה הראה לפרעה.
ויוסף צכונתו הודיעהו שיודע זאת צמס
אלהו, לכן אנוור פרעה אליו : אחרי
הודיע אלהים אורך את כל זאת וכו'
וכן אנוור : הנולל כזה אשר רוח אלהים
צו, צאופן שנהיום והלחה כשאר שם
זה ידוע צנולרים אלל שם יי"י לא צנח
יוסף צשפתיו ולא נשועו צארץ ונלרים
עד שצא נשה ואנוור : כה אנוור יי"י, ואז
אנוור פרעה לא ידעתי את יי"י כי שם
אלהים ידעתי אלל שם יי"י לא שנועתי
ויוסף שהיה עצרי וחכם נוווד לא הזכירו,
והיה כופר צמס הו"ה, והנה זה היה
קצת קסי ערפו, אלל לא שהסם הקסה
ערפו וצאה עליו הרעה שחפץ יי"י שיודה
צטונו ולז"ח : לווען תדע כי אני יי"י עד
שהודה ואנוור יי"י הלדיק. עכ"ד צקלח
סינויים. ולצאר לך דצרו צצירור, דע
כי שנות השם יסתחו לפי ונעשי צ"ח.

י'ידת יוסף לנולדים שהיתה לנוען יצואו
 ח"כ בני ישראל שמה לענוחם בצבלותם
 ועצדות כו"ס (תהלים ק"ה) ויקרא רעב
 וכו' שלח לפניהם איש לעצד כווכר יוסף
 וגו' ויצא ישראל וגו'. כי י'ידתו היתה
 הקצה סירדו כולם לנולדים וע"כ היה
 הלום פרעה גזירה רעה על צ"כ כי
 ע"י כהגדל יוסף וצאו אחיו ללצור צר
 ולקכות שצר עד שצאו לגור עם ונפני
 הרעב וכונעט היו צכל רע לולח חקדי
 "ההוליאם ח"כ כרוב רחוניו ציד חזקה.
 ע"כ חוור יוסף הפתרון צסם חלהים
 הנוורה על דין הנוחה על צ"כ ולא
 היה וקוס להזכיר עם הוי"ה הנוורה על
 רחוני "ה הנהוה הכל כי רעה היה נגד
 פני צני יעקב אז. לא כן וקסה אשר
 צא לגאלם צרחוני "י כי לא תונוו לצ"כ
 יכלו צאפק תקוה. ע"כ צא צסם "י
 הוי"ה, וחורר צכל דצרו "י! "י!
 ונוויילא ילא לפרעה קסוי לצו, וח"א
 י"דעו וולדים כי חני "י צהצדי צפרעה
 (שוות י"ד) ע"י שידה פרעה צצבור "י
 ידעו הולדים ג"כ זחה. ח"ס (סם כ"ה)
 חוקסה ונפני ישראל כי "י נלחם להם
 צוולדים, אשר לא ידעו הנופרטים פשרו
 ורס"י כתצ חללו ככתצ צוולדים ד"א
 צארץ וולדים שכסם שאלו לקו על הים
 וכו' וכאן יסאל הן וצין חיכה ידעו
 זחה על שפת הים ונה שנעשה צארץ
 וולדים? אכן עפ"י החוור הפ"י כי פה
 סודו וחורו כי עתה ידעו סו"י גדול
 וחור ונורא, וכי הוא הנלחם צעד ישראל
 עוד צוולדים עד היום הזה, תחת עד
 עתה צחצויה ההלכו כי חלייהם יעשו
 צסם שפטים ולא יד "י עשתה זחה
 או שהיתה ונלחח הכסוף אשר צה
 החוניו כפחאים, וקסה וחרהן עלו צכסוף

ג"ס שמו", הסבה ששלח אותה להם ושמו
 לזה הפעולה, צידעם כי ערוויס הנה ונולח
 ואין להם פתחון פה שיעשה להם האל כפלאות
 (כמו שידענו טענת הקטיגור: "הללו עע"ז
 והללו עע"ז") והסיב לו הסם חיה אשר
 חיה וכו' חיה שלחני אליכם. ג' פעמים
 הזכיר חיה נגד ג' זוננים שכולל סם הויה:
 הים היה ויהיה, כי העבר והעתיד יחד עם
 ההווה שוים אלל הצורא ית' והזון וחורש,
 וצסם זה יגאלם חש"א (ס"ר פ"ג) ר"י חור
 חור הקצ"ה לנעשה, חוור להם חני הוא
 שהייתי ועכשוו חני הוא, וחני הוא לעתיד
 לצוא וכי הרנצין צאר דעת ר"י צצבור
 שהזון העבר והעתיד כלו אללו צחוה, וסם
 חליפות ולצא עמו ולא עברו זיינוו כלום
 לפיכך נקרא צו כל הזוננים צסם חור חורה
 חיוצ הנוליחות עכ"ל. ונאשר שידענו שצוכות
 קצלת חחורה נגאלו, נשכיל ונצין כי ע"י
 נגאלו, כי אללו יתעלה העתיד כהוה, וכצר
 קצלו חחורה ורלוים נגאלוה (וצה מרובה
 נדה עונה ונודת פורעניות כי אלל ישנעאל
 כאור, צבראשית כ"א י"ז, צאשר הוא סם
 ערס"י סם ודו"ק) חור שחור חיה אשר
 חיה חני חני הוא צכל השמות ואין סיגוי
 אך כעת ע"י, שאלי חיה חניד הנה נפרים
 ונכור הצרול ונציה האסורים ילאו. וגם חור
 חיה שלחני אליכם שידעו חני צעלנוי חיה
 צעת שילחו ונולדים, וחני הוא, כי לא יסונה
 וכעצר כן צעתיד הוא הוא צעלנו ולא חרה.
 ותחת צכל הנצראים ינוי עליה וינוי עמידה
 וירידה, לכן עה פניהם ישוה, עד שלא
 נכירם, אללו ית' חניו כן, ויחורר חני עתה
 הוא שהייתי ונאו. חור שאור כאן חוגיד כמו
 שהצטייה וחכני חעלך גם עליה, זחה יהיה
 כי חני הוא שהולחתי אחסם ונולדים ולא
 חרה, והצן.

ועל וכל חלפי וולדים וחרטוניה (עד שחורו על ווכת הכנים אלצע חלהים היא, ועל
 כל פנים לא יד "י) חצל עתה כחצור להם כי "י לחם כל וולחחוויהם צעד

ישראל צמירו וי"י אלהים אונת יחיד, ובעשותו שפטיים יקרא בשם אלהים, ובעת
רבים רחמיו נקרא בשם י"י.

ואם לא קעפיס החולים עונדי אחשבה כי ונהסהוילי אח"כ איש אחד וטונו
ווא כי (או ויין) הנזכר בצעל עקרה (פי' ואחחן) צ' רסיות פועל הטוב והרע
ווקורו ונומרים אשר חשבו אז כי אלהים פועל הרע והיו"ה פועל הטוב. וחולי
חשבו ש"א שיהיה טוב ורע ונוקור אחד, וע"כ צ' רסיות יש, הפועל הרע הרע
לנולרים והפועל הטוב הטיצ לישראל, וגם אשת איזו כפלה ברשת הכונה הצדויה
הלזחה עד שאמרה לבעלה איזו (איזו צ') עודך ונחזיק בתומתך צדך אלהים ונה
ר"ל שאלה אוחו על לד התינה העוד תחשוב כי תאומים הם הטוב והרע (כנו
שנלינו צונקרא (יטעיה וי"י) כחום צאו עליך, שהכונה כחאומים) ע"כ לא תחטו
צטפחין לחת תפלה וציון להסס, אזל על דעתי האל אשר ייסקך הוא הפועל
הרע ע"כ צדך אלהים קללהו ואז יתעצר עליך ויניית אותך בקלפו ולא יהיו לך
יקורים אלו עוד. ואז הטיצ לה איזו כדבר אחת הנבלות תדברי כי גם הטוב נקבל
ונחת אלהים ואיככה את הרע לא נקבל? הלח הוא הנוטיצ והוא הנויסק כו"ה
(דברים ל"ג) ראו עתה כי אני וכו' אני אנויית ואחיה וכו' — והאונת כו"ה
הרצ האלשיך (דברים ד' ל"ט) וידעת היום והסציות אל לצדך כי י"י הוא האלהים.
כי צאונת הש"י אחד יחיד ונייחד ונאחוו לא תלח הרעות רק הכל תלוי צונקבל
והצחינה ע"ז כה הטונס אשר א' הוא ונראה על שחור לנן ועל לנן שחור, הרוב
יוס כו"ה, והמים יחרצ ונחונה, והו כשתדע ונהות ותנועת היום הוא השונס תחצין
ותדע כי י"י (הרחמים) הוא האלהים (הדין) אלו דבריו צטיכויים קלת. ובאונת
לכל התולדה אשר פעל ועשה השס ברוב חכמותו ונלחונה תמיד, פוטטת לורה ולרובת
לורה, כי להגשמיים השונים צאיכותם ונלחונה כלח, כל אחד יתגבר להדוק את ונתגברו
ולירש חלקו, והתנוורות קיום לכל נולח והארכתי צזה צונקוס אחר. והסצות אל
לצדך כי ונה שונקבל א' יתאר ונעטי י"י צרחמים רצים הם הם ללד טכנגדו שפטיים
גדולים, וזה שנקרא צלה"ק ונשפט ולדקה, לא' ונשפט ולהצ' לדקה. כי ונונה שהרע
לנולרים כלונח יטועה לצכ"י. חס"א י"י איש ונלחונה י"י טנוו (צטלח) ר"ל אף שהוא
איש ונלחונה וי"י טנוו. ואולי לתועלת זאת כאונר (יהושע ו' י"ג י"ג) אז ידבר
יהושע לי"י ציוס תח י"י וכו' טנוס צגצעון דוס וכו' ויעמוד השונס צחלי השונים
וכו' ולא היה לפכיו כיום ההוא וכו' כי י"י נלחס לישראל — כי ההנוון חשצו
שפועל הטוב עחר לישראל צגצורה והפועל הרע הנור לנולכי האונורי, ויהושע צעל
דעתם צאשר הענויד להשונס צחלי השונים צעה שרחה לכל כי יעמוד צחוקף ועוו
עד יקוס גוי איזיו, הרכון כנוו השונס תעשה צ' הפכים צונקבל ככזכר כן
הש"י יעשה עם הגויס לגוי אחד נקונה צאיזבה לישראל טובה ישועה ורחמים ולחויצו
כפטס ונפלה וצהלה. ונוסיים כי י"י נלחס להס לישראל ר"ל השס הזה הנוורה
לרחמים הוא צעלנוו הלוחס ונשצית שוכאיו, ולא היה כיום הזה שכתגלה לעין כל
כי לי"י היטועה והיכולת על צ' הפכים, והצן. וכסוצ לדברי הנוגיד צאונרו ווייליטו
י"י הו"ה ונומרים צרחמיו ויען שהיה וולד רחונכותו היה עי"ז לפרעה קסיות עורף
ולכן היה ציד חזקה וצזרוע כעויה להרשות יכולתו, וצאונותו וצנוופתים עד שהודה

בְּחִמְרִים בְּגַמְרִים בְּבִקְרָוּ וּבַעֲזָאוֹן דָּבָר בְּכֵד מְאֹד : וּבְזֹרַע נְטוּיָה זֶה הַחֶרֶב
 בְּמָה שֶׁנֶּאֱמַר וַחֲרַבּוּ שְׁלוֹשָׁה בְיָדוֹ נְטוּיָה עַל יְרוּשָׁלַיִם : וּבַמִּזְרָא גְדוּר זֶה גְלוּי
 שְׂבִינָה בְּמָה שֶׁנֶּאֱמַר אוֹ הִנֵּה אֱלֹהִים לְבֹא קָקַח לֹו גּוֹי מִקְרֵב גּוֹי בְּמִסּוֹת בְּאֶתֶת
 וּבְמִסּוֹתֵימָו וּבְמִתְחַמָּה וּבְיָד חֻזְקָה וּבְזֹרַע נְטוּיָה וּבַמִּזְרָאִים גְּדֻלִים כְּכֹל אֲשֶׁר עָשָׂה
 לְכֹס וְיִ אֲלֹהֵיכֶם בְּמִצְרַיִם לְעִינֵיךָ : וּבְאֶחָת זֶה הַמַּטָּה בְּמָה שֶׁנֶּאֱמַר וְאֵת הַמַּטָּה

מי מגידו

צִבְעוֹנוֹ וְחֹנֶה י"י הַלְדִיק. אִכִּי וְלֹא וּנְלַחַךְ, אִחַף שְׂנֹאנֹר וְיִסְלַח וּנְלַחַךְ וְיִוִּלְאֵנוּ וּנְוֹלְרִים
 (פ' חקת) וּנְלַבֵּד דְּצִרֵי רִשׁ"י עַם נַחֲלֵק הַטַּעַם כִּי וּנְקוֹדֵם סֵלַח וּנְלַחַךְ לְהַחֲרַחֵף,
 וְגַם וּנְלַכּוֹתֵחַ דְּרַעֲבֵחַ כּוּנְלַכּוֹתֵחַ דְּרִיקֵעַ, סֵלַח לְהַעֲבִישׁ חֵיכָךְ רַק לְהַזְהִיר הַשְׁוֹנֵעַ יִשׁוּנֵעַ
 וְהַחֲדֵל יַחֲדֵל, וְלֹא שִׁיחֵה זֶה דְּצוֹר אַחֵר, רַק שְׁהוּא וּנְקִרָא קֹלָה, וְקוֹף וּנְאִנְרֹו וְיִוִּלְאֵנוּ
 וּנְוֹנְכִרִים שֶׁזֶל אֵל הַאֲלֹהִים. וְהֵה שְׁאֹנֹר לֹא ע"י שְׁלִיחַ, אִוְלִי כּוֹנֵחַ עַל אִישׁ סִיחֲפֹאֵר
 כִּי רוּחַ י"י דּוֹצֵר צוֹ, וְהוּא הוּא כְּאֶשֶׁר נִהְיָה כּוֹזֵחַ צִחֲרִית הַיּוֹמִים *), רַק הַקִּצְצִים
 כְּצִבְדוֹ צִבְלֹוֹ, וּנְסִיִּים אִכִּי י"י הוּא, אִכִּי הוּא שְׁטַעֵה פִּרְעֵה שְׁאֲלֵהִים הוּא אַחֵר
 וְהוּי"ה אַחֵר, אִכִּי הוּא וְלֹא אַחֵר. וְהַצֵּן.

בְּיָד חֻזְקָה זֶה הַדְּבָר וְכו' יד י"י הו"ה היתה צוולרים צווכה זו, כו"ש צאריכות
 הַאֲצִרְבֵּנְכֵל פ' וִירַח יַעֲן לֹא שׁוֹר פִּרְעֵה וּנְוֹלֵחַ שְׁפַחְיוֹ לְשַׁלַּח צִנִּי וְעוֹד וּנְחִיזִיק
 צַם, הִיחֵה יָדוֹ הַחֻזְקָה עֲלֵיהֶם לְהַרְאוֹת אֲוֹתָתָהּ הַשְּׁגַחְתּוֹ וְכִי יִפְלֹא צִין וּנְקִנֵּה יִשְׂרָאֵל
 וְצִין וּנְקִינֵהֶם, וּפַחֲאוֹם צֶהֱרַף עִין וְנַחַו הַוּוּקֵהָ, כִּכֵּה הִיֵּה הַדְּבָר חֻזַּק עַד סֵלַח הִיֵּה
 וּנְקוֹס לְהַתְּפַלֵּל לִי"י לְנוֹעַן תְּהִיֵּה הַלְלֵה פּוֹרַחַח, וּצִכ"ז לֹא וְנֵה וּנְוּקֵהָ צִכִּי אִחַף אַחֵר
 וּנְכֵה זֹחַת הִיחֵה הַחֲוִיטִית כּוֹנוֹ צִיד חֲוִטֵה אֲלֻצְעוֹת, וְגַם וּנְכּוּפְלֵה עַל חֲוִטֵה וְיִכִּי
 צִהֲנוֹת סוֹקִים חֲוִוִּרִים גּוֹנִים צֶקֶר וְלֹאֵן, וְגַם וּנְכֵה הַאֲחֲרוּכָה, וְהַחֲוִיטִית וּנְחֲוִטֵה
 הַאֲחֲרוֹת הִיחֵה וְנֵה י"י צִבְלֹוֹ, וְאִוְלִי לִזֶה כִּיֹּן הַוּוּגִיד צִאֲוֹרוֹ אַחֲ"כ צִיד חֻזְקָה
 שְׁתִּים וְהַצֵּן.

וּבְאֹתוֹת זֶה הַוּוּטֵה כּוֹנֵה שְׂנֹאנֹר וְחַת הַוּוּטֵה הִיֵּה חֶקֶה צִידֵךְ אֶשֶׁר תַּעֲשֶׂה צוֹ חַת
 הַאֲוֹתוֹת (שְׁנוֹת ד'). צִלְדֵק הַעִיר הַוּוּצֵחַר שְׁהַרִי לֹא כּוֹכֵר עַדִּין צִוּנֵה רַק
 חֹת אַחַת שִׁיחֵה לְכַחַשׁ וְאוֹלֵם הַכּוֹנֵה חַת הַאֲוֹתוֹת אֶשֶׁר אֲוֹנֵר אֲלִיךָ וְע"ש וּנְ"ש צַסֵּם

* צִינֵה צִזֵּה כִּי צִכּוֹנֵה כִּיֹּן הַוּוּגִיד צִאֲוֹרוֹ לֹא ע"י שְׁלִיחַ, כִּי אִם הִיחֵה כּוֹזֵחַ הִיֵּה וּנְקוֹס
 לְאֲוֹנוֹת הַשְּׁלוֹשׁ, וְהַקִּצְצִים אֲוֹר אִכִּי י"י אֲלֵהִיךְ אֶשֶׁר הוֹלֵחֲתִיךָ וּנְאֲחֵךְ וּנְלִרִים הוּא וְלֹא אַחֵר.
 וּבִנְדַרְשׁ יַחֲרוֹ אֲוֹר הַקִּצְצִים (אִכִּי י"י אֲלֵהִיךָ) אִכִּי רֵאשׁוֹן שְׁאִין לִי אֵז וְאִם וְאִכִּי אַחֲרוֹן
 שְׁאִין לִי אַח וּנְצִלְעֵדִי אִין אֲלֵהִים שְׁאִין לִי צֵן (שֶׁהַכּוֹנֵה לְאֲוֹנוֹת הַשְּׁלוֹשׁ) אִךְ אִכִּי אֲלֵהִי
 יִשְׂרָאֵל לְבַד וְהַצֵּן.

הגדה של פסח

הזוה תקח בידך אשר תעשה בו את האחת : ובמופתים זה הדרם במה שנאמר
 ונתתו מופתים בשמים ובארץ :
 דם. ואיש. ותמרות עשן :

מי מגידו

הרוצחין ז"ל. חולם הסכת וטועה : לשרש ונטה ז' הורחות : הא', יען יגינו לארץ
 בקלה א' והוא לפ' ונשרש ונטה ונונוו קרח"ה הערש אשר צו יסכז האדם ונטה יען
 טעונוו כנווך על הארץ. "הורחה הצ' נטיה לכל לד, והוא לפ"ג ג"כ ונשרש"י נטיה,
 ואולי גם לנטה הורחה הסכית, יען יתהפך על ונשכזו לכל לד ועצר סירלה, ויען
 כי האדם י"ען על ונטהו זלכחו ובקונוו, נוולא זשהאלה על לחס האדם אשר
 יסעד לזכז חנוט, וע"כ נאמר (ויקרא כ"ו) זשצרי לכס ונטה לחס, ועוד (תהלים
 ק"ה) כל ונטה לחס שצר. ויען כי האז הוא חוטר וגזע הנושפחה ונטה ונסעדה
 נקרא ראש הנושפחה ונטה, כונו איש לנטה צית אבותיו (צוודצר א') הוא הנוטה
 (טעום) ונונוו יסעפס הענפים צני הנושפחה (ולז"א יעקב צ"ן פורת יוסף, ענף
 אשר יפרה ע' רש"י ויחי) ויען כי לנטה זה ונטה עו, [כו"ש (תהלים ק"י) ונטה
 עזר], זא זשהאלה על עול כזד ונאווור ונטה שכנוו (ישעיה ט"ג') וכן ואשצור ונוטהו
 (כחוס א') וכן וישאווה צונוו זשכים (צוודצר י"ד) ורוז כוזד הנווט, הוא הנוטה
 הכזד אשר עליו יתלו ונשא עיפה (טעאנגע). אס חסיר ונתוכך ונטה (ישעיה כ"ח)
 וצחורה צפירוש (ויקרא כ"ו) ואשצרה ונועות עולכס. והנציא (יחזקאל ל') יאווור :
 את ונועות ונלרים (רדוק). ויען ע"י ונשא עיפה האדם נוטה ונועונוו הנה והלום,
 וגם כוטה לארץ ונוכזד הנווט, נאווור (תהלים קכ"א) אל יתן לנווט רגליך, לריק
 ונו לפני רשע (נושלי כ"ה) כאלו הרשע כזד עון ונאד, וצקוס הטזוכות צווקרא
 כאשר עכה ונטה ל"י : והן לא יאווינו לי וכו' ויאווור אליו י"י ונה צידך ויאווור
 "ונטה" ויאווור הטליכהו ארלה וישליכהו ארלה ויהי נחש ויכס ונשה ונפניו ויאווור
 י"י אל ונשה שלח ידך ואחוז בזכזו ויסלח ידו ויחזק צו ויהי לנטה זכפו (טנוות
 ד') וכאשר הלכו ונשה ואהרן ויאספו את כל זקני צכ"י וידצר אהרן את כל הדצרים
 אשר דצר י"י אל ונשה ויעט האותות לעיני העם (שם ס"י ד' צקופו) וכאשר השליך
 אהרן הנוטה לפני פרעה והיה לתנין לא לוהו לאחוז בזכזו. ונה זאת? ונה ענין
 האות זהנוטה? אונס כאשר נראה זשספור ונשהשלטות ציחה צני יעקב לנלרים
 ע"י הרעב, הנה היה הכנון והכשר שהנלרים לא יהיו כפויי תודה, כי ע"י יוסף
 כתעשרו, ונולכד כי לא יגועו זרעב, עוד אסף הנושל כסף כעפר וגם אריות ונלרים
 ונשהכרים לקחה הנוושלה ללנוותה, וע"י: היתה ונלכות ונלרים ונולכה גדולה ורחצה
 ונחנה חחיתה על פני שכניה, וצאוות כל עוד יוסף חי לא הרעו להס, אך צנוות
 יוסף וכל הדור החלו לרדות צס צפרך, ונוכחו לרעה אונת ונשל הקדונוי : "גוור
 חסיד פסו אנונוים, תחת לחס ישולס זשצכנים", כי תחת לנוחיה שלח אלהים את
 יוסף להחיות עם רצ וגדול, רלו הנלרים להשניידס ולנווחות זכר ישרון, ותחת ונטה
 לחס, ונו לריק לפני רשע, והנוטה אשר היה לישראל ניד ונלרים כל יוני חיי יוסף
 לנושען ונושעד כהפך לנוטה, ונכפלו לארץ כהפך לנחש, כי רע וור גורל האיש אשר

דָּבָר אַחֵר בְּיַד חֲזֻקָה שְׂתִים. וּבִזְרוּעַ נְטוּיָה שְׂתִים. וּבִמְזוּרָא גְדוּל שְׂתִים. וּבִאֲזוּתוֹת שְׂתִים. וּבִמְזוּפְתִים שְׂתִים : אֵלּוּ עֶשֶׂר מִפְּזוֹת שֶׁהֵבִיא הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עַל הַמִּצְרִים בְּמִצְרַיִם. וְאֵלּוּ הֵן :

יְשִׁיב וְהִסְכּוֹס כָּכֵל אַחַת וְהִעֲשֶׂהר וְנִכּוֹת, וְכֵן שְׁלֹשׁ פַּעֲמַיִם בְּאֲזוּרֵית ג' סִיּוּנַיִם דְּל"ךְ עַד"ש בְּאֵחָ"ב. וְנִיחָה שְׂעוּטִיפִים וְהִסְכּוֹס כִּי וְהִסְרִ"ל דר"ל וְכָכֵל אֵלּוּ יִלְנִינּוּ הַסַּס וּיִצְוֹא עַל שׁוֹנְאֵי יִשְׂרָאֵל דְּהֵא הַכּוֹסוֹת לְהִלְחֵס לִישְׂרָאֵל. וְלִי נִרְאָה הַטַּעַם, אַחֲרֵי הַכּוֹסוֹת יִרְוֹנוּ לִישׁוּעָה כּוֹנֵס"כ (תַּהֲלִים קט"ז) כּוֹס יִשׁוּעוֹת אִשָּׁא וְכו'. וּישְׂרָאֵל בְּנֵי רַחוּמַיִם וּכְוֹנֵס"ש רַש"י ז"ל בְּסַקּוֹ (יִשְׁעִיה ע"ו) לְבִי לְנוֹאֵז יִזְעַק, בְּנִיחָי יִשְׂרָאֵל חִינֵס כְּנִיחָי חִוּ"ע, בְּלַעַס הִיֵּה וְנִקְסָה לַעֲקוּר אַחַת יִשְׂרָאֵל עַל לֹא דָבָר (כִּי יִשְׂרָאֵל כְּנִטְוּוֹ שֶׁלֹּא לְגוֹר אַחַת וְנוֹאֵז) וּבְנִיחָי יִשְׂרָאֵל וְתַחֲנוּנַיִם עַל פּוֹרְעֵנוּת הַבָּהֱא עַל הַחֲוֹנוֹת עַכ"ל. וְנִפְסַס לְרֵא גַם בְּיוֹם שְׁנִיחָה עַל שׁוֹנְאֵיו וְנִוְנְדִיו בְּחַנְסָה, וְלִכֵּס יִכְאֵז כִּי הִרְעוּ לְהַס הַחֲוִיבִים עַד לְאֵד לְחַץ הַס"י לִישְׂרָאֵל עַל רַעֲמָס בְּנִכּוֹת כְּאֲזוּנֹת לְחַץ אַחַת יִשְׂרָאֵל וְנַעֲלָה. ע"כ יְעִיף וְהִסְכּוֹס וְנַעַט כָּכֵל וְכַה, לְדַעַת כִּי שְׁנִיחָתֵינוּ וְהִסְלָה בְּתוֹגָה וְחִינְנָה בְּשַׁלְמוֹת יַעַן הִוְכַרְתָּ י"י לְהַכּוֹת הַלְרִים בְּנַפְשׁ לְהַגִּית לָנוּ. — וְקַלְתָּס נִוְסָגִין לְשַׁפְּךְ וְנַעַט וְהִסְכּוֹס כָּכֵל פַּעַם אֶל כְּלִי. וְכ"כ בְּהַגְדָה הַגָּאוֹן רַוִּי"ל וְלִכְּבִים ז"ל כִּי הַגָּאוֹן רַח"ו סִיּוּן בְּשַׁע"ס תַּרְע"ג לְהַסְפִּיכָה וְהִירוֹשְׁלוֹנִי וְלֹא לְרֵא לְהַסִּיף לְאֲזוֹד (ע' וּנ"א רַל"ו סַק"ג) ע"כ נַחְנוּ לְכַנּוּ כְּלִי לְשַׁפְּךְ לְמוֹכוּ.

דָּם. צְפַרְדֵּעַ. פְּנִים. עַרְוֵב. דָּבָר. שְׁחִין. בָּרֵךְ. אֶרְפָּה. חֲשֵׁף. מִבַּת בְּכּוֹרוֹת :

מִי מְגִידוֹ

רַע שָׁלוֹ נְהַפֵּךְ לְרַע לוֹ, כּוֹרֵא וְחִוּס וְנֹאֵד, וְכַסָּאוֹ בְּכ"י אַחַת וְנוֹטוֹת וְנִלְרִים וְנִשָּׂא עֵיפָה עַד כִּי רָצָו תַּחַסֵּס וְלֹא יִכְלוּ קוֹס, לְלוֹא י"י שְׁהִיָּה לְהַס וְוִוּוּלְקוֹתֵס הַוּלְחִיֵּס. וְנִעֲתָה בְּלִדְק הַרְאָה וְנִשָּׂה בְּסַס י"י לְבָכִי הַוּנְטָה אֲטָר תּוֹנּוֹ בּוֹ וְעִלּוֹי הַסְּלִיכוֹ אַחַת יְהַבַּס, כִּי כַּפַל לְאַרְץ וְהִיָּה לְכַחַס הַכּוֹשֵׁךְ עַקֵּב. אֲךְ בְּכָל זֹאת לֹא יִאֲוֹרוּ נֹוֹאֵ! וְיִחֲזוּ בְּזִכְרוֹ וְהִיָּה לְנוֹטָה בְּכַפּוֹ, לְאֲוֹר : לֹא יִמוֹס וְלֹא יִשָּׁן שְׁוֹנֵר יִשְׂרָאֵל וְוִוּוּלְקוֹתֵיהֵס יַחֲלַלְס, אֲדַרְבָּה וְהִיָּה שְׁהִלְקוֹ לְבָכִי זֹאת הַקְּבָה אַחַת רֹוֹחַתֵס, כִּי הַתַּעֲוֹרְרוֹ עִי"ז וְנִן תַּרְדֵּוֹתֵס, וְיִלְעַקוּ אֶל י"י בְּכּוֹנָה, וְחַכְס בְּאַחֲוֹר יִשְׂבַחְתָּה, וְזִסוּ וְיִחֲזוּ בְּזִכְרוֹ ר"ל תַּפְּשׁ אַחֲרֵיהֵס דָּבָר, וְהִיָּה לְנוֹטָה בְּכַפּוֹ וְנִטָּה וְוִוּוּעֵי י"י לְהַתַּפְּאֵר. אֲכֵן לְפַרְעָה לֹא הִרְאָה קֶץ הַפְּלֹאוֹת, וְדִי הִיָּה לְהוֹכִיחָהוּ עַל פְּנִיֹו כִּי תַחַת לְרִקְה הַכָּה לְעַקָּה, וְתַחַת טוֹבָה יִשִּׁית אֲרִיָּה, וְדִי לְהַרְאוֹת לוֹ כִּי וְנִטָּה הַרְעוֹת נְהַפֵּךְ לְחִינּוּ. וְכַאֲשֶׁר רָלָה לְהַלְעֻדֵק בְּוִיָּה שְׁגַם חַרְטוּמוֹ וְנִלְרִים עֲסוֹ כֵּן בְּלַהֲטִיָּהֵס הַהַרְאוֹת כִּי כֵּן אַרְחוֹת תִּצַּל : הַגְּדוּל בּוֹלַע הַקַּטָּן, הַגְּבוּר לְהַחֲלֵט הַטַּטָּן, כִּי לְהַחֲזֹק הַוּוּוּסְטָלָה, וְלַרְפִּי כַח וְנַפְלָה, אֲזוּ בְּלַע וְנִטָּה אַחֲרָן אַחַת וְנוֹטוֹת (שְׁוֹנוֹת ז' י"ג) כְּאֲוֹנֵר עֵלְתָּ י"י תִּקִּים, וְכַאֲשֶׁר יִגְזוֹר אֲוֹנֵר כֵּן יִהִי (*).

וְעַס לְבָכִי אֲשִׁיחָה וְיִוְרִכִי בְּצַחֲוֹר הַכְּתוּבִים (שְׁוֹנוֹת ד') וְיִאֲוֹר אֲלִינוּ י"י וְנִיחָה בְּיַד יִאֲוֹר וְנִטָּה וְיִאֲוֹר הַסְּלִיכָהוּ אַרְלָה וְיַסְּלִיכָהוּ אַרְלָה וְהִיָּה לְכַחַס וְיִכַס וְנִשָּׂה וְנַפְּוִיו.

(* גַּם בְּהִיּוֹת רִיב וְנַסְפַחוֹת וְנַסְגְּרוּ וְנִטוֹת הַסְּבָטִים לְרִאוֹת וְנִי הוּא אֲשֶׁר יִטַּב בְּעֵינֵי י"י לְהִיּוֹת וְנִטָּה עֲוֹ לְעִוּוֹ, וְהִנֵּה פִרַח וְנִטָּה אַחֲרָן (בְּנִדְבָר י"ז) לְהִיּוֹת הוּא כַּסָּן לֹאֵל עִלּוֹן וְלְבָכִיֹו אַחֲרָיו וְוִוּוּלְכַת כְּהִיָּם וְסָרָה הַתְּלוּנָה וְנַעֲלִיו.

הגדה של פסח

רבי יהודה היה נותן בהם סמנים : דצ"ד. עד"ש באח"ב :

מי מגידו

ויאמר י"י אל ונסה שלח ירך ואחו זכצכו וישלח ידו ויחזק צו ויהי לנוטה צכפו ונו' ויאמר י"י לו עוד הבא נא ירך צחיקך ויבא ידו צחיקו ויוליאה והנה ידו מלורעה כסלג ויאמר השצ ירך וכו' והנה שבה כצשרו, והיה אם לא יאמינו לך ולא ישמעו לקול האות הראשון והאמינו לקול האות האחרון וכו' והנה אח"כ כאומר (שם פסוק כ"ט) וילך ונסה ואהרן ויאספו את כל זקני בני ישראל וידבר אהרן את כל הדברים אשר דבר י"י אל ונסה ויעש האותות ליעיבי העם. ולוא הוא כדעת הוצארים שהאות הראשון היה הנוטה והשני לו הוא לרעת ידו, אשאל ונענה על ונה שכאומר וידבר אהרן את כל הדברים האלה ויעש האותות ליעיבי העם, הא לך צפירוש כי ונסה לא הראה אות צידו להראות כי כלערעה? אח"כ צחנס אומר לו השם והאמינו לקול האות האחרון? ע"כ אחשבה לנושפט כי אות הא' הוא צהשליבו הנוטה ארלה והיה לכחש, ואות השני אחו צזכצו והיה לנוטה צכפו כי חלק לו י"י אחירה ונייחדת, ונה שצא ויאמר י"י הבא נא ירך צחיקך אינו להראות אח"כ אות זה לצב"י, אך שכלקה צלרעה על כי אומר לא יאמינו לי כנו"ש רש"י וזה היה דרך עוכש וחרפה לשליח הקצ"ה הבא צשמו להוליח צכיו ונסצלות ועצדות להראות להם אות לרעת אשר צידו יען דבר קרה עליהם, הם כי לא להזכיר. ונעשה אומר אינו ונה שאומר י"י והיה אם לא יאמינו לך ולא ישמעו לקול האות הראשון והאמינו לקול האות האחרון, ר"ל צאחצחו צזכצו והיה לנוטה צכפו, (ונעגס כי האות הצ' הוא לכחנס כי ייעיב אחריתם). ולזה צא צכתוצ הבא נא ירך צחיקך (ולא אומר ונקודס השליכהו נא ארלה) כי הוא כאומר אל תחטא צילדי, שוב נא מדעתך וקבל עליך העוכש הזה יען הולאה ופיך ונלים אשר לא לרלון הווה לי. ונעשה צהנוטה עשה שתי אותות, וצלדק אומר הוגיד וצאותות זה הנוטה כנוש"כ ואת הנוטה הזה תחק צידך אשר תעשה צו את האותות. והצן.

ר' יהודה היה נותן צהם סיווכים דל"ך עד"ש צאח"ב. צהגהות וניימוכי כי וז"ל "ונו טעם הסיווכים דם לפרדע ע"י התראה חחלה עד לא הכו, ככיס צלח התראה א) וכן ערוצ דבר צהתראה ושחין צלח התראה וצדד וארצה צהתראה

א) ע' צהגדת ונעשה נכיס להגאון ר"י וכן ליסא, טצכל ג' וכות היחה התראה אחרת, ולכן לא הותרה צשלישית כנו"ש הבעה"ט ויי טעבר ושנה אין ומתרין צשלישית ע"ש וע' עקדה שער ל"ו כי פרעה לא האמיץ צנוליות השם והסגמתו הפרטית על עם ישראל, ויכלתו להכריחו לעשות רלונו, ועל רצעים לא האמיץ כי צחר צנושה להיות שליחו אשר יסבב שיעבדהו ישראל צעצדותו הנייחדת לחוב לו צמדבר ע"ש צבריכות וצאור הסכותנים ע"י, וצנכות דל"ך הוכחה להודות צנוליות י"י כנו"ש החרטוויים אלצע אליהם הוא, וצבעד"ש הוכרחו להודות צהסגמתו על ישראל צפרטות, כי צערוב שם פ ד ו ת וצצדד לא מנה וננקטה ישראל, וצשחין ו לא י כ לו החרטוויים לעמוד, יען ונשה וצחקן לא היו מוכי

רבי יוסי הגלילי אומר מגן אמה אומר שלקו המצרים במצרים עשר מצות ועל

מי מגידו

וחט (הסרחה ב), אבל ראצ"ן הביא י"ח כי דל"ך ע"י אהרן צוונה, עד"ש
- ונשה שלא צוונה, באח"כ ע"י ונשה צוונה ג). וריב"א פי' דלחכי נקיט
לכו הכי שאלה ג' של הקיוונים דהיינו כנים שמין חסך כל אחד היה ונשנש עם
חצירו ובכנים היו ענוו חסך ושמין חלל שהיה כנים עיקר תווכה, וחדע שכן הוא כי כלם
קטורין צ"ז כשתכתוב וע"ז וחקק אחיות ראשונים וכן הג' יהיה חסך ושמיות שלהן
שמן שליטת שלהן כנס ד), לפיכך סיוונס כך להשמיענו זה החדוש. ור"ח פי'
דאשמועינן שבקדר הזה היו קורין ונציאי צבורים ולא כקדר שכתוב צהלים ה).

שמין וצושו מפניהם. ובא"ה הוכרח להודות ציכולת השם כנ"ס צבד ל ו ען חדעו כי
אין כוונתי בכל הארץ, וצונכת ארצה נכנע פרעה להודות ציכולתו ואמר: לכו נא הגזרים
וצונכת חסך אומר לכו עבדו וכו', וצונכת צבורות נחצרה לו שליחות ונשה כי כן אומר
לו נחללת צוואו אליו כי ה אומר י"י בני צבורי ישראל וכו' ותמאן לשלחו הכני הורג את
את נך צבורך, וכאשר נחתו הצבורים וצבור פרעה היוצא על כסאו נחוכס נודע לו כי
שליח הוא וידבר בשם י"י . . . וע"כ חלקס ר"י לשלש ותלקות דל"ך עד"ש באח"כ
והעשירית היתה תחלת המעשה וסוף המעשה וע' שונת הרגל להגאון חיד"א, וצפירשו
ע"ה פני דוד.

ב) ונשתתף וכת צבורות לב' האחרונות לפי שאין לה זוג כ"כ באצורהס.

ג) בשטפא דלשנא כתב כן כי אך בא"ה ע"י ונשה, אכן וכת צבורות היתה ע"י הקצ"ה
בעלמו. וכתב באצורהס ח"ל דבר אחר דל"ך ע"י אהרן שהניח והארץ לא לקו ע"י ונשה
(כ"ל הוים הגינו על ונשה בתיבה, והארץ הגינה עליו- באשר עונן את הוולרי- בחול כנ"ס
בגדרש) עד"ש ע"י ונשה, באח"כ ע"י הקצ"ה שארבע וכות אלו אין אדם יכול לעשותן
אלא — זה נגד הנאמר בכתוב כי ע"י ונשה היה בא"ה. וזה פלא.

ד) כזה כ נ ם } ולדעתי לא יתכן זאת ובפלוגתא שהביא הווגיד ר'. יוסי ור' עקיבא לא
ש ח ן } כנולא נכ זה, אס לא שנאמר שר' יהודה חולק וקוצר שהיתה של ג' וכות
ח ש ך } ור' יוסי אומר רק א' ור"א של ר' ור"ע של ה'.

ה) צהלים ונונה אסף הושוור (ונוזור ע"ה) אך שבעה וחסר כנים חסך שמין, אולי יען
שהשתמשו יחד כפי' ריב"א ע"כ לא זכרם הושוור כי הזכיר אך וכות פרטיות, ובאמת
צבוב שרעפיו צקצבו לא שוור הסדר והנוספר, וע"כ הביא קריעת ים סוף עוד לפני
המוכות, ואומר בקע ים ויעצירם וכו' וינחם בענן יונם וכו' אף כי הענן היה קודם
לקריעת הים, ואולי לזאת לא הביא כנים שמין וחסך, כי הכנים היו גם אלל כנ"י רק
שלא לערו אותם כנ"ס הרמב"ם פ"ה דאבות ושמין ודבר תמועצים ולא עלו על רעיונו
עת הגזיה עוף צונליות כגבנות וטהורות — גם חסך לא הביא יען נחתו כל רשעיו
כנ"י ציוני אפלה (כנ"ס רש"י פ' בשלח פסוק וחונסים עלו כנ"י ונארץ וולרים) —
והיה קלת אבל לכנ"י כנאמתחז"ל ישראל שטעא ישראל הוא (סנהדרין ו"ד) וכתהלים
ונוזור ק"ה דרך אחר להושוור השני, כי כאשר נשאהו רוח דוניונו על כנפי העלילה
הביא חסך לפני כל דבר באשר כפלים לחסך צולרים, חסך לעיני צטר וחסך לעיני
שכלם באשר לא הקטיצו לקול י"י הדובר אליהם: פנו וקום לכני ישראל! ורשות לצבל

הגדה של פסח

היום לקוי המשיים מפות. במצרים מה הוא אומר. ויאמרו התרומם אל פרעה
אצבע אלהים היא. ועל היום מה הוא אומר. וירא ישראל את ה' הגדולה אשר

מי מגידו

ואחי טועתי כל הנוחלה אשר בגי' דל"ך עד"ש בלח"ב, עכ"ל הג"ו צפי הגדה
להרעו"ם סוף ה' חו"ג. ותם אחי לא ארע חשבון זה ונאספרו ונוי יתן חיפוח איש
חכם לבב יחלפני גינעריח זו? (ח"ט ר" גגי' "דל"ך עד"ש בלח"ב"; כזה כן אלו
יחד תק"א המויל ההבצלת.) כי גם חשבון הנוקבל ר"ש ונאוסטריפליח לא
ארע לכרין וצנופלה ונוני לא אדרוס. אכן הרשע"ן כ' כך הים דרכו של ר"י לתם
סיונין שלא יעשו התלמידים וצנוכות פ' שתי הלחם ולחם הפנים צנודת ארוך
ורוחב וגובה הקרנות היה כותן סיונים זר"ד יח"ו), לא כונו שזכרו צתהלים
(ע"ח) ערוז לפרדע ארצה צרד דבר צבורות, וצנונוור (ק"ה) חשך דם לפרדע
ערוז כנים צרד ארצה צבורות ע"כ עשה ר"י צהם סיונים שהוא הנוקרה הנוקרה
צתורה שהוא הסדר הראוי כו"ש צילונדנו: כעקסין של וולכים הציח הקצ"ה עליהם
את הנוכות, וולך צו"ד כשהמדינה ונודת עליו ושלח עליהם לגיונות ונוקיפין אחת,
סוגר אונת הנויס, וכן צוולרים הפך ויונייהם לרם. לא חזרו ונציח עליהם ווקלעים ז)

הסיר לעוף ורעיון לרעיון ולעשות תהפוכות ואי קדרים, גם וזכר לנקבה ועתיד לעצב
וכהנה רבות . . .

(ד) וכן כתב הצרטורה (וננחות סם) ונו"ש התו"ט צפ"ה דאצות צפירות דל"ך עד"ש בלח"ב,
וכן ונו"ש צעל הון עשיר צפירותו סם, טוב היה שלא הדפיסו כ"ץ, וצדק העיר צעל
קול הרע"ז על התו"ט ו"ל ונה יענה כנויה סיונים צגמרח שאין להם הצנה? ונה
ידרוס צסיון זכ"ר יה"ש? וכבר הוליא כל רוחו הגאון ר' יעקב צענון ז"ל צפי' ען
אצות סם כי דצרים אלו גורונין שחוק וכו' והאמת עד לעלנו כי החכמים שלנודו צע"ם
עשו להם סיון לנען יזכרו ההלכה והסדר צענין נכבד והגדה, הליצו להם ליונים,
וכינונא וולתא היא, ונולתא דתנייה דכירי אינסי וע' עירוצין כ"ג עשה סיונים לתורה.
ולכל לחשוב כי אין ווקדם ונאחור צתורה גם על הנוכות נתן ר"י צהם סיונים לדעת
כי צאו צסדרן הכתוצים צתורה, ולדעת כי הענישם צנודה כגוד ודה וצטכסי ונלחנה
כו"ש צילונדנו והתחוננא וצפסיקתא דר"כ פ' ויהי צחלי הלייה וכן אי' צש"ר סוף
פ"ח א"ר יהודה הנוטה וכו' ועשר וכות תקוקות עליו כועריקון דל"ך עד"ש בלח"ב וכו'
וע' ת"י פ' צשלח פסוק ויט ושה וכו'.

(ז) צבערותי לפסיקתא דרב כהנא שה"ל ידירי הרב סה"ש נוו"ה שלמה צאצער הי"ו
כתצתי על וי"ש צפסיקתא ויהי צחלי הלייה (לר ס"ו ע"צ) ר' לוי צר צרכים צש"ר
צרכיה אונר צטכסי' וולכים צא עליהם הקצ"ה כגון צתחלה סגור אונת הנויס וכו'
ואח"כ הציח עליהם קולנין כגון הפצדעים וכו' והעיר החכם ה"ל צבערות ותקונים
(אות פ"ז) פ"י ונעניע קול וכו' וצתחוננא תורה פ' וזה הדבר קלאנין של תולעים וכו'
אר"י צ"ר חנינא קרקקן וכו' ע"ש וכתצתי ע"ז שטעה צזה כי לתולעים אין קול, אך
היא וולה לאסייביה Collonne ובל"א העערזיילע. (ונדפס ונוני צהצבלל) ועתה אוסיף
עוד של"ל קלעים כונו שהוא צילונדנו (ונעשטשו האותיות והעתיקו קוללים) וספיר יתכן
להפחידם ווקול אונה. ופלא שלא עיין ה' רש"צ צילונדנו להעתיק הנלה על וכוונה.

עשה יי במצרים וייראוי העם את יי ויאמינו ביי ובמשה עבדו: במה לקוי באצבע עשר
מפות. אמור מעתה במצרים לקוי עשר מפות ועל הים לקוי המשים מפות :

רבי אליעזר אומר. מנין שכל מפה ומפה שהביא הקדוש ברוך הוא על
המצרים במצרים היתה שר ארבע מפות שנאמר ישלח בם חרון אפו
עברה וזעם וצרה משלחת מלאכי רעים. עברה אחת וזעם שתים וצרה שרש
משלחת מלאכי רעים ארבע. אמור מעתה במצרים לקוי ארבעים מפות ועל
הים לקוי מאתים מפות :

רבי עקיבא אומר מנין שכל מפה ומפה שהביא הקדוש ברוך הוא על המצרים
במצרים היתה שר חמש מפות. שנאמר ישלח בם חרון אפו עברה וזעם
וצרה משלחת מלאכי רעים. חרון אפו אחת. עברה שתים. וזעם שלש. וצרה
ארבע. משלחת מלאכי רעים חמש. אמור מעתה במצרים לקוי המשים מפות ועל
הים לקוי המשים ומאתים מפות :

מי מגידו

הפסחידם ונקול לוחם, צונלרים לפרדעים וכו' לא חזרו וכו' ע"כ צא ר"י לתת צהם
סיונים וכו' ולהודיע לנו סכל ונכות שהציה הקצ"ה צונלרים הוא עתיד להציה וכו'
עוד הועילנו ר"י שחילק אותן לג' חלקים דל"ך עד"ש צחצ"ז כי כן היו ג' צדי
חסרן שהיו צארן דל"ך, וחסרן היה כמו צארן, וג' ע"י הקצ"ה שהם עד"ש שהיתה
בין הפלה ולח היה צהן יד ונשה וחסרן חלח הקצ"ה (ע"ש וציה פקוקים שזכר
בזה והפלתו, והפלה, יפלה, וצסחזן פיו הכצטן לחסרן, זריקה לחזיר לנשה, והפכתו
לשחין יש צו הפלה להקצ"ה) חלו דברי רשב"ץ. וכסתעיין צס"ר פי"ז תראה שיו
מי ז"ל: הנוכות החלו ג' ע"י חסרן ג' ע"י ונשה וג' ע"י הקצ"ה ואחת על כולן,
דל"ך שהיו צארן ע"י חסרן, צח"ח על ידי ונשה לפי שהיו צחזיר סכך שלטו ונשה
בשנים חרן (לדעתו ע"ס ול"ל צחזיר או צין שנים וחרן, ר"ל צחזיר) גם ערוצ
דבר נוכח צכורות ע"י הקצ"ה ושחין על כולם ור"ל כונו שצאר הרשב"ץ שהיתה נוכח
שחין ע"י שלשתן וחתה שחז ונוקור הונדרש שענייט צונקוס זה ועשירים צונקוס
חסר, ח"ל הונדרש (צ"ר פט"ו) והציה הקצ"ה עליו עשר נוכות כנגד י' נסיונות
שכתססה חלע"ה ועוד צכולן (ע' חדר"כ פל"ג) והציה חותן ע"י ונשה וחסרן ועל
ידו וכו' חלח הריני ונשלטס והרי כאן אחת יתירה הריני וחלק על שלשתנו כך
היתה נוכח השחין ע"י שלשתן, ובעל הצודרסה כ' צסיוני דל"ך עד"ש צחצ"ז דעה
אחת, דל"ך נוכות חרן, עד"ש נוכות ונקריות, צחצ"ז נוכות החזיר כראה שהוא כדעת
הונדרש והרשב"ץ שזכרנו אך שהרשב"ץ וצאר ציתר צחזר.

וצס' שצולי הלקנו שהו"ל ידידי החס"ס רש"ז ה"ו הציה צפי' הגדה צסס ר'
שעיה ז"ל סלח צא ר"י חלח ליתן הסיוון של חסצזן הנוכות שלקו על הים שר'

במה מעלות טובות למקום עלינו : ארו הוציאנו ממצרים ולא עשה בהם
 שפטים דינו : אלו עשה בהם שפטים ולא עשה באלהיהם דינו : אלו עשה
 באלהיהם ולא הרג את בכוריהם דינו : אלו הרג את בכוריהם ולא נתן לנו
 את ממונם דינו : אלו נתן לנו את ממונם ולא קרע לנו את היים דינו : אלו
 קרע לנו את היים ולא העבירנו בתוכו בחרבה דינו : אלו העבירנו בתוכו
 בחרבה ולא שקע צרינו בתוכו דינו : אלו שקע צרינו בתוכו ולא ספק צרפנו
 במדבר ארבעים שנה דינו : אלו ספק צרפנו במדבר ארבעים שנה ולא

מי מגידו

יוסי היה אונור כ' ונכות ור"ח אונור ר' ור"ע אונור ר"ן וצין כולם עולים ה' ונאות,
 ועל זה אונור ר"י הסיון דל"ך עד"ט זח"צ שפולה ה' ונאות ואחת, ובגיונוריה לא
 קפדיכון על אחת חקר או יתיר. ויש ופרטין אחת יתירה כנגד אלבע אלהים הוא,
 שחאור צולרים, ולכך כחן הסיון להודיע שצולון לקו.

ופליחה כגצה לא אוכל לה, וודע לא הציח הוגיד דברי חז"ל דאצות (פ"ה)
 כי עשרה נסים נעשו לאצותינו צולרים (ע' ע"ז צוונ"ס וצרטורח) ועשר ונכות
 שהציח הקצ"ה על הולרים על היס ולא צאו דצדרי הוגיד צעת שמונה דעת ר'
 יוקי ור"ח ור"ע? וצאצות דר"כ פכ"ג איתח עשרה נסיונות שחכסה אאע"ה צכלן
 נוולח שלם וכנגדן עשה הקצ"ה " נסים לציו צולרים וכנגדן הציח " ונכות (ר"ל
 לוולרים) כנגדן נעשה לישראל " נסים על היס וכנגדן הציח " ונכות על הולרים
 צים ע"ט.

אלו קרע לנו את היס ולא העבירנו בתוכו בחרבה רק השחיר ונעט ויט שנוכל
 לעצור צס, היה פתחון פה לווכחיס צנסים לאור, כי ונשה העביר אותם
 צים צעת ינוח ונעפו והקלו הויט (וצל"ח עצצע) ואז על נקלה יעצרו אותו
 צרגליהם, אכן כאשר חרצו הויט והלכו צו כציצה אות הוא כי ונחת י"י היתה
 זאת נפלאה היא צעיינו, ונתקדש טס הי"ת ונחת צנ"י. וצלדק אונור חז"ל (ו"ר
 פכ"ח) ויצאו צני ישראל צתוך היס ציצקה. אס צים לונה ציצקה, אס ציצקה לונה
 צתוך היס? אלא ונחן אתה לונד טלח נקרע להס עד שצאו לתוכו עד חוטונ
 ואח"כ נעשה להס יצקה. ואונור עוד (פכ"צ) ד"ח ויטצו הויט. אונור ר"י כיון
 שעלה אחרון צישראל וון היס ירד לתוכו אחרון טל וולרים, כי אחרי שהולרים
 חסצו כי אז עת יחצו היס ואך ונעט ויט נשאר על קרקעיתו (שהרי ישראל צאו
 צו עד חוטונ) ואחרי שעלה אחרון טצישראל ונהיט טצו הויט, וונכי עת שצאו
 הולרים צהיט עד שצאו צו כולם, כצר היה היס ונלא ונטצעו צו אחד ונהס לא
 לותר. —

אלו ספק לרכיו צונדצר וכי. הורחת ונלח ספק עכינו הלוך אשר כחון לכל ה'
 צלי וותרות וכנוו שאונור צתלווד "ונחפק" ואלו ספק הקצ"ה הלוך לנו

הַאֲבִיָּדָנוּ אֶת הַמֶּן דִּינֵנו : אֱלוֹ הַאֲבִיָּלָנוּ אֶת הַמֶּן וְלֹא נָתַן לָנוּ אֶת הַשִּׁפְתַּי
דִּינֵנו : אֱלוֹ נָתַן לָנוּ אֶת הַשִּׁפְתַּי וְלֹא קָרְבָנוּ לִפְנֵי הַר סִינַי דִּינֵנו : אֱלוֹ קָרְבָנוּ
לִפְנֵי הַר סִינַי וְלֹא נָתַן לָנוּ אֶת הַתּוֹרָה דִּינֵנו : אֱלוֹ נָתַן לָנוּ אֶת הַתּוֹרָה וְלֹא

מי מגיד

צוּדָרַר דִּינֵנו לַעֲלֵה וּלְקַלֵּק הַסַּס יִחַי, וְצִאֲשֵׁר הַשְּׁגַחַת הַסַּס לַסְּפֹק לִצְבִי
הַחֲחִילֵה וּנְיֵי עַת סַעֲלוּ וּנֵן הִיס וְהַלְכוּ צוּדָרַר הַגְּדוּל וְהַסּוּרָא ע"כ וְנֹקוּס לַעֲוֵלָה
הַחַת קוּדַס סַצְאוּ לַמִּירָה, וְחַף סַצוּרָה כַחֲנֵה לַהַס הַשְּׁצַת (סַנְהֶדְרִין כ"ו) וּנְוֹנֵה הַסּוּגִיד
לִירִידַת הַסּוּן קוּדַס כַחֲחֵת הַשְּׁצַת, כִּי ע"י סִירִד הַסּוּן צַשְׁטַת יוּנֵי הַסּוּעֶסָה וְצִוּוּס הַסְּצִינֵי
לֹא יִרַד, וְחַף צִוּוּס הַסְּטָיִי הִיָּה לַהַס לַחַס וּנְטַנָּה עַל אֲשֵׁר לַקְטוּ יוּס יוּס, וְעִי"ז כַחֲקַדֶּס
סַס הַצּוּרָא, וְנֹדַע כִּי צִרָא הַסּוּנִיס וְהַאֲרָץ צַשְׁטַת יוּנִיס וְצִוּוּס הַסְּצִינֵי סַצַת וִיכַפֵּשׁ,
ע"כ לַכַחֲחֵת הַסּוּן קָדִינֵה צוּעֵלָה, וְחַח"כ לַכַחֲחֵת הַשְּׁצַת וְלִז"כ (סַעוּוֹת ט"ז) רֹאוּ כִי
י"י כַחֵן לַכַּס אַת הַשְּׁצַת, הַכּוֹנֵה צוּלַת רֹאוּ, כִּי עַתָּה אַחַס רֹוֹחִיס כִּי י"י כַחֵן לַכַּס
אַת הַשְּׁצַת, לַכַּס כַחֲנֵה וּנְטַנָּה הִיקָרָה כַדֹּאֲחֵת צוּרִי (צַשְׁלַח פַּכ"ה) רֹאוּ וְכו' לֹא
הִיָּה ל"ל אֲלֹא דַעו וְנֵה רֹאוּ? אֲלֹא כַךְ אֲנֹרֵה לַהַס הַקְּצָה אַס יְצוּאוּ עַכּוּ"ס וִיֹאנְוֵר
לַכַּס לַוֵּה אַחַס עוֹסִיס אַת יוּס הַשְּׁצַת צִוּוּס הַזֶּה? אֲנֹרֵר לַהַס רֹאוּ שְׂאִין הַסּוּן יוּרֵד
צַשְׁטַת, וּוְוֵה כַחֵן לַכַּס לַכַּס כִּי־תַנָּה וְלֹא לַעכּוּ"ס' וְכו' וְאִס וּנְסוּנִירִיס יִשְׂרָאֵל
אַת הַשְּׁצַת כַּרְאוּי אַפִּי יוּס אַחַד צֵן רוּד צֹא, לַוֵּה? סַהִיא סְקוּלָה כַּנְגִיד כַּל הַסּוּלַת
(סַס וִירוּשְׁלַנִי פ"ק דַּתַעֲבִית, וְע' וִיקָרִי פ"ג, סַהֲסִר פ"ה, קַה"ר פ"ו, סַצַת קִי"ו,
וִירוּשְׁלַנִי כַרִּיס פ"ג). וְכַנְרָאָה וְנַהֲכַחוּ, הִיָּה צֵין יִשְׂרָאֵל וּנְעַרַצ רַצ הַנְּקַרְאִיס עַם
סַלֵּא סַצַתוּ וּנְקוּדַס יוּס הַשְּׁצַת ע"כ יֵלֹאוּ לַלְקוּנֵי, סַהִיו וּנְקַטְנֵי אֲוֹנָה, וְרֹאוּ אַח"כ
סַלֵּא וּנְלֹאוּ, וִירָאוּ אַת הַסַּס וְכֹאנֹרֵר (סַס) וִיִּסְצַחוּ הַעַס צִוּוּס הַסְּצִינֵי, וּנְוֹאוּ סַחֵל
קָדוּשַׁת הַשְּׁצַת לַכַּל צְבִי לִזֵּה צֹא זַכְרוּ צַהֲסוּגִיד אַחַר הַסּוּן.

אלו קרבנו לפני הר סיני ולא נתן לנו התורה דיינו. כצד הערותי צדק צוואנו
חכם ונה הוא חונן שהחכם שואל: ונה העדות והחקים והנשפטים אשר לזה
אלהינו אחכם לצד, הלא הונשפטים אשר הם חלק השכלי לכל קרואי צפר, ולנה
אחך קבלתם אותם לקבל עליהם סבר, ע"ש זהו אלו קרבנו לפני הר סיני ולא
נתן לנו חלק התורה, היא חלק השכלי הנורונו צ תורה כונס"ל אלנולא כחנה
תורה (לישראל) לנודנו וכו' (עירונו ק') זה הכונה ולא כהן לנו לצדנו. וריתי
לחך אחד שהעיר על ונחז"ל (אבות פ"ג) אס אין קננה אין תורה אס אין תורה
אין קננה, הלא צאננה רחוקה תורה ונעשר כרחוק דרוס ונלפון (צ"כ כ"ה) והצרכנורח
הביש צזה וכו' וי שאין ונה לאכול לח יכול לננווד צרעב, וחלק הצ' ונצאר: וי
שאינו לננווד תורה ונוטצ לו סינווה צרעב ואינו דוונה כלל לחלק א'. והוא ונצאר
עפ"יו שהרגלו החכמיס להשחונס צונצנחיס אחריס ולכננה שהקדוונת והסדריס
לננוודיס צונדעיס צסס: חרססה, זרעסה, נוכס, כוסה, עורר, ליסה, קטיפסה, ואנורו
(שקליס ט"ז) הרשקוסיס חרסו זרעו וכו' ואנו אין לנו ונה לאכול, ככה הכונה צאצות
קננה" לכלל מושג סדרי הקדוונת לסורה ונכונה, זהו אין קננה צונצנו ססדוטי אין

הגדה של פסח

הִכְנִיסְנוּ לָאָרֶץ יִשְׂרָאֵל דִּינוּ : אֵלֶּי הִכְנִיסְנוּ לָאָרֶץ יִשְׂרָאֵל וְלֹא בָנָה לָנוּ אֶת
בֵּית הַבְּחִירָה דִּינוּ :

עַל אַחַת בְּמָה וּבְמָה טוֹבָה כְּפוּלָה וּמְכַפֶּתת לְמָקוֹם עָלֵינוּ. שְׁהוּצִיאָנוּ מִמִּצְרַיִם.
וַעֲשֵׂה בָּהֶם שְׁפָטִים. וַעֲשֵׂה בְּאַלֹהֵיהֶם. וְהַרְג אֶת בְּכוֹרֵיהֶם. וְנָתַן לָנוּ אֶת
מְמוֹנָם. וְקָרַע לָנוּ אֶת הַיָּם. וְהַעֲבִירָנוּ בְּתוֹכוֹ בְּהַרְבֵּה. וְשָׁקַע צַרְנוֹ בְּתוֹכוֹ. וְסָפַק
צַרְפָּנוּ בְּמַדְבָּר אַרְבָּעִים שָׁנָה. וְהֶאֱכִילָנוּ אֶת הַמָּן. וְנָתַן לָנוּ אֶת הַשֶּׁבֶת. וְהִכְנִיסְנוּ
לָאָרֶץ יִשְׂרָאֵל. וּבָנָה לָנוּ אֶת הַבְּחִירָה. לְכַפֵּר עַד כָּל עֲוֹנוֹתֵינוּ :

ע"כ אונגרים צטצט הגדול :

רַבֵּן גַּמְלִיאֵל הָיָה אוֹמֵר כִּד שְׁלֵא אָמַר שְׁלֵשָׁה דְבָרִים אֲרוּ בַּפֶּסַח לֹא יֵצֵא
יְדֵי חוֹבְתוֹ וְאֲרוּ הֵן פֶּסַח מִצֵּה וּמְרֹזֵר :

מי מגידו

תורה, ואם אין תורה אין קונו דהא דהא תליא, הקדור בלגודו והלגודו בקדור. —
ולדעתו הנוצן כנושעו, כי תורה היא חלק הסכלי וכנוש"ל לכל לגזול ולחנווק וזהב
צכלל ד"ח, וויי שאין לו קונו לא יוכל להסכהג ד"ח כנוש"ה (וושלי ג') לא יבחו
לגכז כי יגנוז לנולא כפסו כי ירעז. — אכן ווי שאין לו תורה להסכהג עיי"ז
צנווקיס עוציס וד"ח, לא יהיה לו קונו כי ווי יתן עצודה לאיש פרח וידו צכלל,
יחס על איש חוקיס לפרוס לו ונלחוו ח"כ הא דהא תליא. —

ר"ג היה אונג כל של"ח ג"ח צפסח לא
לא ידי חובתו וכו' ג' דברים אלו הן
אונש דברי צ"ו (אצות) איזהו חכם וכו'
איזהו גבור וכו' איזהו עשיר וכו' וחס ג"ד
שאונרו (סס פ"ה) סהס ונתלונדי ח"ח. עין
טובה ורוח ננוכה ונפש שפלה וכו' כי ג"ד
אלו סוגים כוללים שלמות האדם והפסח
הריקתו, כי ג' נודות ונתלונדי צלעס הוא
קנאה תאוה וכבוד שנוליאין ח"ה וכן העולם
כי יקלקלו ג"ד סהס שלמות האדם שסויק
ויגן, ונוון גוף נפש, הקנאה היא נקצת עין
רעה ויבא עיי"ז לעצירות התלויות צנוון
גנוז כלות והסצע לסקר וכו', התאוה היא
נפש רחבה ע"י זה יעבור עצירות התלויות
צגוף ונולנוס התאוה כעריות וכו' הכבוד
הוא לרות גבוה ועיי"ז יעבור לפעמים לנטן
לא יחולל כבודו, והנה הריקות דת הישראלית
והסיף ג' נודות טוונות הנה תכלית הסוד

ר"ג היה אונג, כל שלח אונג וכו' לא
לא י"ח. כזר כחצתי ציוניס קעצרו
צאור דברי טוועון הלדיק (אצות פ"ח
ו"צ) על ג' דברים העולם עוונד וכו',
כי ג' דברים אלו הנה ראשי פכת יקרת
האנוכה, כאשר העיר הר"י אלצו (עקרים
וואור ח' פ"ד) ונליחת הסס, השגחה,
תורה וון השנויס. וזהו יקרו חכסי
ככה"ג ווסדרי התפלה (נוסף לר"ה)
ונלכיות, זכרונות, שופרות. ונלכיות נגד
ונליחת י"י, והוא נוסח על כן נקוה לך
וכו' יכירו וידעו וכו' ויקצלו כולם את
עול ונלכותך. זכרונות נגד השגחה והוא
אתה זוכר וועסי עולם ופוקד וכו'.
ושופרות נגד כתיבת התורה סכתה צקול
שופר צהגלות ונלכט על הר סיני. ונוקיס
העקרים רוז צזכרי' (ל"ג) : י"י שופעטיכו
י"י ונחוקקינו י"י ישיענו, ע"ס עור.

פסח שהיו אבותינו אוכלים בזמן שבית המקדש קים על שום מה. על שום שפסח הקדוש ברוך הוא על בתי אבותינו במצרים שנאמר ואמרם ויבח פסח הוא לוי אשר פסח על בתי בני ישראל במצרים בנגפו את מצרים ואת בתינו היציר ויקד העם וישתחוו :

מי מגידו

והשלמות (ובארץ הקדושה היו ג' ויני לדעת לתקן הנפש נתגלה לדעת נפש הוא הנוף, וויי שפגע בשלמות גוף נתגלה הכתם בלבנו הנוף ר"ל הנגדים, וויי שפגע צנונון נגע נראה צבית) וזש"א בן זנוול כ"ל. ואזכרם אצינו שקיים כל התורה עד שלא נתנה יען היה צתכלית השלמות והיא שעמדה לאבותינו להוליאם ויוולרים לזען תה' להם התורה ולה להם ג' וולות "פסח, וולה ונורר", פסח שלמות החכמה לדעת שהכל זה וולתו ית' לא ונהוול, וולה שטעו העלה ראש הוולות, ועי"ז קרה קנאת אדם ונרעפו ויש לו עין טוב, וולה לרוח ננוכה שלא לדרוך אחר הכבוד, ונרוד לכבישת התורה כי ונה שבעה"ז ונר ונתוק לעה"צ והוא העוב האוניתי וזה תהיה נפשו שפלה, וחולי זה כונתם (עירובין י"ח) אורה יונה וכו' יהיו וזונותי ונורין כזית וצדי הקצ"ה וכו' הרלון וועב לאדם שיהיה צלחן וחיי לער כדי שיהיה אח"כ תחת כנפי השכינה צעוה"צ לטייל עם הקצ"ה צעוה"ז ונשיהיה לו טוב העוה"ז צידו אך צעוה"ז הנמונה ציד אדם, כי יפה טעה אחת קורת רוח ונעוה"צ וכל חיי העוה"ז. וזה כונת ר"ג כל שלא אור ג"ד אלו הנזכרים בפסח (אנייה היינו ג"כ בכל לב) כי הם ראש פנת האנונה לכן לא ילא י"ח צלי אונרתם וידעתם, ויש להאריך אך פה הנוקם לקר *).

וצהיות ר"ה, ונהגם לדעת ר"ח (ר"ה "א.) צתשרי כצרה העולם, ראוי להודיע שלשה העוולדים שהעולם עוול עליהם. וחק לדעת ר"י (סס) שצביסן כצרה העולם, עכ"פ צר"ה נכון לזכור שלש אלה והחי יתן אל לבו לנאור עקציה בן ונהללל (ריש פ"ג ונאצות) ונאין צח, הלל הוא יכיר כפו של הש"ת צללנו ודונוותו והוא ונליחת י"י, ולחן הוא הולך לנות והוא השגחת הנותך חיים לכל חי, ולפני ווי הוא עמיד ליתן דו"ח לפני כותן התורה כנו שחח"ל (קדושין וי') חין תחלת דינו של אדם אלא על דצרי תורה והיא תורה ונן ונן השוים. והוא שאור שונוון הולדיק שהם ג' עוולדי העולם וצאם ירופפו ווע תכוע הארץ, התורה, היא תורה צת שונים, העבודה היא ונליחות י"י וולותו נעצוד, וגו"ח היא ההשגחה, כי פועל אדם ישולם לו וכאורה חיש ונליחנו. — וחס לא סעיפים החולים עוולדי אחשבה, כי ונ"ש חז"ל (סנהדרין כ"ו.) טבת ודיכים וכבוד אצ וחס צורה נתנו, עוד קודם כתיבת התורה ונר סיני, הוא ג"כ ג' עקרים אלו, טבת תורה על ונליחות י"י, ככודע, ודיכים על תורה ונן השונים, וכבוד חו"א היא ההשגחה לזען יאריכו ויוד ולזען יעב לך וחס קלה נתן לנו לזען כדע עכ"פ ג' עקרים הנחולים. — וכטוב לנאור ר"ג. לדעת

(* קלה ונהאור הזה הוא לש"צ הרב הגאון וכו' ונרא אצרהם יעקב הארשאווקי ז"ל שהיה אצד"ק דראהאניטש ואנכי הוספתי נוסף נשלי על דצרי ז"ל. !

הגדה של פסח

יאלמו הוולא צידו ונראה אותה להווסוין ויאמר *

מצה זו שאנו אוכלין על שום מה. ער שום שלא הספיק בעקת שר אבותינו
דהחמיץ עד שנגלה עיניהם מקד מקד המלכים הקדוש ברוך הוא ונאמר.

מי מגידו

זהו שהיה ר"ג חנוור: כל שלא חנוור ג' אלו בפסח, בחרש שהוא ראש חרשים ובו
כברו האבות (ר"ה סס) איתנו עולם, ולדעת ר"י בניסן כבר העולם והוא ר"ה,
וראוי לצני האבות לחנוור ג' אלו בפסח אשר בו יאלמו ונעצדות וניין ונולה שקוע
צוועבות ונלרים לחרות להיות עם סגולה וגוי קדוש לאלהים, וכודע כי בזכות קבלה
החורה הולחנו ונולרים (ע' רס"י סנות ג' י"ד) והס פסח, וולה ונורו, פסח ע"ש
פסח הקצ"ה כנגפו את ונלרים על צתי ישראל והללים ויקוד העם וישתחו צראותם
ונעסי י"י כי כורח הוא וידעו כי י"י הוא האלהים והוא וליאות השם וולה, ע"ש
שלא הספיק צלקס של אבותינו להחניץ עד סנגלה עליהם ונוה"ו וגאלם, והיתה
הגאולה בחפזן ערס שאור סצעיסה החניץ היא כינוי לילך הרע הנוחטיח את האדם
והיה ונחקד הצורח שילאו ערס החונילו צכדי שיוכלו לקבל החורה, וזה תורה ון
השנים, והנורו, ע"ש סנוררו חיי אבותינו צוללים, וחסו ההשגחה כפי שאור השם
לאצרהם ועצדום ועינו אותם ארבע וואת שנה, וכן היה. ובאנות כלם היו לטוב
לנו, ובצדק העיר ר"ג סניי שלא חנוור ג' אלו לא ילא י"ח. והבן.

מצה זו וכו' שלא הספיק וכו' עד סנגלה וכו'. הר"י ויין צענים עשר דרשות שלו
דרוש לטבת הגדול יקשה וודוע לא חנוור צלקרה: עד סצאו לסוכות, ולפי
וזה סנוצחר שם ענין וולה, כי הזנון ר"ל ז' יוני הצריחה וורה על חדוש העולם,
כי אלו נווכים ז' יונים, והתחילה הצריחה ונאפק ואח"כ ויוס א' עד יוס ז'. וכוונס"נ
(סנות ל"ח) שעת יונים עשה י"י את השונים ואת הארץ וזיוס השצניי סבת ויכפש,
ואלל שניורה סבת כאוור חכרת כי עצד היית וכו' ותנייד נסונך יל"נו אלל סבת,
כי כונו סבת וורה על השם ושהעולם ונחודש, כן ציל"ו כהגלה שהסם הוא צשונים
ובארץ, וכחצטלה דעה הככזה צאוונות הטלה ראש הנוולות כנודע. ולזה אכילה

(*) כי צחק יעקב תע"ג דסוונא כסיגייע לנולה זו וכו' לא יאוור רק וולה שאנו אוכלין
וכן צנורו זה לא יאמר זה רק נורו שאנו אוכלים ודצרו נכונים שאין יאוור וולה
זו ונורו זה והוא אינו רואה אותם והרצ צחיי אדם ה' פסח כלל קכ"ט ז' כיון שהדין
דנלה ונורו לדיך להגזיה (כדאי' פסחים קט"ו): ספיר יכול לאוור וולה זו ונורו ע"ש
וירדי ה' ר"ס ק"ז ז"ל אוור (הוצא צעברי שנה י"ח) שהוא נגד ש"ס ערוך (סנהדרין
ע"ח) צמסנה שם היה א' ויהס גידם או אלם או סוונא אינו נעשה צן סו"נו סנאנו
ותפשו בו אצוי ואנו ולא גודניין, ואנורנו לא אלניין, צנינו זה ולא סוניין ע"ש הרי
נווכה דאף שתופס הדבר צידיו אינו יכול לאוור וולת זה דהרי ונוועטיין גידניין
נדכתיב ותפשו בו וצ"ז ונוועט אח"כ סוניין. ע"כ לפי דעתו דצרי הקק יעקב שריין
וקיינס. — ואחר כונה שנים נדפסה הגדה דנשק אליעזר וראיתי כי גם בצלחת יעקב
כיון לדצרו ע"ש.

שְׁנָאֵמַר וַיֵּאָפוּ אֶת הַבֶּצֶק אֲשֶׁר הוּצִיאוּ מִמִּצְרַיִם עֲגוֹת מִצּוֹת בִּי לֹא הֵמֵץ בִּי
 גוֹרְשׁוֹ מִמִּצְרַיִם וְלֹא יִקְלוּ לְהִתְמַהֵמָה וְגַם צֶדֶה לֹא עָשׂוּ דָהָם :

יגזיה הנרור ויראה לנוסזין.

מָרור זֶה שְׂאֵנוּ אוֹבְלִין עַל שׁוֹם מָה. עַל שׁוֹם שְׁמֵרְרוּ הַמִּצְרַיִם אֶת חַיֵּי אֲבוֹתֵינוּ
 בְּמִצְרַיִם שְׁנָאֵמַר וַיִּמְרְרוּ אֶת חַיֵּיהֶם בְּעִבּוּדָה קָשָׁה בְּחוֹמֵר וּבִקְבָנִים וּבְכָל
 עִבּוּדָה בְּשֶׁדָה אֶת כָּל עִבּוּדָתָם אֲשֶׁר עָבְדוּ בָהֶם בְּפָרָךְ :

מי מגיד

וּלְמָה ז' יָמִים כַּגֵּד ז' יָמִים הַצְרִיחָה, וְחַת זֶה לַעֲוֹנוֹת זֶה עֵשָׂה אֱלֹהִים לְהוֹרוֹת עַל
 'שׁוֹתוֹ, וְצִחַ הַלְיוּוִי שֶׁהוֹלֵה חַסִּים צִלֵּי שְׁאוֹר כְּנוֹ צְרִיחַת הַחֶרֶץ הִיחָה וּנְאֻפֶס וְחֵץ
 (וּנְאֻפֶס לְצוֹד א"ח לַעֲשׂוֹת דּוֹגוּנֹחַ ג"כ וּנְאֻפֶס, הִיּה הַסְכַּרְח לְקוּחָה, וְעַכ"פ זָכַר
 לְהוֹרוֹת צֶחַ צְעֵסִית הוֹלֵה צִלֵּי שְׁאוֹר) וְצִלֵּי א' הַלְיוּוִי לֹאכּוֹל עַכ"פ כּוֹזֵת, הַסְעִיּוֹר
 הַקָּטָן שֶׁצְעִיּוֹרִים, לְנוֹעַן כַּדַּע כִּי אִזּוּ הַחֲחִילָה הַצְרִיחָה וּנְאֻפֶס וְחֵץ. ע"ש וּנְעַתָּה
 צִיּוֹר דְּרָבִי הוֹגֵד: וּלְמָה זֶה שְׁאוֹר אוֹבְלִין. ר"ל חַסִּיּוֹת לֹאכּוֹל כּוֹזֵת כַּעַת צִלֵּיָה עַל
 שׁוֹם וְהֵ? ע"ש שֶׁלֹּא הַסְפִּיק צִלְקָס שֶׁל אֲבוֹתֵינוּ לְהַחֲנוּץ וְכוּ' יִכְנֶה גוֹף הָאָדָם שֶׁסָּם
 צִלְקָ ע"ד שֶׁאֵחָז"ל וְיִי וְנַעֲכַז שְׁאוֹר שֶׁצְעִיָּה וְנַעֲכַז. וְיִכְנֶה יִלְהִי"ר שְׁאוֹר וְהָאָדָם צִצְלָק.
 וְר"ל צוּלָת "לְהַחֲנוּץ" עַל דַּעוֹת כַּפְסָדוֹת, וְכּוּנְשָׁח"ל (ר"ה צ') שֶׁחַחֲנוּץ וְהַכּוֹנֵה שֶׁהַרְשִׁיעַ
 וְהַפְסֵד. וַיֵּאָמַר הוֹגֵד שְׁעוֹד וְנַעֲטָ קַט, וְהִיוּ אֲבוֹתֵינוּ כַּפְסָדִים וְנַחֲפָנוּ לְנוֹיּוֹת וְהִיוּ
 וְנַחֲפָנוּ צַקֵּז הוֹלָרִים, וְיוֹנְהָר י"י וְנַגְלָה עֲלֵיהֶם וְהוֹלִיחָם וּנְאֻפֶלָה לְאוֹרֵת לְגַאֲוֹלָת
 עוֹלָם. וְהֵן.

מי מרר

מָרור זֶה שְׁאוֹר אוֹבְלִין עַל שׁוֹם וְהֵ? ע"ש שְׁעוֹרָרוּ חַת חַיֵּי אֲבוֹתֵינוּ צוּלָרִים וְכוּ'.
 לְהַצִּין הַעֲנִין רַחוּי לְנוֹ לְתַח לָצַע עַל עֲנִין הַכְרִיבָה וּלְמָה עַם וְנִרְדַּר לֹאכּוֹל אוֹחַס
 צִיחַד אֲשֶׁר גַּם אֲחַנְנוּ עוֹשִׂים כִּיּוֹם הַזֶּה וְאוֹוֹרִים: זָכַר לְנוֹקְדָשׁ כַּהֲלָל צוּנֹן שְׁצִיחָנו"ק
 הִיּה קִיּוֹם הִיּה כּוֹרֵךְ וּלְמָה וְנִרְדַּר וְאוֹכְלָס צִיחַד לְקִיּוֹם וְי"ש עַל וּלְמָה וְנִרְדַּרִים יֹאכְלוּהוּ.
 הַחֲנוּסִים לֹא כַּעֲלָס וּמוֹנִי חַת אֲשֶׁר חַכּוּיִם הַגִּידוּ (פְּסָחִים קַט"ו) כִּי כֵן הִיּה דַּעַת
 הַלָּל וְנַחֲטוֹז זֶה, וְרַצָּן אֲוֹרוֹ וּלְמָה צַפ"ע וְנִרְדַּר וְכּוּנְכּוֹ עַל וְהֵ? שְׁנֵאֲוֵר צוּנְקָרָא יֹאכְלוּהוּ
 (וְלֹא כֵּאֲוֵר חַתוֹ) שֶׁהַרְלָן לֹאכּוֹל כ"א צַפ"ע. וְאוֹנַס כ"ז צוּנֹן שֶׁהוֹנְקָדָשׁ עַל וְכּוּנְכּוֹ
 וְיִלְוֹת חֵץ וְנַעֲטָלוֹת זֵא"י, אֲכָן עַתָּה צִבְלוֹת הַחַל הַזֶּה, וְנִרְדַּר דְּרַצָּן, וְחַס אוֹכְלָ עַם
 הַחֲנוּסָה שֶׁהִיא גַם עַתָּה דְּאוֹרֵי־חַת (ע"ש צַפְסָחִים ק"כ) חַתִּי וְנִרְדַּר דְּרַצָּן וְנַעֲטָל וּלְמָה,
 וְכֵל זֹאת קִיּוּנוֹ וְקִצְלוֹ הַיְהוּדִים גַּם עַתָּה לַעֲשׂוֹת זָכַר לְנוֹקְדָשׁ כַּהֲלָל ע"ש. וְרַחוּי
 לַעֲשׂוֹת לְזֶה כּוּכִיס, וְלַדַּעַתִּי כְּכּוֹן וּנְאֻד וְהוּא צִיּוֹר וְנִרְדַּשׁ אִיבָה רַצְתִּי ע"פ הַשְּׁצִיּעִנִי
 צוּנְרָרִים הַרוּנִי לַעֲנָה, הַרוּנִי צוּנְרָרִים צִלֵּי פֶסַח א' וְכוּ' הַרוּנִי לַעֲנָה שֶׁהַשְּׁצִיּעִנִי
 צִלֵּי יו"ט הַרְשָׁקוֹן שֶׁל פֶּסַח הַרוּנִי צִלֵּי ע"צ לַעֲנָה הוּי לִיל יוֹם א' ש"פ הוּא לִיל
 ע"צ (כִּי לַעֲוֹלָם צִאֲחוֹת יוֹם שַׁחַל יו"ט א' שֶׁל פֶּסַח צוֹ צוּיּוֹם חַל ע"צ). וְהַכּוֹנֵה כִּי
 הַחֲחִילָה אֲשֶׁר הִיחָה לְאֲבוֹתֵינוּ צוּלָרִים עֵרַס הִיחָה הַעַת הַחֲחִילָה וְקָץ שְׁנִים קוֹדֵם
 הִיחָה הִיחָה צַעֲכוֹרֵינוּ, כִּי עַל יְדֵהָ לְכַוְנָה הַרַעָה שְׁנַדְחוּ צַכ"י וּנְאֻחֲלָס וְיִלְכּוּ צִבְלוֹת
 עַד הַיּוֹם הַזֶּה, וְיִלּוּלָ זֹאת לֹא צִאֲחוֹת אֵל הַשָּׁחַת וְהַשְּׁעָר הַזֶּה כּוּנְשָׁ הַשְּׁנַפְרָסִים וְהַלָּל"ח

בְּכֹל דּוֹר וְדוֹר הָיִב אָדָם לְרֹאוֹת אֶת עַצְמוֹ בְּאֵלֵי הוּא יֵצֵא מִמִּצְרַיִם. שְׁנֵאמַר
וְהִגַּדְתָּ לְבִנְךָ בַּיּוֹם הַהוּא לֵאמֹר בְּעִבּוֹר זֶה עָשָׂה יְיָ לִי בְּצֵאתִי מִמִּצְרַיִם
לֹא אֶת אֲבוֹתֵינוּ בְּקֶדֶד גָּאֵל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֲלֵא אַף אוֹתָנוּ נֶאֶר עִמָּהֶם.
שְׁנֵאמַר וְאוֹתָנוּ הוֹצִיא מִשָּׁם לְמַעַן הִבִּיא אֹתָנוּ לְתַת דְּנוֹ אֶת הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבַּע
לְאֲבוֹתֵינוּ :

מי מרה

צפסחים קי"ו האריך ג"כ בזה, וע"כ צא הלווי לחבול ונורו, חף שהנולה היא אות
להחרות שילאו ונוולרים כי גרשו אחתו ולא יכול הפת להחניץ, לנענ דעת כי עוד
ונורו בזה החירות ואיכה גדולה שלימה וזה שאנורו ז"ל וזה שהשביעני צנוררים
צילוי פסת, הו! אות הוא כי עוד ירוני לענה צליל נ"ב כי חרוצ תחרצ ליון
וצניה ילכו צני לפני לר (ונוכחתי לדעת כי נעמתי בזה לדברי צעל ק"י הוצא
צחקד לחצרהס) וצעו"ה נתקיים צם (צרכות ס"ד עירונין י"ג) כל הדוחק את השעה
השעה דוחקתו, כי לולא זאת, לא צאנו לגלות עוד. והנה הלל ע"ה אשר ראוי היה
שתשרה עליו השכינה כונו על ושה רצינו (סנהדרין י"ח סוטה ו"ח) היה ונין
ויודע זאת עוד צהיה שהיכל על ונכונו כי גלה יגלה ישראל ונעל אדווחו ע"כ כרך
עם הנולה אשר תורה על חירות את הנורו ואוכלס ציחד לנענ דעת כי לא כוכל
לנולחות שחוק פיני, ועוד ספון עוון צהנולה נור כלענה, וכן הצין צלווי הסס על
נולות ונוררים יאכלוהו כי כרוך הנורו צעקצ הנולה. והנה אחתו היום צראותנו
כי לדק הלל בזה כי צביא היה וידע העמידות, ונוררים אחתו לו כי אונס כגליו
ונארלכו אונורים בזה, אונת ענה פי הלל, זכר למקדש כהלל, כי עוד צננן שציהו"ח
היה קיים וכל איש שאכן שקעו היה על שנוריוולא ראה רעה, היה הלל כורך ונלה
ונורו עוד אז. והצן.

ואולי זאת כוכת הנגיד, ונורוזה שאנו אוכלים ע"ש ויה? אם צבותינו צהיותם
על אדונתם ככון היה וכשר לחבול ונורו לנענ יזכירו חקד אל כי הוליאם ונעצדות
לחרות, אכן נחנו לונה נאכל את הנורו, הלל אחתו אכתי עצדי (וצאונת ונורו
בזה"ז דרצנן ככ"ל) ונפרש ע"ש שנוררו את חיי צבותינו צנולרים וירדו צם צפרך
עד ששכחו ונחך ערוף הדעת אלהי עוסס (כונצור צנוררס התשובה נגד טענת
עוזא צאנורו הללו עוצדי ע"ז והללו עוצדי ע"ז וכו' וצאה הנענה שעצדו ונחך ערוף
הדעת) ועי"ז כפרו קודם עת הראוי, אך ויה גדלה הצנולה אשר רחס ד' את ישראל
כי הוליאם אז, ולולי הוליא אותם אז כצר ח"ו אצד זכרוכנו לא כן עמה אף צצבתנו
גדולה עלי סיר ונוררים צלפייחנו כלפה לגאולה וצעתה יחשנה. ע"כ גם אחתו
נאכל הנורו כונו ציוני צבותינו צהיותם על אדונתם, אך צכל זאת גם עם הנולה
נאכל אותה, לנענ דעת כי חחרות לא היה חרות עולם, עד ירחס י"י שארית עונו
וצצבות כפיו ירחס לארץ צני ונוולכות וכס יגון ואכחה כונס"ה ולא יאנורו עוד
אצות אכלו צוקר וסני צניס תקהיכה (ירמיה ל"א) כי עד עת ההוא, יען שאצות
אכלו צוקר, ר"ל חחרות היה שלא צעתה, וע"כ סני צניס תקהיכה, והיו צגלוה.

טגביה הכוס צידו ויכסה הנולות ויאמר עד הללויה, ואז יטח הכוס וצ"ע או"ח (סי' תע"ג)
 כשיגיע ללפיכך ונגזים כל אחד כוסו צידו עד ג א ל י ש ר א ל. וצונטר"ל איתא
 לקחת הכוס אלל לפיכך ותו לא. ובצדורהם (ובשנלי לקט) צמס הנפורסים: כשיגיע ללפיכך
 נוטל כאו"ח כוסו צידו, שנוכלו לנו פותחין צמיר, ששהגדה אינה אלל ספור דברים צעלנא,
 ואין אוורים שירה אלל על היין שנאמר (שפטים ט') ותאמר להם הנפן החדלתי את תירוטי
 הנשנות אלהים ואנשים כדאיתא צנדרש שוח"ט ע"כ. וכן היא צגנ" (צרכות ל"ה) וכחז שס
 הש"י שאין הלויס אוורים שיר של קרבן צנוקדש אלל על היין, כשנוסכין נסכי ונזח, אכן
 הח"י כחז שס שנולינו שיר צלא יין כנון הלל צנשחיתת קדשים. וכפי הנראה וזה נתפסט
 הנוטה להגזיה הכוס אלל לפיכך שאנו פותחין צמיר. ופוק חזי ויה ענאל דצר. צנשחה היין
 ונגזיהם הקרואים הכוסות ואוורים עליו שיר ודברי חכונה ונענינא דיונא, ויש שנוצרכים
 העלך על כוס יין אז, או ישתו לחיי צעל הנוטה והקרואים זע"ז. עאכו"כ להלל שס הצורא
 על הטוב שנוול לנו והזילנו ונשחת. ונה שאנו וניחיים הכוס צעת אונירת חלי ההלל, כי נכון
 לאנורו ציראה ורגש קודש, ואס יתן צכוס עינו יטרד צנשצחו ע"כ ונענינא דיונא איתו על
 השלחן. ונגזיהים איתו שנית צברכת אשר גאלנו, עכ"פ לדעתי לא נכון לגלות הנולות כשנוניח
 הכוס קודם הלל (כמו שנרשס אלל ההגדה) כי כפי דאיי צנ"ע או"ח סי' רע"א וצבאה"ט שס
 נכון לכסות הפת שלא יראה צשחו שנוקדשין על היין ולא עליו, וכן לטעם השני שס נכון
 לכסותו. ונה שנוגלין הנולה הוא לנענן יכול להראותה להנוקובין כשיגיע לנולה זו. אלל עתה
 אחרי שכסה איתה קודם לפיכך יניחנה כך עד אחר כוס שני.

לְפִיכָךְ אֲנַחְנוּ חִיְבִים לְהוֹדוֹת לְהַלֵּל לְשַׁבַּח לְפָאֵר לְרוֹמֵם לְהַדְרֵר לְבָרֵךְ לְעַדָּה

וּלְקַדֵּם לְמִי שֶׁעָשָׂה לְאַבֹּתֵינוּ וְקָנוּ אֶת כָּר הַנַּסִּים הָאֵלֹהִים הוֹצִיאֵנוּ מֵעַבְדוֹת

לְחַרֹּת מִיָּגוֹן לְשִׁמְחָה וּמֵאֲבָר לְיוֹם טוֹב וּמֵאֲפֵלָה לְאוֹר גְּדוֹד וּמִשְׁעָבִיד לְגֵאוּלָּה

וְנֹאמֵר לְפָנָיו שִׁירָה חֲדָשָׁה הַקְרִינָה :

מי טרה

אך ציונים הצאים תהיה גאולה שלינוה, לא כצריח אשר כרתי את אצותם ציום
 החזיקו צידם להוליאס ווארץ וולרים (סס) והצן כי לזה צא צהנוגיד וורור זה שאנו
 אוכלין ע"ש ונה לצקוף אשר לכאורה נתפלח הלא וורור שאוכלים אך לזכר על שום
 שוררו חיי אצותינו צוולרים, היה לנו לאורזאת צראש השלטה, ואח"כ פסח ונולה?
 ולהנחתינו יחא, כי לפסח ונולה ונשפט הצבורה, וורור שהוא ע"ש שוררו וכו' והיה
 שהכרח לגאלס טרס צא העת, ע"כ אכחנו אוכלים וורור עתה עוד צגלות עד יחם
 י"י אוחנו והצן.

מי מגידו

לְפִיכָךְ וכו' צנוקח של לפיכך כ' החו' (פסחים קי"ו): לאנור ז' הודאות נגד ז'
 רקיעים, וצאשרי כ' ח' הודאות וכן הוא צרונצ"ס רק תחת לסדר כ' לגדל,

הגדה של פסח

הַלְלוּהָ הַלְלוּ עַבְדֵי יְיָ הַלְלוּ אֶת שֵׁם יְיָ : יְהִי שֵׁם יְיָ מְבֹרָךְ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם :
 מִמְּזוּרָה שָׁמֶשׁ עַד מְבֹאֵז מְהוֹלֵל שֵׁם יְיָ : רַם עַד כָּד גּוֹיִם יְיָ עַל הַשָּׁמַיִם
 כְּבֹדוֹ : מִי בָּיִת אֱלֹהֵינוּ הַמְגִבֵּיהִי לְשֶׁבֶת. הַמְשַׁפִּילִי לְרֵאוֹת בְּשָׁמַיִם וּבְאָרֶץ :
 מְקַיְמִי מַעְפָּר דָּל מְאַשְׁפּוֹת יָרִים אֶבְיוֹן : קְדוֹשֵׁיבֵי עִם נְדִיבִים עִם נְדִיבֵי עַמּוֹ :

מוֹשִׁיבֵי עֵקֶרֶת הַבֵּית אִם הַבָּנִים שְׂמֵחָה הַקְרִיָּה :

מי מגידו

וּנְלַחֲתִי בְּזוֹרְכֵי (סדר ט"פ) ז"ל יֵשׁ וְנוֹסִיפִין לְקַלֵּס וּלְכ"ח ה' הוֹדְאוֹת, וְהַשְׁנוּנָה כְּגַד
 רְקִיעַ ח' עַל הַחַיּוֹת ע"כ וּבִתְשַׁנֵּץ כ' וְיֵשׁ צִבְלוֹן ח' וְיִנִּי הוֹדְאוֹת כְּגַד ד' יִסִּים
 שְׁעָשָׂה לָנוּ, הוֹלִיכֵנוּ וְנוֹעֲזֹדוֹת לְחַרּוֹת א', וְנוֹיְגוֹן לְשׁוּחָה ז', וְנוֹחֲזֵל לְיוֹ"ע ג',
 וְנוֹחֲפֵלָה לְאוֹר גְּדוֹל הַרְצִיעִי. וְכוּנוּ סְטוּבוֹת הַלְלוּ הִיוּ כְּפוֹלוֹת עֲלֵינוּ, כֵּן
 רָחוּי סְטוּדָה הוֹדְאוֹת כְּפוֹלוֹת וְכו' וְי"א שְׁחִין לְנוֹר וְלַקֵּס שְׁהוּא לְשׁוֹן בְּזִיוֹן וְכו' אֲזַל
 רְבוּתוֹתֵינוּ ז"ל וְנוֹשְׁתוּשִׁין צו לְשַׁח וְכו' ע"ש. וְחֵי וְנוֹסוֹס הָא, הִיָּה כְּכוֹן לְאוֹר עֲשֵׂה
 הַלּוֹלִים, שְׁהִרֵי אוֹנוֹרִים וְנוֹשְׁעֲזוֹד לְגֹלוּתָהּ ג"כ הִרֵי חוֹשֶׁה וְרָחוּי לְדַעְתּוֹ הַלּוֹת כְּפוֹלוֹת,
 וְהַתּוֹרִיע' כ' עַל דְּצֵרֵי הַתּוֹרֵי דְחֵי וְנוֹסוֹס הָא יֵשׁ לְקִיִּים ג"כ הַסְּפֵר [הִיא הוֹשְׁנָה]
 דְּגֵרְסֵי ט', דַּחְשָׁעָה הִיוּ רְקִיעֵי, ז' לְכוּכְזֵי לְכַח, ה' לְנוֹלוֹת, וְהַתְּשִׁיעֵי הוֹנִיקֵי וְנוֹסְבָּס
 כֶּכָּה צוֹרָחוֹ וְכו' הִיפֵךְ תְּנוּעָתָם ע"ש וְצִקוֹל הַרְנוֹז כ' עַם שְׁלֵא לְאוֹר רַק ז' וְנַעַל
 גְּבוּרָתָהּ י"י כ' הַגִּירָסָא וְכו' וְהִיא כְּכוּסָה אֲלֵי וְנֹאד : לְהוֹדוֹת לְהַלֵּל לְשַׁח לְפִאֵר לְרוֹנוֹס
 לְהַדֵּר לְצַדֵּךְ לְעֵלָה וְלַקֵּס וְכו' וְהַס ע"י שְׁצַחִים וְנֹאנוֹר לְפִנּוֹ הַלְלוּיָהּ הוּא שְׁצַח י'.
 וְנֹרָחָה עַם י' שְׁצַחִים שְׁנֹאנוֹר צַהֵס ס' תְּהַלִּים, וְצַפ' ע"פ צַעֲשֵׂרָה וְיִנִּי זוֹר כְּאוֹר
 ס' זֶה [תְּהַלִּים] צִיּוֹן צִלְלוֹת וְכו' ע"ש, וְלַפ"ז סְפִיר יִתְכֵן תִּצַּח הַלְלוּיָהּ אֲשֶׁר כְּתַקְסוֹ
 צו צַגְדִּי יֵשׁע וְצַעֲנוֹק צַרְכָּסָה.

מי הים

הַלְלוּיָהּ. הוֹשְׁוֹרֵה הַאֲלֵהִי יִסְפֵר וְנוֹעֲשֵׂי י"י כִּי כְּפִלְאוֹת עָשָׂה צִלְחָתוֹ צַנִּי וְנֹאדֵךְ חַס,
 כִּי הַגְּזִיָּה שְׁפִלִים וְנִדְכָּאִים, וְהַסְּפִיל רַהֲצִים וְגִזְזִים, וְאוֹר שְׁלֵטָה הַלּוֹלִים
 כְּגַד שְׁלֵטָה וְחִלְקוֹת צַנִּי, יִשְׂרָאֵל, לְיוֹם וְכַהֲנִים, לְהִיִּסְרָאֵלִים יֹאנוֹר הַלְלוּיָהּ, לְהַלּוֹים
 הַעוֹזְרִים צִקוֹדֵס יֹאנוֹר עַבְדֵי י"י, וְלַהֲכַהֲנִים הַעוֹזְכִירִים עַם הוֹפּוֹרֵס יֹאנוֹר עַם י"י, וְחַכְכ' יְכַלֵּל
 עֲלוֹנוֹ צִאנוֹר יְהִי עַם י"י וְצוֹרֵךְ וְכו'. וְלֹא הַזְכִּיר רַק עַם הוֹי"ה וְלֹא אֲלֵהִים כּוֹ"שׁ דְּצוֹר
 אֲלֵי הוּא וְלֹא אֲחֵר, כִּי יִלְ"נ הִיָּתָה וְנִפְלָאת הַרְחוּוֹים, וְאֲלֵהִים וְנִפְלָאת הַטַּעַב (אֲלֵהִים
 גַּי' הַטַּעַב) וְהַסְּקִים הִיוּ לְנוֹעֵלָה וְנִהַטַּעַב אֵךְ צַרְחוּוֹים גְּדוֹלִים.

מְזוּרָחָה שׁוֹנֵס עַד וְנִצּוֹלוֹ. ע"ד הַשְׁנוּים וְנוֹסְפִרים כְּצוֹד אֵל (ק"י י"ע) וְאוֹר עַד
 וְנִצּוֹלוֹ כּוֹנֵס ז"ל אֲצַרְהַס הַכִּיר צוֹרָחוֹ ע"י שְׁרָחָה הַשְׁנוֹס זוֹרָח צוֹרָח וְשׁוֹקֵעַ
 צוֹנַעֲרָב וְאוֹר אֵס זֶה אֲדוֹן עוֹלָם אֵיךְ שׁוֹקֵעַ כּוֹנוֹ שְׁהַרְיֵךְ צִזָּה צֹאֲלֵשִׁיךְ.
 מוֹשִׁיבֵי עֵקֶרֶת הַבֵּית אֵס הַצַּחִים סוֹנַחָה צַהֲשַׁקְפָה רֹאשׁוֹנָה, וְנֹדוּעַ יִכְנֵס הוֹשְׁוֹרֵה אֵה
 הַעֲקָרָה צַבֵּס עֵקֶרֶת הַבֵּית? וְנֹרָחָה עֲפִיוֹ"שׁ (סוֹנָה י"א וְיַלְקוּט סוֹנוֹת

הגדה של פסח

בצאת ישראל ממצרים בית יעקב מעם לועז: היתה יהודה דקדשו ישראל
 ממשדותיו: הים ראה ויגום הירדן יסוב לאחור: ההרים דקדו באימים

מי הים

ויחזקאל רוח סני"ד וס"ר פרשה א' ותחננוח חלום) בשכר נשים לדקיות בגללו
 שהצילו לצעליהן אל השדה לטכול ולשמות ורחלו וסבו אותם ומקקות להן וכו'
 וילדות בשדה וכו' וכיון שנוכרין בהן הנוצרים רלו להורגן ועשה להם גם ונצלעין
 בקרקע וכו' וכיון שנתגדלין צאין עדרים עדרים לבתיהם וכו'. ורלוס שכצלעו בקרקע
 שנסתרו ויעיני הנוצרים כי נעונוו צארן בחורים וצכפים והקצ"ה שם עינו לעוצה
 עליהם שלא יגעו ויעולר רעה ויגון ולחץ ולז"א ונוציצי עקרת הצית הרלון שהיתה
 עקרה אך צצית, כי אך שונה כראתה כעקרה אצל בשדה היתה רצת צניס, רק ונחונת
 הנוציק היא כנאחה ותשז בגלמודה שכולה ונצניה וצפעס אחת תחי רוחה כי נהייתה
 אס הצניס שונחה, וועס ונוציצי כוונ הסיצ אח חונתי (צונצר ל"ה) כי הסיצ השס
 לעקרת הצית כנאחה, אח צניה להיות שונחה. וזכר אח אשת חיל צראש ההלל
 הזה יען כי ריצי צניס השלים לקן השיעצוד כוודע, וארז"ל בשכר נשים לדקיות
 בגללו כי הונה הקצו זאח ככ"ל וע"כ קס הנושורר ויהללה צשער כי לה נאה תהלה
 ויזכיר הנושורר הנשים, כי בשכר נשים לדקיות בגללו. וועשה קלתן הודיעה השורה,
 כי הנוילדות יראו את האלהים (שנות א') ואחות ושה צניס כלות הציעה על
 שפת היאר לדעה ויה יעשה לו (שם צ') ואונו לקחה וצת פרעה צן צענה, והתאפקה
 ונצי או הכרת פניס לצלי תדע כי צנה הוא — וזה שקיים אס הצניס שונחה.

בצאת ישראל ונוצרים צית יעקב וועס לועז: ידוע כי האנשים אשר צתור אדם
 הנועלה הנוו יקראו צסס ישראל, וההנוון אשר לא ידע צין ייניו לצנואלו
 צסס יעקב יכונה כי קטן יעקב ודל הוא ואלד וצינת אדם אין לו. והנה לזרע
 הצרהס צנוצרים היה צ' ויני גליות, לאנסי שם היה לער חלול י"י הנקרא גלות
 השכינה כי הלעיצו הנוצרים צזרע הצרהס צחיר י"י וצוים אח שונו כוואנור פרעה
 וי"י אשר אשונע צקולו וגס אח ישראל לא אשנח (שנות) אח י"י לא ידעתי,
 וצזרע אשר יתינור צסס ישר-אל אעצוד וארוקסנו צאפי. אכן להעס הנושפילי שצת
 וצצי חוונר גציהס היה כוצד העול ועצודתס צפרך לונשא עיפה ויאכחו וכווצד העצודה,
 אך זאת לצד כגעה אל לצס ולולא זאח חוודו שצת צנוצרים על קיר הצצר אף כי
 היתה וולאה גלולים וכל ונחשצה כעלה וצזורא ויולר כל לא היתה צה (אשר בגלות
 שכינה תקרא), זאח לא עלה על לצס. וזה שיאונר הנושורר צלאת ישראל ר"ל
 החשוצים והנעלים, ונוצרים, שלהס היתה הגאולה והתנוורה ונארץ עונחה ונושוקלת,
 אכן צית יעקב הפחותים ילאו וועס לועז גוי אשר לא ידע אח לשונו ולא רחס
 עביו הס ילאו כאסור ונצלי צרזל.

או יתכן עפי"ו שדרשו חז"ל ע"פ כה שאמר לצית יעקב זה הנשים, כי
 להאנשים היתה העצדות ונשא כצידה וכלאו נשוא אותן, אכן צנשים לק עצרו הנוצרים

הגדה של פסח

גבעות פבני צאן : מזה לך הים פי תנוס הירדן תסוב דאחור : ההרים תרקרו

באילים גבעות פבני צאן : מלפני אדון חילי ארץ מדפני אלה יעקב : ההופכי

הצור אגם מים הקמיש למעינו מים :

מי הים

צפרך הכה להן היה וולד אחר לער גדול שהולרכו לשעור כפסותן ונולדים צעלי
 שטופי זיונה כנוש"ה (יחזקאל ע"ז) ותזכי אל בני ונלרים שכניך גדלי צפר וכו' ואך
 לאחת היא שלווית צח דצרי קרה ונקרה לח עהור ככודע. לזה יאמר הנושור
 צלחת ישראל הם הזכרים ונולדים, ר"ל ונגלות הנודע שעצרו עוהס צפרך, וצית
 יעקב כפדו ועס לועז, ירלה עם שאינו ונקודר צפרר וודי ונוקר אכסיס צמדות
 טוצות (כי זה השם הוכח גם בצדרי חז"ל על הנוגונה כנו"ש ווליא לעז) ויליחתן
 לחירות היא שלא להן עיניו ועס לועז.

הים ראה וינס הירדן יסוב לאחור. קלת ופרשים פי" שיקוב ציוני יושע או עפי"
 ודרסם שכצקעו כל הנועיות, והנראה לדעת צהיות כל הנחלים הולכים אל
 הים והים אינו וולא כי סובצ וכו' הכה צהכרה גם הירדן יגיה אל פיהו וכאשר
 צעת קריעת הים הכה צהכרה מזורו אחור הנוים ונהים הגדול וכאשר הסבו לאחור
 כדחקו ווי הירדן ג"כ לאחור וזה שאמר: הירדן יסוב לאחור ר"ל צעעה סנק הים
 יאלץ להירדן שיקוב לאחור. אך לזה הביא אך את הירדן יען צו קשור ג"כ קורות
 צני"א ח"כ כאשר צאנה ציוני יושע הלכו צני" צו.

ההרים רקדו כאלים וכו' גם זה יסובצ על קריעת ים סוף אז הירדן הלך לאחור
 כנו"ש, וההרים רקדו כאלים, כי צעת קריעת י"ס כאמר (שנות י"ד) ויולך
 י"י את הים צרוח קדים עזה כל הלילה ויטס את הים לחרצה ויצקעו הנוים וכו'
 וישקף י"י על נחמה ונלרים צעווד אט וענן (שס) וצתהלות הנושור האלהי (ס'
 ע"ז) גאלת צזרוע עונך בני יעקב ויוסף סלה. ראוך ויטס יחילו אף ירגזו תהומות
 זרנוו ויטס עצות קול כתבו שחקים אף חלל"ך יתהלכו וכו' רגזה ותרעש הארץ, ציט
 דרכך וכו' הרי שתיטה רעידת הארץ אז. ולדעת הטבעיים תחת ההרים וגבעות יט
 תחתיהם ונועיות ונוים חיים, וצוודרט (ס"ר פכ"א) ויצקעו הנוים ונלוד סכל הנוים
 שהיו צכל הנועיות וצצורות וצכ"ו כצקעו. ועי"ז רעקה ורעדה הארץ, חס"א ההרים
 רקדו כאלים וכו' ולא ידעתי וודע פירשו הנוצארים זאת רק על צעת קבלת התורה ונוה
 שזכרכו ראינו צצעת קי"ס היתה זאת ג"כ. ונה שנויים ההופכי הלור אגס ויטס חלוט
 לנועינו ויטס כי אחז"ל צעת סעצרו צין גזרי י"ס הוליא להס השס ויטס ונתוקים
 וין לורים סצקרקע הים. —

ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם אשר גאֵרנו וגאֵל את אבותינו ממצרים
 והגיענו הלילה הזה לאכול בו מצה ומרור בן יי אלהינו ואלהי אבותינו
 יגיענו למועדים וקרנדים אחרים הבאים לקראתינו לשלום שמחים בבגין עירך
 ויששים בעבודתך ונאכל שם מן הזבחים ומן הפסחים (במוצאי שבת אומרים מן
 הפסחים ומן הזבחים) אשר יגיע דמם על קיר מזבחך לרצון ונזרה לך שיר חדש
 על גאילתנו ועל פדות נפשנו : ברוך אתה יי גאל ישראל :

ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם בורא פרי הגפן :

הצצה ואחר כך נוטל ידיו ויברך (על נטילת ידים) :

מוציא ויקח טלה עליונה ויברך עליה (ברכת המוליד) :

ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם המוציא רחם מן הארץ :

מצה ונייד תופס הפרוסה טבין טני הסלימות ויברך זה :

ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם אשר קדשנו במצותיו וצונו על אכילת מצה :

מי מגידו

ונאכל טס וון הזבחים וון הפסחים וכו'. כ' צערי תשובה וז"ל ע' צכנ"י ס"ס
 כ"ג דבסנת פ"ז היה פסח צנו"ט ודרט צבנה הגדול קלא לטנות הנוסח,
 טחמו ונתפללין טמכה לאכול פסחים כטיבנה הנוקדט, וטיינו כשלא יחול צבנת, ואף
 חס לפי הקציעות לטנה הצאה יחול צבנת אין צכך כלום טאז נקדט עפ"י הרחיה
 ע"ט. וע' ישועת יבקצ דקוונטנה ג"כ ונה צכך טכעט צנו"ט הוא פסח הרי חנו
 ונתפללים טה"ת יגיענו למועדים וכו' ונאכל טס וון הזבחים וצבנה הצאה לא היה
 פסח צנו"ט וכתצ עוד וז"ל ונולחטי צט' ככטת יחוקחל טרחה צנוהר"יו עלונו כאוור
 פסח הצאה צנו"ט, טיינו טאט פסח דטנה הצאה יחול צנו"ט, וגט ע"ז קוונטנה
 דהרי כטיבנה ציהו"ק יהיה קדוט עפ"י הרחיה, ווני יודע יוט קציעות החודט, חה
 חינו ונוכרה כיון דאכן בקיחין בקציעול דירחא. (וע' פ"ו צאטל תק"ל וצונטצלות
 טק"ע דכ' דלא וטטוע לכאורה כן לטון הרי"ו.) ולע"ד לצל לטנות וטויד יאוור וון
 הזבחים וון הפסחים, דהרי יאוור וון הזבחים וון הפסחים, ואף כטיחול פעט ח'
 צו"ט וני"ו כונחו כאטר טוכה לצבין ציהו"ק נעטת הרצה זבחים ופסחים טנה טנה
 גלי הפסק ע"כ לא ישונה ונהנוסח, וק"ל.

הגדה של פסח

ויצלב קזית וכל אחד ונשתיהן ויתן לכולם ויאכלם כאחת ובהסניפה, ואח"כ יקח מרור ויטבול
בחרוסת וכדי שלא יתבטל טעם מריכתו לריך לנער החרוסת ונעליו ויאכלנו צלי הסניפה
ויצרך זה :

ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם אשר קדשנו במצותיו וצונו עד אכירת מרורו
ואוכל ומתן לכולם :

כורך ויקח העלה השלישית ומזכת עונה ואוכל שתיים יחד ויאמר זה :

בן עשה הלל בזמן שבית המקדש היה קיים היה בורך מצה ומרור ואוכל ביחד
לקיים מה שנאמר עד מצות ומרורים יאכרוהו :

שלהן עורך ואח"כ אוכלין ושתיין כל לרכס :

צפון ואחר כך יטול האפיקומן ויחלק לכל בני ביתו לכל אדם קזית ויזהר שלא יסתם אחר
אפיקומן שום ונשקין ויאכל בהסניפה ולאכול אותו קודם חנות לילה ויאמר זה :

הנני מוכן ומזומן לקיים מצות אכילת אפיקומן לשם יחוד קב"ה ושכינתיה
על ידי ההוא טמיר ונעלם בשם כל ישראל :

ברך סדר זככת המזון :

יחיד א"ל זכורך הוא וזכורך שמו.

ברוך הוא וברוך שמו.

ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם הון את העולם פוירו בטובו בחן בחסד
וברחמים הוא נותן קחם קכך בפשר פי לעולם חסדו : ובטובו הגדול
תמיד לא חסר קנו ואל יחסר לנו מזון לעולם ועד : בעבור שמו הגדול פי הוא
אל הן ומפרנסם כפל ומטיב כפל ומגין מזון לכל בריותיו אשר ברא : ברוך
אתה יי הון את הפל :

גודה לך יי אלהינו עד שהנחלת לאבותינו ארץ חמדה טובה ורחבה. ועל
שהוצאתנו יי אלהינו מארץ מצרים ופדיתנו מבית עבדים ועל בריתך

שחתמת בבשרנו ועל תורתך שלמדנתנו ועל חוקך שהודעתנו. ועד חיים חן
 וחסד שחוננתנו. ועל אכילת מזון שאתה זן ומפרנס אותנו תמיד בכל יום ובכר
 עת ובכר שעה :

ועל הפל זי אלהינו אנחנו מודים לך ומברכים אותך ותברך שמך בפי כל חי
 תמיד לעולם ועד : בכתוב ואכלת ושבעת וברכת את זי אלהיך על הארץ
 הטובה אשר נתן לך : ברוך אתה זי על הארץ ועל המזון :

חם נא זי אלהינו על ישראל עמך ועל ירושלים עירך ועל ציון משכן כבודך :
 ועל מלכות בית דוד משיחך : ועל הבית הגדול והקדוש שנקרא שמך
 עליו : אלהינו אבינו רענו זוננו פרנסנו ובלבדנו והרויחנו והרוח לנו זי אלהינו
 מהרה מכל צרותינו ונא אל תצריכנו זי אלהינו לא לידי מתנת בשר ודם ורא
 לידי הלואתם כי אם לך המלאה הפתיחה הקדושה והרחבה שלא נבוש ורא
 נפרם לעולם ועד :

לשבת.

רצה והחליצנו זי אלהינו במצותיך ובמצות יום השביעי השבת הגדול והקדוש
 הזה כי יום זה גדול וקדוש הוא לפניך לשבות בו ולנוח בו באהבה במצות
 רצונה וברצונה הניח לנו זי אלהינו שלא תהא צרה ויגון ואנחה ביום מנוחתינו
 והראנו זי אלהינו בנחמות ציון עירך ובבנין ירושלים עיר קדשך כי אתה הוא
 בעד הישועות ובעל הנחמות :

אלהינו ואלהי אבותינו יעלה ויבא ויגיע ויראה וירצה וישמע ויפקד ויזכר וקרוננו
 ויפקדוננו וזכרון אבותינו וזכרון משיח בן דוד עבדך וזכרון ירושלים עיר

הגדה של פסח

קדשה וזכרון כל עמך בית ישראל לפניך לפליטה למצוה לחן ולחסד ולרחמים
 לחיים ולשלום ביום חג המצות הזה : זכרנו יי אלהינו בו למצוה : ופקדנו ב
 דברכה : והושיענו בו לחיים טובים : ובדבר ישועה ורחמים חיים ותננו ורחמנו
 עכינו והושיענו כי אִיךָ עֵינֵינוּ כִּי אֵל חַנוּן וְרַחוּם אַתָּה :

ובנה ירושלים עיר הקודש במהרה בימינו : ברוך אתה יי בונה ברחמי
 ירושלים אמן :

ברוך אתה יי אלהינו מִכָּד הַעוֹלָם הָאֵל אָבִינוּ מִכָּפְנוּ אֲדִירֵנוּ בּוֹרְאֵנוּ גֹאֲלֵנוּ
 יוֹצְרֵנוּ קְדוֹשֵׁנוּ קְדוֹשׁ יַעֲקֹב רֹעֵנוּ רֹעֵה יִשְׂרָאֵל הַמְלִיךְ הַטוֹב וְהַמְטִיב לְפָנֵינוּ
 (אֵל) בְּכָל יוֹם וְיוֹם הוּא הַטִּיב הוּא מְטִיב הוּא יִיטִיב לָנוּ : הוּא גִמְלָנוּ הוּא
 גּוֹמְלָנוּ : הוּא יְגַמֵּל בְּעַדֵּנוּ לְעַד לַחַן וְלַחֲסֵד וְלִרְחֻמִּים וְלִרְנוּחַ הַצָּדִק וְהַצְדִּיקוֹת
 בְּרָכָה וְיִשְׁעָה נְחֵמָה פְּרִנְסָה וּבִלְבָדָה וְרַחֲמִים וְחַיִּים וְשָׁלוֹם וְכָל טוֹב וּמְכַבֵּד מִטוֹב
 לְעוֹלָם אֵל יִתְחַנְנוּ : הִרְחֵמֵנוּ הוּא יְמַלֵּךְ עֲלֵינוּ קְדוֹשׁ וְעַד : הִרְחֵמֵנוּ הוּא יִתְחַנְנוּ
 בְּשָׁמַיִם וּבָאָרֶץ : הִרְחֵמֵנוּ הוּא יִשְׁתַּבַּח לְדוֹר דוֹרִים וְיִתְפָּאֵר בְּנוֹ קְדֵד וְיִנְצֵנוּ
 נְצַחִים וְיִתְהַדָּר בְּנוֹ קְדֵד וְלְעוֹלָמֵנוּ עוֹלָמִים : הִרְחֵמֵנוּ הוּא יִפְרִנְסֵנוּ בְּכָבוֹד
 הִרְחֵמֵנוּ הוּא יִשְׁבֹּר עוֹל גְּדוֹת מַעַל צוֹאֲרֵינוּ וְהוּא יִזְכִּיבֵנוּ קוֹמְמוֹת לְאַרְצֵנוּ
 הִרְחֵמֵנוּ הוּא יִשְׁלַח לָנוּ בְּרָכָה מְרֻבָּה בְּבֵית זֶה וְעַד שׁוֹלְחָן זֶה שְׂאֵכְלָנוּ עֲלֵינוּ
 הִרְחֵמֵנוּ הוּא יִשְׁלַח לָנוּ אֶת אֱלֹהֵינוּ הַנְּבִיא זְכוּר לְטוֹב וְיִבְשֵׁר לָנוּ בְּשׁוֹרֹת מִצְבוֹת
 יִשְׁעוֹת וְנַחֲמוֹת : הִרְחֵמֵנוּ הוּא יִבְרַךְ אֶת אָבֵינוּ מוֹרֵי בַּעַל הַבַּיִת הַזֶּה. וְאֵת אִמֵּנוּ
 מוֹרְתֵי בַּעֲזַת הַבַּיִת הַזֶּה. אוֹתָם וְאֵת בֵּיתָם וְאֵת זְרַעָם וְאֵת כָּל אֲשֶׁר לָקָם
 אוֹתָנוּ וְאֵת כָּל אֲשֶׁר לָנוּ כְּמוֹ שְׁנַתְּבָרְכוּ אֲבוֹתֵינוּ אֲבָרְהָם בְּכָל יַחֲזֵק מִכָּל יַעֲקֹב
 כָּל בֶּן וְבָרָךְ אוֹתָנוּ בְּלָנוּ יַחַד בְּבִרְכָה שְׁלֵמָה וְנֹאמֵר אָמֵן :

הגדה של פסח

לג

במרום יקדמו עליהם ועלינו זכות שתהא למשמרת שדום ונשא ברכה מאת יי
ועדקה מאלהי ישענו ונמצא חן ושכר טוב בעיני אלהים ואדם :

בשנת

הרחמן הוא ינחילנו ליום ששברו שבת ומנוחה לחיי העולמים :

הרחמן הוא ינחילנו ליום ששברו טוב :

הרחמן הוא יזכנו לימות המשיח ויחיי העולם הבא מגדול ישועות מקבו ועושה
חסד למשיחו לרוד וקורעו עד עולם : עושה שדום במרומו הוא יעשה
שלום עלינו ועל כל ישראל ואמרו אמן :

ראו את יי קדושו כי אין מחסור ליראיו בפירים רשו ורעבו ודורשי יי לא
יחסרו כל טוב : הודו ליי כי טוב פי לעולם חסדו : גער הייתי גם זקנתי
ולא ראיתי צדיק געזב וזרעו מבקש לחם : פותח את יריד ומשביע לכר חי
רצון : ברוך הנבר אשר יבטח ביי והיה יי מבטחו : יי עוז קעמו ימן יי וברך
את עמו בשדום :

ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם בורא פרי הגפן :

טעם לזוזג כוס חנישי אחר שקבעו חז"ל רק ארבע כוסות? וגם למה נקרא כוס אליהו?
כחז בספר אפס דוים שיחה ב' לפי שיש נקפיד על הזוגות (ע' פסחים ק"ע ק"י) ואף
שהלילה הוא ליל שנורים, אבל נשום כספים יש זו. ונמפק נקפידים נחגים כוס חנישי,
וכל דבר ספק נקרא כלשון חז"ל צעם אליהו (יען אליהו יצוא ויצרר האונת צדבר הנוטל
בספק). וידידי הח' ונו"ח הי"ו כחז (צנ"ע הנטר שנה ה' לז כ"ו) כי יש פלוגתא ולגירסת
הר"י צערי פסחים ס"ל לר' טרפון דחנשה כוסות כינהו, ואנן קי"ל כמנא דמתניתין ונד'
סגי וע"כ מוספין כוס ה' כנ"ש הראצ"ד שם בהסגות (וע' צנוצ"ן ור"ן) ונקרא כוס זה
כוס אליהו שהוא יצוא ויצרר. —

ומה שפוחין הדלת כי בהערת הגדת הג' רמ"ל מלצים צעם הח' ר"ג כי זיני הצינים
(יעטעאלטער) היו מעלילים עלינו שאנחנו כליל פסח סוגרין שערים ודלתים, ויושדים ומקללים

הגדה של פסח

תושבי הארץ, ע"כ נהגו לפתוח הדלת באמירת שפוך וכו' כאומר: צוהו והטו אזניכם ושמועו כי שפתותינו צרור ונללו בקריאת הפסוקים: על הגוים אשר לא ידעוך, כי אכל את יעקב ואת נהו השנוו", כי שצנת כל איש ישראל על הקדר נפשו עליו תאצל צומחרים על קרבן שנחמר לנו, וצוה נפשו יקרא הפסוקים האלה, ומ"ו לא על העמיק אשר אנחנו יושבים בקרבם כוונתנו. כי הנה ונאמינים בקדושת התורה ויודעים כי נעת נחצז הצית ונגלינו, יחסרו חלק רב ונוולות המעשיות וכי יש לנו תקוה כי ישיב עוד שכינתו לניון כשיעלה עת ליון לפניו.

ולדעמי פותחין לראות אם לא יעמוד איש צנונה לעולל עלינו כזאת, ואם אין איש אז נאמר שפוך.

שְׂפוּךְ הַמֶּתֶקֶד עַד הַגּוֹיִם אֲשֶׁר רָאָ יְדַעֶקֶד וְעַל מַמְלָכוֹת אֲשֶׁר בְּשִׁמְקָהּ רָאָ קָרְאוּ.

כִּי אָכַל אֶת יַעֲקֹב וְאֶת נְהוֹי הַשְּׂמוּ: שְׂפוּךְ עַד יְהוּדָה וְעַמָּהּ וְחֶרֶן אֶפְסָ יִשְׁגֵּם:

תְּרַדוּף בְּאֵף וְתִשְׁמַדֵּם מִתַּחַת שָׁמַיִם יי:

מי ראש

שְׂפוּךְ חוֹתֶךָ וְכו'. האונס חז"ל הגידו: „כל הנורצה לקפר זליחא ונלריס הרי זה ונשוצב“, וכונתם לרוביה, לכל נעשה הנולדה צחפה, כעצד העוסה את אשר ילוח עליו אדונו, ואל יאחר רוסס בלצנו לנזכרת נלח. על דרך נשגל, התורה לוחה לשנווע קול שופר, ואם יתקע שזופר צלי הכון לקרחת אלהים צהתאסף העס לשנווע אל הרכה ואל התפלה, ונה יתן ונה יוסיף לנו שנווע קול שופר? אך כאשר נכון לצנו אל כפיס ואל אלהים תדלף עיננו, אז קול השופר חודר צחרת קודש כל קרב ולצ. וכן הכונה צאנרס (צרכותו): כל הקוצע ונקוס לתפלתו אלהי אצרהס צעזרו וכו' כו"ש הרשצ"א. לדעת לפני וני עווד ולעווד צירחה וכו' והנוקוס הנווכן לתפלה ונוסיף יראה, ונוונכה יצוא לנודת החסידות והענוה, ולזה כשנפת חוונרס עליו אי חסיד אי עניו וכו', כי איש אשר יתפלל צוהיריות, תיכף צצואו אל הקודש הוא כנוולת אכסיס ונלוודה צלי הכנת הלצ, ותפלה כזאת לא תצוא ווקרב לצ וגס הכפש לא תנוול צרגש קודש. וזה שאנורו (סס ל'): אין עוודין לתתפלל אלא ונתוך כוצד ראש (הכנעה), וחסידים הראשונים היו שוהין שעה אחת ונתפללין כדי שיכוננו לצס לאציהס שצנוסיס, וע"כ צאו תתלהות ותתשצחות שאנו חוונרין צקדר תפלה צשחריה, לונען הלהיב לצ הנתפלל עדי שיצוא אל ק"ס ותפלות י"ח כצר צנוחצנוה טהורות ונזוקקות שצנעטיס. וזה כונתם צאנרס. „כל הנורצה לקפר זלי"ו הרי זה ונשוצב“, כי אף שראשית כונת התורה, לאכול קרבן פסח צליל שנווריס על ונלוח ונורוריס, אם לא כרבה לקפר זליחא ונלריס צלילה ההוא, אך כוליא ידי חוצנתנו, צזכרון יל"ו של ק"ס, לא יאחר זכר הכס הזה, ולא יתפעל לצ הדור החדש, כאשר יתעורר ע"י ריבוי קפור הכס צעלס עוור. כי חחזיה עיני הלעיריס הסנוויס אשר נעשו צליל התקדש חג, ולא ינוש זכר הכס וניל"ו.

לא לנו וי רא לנו פי לשמך תן כבוד ער חסדך ער אמתך : דמה יאמרו הגוים

איה נא אלהיהם : ואלהינו בשמים פר אשר תפיץ עשה : עצביהם בקף

מי ראש

והנה החקיד ר' ונסה ונולשין ז"ל חיצר ספורי כפלוח וונקיס אשר נעשו
 לאבותינו זיווי לחס ווארץ וולרים ואשר יעשה עוד עם ישרון באחרית הימים לעת
 קץ והדפים כ"ז אלל הגדה ס"פ, וכונתו היתה רלויה על האופן שזכרנו; אך ברלותו
 לאסוף חונרים חונרים ווכל ספר הזא זידו, ברוב דברים לא חדל . . . והציא זידו
 דבר אשר יחננו עליו כל לב חכם והוא אלל דבור שפוך וכו' הציא (ס' י"ח) :
 לעתיד יתן הקצ"ה ונוסע צע"ז והסתוונותי ע"ז וכבר הריוותי קולי זיוויס טעברו
 צו"ע לווען יסוצני החכמים ונה זאה? ואין עוכה, כי צלי ספק נשונע ונהדפוס או
 בטגנה כתב הנהצר זאה ולא וולא דצרו. ועתה רחמי כי דצרי הונצר הס ונוודרס
 שוחר עוצ (ס' ל"ח) ז"ל: "ד"א זס"ה יצוטו כל עוצדי פסל, אר"י צסס ר"כ עתיד
 הקצ"ה ליתן ונוסע צע"ז לעתיד לבוא והיא זאה וונסתחזה להקצ"ה ואח"כ היא צושה
 לעוצדיה", וכן צילקוע. והרצה פעמים לא כצין חנוי חכו"ל יען כי זאו דצריהס
 וקוטעים, וצלדק חנוי חכו"ל חכמים הזהרו דצריכס.

מי הים

למה יאונרו הגוים וכו' יצוחר עפ"י דברי הנביא (ירמיה ז') שהעיר גוי אלהים
 והנה לא אלהים ועניי הויר כבודו זלא יועיל. כי הגוי אשר אלהיו
 הוא יען טיעברו לו ואליו יכרעו. צרך, כסיויר אלהיו וילך לעבוד אלהים אחרים, יאחר
 אליו הקודם לטוולה וקלסס, ואך החונר ונונו יקרץ, זה טונו, כי טס אלהים היה
 כך ונוסאל לו בעבור טעברו. ויאונר הנביא אחרי שהדבר כן אין כאן חנוא אס
 הויר יויר גוי כזה אלהיו, זכ"ז רחוק הדצר שהעיר גוי כולו אלהיו. ועניי העיר
 כבודו ר"ל כבוד י"י ואלהותו זלא יועיל, רלונו לא יועיל לעניי ונה טעברו ונקור
 חיים ואלהים וולך עולם, כי גס אחרי טעברו אותו נשאר כבודו באשר הוא אלהי
 כל הארץ ונושל צגוים ווידו הכל וונלכותו זכל ונסלה צטוי וורוס עד טגס צונלכיו
 יסים תהלה, כי לא כגרע ונלחותו גס כי יפול הכופל ונאוונתו. וכונס"ה (דס"ח
 כ"ט) לך י"י הגדולה והצורה והתפארת והכלח וההוד כי כל צטויס וצארץ וכו'
 לכל לראש. והלטון טווה כאשר העיר צלדק הגאון צקידור ד"ח יע"ש. וצאונת כ"י
 הוא נתינת טעס, ונדוע לך י"י הגדולה וכו' וכו' כי אלהים אחרים לא יתכן תהלות
 האלו כי לפירי צו הנה הסס וצעה יעצו אותס הונאויניס צס תחת כבוד ונסנה
 באשה להס, כונו וולך כאשר יונרו צו צני ונדינתו ואלו, או כאשר יקוס וולך חדש
 ויגרסהו וילך אכן אלהיו לו יאסה כ"ז: כי כל צטויס וצארץ כתויס הנה לך
 ואחה הונתטח לכל לראש א"כ טווק כאה לך (ואחה כונת טפייען באונרו לך ולך
 וכו'). ואחה כונת הנביא (הוטע י"ח) ועניי תלוים לונטותי ואל על יקראוהו יחד

וזהב מעשה ידי אדם. פה להם ולא ידברו. עינים דהם ולא יראו. אזנים דהם
 ולא ישמעו: אף להם ולא יריחו. ידיהם ולא ימישו. רגליהם ולא יהלכו לא
 יהגו בגרונם במזהם יהיו עושיהם כל אשר בומח בהם. ישראל בומח בוי עזרם
 ומגנם הוא: בית אהרן בומח בוי עזרם ומגנם הוא: יראי וי בומח בוי עזרם
 ומגנם הוא:

וי זכרנו וברך וברך את בית ישראל וברך את בית אהרן: וברך יראי וי הקטנים
 עם הגדולים: יוסף וי עליכם עליכם ועל בניכם ברובים אתם לוי עשה שמים

מי הים

לא ירום. עווי ידונו כי אחי לריך לטוב להם ולצקסם טיעצדוני, וחלח וקצה אל
 על יקראוהו, הנה קוראים הטם אל על, יען לו קהל ישראל והוא עליהם אלהים
 ובאשר יפנו ונונו ח"ו אינו עליו, ונוסיים יחד לא ירום, זאת אינו תהלתו שהוא
 ילערך לתהלת עוהס ולא ירום עי"ו, אך כחמו לריכים לו, ועליו לטוב אליו. —
 חס"ח כאן לונה יאורו הגוים היה אלהיהם של ישראל, הן פנו ונונו וישראל הגלה
 עם הגליות עזצ אדנותו ועזצו ח"ו אלהיהם וכצבול אינו עוד אלהים וצאנות
 „ואלהינו צנוים“, הן השנוים ושנוי השנוים לא יכלכו אלהות, חי וקיים ונלכו
 צבל (ע' רד"ק תהלים ח' נו"ט ע"פ אשר תנה הודך על השנוים.) וכל אשר חפץ
 עשה ונה טאכחו לעצדים להאונות הוא ג"כ צרלונו וכאז חן צן ייקר כן ייקרו
 אלהים על חטאינו לטוב לנו אח"כ ולקצץ כדחינו, (וכונו שקיים ישראל צנה צ"י
 וכו') ולא כונו שידנו אותו לעצמים אשר אך חוורם יאשר להם אם הוא ונכסף
 או זה וקרא אלהים יען שיכרעו לפניו צדך, ופה להם ולא ידצרו אם כעצבו ונהס,
 ויאור עוד כוהס יהיו עוסיס: אם לפענוים יכרעו לפני איס כוהס אשר לו
 פה לדצרו וכו' צכ"ו אינו כ"א לכל אשר צונח צס ואם יקורו ונהס או יונותו ולא
 צכונה אפסה העצודה, ע"כ ישראל צנה צ"י היה הוה ויהיה כי עזרם ונוגיס
 הוא. —

יי זכרו יצדך וכו' כ' צבל וועשה נקיס צפ"י: היינו צשעת גלותינו טרק זכרונינו
 עולה לפניו כדצרו הנכסח הוא ונצדך אותנו להלילנו וכל הקוים לכלותינו.

וצה אחצוקן וי"ט וחכתי חס צרתי יעקצ וכו' והארץ תעזצ ונהס (ויקרא
 כ"ו) ולכאורה צחוכח ונולה אהצה ווסותרת? אצל לפנו"ט גם זאת לקלה תחטצ,
 כי צאנות תוויד הטגחחו על ישראל צפרטיית ועל כל האונות צכלל, וכן כאור עי"י
 י"י אלהיך צה ונראשית הטנה וכו' ואורו (ילקוט דצרים י"ח) טכצבול אין דורס

וארץ : השמיט שמים לנו והארץ נתן לבני אדם : לא המתים והלרועה ולא כד יורדי דומה : ואנחנו נברך יה מעתה ועד עולם הלרועה :

אהבתי פי ישמע וי את קולי תחנוני : פי הטה אזנו לי ובימי אקרא : אפפוני חבלי מות ומצרי שאור מצאוני צרה ויגון אמצא : ובשם וי אקרא. אנא וי מלטה נפשי : חנון וי ועדיק ואלהינו מרחם : שומר פתאים וי דלותי ודי והושיע : שובי נפשי רמנוחיהי. פי וי גמר עקיבי : פי חלצת נפשו ממות את ועני מן דמעה את רגלי מדחי : אתהקד לפני וי בארצות החיים. האמנתי פי אדבר אני עניתי מאד : אני אמרתי בקפוי כל האדם בשוב :

מי הים

אלה אלה וצסכר דריסה זו דורש כל הארלית (ערס"י חיצו ה' פסוק י') לא כן צבולתינו העיקר ספע, ענוים יקו וכחונה לשריה חעיר סס אשר יאללו לנו ושהספעה הלא וולער הוא. (ע' יערוה דצס דרוש ח' דבור וכוונטיס.) וכ"ז הוא כי לא יגיה צפרעות עליונו ע"כ כחוכים אכחנו תחה הענוים יען רק זכרונינו יעלה לפניו ולצקרים יפקדונו כדי שלא נהיה ח"ו עורף לטניהס ח"כ זה הזכירה לקללה חססב. והו חכרתי את צריתי את צריתי יעקב וכו' כ"ז אך צדק זכירה. —

לא הנותים יהללויה וכו' אחז"ל (צרכות פרק ה') סיינותהו לטצחי דוחר"י דכל ויה שאתה וטצחו וכו' לזה אסור לארס להוסיק על טצחים טחקנו לנו חכס"ג, וכונה"כ (תהלים קל"ו) לעושה כפלאות גדולות לצדו, שאין צעל הכס וזכיר צכסו. והרב הגאון ר' אלעזר ניסן ע"צ ז"ל טהיה אצד"ק דראשאיצטש צאר צוה הברצו (טס קוני"ה) תהלה לדוד ארונוונך אלהי הנונך ואצרכה טונך לעולם ועד. כי לזה הלל דוד את הטס יען שאצרכה טונך לעולם ועד, יוס ולילה לא אטצות וולצרכך ע"כ וותר ולא טייך סיינותיהו לטצחא דוחרא, ודפח"ח. הו ג"כ שאונר טס אצרכה ו"י צכל עת, כי טוויד תהלתו צפי צלי הפסק, וגס לקן כל צטר כי יצא חנה לא ככרה טווינו ואחרי עוצינו עוה"ז הטכונה תהלל יו עס רצצות עירין קדיטין. וצעת התחיה יולא פינו טירה ותהלה לטורא עליה, וחס"א לא הנותים (רשעים קרואים וותים) יהללו יו, ולא כל יורדי דוונה, אותן טווכיוון טוותרו ידונו חצן, אלו לא יהללו יו ככ"ל ואכחנו טיס לנו תשארת תנפס כצדך יו וועתה ועד עולם הללויה והטן. וחס"א לקוון לא אונות כי אחיה ואספר וועטי יו הן יקטלני לו חיבל ואהללנו עוד ככ"ל.

הגדה של פסח

מה אָשִׁיב לַיְיָ כִּי תִגְמֹדוּהוּ עָלַי : כּוֹס יְשׁוּעוֹת אִשָּׂא וּבִשְׁם יְיָ אֶקְרָא : נִדְרֵי

לַיְיָ אֲשַׁכֵּם נִגְדָה נָא דָבָר עִמּוֹ : יִקַּר בְּעֵינַי יְיָ הַמּוֹתֶה לְחִסְדָּיו : אָנָּה יְיָ

אֲנִי עֲבָדְךָ. אֲנִי עֲבָדְךָ בֶּן אֲמִתָּה שְׂתַחַת לְמוֹסְרֵי : קָה אֲזַבַּח וְזָבַח תּוֹדָה וּבִשְׁמֵךְ

יְיָ אֶקְרָא : נִדְרֵי לַיְיָ אֲשַׁלֵּם. נִגְדָה נָא דָבָר עִמּוֹ : בְּחִצְרוֹת בַּיִת יְיָ בְּתוֹכְכֶם

יְרוּשָׁלַיִם הַקְּלוּיָהּ :

הַקְּלוּ אֶת יְיָ כָּל גּוֹיִם שִׁבְחֻהוּ כִּי הָאוֹמִים : בִּי גִבֹר עֵינַי הַסְדּוּ וְאִמַּת יְיָ לְעוֹדְכֶם

הַקְּלוּיָהּ :

הוֹדוּ לַיְיָ בִּי טוֹב

בִּי לְעוֹלָם חֲסִדּוֹ :

יֹאמֶר נָא יִשְׂרָאֵל

בִּי לְעוֹלָם חֲסִדּוֹ :

יֹאמְרוּ נָא בַּיִת אֲהָרֹן

בִּי לְעוֹלָם חֲסִדּוֹ :

יֹאמְרוּ נָא יִרְאֵי יְיָ

בִּי לְעוֹלָם חֲסִדּוֹ :

מִן הַמִּצַּר קִרְאתִי יְהוָה עֲנֵנִי בְּמִרְחַב יְהוָה : יְיָ לֵי לֹא אִירָא. מַה יַעֲשֶׂה לִי אֲדָם

יְיָ לִי בְּעוֹזֵרִי וְאֲנִי אֶרְאֶה בְּשִׁנְאֵי : טוֹב לְחַסוֹת בְּיַי מִפְּמוֹת בְּאֲדָם : טוֹב

מי הים

הַאֲמַנְתִּי כִּי אֲדַבֵּר אֲנִי עֲנִיתִי וְנֹאד, הַטִּיב אֲסַר דַּבַּר חֲסִי רַו"ל ז"ל שֶׁהוּא דְרִיבְרֵי

הַשְּׂאֵלָה, הֲכִי הַאֲוֹנֵכְתִי כַּאֲסַר אֲדַבֵּר „אֲנִי עֲנִיתִי וְנֹאד“ ? הַהִיִּיתִי בְּאֲוֹנֵכְתִי

לֹא ! אֲנִי אֲוֹנֵרִי זֹאת אֵךְ בְּחַפְזִי, וְזוֹ כֹּל אֲדָם כּוֹז. וְכּוֹנְנֹאֹרִס (צ"ב ע"י) אֵין אֲדָם

כַּחֲסָפִס עַל לַעֲרוֹ.

יְיָ לִי בְּעוֹזֵרִי וְכוּ' נִקּוּד בְּעוֹזֵרִי וְהִל"ל לְנִקּוּד בְּעוֹזֵרִי כּוֹנֵן עוֹזֵרִי וְעַם יְיָ ? אֲנִי

הַכּוֹנֵן כִּי וְהַשְּׂוֹכָאִיס " הַכּוֹדְעִיס וְהַמְגַלִּיס " יוֹכֵל הַאֲדָם לְהַשְׁנוֹר קִלְבִּי

וְלִרְחֹק וְהַס לְבַל יִגְעוּ צו לְרַעָה, אֲבַל הַשְּׂוֹכָאִיס בְּנִסְתָר הַנּוֹחַחֲפָסִיס בְּאֲדַרְתַּת הַסְּבִיס

וְנֹאדוּ לֹא יוֹכֵל אִישׁ לְהַשְׁנוֹר, כִּרְאִין כַּאֲוֵהֲצִין וְצַעַת לְרַעָה וְיִגּוֹן יִצְוָהוּ ג"כ לְעוֹזֵר לְהַאֲוִיבֵל

וְחַחַת לְהִלְיָו וְעַבְרֵי פִי פַחַת, יִלְדוּ אֹתוֹ לְנוֹדַחֲפּוֹת, אִס לֹא בַחֲסָד אֵל הַיּוֹלֵךְ

יִצִּיעַ לְבַצֵּס, וְהוּא צִין הַעוֹזֵרִיס אֲלוֹ לְהִלִּיל וְנִסְחַת חִיחוּ, אֲחַן וְיִתֵּר הַשְּׂוֹכָאִיס הַכּוֹדְעִיס

בִּי אֲנִי אֲרַחֵם בְּעַלְמוֹי וְאִיכֵי עוֹנוֹעַ לְעַלְחַס, וְוִירַחִיק וְנִקְרַצְחַס, כִּי רַע כַּכְּלִיִּס, וְ

וְיָסוּת בְּיַד מַגְמוּחַ בְּגֵדֵיכֶם : כָּל גּוֹיִם מְכַבְּוּנֵי בְּשֵׁם יי כִּי אָמַלְתֶּם : סְבוּנֵי גַם
 מְכַבְּוּנֵי בְּשֵׁם יי כִּי אָמַלְתֶּם : סְבוּנֵי כְּבֹרִים דּוֹעְבוּ כָּאֵשׁ קוֹצִים בְּשֵׁם יי כִּי אָמַלְתֶּם :
 וְהָיָה דְחִיתָנִי לְנֶפֶל וְיִי עֲרָנִי : עָזוּ וְזָמְרָת יְהוָה לִי לְיִשׁוּעָה : קוֹר רָנָה וְיִשׁוּעָה
 מִיָּדֵי צְדִיקִים . יָמִין יי עוֹשֶׂה חַיִּל : יָמִין יי רֹמְמָה . יָמִין יי עוֹשֶׂה חַיִּל : לֹא
 יִסְוֶת כִּי אֲהִיָּה וְאֶסְפָּר מַעֲשֵׂי יְהוָה : יִסּוּר יִסְרָנִי יְהוָה . וְלִמּוֹת לֹא נִתְּנֵנִי : פִּתְחוּ לִי
 יְעָרֵי צֶדֶק אָבֹא בָם אֲוֹרָה יְהוָה : זֶה הַשַּׁעַר לִי צְדִיקִים יָבֹאוּ בּוֹ : אֲוֹרָה כִּי
 יִתְּנֵנִי וְתָהִי לִי לְיִשׁוּעָה : אֲוִיר אֶבֶן מֵאֲסוּ הַבּוֹנִים הִתְּהָה לְרֹאשׁ פִּנְיָה : אֲבִן
 יִתְּנֵנִי וְהִתְּהָה זֹאת הִיא נִפְלְאוֹת בְּעֵינָיו : מֵאֵת זֶה הַיּוֹם עָשָׂה יי נְגִילָה וְנִשְׁמַחָה

בו : זה

מי טרה

לחס זונכענעיסס. כן וולחתי צק' החיים ח"ה פ"ג. ולפ"ד יוטר ככון צאור סוף
 וזני ארחה צסוכל' צין העותרים יתגלה לי וני האוסז וני הסוכל ואונלנ

לחקות צי"י וצטווח צארס. הונחקה היא הגנה, וונה חוסה צוונחו לדיק (וושלי
 "ד) ר"ל גם כי יוונה ונחקהו י"י, כי הוא ידע כי עוז, אף שלדעחו כרחה
 הוונה. וכונש"ל צתורחו של ר' ונחיר כחוצ כי עוז ונאד זה הוונה. וונה הן יקטלכי
 חיחל (איוב י"ג) כי וני צל צקוד י"י, חולי ופני הרעה [שחצא] כלסך הלדיק
 ירחה צרעה. אזל לצטחון יוטר וועלה וונחקה כי צטח לצו צונצטיחו, עד"ו
 הונשורר החסיד יוטר עוז לחקות צי"י וצטווח צארס צטח, אף שהחסיון אינו
 הראוה כ"כ צטח, והצן.

כדצורים דועכו כאש קוליס צסס י"י כי חוילס. רחיתי לח' אחד צאורו :
 כי אל כורח דצורים לח יוכל איש לקרצ לקחת הדצט חס לח יעסן סציצס
 יפלו הדצורים ולח יעקלו חוטר חש"ח סצוכי כדצורים, דועכו כאש קוליס, אשר
 חכצה וידעד, והעסן יעלה סציצ הדצורים וצסס י"י כי חוילס. — וצס'
 ח"ג פ"ד כי טענע הדצורה כשעוקלת חח האדס גם היא כזקת עונו
 על כאשר העשייה הדצורים, כך קופס של צריות אלו ועליהס חור דוד
 י"י כי חוילס והוא יכלל.

אָנָא יי הוֹשִׁיעָה נָא : אָנָא יי הוֹשִׁיעָה נָא :

אָנָא יי הַצְלִיחָה נָא : אָנָא יי הַצְלִיחָה נָא :

בְּרוּךְ הוּא בְּשֵׁם יי בְּרַכְנֵיכֶם מִבֵּית יי : (ברוך) אַל יי וְיָאֵר לָנוּ אֲסֵרוּתֵינוּ

בַּעֲבוּתֵינוּ עַד קַרְנֵת הַמִּזְבֵּחַ : (אל) אַל יי אֶתְּךָ וְאֶתְּךָ אֶלֶּהי אֲרוּמָמְךָ : (אל)

הוֹדוּ לַיי בִּי טוֹב בִּי לְעוֹלָם חֲסָדוֹ : (הודו)

הוֹדוּ לַיי בִּי טוֹב בִּי לְעוֹלָם חֲסָדוֹ :

הוֹדוּ לַאֲדֹנֵי הָאָדוֹנִים בִּי לְעוֹלָם חֲסָדוֹ :

קְעוּשָׁה נִפְלְאוֹת גְּדוּלוֹת רַבְדוּ בִּי לְעוֹלָם חֲסָדוֹ :

קְעוּשָׁה הַשְּׁמַיִם בְּתִבּוּנָה בִּי לְעוֹלָם חֲסָדוֹ :

רַחֲמֵי הָאָרֶץ עַל הַמַּיִם בִּי לְעוֹלָם חֲסָדוֹ :

קְעוּשָׁה אוֹרִים גְּדוּלִים בִּי לְעוֹלָם חֲסָדוֹ :

אֶת הַשָּׁמַשׁ רַמְמִשְׁקֵת בַּיּוֹם בִּי לְעוֹלָם חֲסָדוֹ :

אֶת הַיָּרֵחַ וּכְזָבִים רַמְמִשְׁכוֹת בְּקִלְיָה בִּי לְעוֹלָם חֲסָדוֹ :

מִי אִמְסִים

לְעוּשָׁה כַּפְלָאוֹת גְּדוּלוֹת לַצְדוֹ כַּל"ה. אֲנוּרוּ חַז"ל (תַּעֲנִית ז') ג' וּפְתַחמוֹת צִדּוֹ שֶׁל
הַקַּצ"ה שֶׁלֹּא נוֹסְרוּ לְשִׁלִּיחַ, וְאֵלּוּ הֵן : שֶׁל חִיָּה וְשֶׁל גְּשׁוּיִים וְשֶׁל חַיִּית הַנוֹחַת
וְכוּי וְכַזָּר זָחַר דְּרַחֲמֵי זַעַל וְנוֹרַת הַנוֹאֵר (כַּר ד' כֻּלָּל ז' ח"ג פ"ח) ח"ל : הַטַּבַּע
שֶׁנֶּקְרָא שְׁלִיחַ לְעִשׂוֹת קָדֵר טַבְעֵי זַלֵּי הַשְּׁחִטוֹת אֵלֶּה זַחֲפָן הַחֲלָהי. וְזֶה רִנּוֹן וְכוּי
שֶׁלֹּא נוֹסְרוּ לְשִׁלִּיחַ ע"ש לְפִי סָג' אֵלּוּ חֵיסֵם שׁוּוֹרִים קָדֵר טַבְעֵי אֵלֶּה זַרְלוֹן הַשֶּׁס.
וְע"ש דְּזַר יָקָר דְּזַר שֶׁקָדֵרוּ אֲנָשֵׁי כַּה"ג זַרְכַּת הַאֲצוֹת שֶׁהִיוּ עַקְרִים שְׁנוֹלָדִים זַגְזוֹרוֹת
וְאֲח"כּ וְוִירִיד הַגַּסֵּס, (ג"כ גְּזוֹרוֹת וּפְרַכְסָה) וְאֲח"כּ חַיִּית הַנוֹחַת שֶׁלֹּא שֶׁלֹּא שֶׁלֹּא
הַחֲלָהי זַלֵּי חִוּז הַטַּבַּע. — וְהֵן לְדַעֲתֵי שִׁאוּר שִׁאוּר הַנוֹסְרוֹת לְעוֹשָׂה כַּפְלָאוֹת גְּדוּלוֹת
לַצְדוֹ שֶׁהֵם חוֹץ לְטַבַּע אֵךְ הוּא לַצְדוֹ יַעֲשֶׂה כַּפְלָאוֹת כַּלְהָה וַיַּעַן שְׂרַמְמוּ עַל כָּל וְעַמְמוּ
בִּי לְעוֹלָם חֲסָדוֹ וְהַבֵּן.

הגדרה של פסח

77

למכה מצרים בכבדריהם	פי לעולם חסדו :
ויוצא ישראל מתוכם	פי לעולם חסדו :
ביד תזקה ובזרוע נטויה	פי לעולם חסדו :
לגזור ים סוף לגזרים	פי לעולם חסדו :
והעביר ישראל בתוכו	פי לעולם חסדו :
ונער פרעה וחילו בים סוף	פי לעולם חסדו :
למוליד עמו במדבר	פי לעולם חסדו :
למכה מקרים גדולים	פי לעולם חסדו :
ויהרוג מלכים אדירים	פי לעולם חסדו :
לסיחון מלך האמורי	פי לעולם חסדו :
ולעוג מלך הבשן	פי לעולם חסדו :
ונתן ארצם לנחלה	פי לעולם חסדו :
נחלה לישראל עבדו	פי לעולם חסדו :
שבשפלנו זכר קנו	פי לעולם חסדו :
ויפרקנו מצרנו	פי לעולם חסדו :

מי אפסים

שבשפלנו זכר לנו כל"ח. להסקפה ראשונה כראה שהיל"ל זכר אוחנו, כי וולת לנו יתכן וזן '3' דברים, כנוו הלכו אתה חס ללרינו (יהושע י"ג) חכן כמון ונחד, עפיו"ס הנפורטים כתישראל צסתר הוודרגה והסגן יענווד להסטינס כי הנס צרעה, אז יענווד ונליץ יושר ויאור כי כל העוים עוד יוחר העוו ופסעו ויכ"י. וכונ"ס ע"פ (וולאכי א') אהצתי אתכם אור י"י ואוררתם צוה אהצתנו הלח אה עשו ליעקב ועשו גרע ויעקב ע"כ אהצ את יעקב, כי יהיה חיד סיהיה הוא טוב ויונו, ואטכא לעשו. זה כונת החכמים צאורס (סצת ל"3) סנוכא צתרי אווה זח שליט סעכ"פ אחד עדיף ונחצרו ורחוי להכלל ועי"ז גם חצרו יכלל, זהו סאור סעספלו כי דלונו ונחד צוועקס טוויס, צכ"ז זכר לנו, ר"ל יענווד ליוון דרקנו י" צכ"ז טוויס אכחו ונעוים אחרים חוו. כי לעולם חסדו אחנו. והסן.

נותן לחם לכל בשר
 כפי לעולם חסדו :
 חודו ראל השמים
 כפי לעולם חסדו :

נשמת כל חי תברך את שמך וי אלהינו ורוח כל בשר תפאר ותרום זכרך
 מלפנינו תמיד. מן העולם ועד העולם אתה אל ומבקעדיך אין לנו מקד
 גואר ומושיע פודה ומציל ומפרנס ומרחם בכל עת צרה וצוקה אין לנו מלך אלא
 אתה : אלהי הראשונים והאחרונים אלהי כל בריות אדון כל תולדות המהולל
 ברוב התשבחות המנהג עולמו בחדר ובריותיו ברחמים : וי לא יגום ורא וישן
 המקורר ישנים והמקיץ גרדמים והמשיח אלמים והמתיר אסורים והסומך נופלים
 והזוקק כפופים לה לבדך אנחנו מודים : אלו פיני מלא שירה בים ולשוננו רנה
 בהמון גליו ושפתותינו שבה במרחבי רקיע ועינינו מאירות בשמש ובירח וידינו
 פרושות בגשרי שמים ורגלינו קלות באיירות אין אנו מספיקים להודות לך וי
 אלהינו ואלהי אבותינו ולברך את שמך על אחת מארץ ארץ אלפי אלפים
 ורבי רבבות פעמים הטובות שעשית עם אבותינו ועמנו. ממצרים גאלתנו וי

מי אפסים

אלו פיני ונלא סירה וכו' אין לנו ונספיקים וכו' ע"כ אזרים וכו' הן הם יודו
 וכו' שונך ונלכנו תוויד. כן נוסחת הספרדים הנכונה ונאה, כי להסקפה קוטרס
 הדצרים שאורר צתחלה : אין לנו ונספיקים וכו' ונספיקים הן הם יודו וכו' ? ואנחנו
 (צרכות ל"ג.) האי דכחית קנייה דר"ח אורר האל הגדול וכו' ח"ל קיינחתכו לכונתו
 שצחי דנארך וכו' כי לו דווייה תהלה חכן זאת יתכן לנוי שנהללו
 ונפסיק, כי אז נראה שכבר צא עד קץ ההלל, אך וי שונצח הש"י
 תוויד צלי הפסק, הן צטכצו הן צקונו, ונלכחו צדרך וצטוצו לציסה, אז נרוב
 כי ויה שהפסיק צכתיים לעתים וצווננים צצח והלל היה ונפחה חוסקו, ונכיעות
 אשר עלרו צעדו, וז"ל לא יסקוט ולא יכוח כ"א יפאר אל חלים תוויד. וזה שאורר
 שונך ונלכנו תוויד, כי צאונת אין לנו ונספיקים וכו' ע"כ צכרכו תוויד. ועניי
 צוני הים דצור לא הונתים וכו' ולאחננו צכרך יס וכו'. והצן.

אֲדֹהֵינוּ וּמִבֵּית עֲבָדִים פְּדִיתָנוּ בְּרָעַב זָנַתָּנוּ וּבִשְׁבַע בְּלִפְתָּנוּ. מִחֶרֶב הִצַּלְתָּנוּ
 וּמִדָּבָר מִלְּטָתָנוּ וּמִחֲקָאִים רָעִים וּנְאֻמָּנִים דִּלִּיתָנוּ : עַד הִנֵּה עֲזָרוּנוּ רַחֲמֶיךָ וְלֹא
 עֲזָבוּנוּ חֲסְדֶיךָ וְאֵל תִּמְלֹשְׁנוּ יְיָ אֲדֹהֵינוּ לְנִצָּחַ : עַד בֶּן אֲבָרִים שְׁפִלְגַת בְּנוֹ וְרוּחַ
 יְיָ שָׁמָּה שִׁנְפַחְתָּ בְּאַפְּנוֹ וְרִשׁוֹן אֲשֶׁר שָׁמַת בְּסִינֵי : הֵן הֵם יָדוּ וַיִּבְרְכוּ וַיִּשְׁבְּחוּ
 וַיִּפְאָרוּ וַיְרוּמְמוּ וַיַּעֲרִיצוּ וַיִּקְדִּישׁוּ וַיִּמְרִיכוּ אֶת שְׁמֶךָ מִלְּבָנוּ : כִּי כָּד פָּה לָךְ יוֹדָה
 וְכָל לִשׁוֹן לָךְ תִּשְׁבַּע וְכָל בֶּרֶךְ לָךְ תִּכְרַע וְכָד קוֹמָה לְפָנֶיךָ תִּשְׁתַּחֲוֶה. וְכָל דְּבָבוֹת
 יִירְאוּךָ וְכָל קָרֵב וְכִקְרוֹת יִזְמְרוּ לְשִׁמְךָ בְּדָבָר שְׂפָתוֹב כָּד עֲצַמּוֹתֵי תֵאמְרֵנָה יְיָ מִי
 כְּמוֹךָ. מִצִּיד עֵנִי מִחֲזוֹק מְמַנֵּי וְעֵנִי וְאֲבִיוֹן מְגוֹזְלוֹ. מִי יִדְמָה לָךְ וּמִי יִשְׁוֶה לָךְ וּמִי
 יַעֲרֹף לָךְ הָאֵל הַגְּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא אֵל עֲלִיוֹן קוֹנֵה שָׁמַיִם וָאָרֶץ : גְּהַלְלֶךָ
 וְנִשְׁבַּחְךָ וְנִפְאָרְךָ וְנִבְרַךְךָ אֶת שֵׁם קְדוֹשְׁךָ בְּאִמּוֹר קְדוֹד בְּרַכּוֹ נַפְשֵׁי אֶת יְיָ וְכָל
 קְרָבֵי אֶת שֵׁם קְדוֹשׁוֹ :

הָאֵל בְּתַעֲצוּמוֹת עֵזְרָה הַגְּדוֹל בְּכָבוֹד שְׁמֶךָ הַגִּבּוֹר לְנִצָּחַ וְהַנּוֹרָא בְּנוֹרְאוֹתֶיךָ :
 הַמְלִיךָ הַיּוֹשֵׁב עַר בְּסֵא רֶם וְנִשְׂאָ :

שׁוֹכֵן עַד מְרוֹם וְקְדוֹשׁ שְׁמוֹ : וּבְתוֹב רַגְנֵי צְדִיקִים בְּנֵי לְיִשְׂרָאֵל נְאוּהַ תְּהַלֵּה :

מי אפסים

ברעב זנחנו וצמצע כלכלתנו. וזון יקרח הלחם אשר יאכל האדם להחיות (כור
 ערכההרונג) את נפשו ונה צלע צכסף חס לא יוכל צעדו דצר אכל
 'אכל. אצל כלכלה נופל על כל לרכי חיס, וזון ונלצוט וועון כסהס וווכיס לפי
 ודת הלוך (ע' אולר הסרסיס). וצעת הרעב יפרס וועות ככפיו ונלא רוחצ הארץ,
 אין כסף כחצב, ואך חס יוכלא האיש חית-נפש יסונה ונאוד וכל יתר לרכי האדם
 סס נופל לו. וגס יש ווסחר צכל ויכי אוכל, וישולס צכסף ונלא — אצל צעת
 שוצב קסה ונאוד להרויח כל לרכיו כי אין ווסחר וקנין, ע"כ יאנור וצצצע
 כלכלתנו צכל טוב. — ור' יוחנן אונר (צ"כ לא) כהירכא כד הוי קיינון (פירות)
 ד' סאין צסלע והוו נפוש' נפיהי כפן צעצריא ונדלית איסר.

הגדה של פסח

בפי ישרים תתהלל. ויבדברי צדיקים תתברך. ובלשון חסידים תתרום.

ויבקר קדושים תתקדש :

ובמקהלות רבבות עמך בית ישראל ברנה ותפאר שמך מלפניו בכל דור ודור
שפן חובת כל היצורים לסניף יי אלהינו ואדחי אבותינו להודות להלל

לשבת לפאר קדומם להדר בך לענה וקלם על פד דברי שירות ותשבחות

דוד בן ישי עבדך משיחה :

ישתבח שמך לעד מלפניו האד המלך הגדול והקדוש בשמים ובארץ : פי לך

נאה יי אלהינו ואדחי אבותינו שיר ושבחה חלד וזמרה עז וממשכה

נצח גדולה וגבורה תהלה ותפארת קדושה ומלכות ברכות והודאות מעתה

ועד עולם :

יהקדך יי אלהינו על כל מעשיך והסידך צדיקים עושי רצונך וכל עמך בית

ישראל ברנה יודו ויברכו וישבחו ויפארו וירוממו ויעריצו ויקדישו וימליכו

את שמך מלפניו פי לך טוב להודות וקשמה נאה קומר פי מעולם ועד עולם

אתה אר : ברוך אתה יי מלך מהולל בתשבחות :

זליל ראשון של פסח אוננים זה :

ויהי בחצי הלילה :

אז רוב גסים הפקאת בלילה : בראש אשמורות זה הלילה : גר צדק נצחתי

בנתקק לו לילה : ויהי בחצי הלילה : דנת מלך גרר בחזום הלילה :

מי אפסים

דנת וולך גרר וכו' ערש"י (צראסים כ"א ז') ד"ה לנועד וכו' וולווד סנוולד לט'
חדקים סלא יאונרו ונציתו של אציוולך הוא וכו' ע"ש א"כ לא היה סלורך

הסִפְּרֵת אֲרָמִי בְּאֶמֶשׁ לִילָה : וַיִּשְׂרָאֵל יִשְׂרָאֵל וַיּוֹכֵר לוֹ לִילָה : וַיְהִי בַחֲצֵי
 הַלַּיְלָה : זָרַע בְּכוֹרֵי פְתָרוֹס מְחַצֵּת בַּחֲצֵי הַלַּיְלָה : חֵיקֶם לֹא מָצְאוּ בְּקוֹמָם בְּלִילָה :
 טִיִּסֶת נִגְיָד חֲרוֹשֶׁת סְלִית בְּכוֹכְבֵי לִילָה : וַיְהִי בַחֲצֵי הַלַּיְלָה : יַעֲזֵן מְחַרָף לְנוֹפֵף
 אוֹרֵי הוֹבֶשֶׁת פְּנֵרָיו בְּלִילָה : כָּרַע בַּל וּמָצְבוּ בְּאִישׁוֹן לִילָה : לְאִישׁ חַמּוּדוֹת נִגְדָה
 דִּי חֲזוֹת לִילָה : וַיְהִי בַחֲצֵי הַלַּיְלָה : מִשְׁתַּבֵּר בְּפָלִי קוֹדֶשׁ גִּהְרָג בּוּ בְּלִילָה :
 נוֹשַׁע מְבוֹר אֲרִיזוֹת פּוֹתֵר בַּעֲתוֹתַי לִילָה : שְׁנָאָה נִטֵּר אֲנִי וְכַתֵּב סְפָרִים בְּלִילָה :
 וַיְהִי בַחֲצֵי הַלַּיְלָה : עוֹרְרֵת נֶחֱחָף עֲקִיו בְּנִדְד שְׁנַת לִילָה : פּוֹרָה תְּדוּרָף לְשׁוֹמֵר
 מִה מְלִילָה : צָרַח בְּשׁוֹמֵר וְשָׁח אֶתָּא בּוֹקֵר וְגַם לִילָה : וַיְהִי בַחֲצֵי הַלַּיְלָה : קָרַב

מי אפסים

לְיָמֵי קַלְסֶתֶר פְּנִיו סַל יִלְחַק לְסַל אֲצִיּוֹ, וְע"כ ווי"ט רס"י צפ' תולדות שלר קלסתר
 פְּנִיו וכו' הוא דעה אחרת וצונדרט דרשו על "לזקוניו" שהיו זיו אקונין שלו דוניה
 אצ"ו. ויש כאלן לעורר, הרי ונעשה אציוולך היה אז צפסח כו"ט רוב ופרטי הגדה,
 חז' סנווך לזה, שהרי ונעשה הוולחכים עם אצרהס ולוע סונוכיס זל", ונפ"ז הלך
 אצרהס לארץ פלסתיס, ושרה נפקדה והולידה צפסח שני לוועד אשר דבר אחר
 חלחסיס, ושרטו לו שריטה צכותל, ח"כ א"ך ונאציוולך נתעצרה, הכי נתעצרה שרה
 שמה תוניה? ואין לוועד דוועשה אציוולך היה אחר פסח זון רצ כפי דעת רוב
 ופודרטיס וצעל ונעשה נסיס. — ואם נתעצרה כל הסנה יסתרו דצרי ר"י דילדה
 ז"י חדסיס סלא, יאורו ונאציוולך וכו' ול"ע.

וישראל ישר וכו' עו"ט צצצורי ונחת כהן צהערה לר 32 צצחור ונדרסס צו"ר
 פ"י לונה זה תשאל לשוני והוא פלאי וכו'.

שנאה נטר אגגי וכתצ ספרים צלילה. עפ"ו סצצרו הופורטיס פיה"כ (יטעיה
 ח') לרק ילין צה ועתה ונרלחסיס, דתוויד היו ונלינין לנני סתוא חייב אולי
 ילין לילה יהפכו צצכותו, אכן הנוולא זכאי לא היו ונלינין לחפש אחרי הדין אולי
 חייב. והכזיא לווח כי כהפך הגבלג, לרק ונלינין ווי סילא זכאי
 ונלינין הפסק דין עד ונחר, ועתה ונרלחסיס תיכף יפסקו
 ונחכי אמרתי שזאת היתה כוכת רס"י צסס צאונת ע"ט ותרחה כי כן הוא,
 וסילאור הפייטן אגגי נטר סנאה, כי נוקס וכווער היה אגגי וכתצ ספרים צלילה
 לא הוהתין לנחר פן ישוצ הוולך וננחצתו הרעה. —

ק"ב יום וכו' רס הודע כי לך יום אף לך לילה. כצ כצצנו צוואור הסכתרות
 והגבלות צהערה י"ח כי ציוני הצנייס (ויטענעלאלטער) חלקו האלחות צרוס

יום אשר הוא רא יום ולא קִלְחָה : רם הודע פי קָה יום אָף קָה לִילָה : שומרים
הַפְקֵד רְעִירָךְ כָּד הַיּוֹם וְכָל הַלַּיְלָה : תֵּאֵר כְּאֹר יוֹם חֲשֵׁבֶת קִיָּה :

צ'ליל סני טל פסח חוורים זא :

ואמרתם זבח פסח :

אומין גבורותיה הפלאת בפסח : בראש כל מעדות נשאת פסח : גלית לאזרחי
תצות ליל פסח : ואמרתם זבח פסח : דלתיו דפקת בחום היום בפסח :
הסעיד נוצצים עוגות מצות בפסח : ואל הבקר רץ ובר לשור ערך פסח :
ואמרתם : זועמו סדומים ולוהטו באש בפסח : חולץ לזש מהם ומצות אפה
בקץ פסח : טאטאת אדמת מוף וגוף בעברך בפסח : ואמרתם : יה ראש כל
און מחצת בליל שמור פסח : בביר על בן בכור פסחת בדם פסח : דבלתי תת
משחית קבא בפתי בפסח : ואמרתם : מסוגרת סוגרה בעתותי פסח : נשמך
מדין בצליל שעורי עומר פסח : שורפו משמני פור ולוד ביקד יקוד פסח :

מי אפסים

ותחה, שחור ולבן, הגצה לוועלה, להטויים ולצחם, או הענוק לוועה, להארץ וכחותיה
חש"א (ישעיה ז') טאל לך אוח מעס י"י אלהיך, הענוק טאלה או הגצה לוועלה
לדעת כי י"י הוא האלהים, כל יוכל ונגזיהי לשצת וושפילי לראות וכו' וכן יהושע
לכך לצטל דעת עוזדי טונט ועוזדי ירח ע"כ אור (יהושע י" ז') טונט צגצטון
דוס וירח צענוק חילון כי שניהם קרים לאלהי הכבוד י"י אלהים טונט, ורק אל
עניינס קדונוים היו צ' רשות, פועל טוצ ופועל רע, וכן צאור וחשך, יוס וליילה
טוצ ורע וכו' ע"ש צאריכות ועוש"ל דצור אחי הוא ולא אחר וחו קרצ יוס וכו'
אשר יהיה לא יוס ולא לילה כו"ש (זכרי" י"ד ז') והיה יוס אחד הוא יודע ליי"י
לא יוס ולא לילה וכו' והיה לעת ערב יהיה אור וכו' והיה י"י לונלך על כל הארץ
ציוס ההוא יהיה י"י אחד וטנו אחד. וכונס"ה (ישעיה ס' י"ע) לא יהיה לך השונט
לאור יונס ולנוגה הירח לא יאיר לך והיה לך י"י לאור עולם וכו' וחו אור הטוב
ללדיקים לע"ל הוואיר תויד יונס ולילה, חה טונט הפייען כאן רס הודע כי לך
יוס אף לך לילה, אחה ילרחס וחתה על כל וצגן.

ואמרת: עוד היום בָּנוּב לְעֵמוּד עַד גְּעָה עֹנֵת פֶּסַח : פֶּסַח יָד בְּתָבָה לְקַעֲקַע
 צוּל בְּפֶסַח : צָפָה הַצִּפִּית עֲרוּף הַשְּׁוֹלֵתָן בְּפֶסַח : ואמרתם : קָהָל בְּנֵי הַדָּבָה
 צוּם לְשִׁלֵּשׁ בְּפֶסַח : ראשׁ מִבֵּית רָשָׁע מִחֲצַתָּ בְעֵץ חֲמִשִּׁים בְּפֶסַח : שְׁתֵּי אֲדָה
 רָגַע תָּבִיא לְעוֹצֵית בְּפֶסַח : תַּעֲזוּ יָדָה וְתֵרוּם יְמִינָה בְּרִיל הַתְּקַדֵּשׁ חֹג פֶּסַח :

פִּי לֹא נָאָה פִּי לֹא יָאָה :

אֲדִיר בְּמְלוּכָה בְּחֹר בְּהִלָּכָה גְדוּדָיו יֵאָמְרוּ לוֹ לֵךְ יִקָּה קָה פִּי קָה קָה אִף קָה לֵךְ
 וְ הַמְּלֻכָה פִּי לֹא נָאָה פִּי לֹא יָאָה : דְּגוּר בְּמְלוּכָה הַדוּר בְּהִלָּכָה וְתִקְוִי
 יֵאָמְרוּ לוֹ לֵךְ וְכַךְ וכו' : וְנָאִי בְּמְלוּכָה חֲסִין בְּהִלָּכָה מִפְּסָרָיו יֵאָמְרוּ לוֹ כִּךְ
 וְכַךְ וכו' : יְחִיד בְּמְלוּכָה בְּבִיר בְּהִלָּכָה לְמוֹדָיו יֵאָמְרוּ לוֹ כִּךְ וְכַךְ
 וכו' : מְקָה בְּמְלוּכָה נוֹרָא בְּהִלָּכָה סְבִיבֵיו יֵאָמְרוּ לוֹ לֵךְ וְלֵךְ וכו' : עֲנִיו בְּמְלוּכָה

מִי אַפְסִים

פִּי לֹא כָאֵה אֲדִיר צוּלוּכָה. לְדַעַתִּי הַסִּיר אֲדִיר צוּלוּכָה יוֹסֵף עַל וְהַ שְׁאוּר צַעַל
 הַסִּיר וְהִי צַחֲלִי הַלִּילָה וכו' קָרַב יוֹם אֲשֶׁר הוּא לֹא יוֹם וְלֹא לִילָה רַם הוֹדַע כִּי לֵךְ
 יוֹם אִף לֹא לִילָה. כִּי לֹא כָאֵה כִּי לֹא יָאָה. וְאִף קְסוּחַ אֲדִיר צוּלוּכָה, צַחור, כְּצַח
 הוּא כַהֲלָכָה וְלֹא יֵאָדָה לְעַשׂוֹת צִלֵּי הוּנְלָכָה צַפּוּנִילֹא כו"ס רַש"י ע"פ כַּעֲטָה אֲדָם
 (צַרְחָטִית א' כ"ו) עֲנוּתוֹתוֹ עַל הַקְּצָה " לְנוֹדָה וּנְכָאָן, לְפִי קְסוּחַ צַדּוּת הוּנְלָכָה
 וְתַקְבָּחוֹ צוֹ לְפִיכֵךְ נוּנְלֵךְ צַהֵם, וְכַסְהוּל דִּן אֵת הוּנְלָכָה הוּא כוּנְלֵךְ צַפּוּנִילֹא ש"ו
 וכו' אַעֲפ"י שְׁלֹא סִייעוּהוֹ צִלִּירָתוֹ לֹא כוּנְעַ הַכְּחוּצַ וּנְלָלוּד דִּרְךְ אֲרָן וְנֹדַת עַנוּה
 שִׁיחַ הַגְּדוּל כוּנְלֵךְ וְנוּטֵל רַשׁוֹת וּנְן הַקְּטָן — וְהַ הוּא צַכְדִּי שְׁלֹא יִהְיֶה נוּשֵׁל עֲרִין
 (דַּעֲסַפְחֵט) כִּי אֵם וּנְלֵךְ צַלְדָק וְצוּנְשַׁפְט. וְהַ פִּיה"כ (תַּהֲלִים ק"ה) כִּי אִקָּח נוּנְעַד
 אֲחִי נוּשְׁרִים אַשְׁפּוּט. כַּאֲשֶׁר יִהְיֶה הַדִּין צוּעַד כְּצַחֲרִים הוּנְצַרִים כֹּל דְּצַר לְאוֹתוֹ אִז
 צִלֵּי סַפֵּק נוּשְׁרִים אַשְׁפּוּט. וְלֹא יֵאוּנֵר שׁוֹם אֲדָם כִּי פַקוּ פִּלְיָה. וְגִדּוּדָיו יֵאוּנֵרוּ לוֹ,
 ר"ל הַפּוּנִילֹא ש"ו יֵאוּנֵרוּ לוֹ לֵךְ וְלֵךְ וכו' וְהוּא עַפ"י הַכְּחוּצִים לֵךְ יוֹם אִף לֵךְ
 לִילָה (תַּהֲלוֹת ע"ד י"ו) לֵךְ שְׁנוּים אִף לֵךְ אֲרָן (שֶׁס פ"ע י"צ) לֵךְ זָרוּעַ עַם
 גְּזוּרָה (שֶׁס פֶּסֶק י"ד) לֵךְ ה' הַגְּדוּלָה וְהַגְּזוּרָה וְהַתְּפַאֲרָת וְהַנְּלָחָה וְהַהוֹדוּ כִּי כֹל
 צַשׁוּים וְצַרְרָן, לֵךְ ה' הוּנְוִלְכָה וְהוּנְתַנְשָׂא לְכֹל לְרַחֵם (דַּה"א ח"ע י"א) וְיִי לֹא
 יֵאָדָךְ וּנְלֵךְ הַגּוּים, כִּי לֵךְ יֵאָתָה (יְרוּוִיה י') וְיֵאוּנֵר אַח"כ וְתִקְוִי יֵאוּנֵרוּ לוֹ, הַס
 צַכ"י כוּנְוִנְוֹ דְּצַרְרִי חז"ל וְתִקְוִין הִיוּ גּוּוּרִין וכו' עַפְסָרָיו הוּנֵה וּנְלָכָה, וְלוּוִדָיו
 הַס יִשְׂרָאֵל, סְבִיבֵיו, הוּנֵה וּנְלָכָה הַסּוּצִים הוּדוּ, לְדִיקָיו כִּינְוִי לְיִשְׂרָאֵל, כַּאֲחֵרוֹ

הגדה של פסח

שְׁנֵאֲנֵינוּ יֹאמְרוּ לוֹ כֵךְ וְכֵן וְכוּ' : תִּקְוָה בְּמִדְבָּרָה תִּזְמַךְ בְּהַלְכָהּ תִּמְיָמוּ יֹאמְרוּ לוֹ
 קֵךְ יִקְרָךְ לֵךְ בִּי קֵךְ לֵךְ אֶת קֵךְ לֵךְ וְיִי הַמְּמַלְכָה בִּי לוֹ נָאֵה בִּי רַו יֵאֵה :

אֲדִיר הוּא יִבְנֶה בֵּיתוֹ בְּקִרְוֹב בְּמַהֲרָה בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ בְּקִרְוֹב אֵל בְּנֵה אֵל בְּנֵה
 בְּנֵה בֵּיתֶךָ בְּקִרְוֹב : בַּחֲזֹר הוּא גְדוֹל הוּא דָּגוּל הוּא הַדּוֹר הוּא וְתִיק הוּא
 וְנָאֵי הוּא חָסִיד הוּא מְהוֹר הוּא יְחִיד הוּא בְּפִיר הוּא לְמוֹד הוּא מְלֵךְ הוּא נוֹרָא
 הוּא סָגִיב הוּא עֲזוּז הוּא שׂוֹדֵה הוּא צְדִיק הוּא קְדוֹשׁ הוּא רַחוּם הוּא שְׂדֵי הוּא
 תִּקְוָה הוּא יִבְנֶה בֵּיתוֹ בְּקִרְוֹב וְכוּ' :

ג"ם לְשֵׁנָה הַבָּאָה בִּירוּשָׁקִים :

וינכך על הסוס

בְּרוּךְ אַתָּה וְיִי אֱלֹהֵינוּ מְלֵךְ הָעוֹלָם בּוֹרָא פְּרֵי הַגֶּפֶן :

וישמה בהסנה.

זרעה אחרונה על היין :

בְּרוּךְ אַתָּה וְיִי אֱלֹהֵינוּ מְלֵךְ הָעוֹלָם. עַל הַגֶּפֶן וְעַל פְּרֵי הַגֶּפֶן וְעַל אֶרֶץ חַמְדָּה
 טוֹבָה וְרַחֲבָה שְׂרָצִיתָ וְהִנְחַלְתָּ לְאֲבוֹתֵינוּ לְאֹכֹל מִפְּרִיהָ וְלִשְׂבֹּעַ מִטוֹבָה :

רַחֵם וְיִי אֱלֹהֵינוּ עַל יִשְׂרָאֵל עַמְּךָ : וְעַד יְרוּשָׁלַיִם עִירֶךָ : וְעַד צִיּוֹן מְשֻׁן בְּבוֹדֶךָ

וְעַד מִזְבִּיחֶךָ וְעַד הַיְיָקָךָ : וּבְנֵה יְרוּשָׁקִים עִיר הַקֹּדֶשׁ בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ וְהַעֲלֵנוּ

מִי אֲפָסִים

הוּא וּנְלַחֲכִים כְּנוֹ חֲלָפֵי שְׂנָאן (תהלות ס"ח) תונויו כינוי לישראל, כי הטיח
 וניוקר, כי הונוי וועלה ועונו ישראל קצולי וועה יחד יאורו לו לך וכו' כי כל
 צטוים וצארץ וועשי ידיו להספאר יתנו תהלתו . . . אכן הטיח,

אדיר הוא יבנה כרחם כי כוסך על הטיח, ואורחתם זבח פסח (שאוורים זביל צ')
 כי הפסח נעשה זונן טציונו"ק היה קייס, ח"כ יאור אדיר הוא יבנה זיתו
 צקרוצ, לווען נעשה טוה קרצן פסח כהלכתו — צוהרה ציונו צקרוצ. ונוטה
 עפ"י ח"צ טצחי הס"י שכולל צו הנודות, אדיר תקיף ואלור וכציר כח וכו' ולעונת
 זה חסידותו ולדקתו ורחוונותו על צכ"י ופודה עוונותיו, כי יהיה ח"ך טיהיה בעתה
 אחישנה אור ה' לצאות, לא זכו צעתה, וכצכו יחש להושיענו.

תִּזְכֶּה : וְשִׁמְחֵנוּ בְּבִנְיָנָהּ וְנֹאכַל מִפֶּרְיָהּ וְנִשְׂבַּע מִמִּיבָהּ וְנִבְרַךְ עֲלֶיהָ בְּקַדְוִישָׁהּ
 וּבְמִתְרָהּ : וְשִׁמְחֵנוּ בְּיוֹם חַג הַמִּצּוֹת הַזֶּה : בִּשְׁנַת רְצֵה וְהַחֲלִיצֵנוּ בְּיוֹם הַשְּׁבֹת
 הַזֶּה : בִּי אֲתָה יְיָ טוֹב וּמְטִיב לְכָל. וְנִזְדָּה לָךְ עַל הָאָרֶץ וְעַל פְּרֵי הַגָּפֶן : בְּרוּךְ
 אֲתָה יְיָ עַל הָאָרֶץ וְעַל פְּרֵי הַגָּפֶן :

חֲסֵר סְדוּר פֶּסַח בְּהִלְכָתוֹ. כְּכָר מְשַׁמְטוֹ וְחִיקָתוֹ : בְּאֲשֶׁר זָכִינוּ לְסַרֵּר אוֹתוֹ. בֵּן
 נִזְקָה גְעֻשׁוֹתוֹ : זֶךְ שׁוֹכֵן מְעוֹנָה. קוֹמֵם קְהָל עֲדַת מִי מְנָה : בְּקָרוֹב נִהַל
 גִּמְעֵי בְנֵה. פְּדוּיִם לְצִיּוֹן בְּרָנָה :

אֲחֵד מִי יוֹדֵעַ אֲחֵד אֲנִי יוֹדֵעַ אֲחֵד אֶלְהִינִי שְׁבַשְׁמִים וּבְאָרֶץ :

מִי אִפְסִים

אֲחֵד יְיָ יוֹדֵעַ. וְנֹדַעַת זֹאת כִּי צִוִּי קִדְם אֲהַצֵּו לְהַסְתַּעֲשֵׂע בְּנוֹסְפֵרִים, וְיְיָ שִׁלָּח
 יוֹדֵעַ סְפֹרוֹת, לֹא רָאָה וְיִצְוִי וְנֹאדוֹרֹת, כִּי אִם יִחַסְכוּ אֲרוֹצוֹת הַסְּכָל וְהוֹנֹנוֹה,
 אִין וְנֹתֵר לְאִדְם וְנֵן הַצְּהוֹנֵה, וְכִלְדָק הַעִיר יִדְיֵי הַחַה"ס הַר"ר סְלוֹנֵה רוֹבִין צִס'
 סוּד הַסְּפִירוֹת סְלוֹה צַעֲבֵרִית קֶרֶט חֲסֵב וְנֹרֵה חֲסֵבֵן וְנֹסְפֵר גַּם וְנִחְסָבֵה וְרַעִיוֹן,
 וְהַצִּיָּא צִסֵּס חֲסֵב אֲחֵד שְׁאוּר : הוֹנְחָצְבֵה וְהַחֲסֵבֵן. אֲחֵד הוּא צִהֲסָגַת הַיְחִידִי לְרַצִּי
 אִין קָן — וְאִפְלַטוֹן אֲוֹר כִּי הַצְּהוֹנֵה לֹא תוֹכֵל לְחַסוֹב וְנִחְסָבֵה וּפְנֵי שְׁאִינֵה
 סוֹפֵרֵת — וְעוֹד כּוֹלָל צִקְלוֹי אֶרֶץ וְאִיִּים רַחֲוִקִים אֲנָסִים אֲשֶׁר וּנְקוֹלֵר סְכָלֵס לֹא
 יִכְלוּ לְסַפּוֹר יוֹתֵר וְנֵן סַצְעָה, ע"כ הַעִרְלוֹ וְהַקְרִיטוֹ אֵת הוֹנְסְפֵרִים *). וְנִצְוִי אֲוֹרִי
 הַנְּסַחֲרוֹת וְהַנְּגַלוֹת כַּחֲצֵתִי כִּי לְפָנִים חֲלָקוֹ הַאֲלֹהוֹת צְרוּס וְחַחַת, שְׁחֹר וְלָבָן, עוֹב
 וְרַע, הַגְּבֵה לְנוֹעֵלֵה, לְהַסְנוּיִם וְלַצְּחָה, אִו הַעֲנוּק וְנֵעֵה, לְהַאֲרֵץ וּכְחֹתֵי, וְלִז"א הַכְּצִיָּא
 (יְשַׁעִיָּה ז') שֶׁלֵּל לָךְ אֹהֶת וְנֵעֵס י"י אֲלֵהֶיךָ הַעֲנוּק שְׁאֵלֵה אִו הַגְּבֵה לְנוֹעֵלֵה, לְנוֹעֵן
 לְעַת כִּי י"י הוּא הַאֲלֹהִים יְחִיד וְנִוְיֹחֵד, וְדוּד אֲוֹר (תְּהִלּוֹת ק"ג) הוֹנְסְפִילִי לְרֹאֶת
 צְנוּיִים וּצְאֲרָן, וְכֵן יְהוֹסַע רָלֵה לְקֶרֶט לְעַת עוֹבִדֵי סוֹנֵס וִירַח, וְנִוְנַשְׁלַת הַיוֹס. וְנִוְנַשְׁלַת
 הַלִּילֵה, וְיִאֲוֹר (יְהוֹסַע י') סוֹנֵס צַבְצַעוֹן דּוּס וִירַח צַעֲנוּק אֲלִינוּ, לְעַת כִּי סְכִיחֵס

* רַחֲוִי וְנֹסְפֵר עֲלֵנוּ וְנֹסְפֵר, וְהַעֲד : עֲגֵלֵה וְנִשְׁלַשְׁתָּ וְעַז וְנִשְׁלַשְׁתָּ וְאֵיל וְנִשְׁלַשְׁתָּ (בְּרַחֲמֵי ט"ו)
 שַׁבַּע י"י כְּנִשּׁוֹת י"י (סֵס כ"א) צִיּוֹס הַשְּׁלִישִׁי (סֵס כ"ב) שְׁנֵי גִדִּיִם (סֵס כ"ג) וְכַהֲנֵה
 רַבּוֹת צוֹקֶרֶל כְּמוֹ שְׁחִים שְׁאֵלֵתִי וְאֲחֵךְ, לְעִלוּקָה שְׁחֵי צְנוּת סֵב סֵב, שְׁלֵסֵה סֵנֵה לֹא
 תַּשְׁבַּעֵנָה אֲרַבַּע לֹא אֲנִיכּוּ הוּן (נִשְׁלִי ל') וְכֵן צַנְחֹה עוֹנוֹס סִי א' צ', וְצִיַּע צַשְׁעֵרֵה
 לְשִׁלְשֵׁה יְיָ יוֹדֵעַ.

שנים מי יודע שנים אני יודע שני לוחות הברית אחד אלדינו שבשמים ובארץ :
 שלשה מי יודע שלשה אני יודע שלשה אבות שני לוחות הברית וכו' :

מי אפסים

ועשרתי השם עושי רכובו, והנציח יאמר (יטעיה וי"ה) חכמי י"י ואין עוד וכו' לזעזעו ידעו ונוזרח שמש ונועצה כי אפס זלעדי וכו' יולר אור וזורח חשך עושה שלום (עוצ) וזורח רע אכי י"י עושה כל אלה. וזה שאמר צעל השיר אחד אכי יודע אחד אלהיו שצטומים וזארץ.

שנים ווי יודע. הוהצילים האוהצים פתיות וחולת יקדישו שמי רשויות, ויש יסיונו חלוק לרחקס זכר ונקבה, ונשפיע ונוקצלת, וכחז הרחצ"ע צפ' תשא: וזה השם הנכבד הוא האחד שהוא צעלמו עווד ואין לו לורך לאחר לפניו וכו' והנה האחד אין לו תנונה והוא צדרך כלל לכל התנונות כי ונאחו ילאו וכו' ע"ש. ואין לנו חלק ונחלה צוואויני זוגות, ונוקפר שנים הוא צ' לוחות הברית ונחא י"י היתה זאת התורה צטני לוחות כתוכים כתוכים לנו, והציח הרחצ"ע (שס) כי ר' סעדיה גאון צאחרותיו כלל כל הנולות צי' הדצרות ונאלו השם הנכבד צה' דצרות הראשונות כי גם דצור כד וכו' וינה אליהם ע"ס כי ווי שאינו ונכד אז ואס יקל צכבד השם ג"כ ע"ש וזה' דצרות האחרונות כנגד האדם *) וצי' לוחות כתוכים ונאלו אחד שצטומים וזארץ.

שלשה ווי יודע. הוולרים האווינו צג' אלהות הראשים, ואלו הן זוהר הוא חזירי"ה אישית הוא איזים, אור הוא הארום (**). וכן צנוסחרי אולינפיא יופיעטרי יסוד הגופות והכטנות, נעפטון סר הכטנות, פלוטא ונושל צגופות, האונס האוונות חצבו כי ליופיעטר הכח והעז על הרעס צטומים והוא כוכב הגדול אל השמים ולנעפטון כח על הנוים, ואל פלוטא הוונקלה צחחתי' הארץ, וכטנצונק צוועשה צראשית, היו השומים והארץ צראשית הצריחה, ורוח אלהים ונרפפת על פני הנוים כוונ"ה יקצ רוחו יזלו וויס, וצלי ספק היו ונאוויכים כי סס ג' אלילים אשר להם הוונקלה צטומים וזארץ וצוויס, ולהכחיש זאת נראה לדעת, לזה הש"י לונקלה לוחות לצכ"י לזעזעו ידעו כי רוחו קבלס וצראס, ווידו כתוכים הנה, כי צהשלי"ה הוונקלה ארלה ויהי נחש זוחל עפר (וונאלו עפר) הראה כי ל"י הכח והוונקלה צארץ. וצלרעם ידו הראה כי להסס השלטון צטומים, הלח גם ווכה השחן

(*) ואלוי זה כוכב הגאון שהציח הרחצ"ע שס כי "זכור" היה צלוח אחד ו"שנויר" צלוח השני, ר"ל לחטטה דצרות הראשונות ככון ונלת זכור יען סס לזכור השם ולכבדו ובהלחן אף צו, לא כן להחטטה דצרות האחרונות שהס לשנוירט האדם ולחועלת, ככון הנה שנויר והצן.
 (***) ע' סוד הספירות להמ' רוצין, וצספרו נעשה צראשית של הכנעני סכמויתון.

אַרְבַּע מֵי יוֹדַע אַרְבַּע אֲנִי יוֹדַע אַרְבַּע אֲמַהוּת שְׁלֹשָׁה אֲבוֹת וכו' :

מי אפסים

היתה צורק ונשה הפיח הסווינה (סוות ט') כי סיבה לשחין הוא החונויות (ט'
 ונצאר) וגם לרעה תצוה ונהחוס וזה האות כי הכה להסס צשוים, וצשפיכת הוים
 אלה והיו לרס (סס ד') אות הוא כן קול י"י על הוים, וזוה הוסרה אוונת
 השלוש וין שוים ארץ ווים, וע"כ צאו צהנוכות אלו שויוחסן להארץ, וקלחן ויוחסות
 לשוים, וקלחן להוים, ועל כולכה ווכות צבורות שהיתה וואת י"י צעלנו ובכצודו...
 וגם עד עתה אוונת השלוש כפלה על הארץ, ולנו וואוויני אחרות השס ליחס ווספר
 שלטה אל שלטה אצות כונו שאחז"ל (צרכות ט"ז) חין קורחין אצות אלא לשלטה
 וחין קורחין אוהות אלא ארצעה (ופי' הראצ"ה להתפלל צזכותן כגון זכור צרית
 אצרהס וכו') וכ' הראצ"ע צס' הוספר והציאו צקוד הספירות וז"ל השלטה הפך
 האחד, כי ונחצר אחד אל אחד (שהס שתיס) גדול ווכפלו (כי אחד פעס אחד
 הוא אחד) צעלנו וכו' ונחצרת ג' אל ג' (שלטה ושלטה הס ששה) קטן ווכפלו
 (ג' פעס ג' הס ט') צעלנו וכו' וע"כ גדול היה ווספר ג' אלל הוואווינים צשלוש,
 ולכו אך אל אחד, ואס הוואלל הוואלל צכתצי קדש ווספר ג' כונו (צראשית ט"ו)
 עגלה ונשולטת ועז ונשולטת ואיל ונשולט, או שלטו ושלטו (וי"א י"ח) או (ישעיה
 ו') קדוש קדוש קדוש הוא אך לחזק הדצר, ווכונו שא' החכס (קהלת ה') החוט
 הנושולט לא צוהרה יכתק*), וואור (ווסלי כ"צ) הלא ככתצתי לך שלטים, ועל
 דרך זה אוורו (צצת פ"ח) אוריין תליתאי לעס תליתאי ציוס תליתאי צירחא תליתאי,
 אצל לא להאויין צזה לעשות וזזה אלהות ואחד אלהיו וכו' . . .

ארבעה ווי יודע. אוורו חז"ל (צרכות ט"ז) וחין קורין אוהות אלא ארצעה, וכל
 הווסקיף גורע. ואכו חין לנו להאויין צאס יותר ונחן . . . והח' רוצין
 צקוד הספירות הציא כי תלווידי פיתוגאריס חשצו ווספר ארצעה לדרר וקודקס והיה
 להס אות הסגלות אלהות צנוקס (ד' רוחות) וצונון (ד' תקופות ציוס, ד' צטנה)
 וקראו לארצעה ווספר קדוש, צשגס הוא כולל גס ווספר העשרה, כי ווספר ארצע
 זזה חי צ' ג' ד' עולה עשרה, וכינו אותס השס הוורוצע והיה להס וקור וקורס
 כל היקוס, ויס ג"כ ונחצילים ונערילים ונוקדיסים אל ד' יסודות הטצע ארצ"ע,
 ואכו וואווינים אך צאל אחד . . .

(*) וע"כ השתמשו חז"ל לרוב צמליחס וצדצריהס צנוספר ג', וקראו לקון הרע ל טו ון
 תליתאי שקטיל לתלחא (וע' הווגיד סנה ז' לד ר' וי"ש הח' צ"ג ע"ז) ובעל ראשית
 חכמה צנוק הספר (חופת אליהו, ובכל צו צנועשה תורה) וציא הרצה ווספריס ושלטה
 וארצעה וחונשה וכו' הננואליס צדחז"ל [והוסקיף עליהס הגרי"צ צשולי היריעה דפוס
 דיהרנפורט, וגס אכתי שוואי עליו נוספות, והרצה ויהס צארתי צו"ע שוויס תחת סס
 צשלטה"] וכן צו"ע בית תלמוד ח"ג הוספות לכ' ונעשה תורה ונשער האחד עד עשרה,
 וצאצות הרצה וואוריס ווספר שלטה וכו' אכן הקדוויים שונו ווספר לאלהות, וכווספר
 כחות הטצע היו אלהיס, ולנו וואוויני האחדות חין חלק ונחלה צכונו אלה . . .

הגדה של פסח

הַמָּשָׁה מִי יוֹדֵעַ הַמָּשָׁה אֲנִי יוֹדֵעַ הַמָּשָׁה חוֹמְשֵׁי תוֹרָה אַרְבַּע אִמְרוֹת וכו' :

שְׁשָׁה מִי יוֹדֵעַ שְׁשָׁה אֲנִי יוֹדֵעַ שְׁשָׁה סְדְרֵי מְשֻׁנָּה הַמָּשָׁה חוֹמְשֵׁי תוֹרָה וכו' :

מִי אִמְסִים

הַמָּשָׁה ווי יודע. גם הנוספר הזה הערילו והקדושו כי הוא נורכב ונהוגי הראשון והכפרד הראשון, צקוד הזכר הכפרד הראשון ונקרא האז, והזוג השני צקוד נקבה ונקרא האם, ואלל הפיתוגאריים נקרא נוספר הכשוואין, וע' סוד הספירות צקס סופר דיודור, כי חרטווי וולרים ליינו את החצל ע"י נוספר חנושה שהוא נוספר היקודות לדעתם אש ויים רוח עפר והאוויר (אוויר עהור — אטמער), גם הסינים ונוכים ה' יקודות: עץ ויים אש ונחכת ועפר, וכן ונוכים יהודיים. וצונקטרי וואקרציוס ונוכה רוזי הנוספר חנושה: על אל עליון או הנוכיע הראשון, השכל הפועל או צנו הצבור, כפס העולם הנולדת ונונו, גלגלי השנוים, ולאלי הארץ ע"ש באריכות, וצא וראה כי חז"ל אונרו (פ"ו דאצות הנקרא פרק קנין אחד) חנושה קנינים קנה הקצ"ה צעולנו ואלו הן: תורה קנין אחד, שנוים וארץ קנין אחד, אצרהס קנין אחד, ישראל קנין אחד, ציהו"ק קנין אחד. כי הנה הכחשו צחנושה ווספרים שנונה אותם וואקרציוס, ונונו שנוים וארץ אך לאחת, כי כה אונר י"י השנוים כסאי והארץ הדום רגלי וכו' ותכלית הנוכוון צצריאחס היתה צצציל החכונה אשר הנוכוון זה כשלונה בארץ כנואונר הכתוב ונלאה הארץ קניניך, ואת התורה ונו צראשית החנושה קנינים כנוש"ל (עי רש"י צראש תהורה) צצציל התורה שנקראה ראשית נצרא העולם. ואצרהס שהכיר את צורחו ונעלונו והסגי וליאוחו ואחדותו, ועי"ז נעשה הש"י עליון קונה שנוים וארץ — הוא הקנין השלישי, ועס הנצחר אז ווכל אוונות, שהאוניו אז צהצלים, והס האוניו צי"י, קנין הרציעי, כי עוונס כשלים תכלית הצריאה כו"ה עם זו קנית — ונשלים חפץ האלהי צעולנו כי הס ונולכת כהנים הקוראים צקס י"י ווהס כחפסטה ידיעת י"י צעולם ואלהותו — והקנין החנושי הוא צית הנוקדס ונקוס השראת השכינה, וא"כ לנו צכ"י ווספר החנושה הוא חנושה חנושי תורה אשר ווהס נדע כ"ז ואחד אלהינו צשנוים וצארץ . . .

ששה ווי יודע. אלל הפרקיים ונוו ששה אמשאאנדס צרונו על שס וודות עובות אל אוד-נוולד (פועל הטוב סלהן) סהן: חסד, אונס, לרק, צרכה, אושר, וחכונה וששה דעוים אל אחרינון (פועל הרע) הונגשיונים שס וודותיו הרעות סהן: רוע, סקר, עולה, כסלה, וחסור, עונל. ואנחנו נקפר ששה סדרי ונשנה היא תורה צצע"פ האחזה ונחנשה חנושי תורה (צצכתצ) כהסנון צהפילה, והאחד צלתי השני לא יאיר עיני סכלנו, כי הונאונרים אך צכתצ לצד הס כגוף צלל כשונה, צחשכה יתהלכו הקוראים ולא יציו ונחונה, כי הכתצ והקצלה ונרועה אחד כתנו לנו, ונאל אחד צאו וגם האצות ידעו כ"ז כנואונרס קיים אצרהס אע"ה כל התורה ואפי' עירוני צצצילין, וע"כ ונוכה תוויד הנוספרים סלפני זה כי כולם אחוזים צצ"ז, וצצכות קצלת התורה, וצצכות האצות והאונהות, וצצכות קצלת שכי לוחות הצרית ואוונות אוונן צי"י אחד כגאלו ונוולרים . . .

שבעה מי יודע שבעה אני יודע שבעה ימי שבתא ששה סדרי משנה וכו' :

שמונה מי יודע שמונה אני יודע שמונה ימי מילה שבעה ימי שבתא וכו' :

מי אפסים

שבעה נוי יודע. ונעלת ונקפר טענה עלונו ונקפר, וכל סוכי ארץ יאורו קדוש
לנוקפר טענה, ובאש דת של הפרסיים (ע' הווגיד טנה ו' לך ל"ה) צרא
אור-מוצד טענה אופנים היות הקודסהס האנושאפאכדק', הוה טענה כוכבי לכת
אשר כודעו לחכוי קדם וניוות עולם: חוה, לזנה, זאטוויס, ווענעטא, האפעאריאה,
וואדיס, וכווג. אכן אלחנו וויכס ז' יוני טנתא, אשר ע"ז כודע ונליאת י"י צורא
עולם, וטנת נוורה על חידוש העולם וגדולת הצורא (**). וכונו יום הטנת צתור
אקפר טענה כן לום העשור צחדש הטציעי טנת טנתון, וטענה טענות יקפר ונהחל
הרונס צקוה, וטענה טניעין וכו' וכו'. ווה נעיוניס דברי חז"ל עם צאור הח' רוצין
צקוד הקפירות, אורה טנת לפני הקצ"ה לכלס נחת צן זוגו ולי' אין צן זוגי וכו'
כי ונקפר טענה אינו וווליד, צ' וווליד ד', ג' וווליד ו' גס ט', ד' וווליד ח', ה"א
וווליד יו"ד, ו' כולד וון ג', ח' וון ד', ט' גס הוא וון ג', י"ד וון ה"א, אך ז'
אינו וווליד ואינו כולד, א"כ אין לי יחס עם הקודס או הנואחר לו, כדעיון הש"י,
ע"כ צחר בטציעי וקדש את הטנת לאות שהוא אחד . . .

שמונה נוי יודע. כחז החכם ר"ו אוריבטעין צקפרו, "הולדות גויי יוני קדם" (ח"א
לך ט"ו) כי הוולרים האוניו צאלוה, אור קדוון אשר האיר צרק אורו על
הטפות הארץ ויגרש חטכת תהו וצוהו צתחלת הצריאה צערס נפתחו הנואורות להצדיל
צין יום ולילה (**). והוא היה אלהי האש אשר הוריד וון השנויס לצני ארס, ואלהי

(* ונפני זה עמד עברי טס טנים יעצוד (לנוקפר ו' יוני העבודה) וצטציעית ילא לחפסי
חכס (טנות י"ח) יום לשנה יקשב, וכונו טהש"י עשה כל הצריאה צטשה יוני הוועשה
וצטציעי טנת וינפס, ככה יעצוד את אחיו טשת טנים. וצטציעית חפסי טנהו כי כלנו
עצדי הש"י, וכן לוח י"י טצירס הטנת ינוח עבדך ואונתך כוונך (דברים ה') אכן יתר
הענייס גס כי ונו ז' ינייס לטצוה הוא אך לז' כוכבי לכת, והרליה כי ללנן הוכרח
יעקב לעצוד ז' טנים צעצוד רחל (ג"כ טנה ליום יחשב, כונו רוח צעבד עברי טכתצתי,
אך עם הטצדל, טנס צעל יום ז' יעצדנו, לא כדעת התורה) אך ליעקב היו הטנים
כינויס אחרים (ר"ל כונו ז' ינייס) צאהצתו אותה. וכאשר החליף נעשכרתו ויתן לו לוח
אור אה"כ (צראשית, וילא) ואלא טצוה זאת וכתנה כך גס את זאת צעבודה אשר טעצוד
עוויי עוד טנע טנים אחרות.

(* ולי ונה יקרו אנרי הנשורר (הטלים ק"ה) טלח חשך ויחשך ולא נערו את דצרה, יען
שהאנינו צולרים צאלהי אור קדוון והוא אלהי האש שהוריד ונשנויס כנ"ל, טלח חשך
ויחשך, להראות להס כי טקר נחלו להס הטנהיס וכתציהס כי אליל פעה הפיץ ענן
אורו ויגרש חשך, ולוח אור: ולא נערו את דצרה, ר"ל להשנונה כצירים לא היה כח
ואיל, וכנהחל טלח נערו את דצרה, ולוח הציא הנשורר וכת החשך צראשית טפורו
והנכות והנן.

הגדה של פסח

תִּשְׁעָה מִי יוֹדֵעַ תִּשְׁעָה אֲנִי יוֹדֵעַ תִּשְׁעָה יְרַחֵם לִידָה שְׂמוֹנָה יָמֵי מִילָה וְכוּ' :

עֲשָׂרָה מִי יוֹדֵעַ עֲשָׂרָה אֲנִי יוֹדֵעַ עֲשָׂרָה דְּבָרֵי אֲשֶׁר יְרַחֵם לִידָה וְכוּ' :

אֶחָד עֶשְׂרִים מִי יוֹדֵעַ אֶחָד עֶשְׂרִים אֲנִי יוֹדֵעַ אֶחָד עֶשְׂרִים דְּבָרֵי אֲשֶׁר יְרַחֵם לִידָה וְכוּ' :

מִי אֵסִים

הָאֵשׁ וְהָאוֹר הַוּלֵיד שְׂמוֹנָה כְּזִירִים הוּנָה חֲלִילֵי ד' יְקוּדוֹת אֵשׁ רוּחַ וַיִּים עֵפֶר שֶׁהִם שְׂמוֹנֶה, אֲרֻבֵּה זְכָרִים וְאֲרֻבֵּה נְקֻבֹּת אֵשֶׁר וַהֲסֵם כְּזִרָה הָאֲרֻךְ וְוּלֹאָה, וְכַחֵם עַם זֶה הָעֵרָה עַל כִּי הָעֵרָדֵלֵת הַיּוֹנִי כַחֵם: חֲלִילֵי מִטָּה הַוּלֵיד שְׂמוֹנֶה זְכָרִים הוּנָה שְׂמוֹנֶה כְּזִירִים, וְהַחֻקִּים בְּקִדְמוּתוֹת וּמְלִירִים הַחֲלִיעוּ כִּי שְׂמוֹנֶה כְּזִירִים זְכָרִים חֲלִילֵי ז' כּוֹכְבֵי לַחַת וְחֲלִילֵי הָאֲרֻךְ. וְעַל בְּקוּד הַסְּפִירוֹת שֶׁהִזִּיחוּ כִּי לְאוֹרֵפִיּוֹם הִיָּה וְנִסְפֵר הַשְּׂמוֹנֶה לְשִׁבְעָה, כֹּחֲלוֹ רָחֵם לְשִׁבְעָה זְכָרָה הַחֲלִיעוֹת וְזִשְׂמוֹנֶה וּלְחִי כַחֲתוּת הַחֲלִיעוֹת שֶׁהִם: אֵשׁ, וַיִּים, עֵפֶר, שְׂמוֹנֶה, יְרַחֵם, שְׂמוֹנֶה, פְּהֲלֵעַם, לִילָה, — וְלִנוּ לְסִפּוֹר וְנִסְפֵר שְׂמוֹנֶה לְשִׁבְעָה יְוִי וְיִילָה, כִּי זְכָרִים עוֹנֻקִים וְנִי זְכָרִים קוּדֵם יִשְׂרָאֵל לִי, אִוֶּה זְרִית קוּדֵם עַל זְכָרִים, וְזִכּוֹת דָּם וְיִילָה נִגְחֵל וּמְלִירִים, כִּמוֹ זְכָרֹת הַחֲזוֹת וְכוּ' וְחֲמוֹנֶה חֲלִילֵי אֶחָד.

תִּשְׁעָה וַיִּי יוֹדֵעַ. בְּסִפְרֵי קוּרְבָנִים אֲגִרִיפֵחַ וְנִזְחַל, כִּי הוּנְסַפֵּר תִּשְׁעָה וְנִקְדָּשׁ לְזִכְרוֹת הַחֲמוֹנֶה (וְנִזְחַל) לְנִזְחַל גִּלְגָּלֵי שְׂמוֹנֶה, וְלְרֻחוֹת הַחֲלִיעוֹת, תִּשְׁעָה גִּלְגָּלִים וְחֲמוֹנֵעִים. וְתִשְׁעָה זְכָרֹת לְחֲמוֹנֶה, וְהַקְּדוּמוֹת קִבְּרוּ חֲחֵם וְנִזְחַל תִּשְׁעָה וַיִּים לְוִיִּתְחַם (עַל קוּד הַסְּפִירוֹת) וְחֲלִילֵי נִזְחַל הוּא, כִּי וְנִסְפֵר תִּשְׁעָה הוּא לְתִשְׁעָה יְרַחֵם לִידָה, הַחֲמוֹנֶה רְשָׁעִים זְחִיִּים קְרוּחִים וְנִזְחַל, חֲלִילֵי לְדִיקִים גַּם זְחִיִּתְחַם קְרוּחִים חֲחִים, עַל זְכָרֹת חֲחֵמוֹ וְנִזְחַל תִּשְׁעָה יְרַחֵם לִידָה, כִּי יִלְדֵי יוֹלֵד לִנוּ, יְחִיָּה חֲחִי עַל, זְחֵר לִנוּ חֲחֵם אֲלֵהִי וְנִזְחַל, וְחֲחֵמוֹת וְנִזְחַל, וְנִזְחַל זְכָרֹת קוּדֵם לְחֲחֵמוֹת עַל חֲחֵמוֹת . . .

עֲשָׂרָה וַיִּי יוֹדֵעַ. אֵשׁ חֲחֵמוֹ כְּדַע וְנִסְפֵר הָעֵרָה עַל עֲשָׂרָה הַדְּבָרוֹת אֲשֶׁר וַיִּי יִי לִנוּ, וְכַחֵם כַּחֵם הָרֵאָזֵעַ (פ' שְׂמוֹנֶה) וְהִנֵּה עֲשָׂרָה הוּא דוּוּנָה לְאֶחָד וְכוּ' וְהִנֵּה עֲשָׂרָה סְפִירוֹת כּוּנְסַפֵּר חֲחֵמוֹת כַּחֵם חֲחֵמוֹת, וְכַחֵם הַגִּלְגָּלִים תִּשְׁעָה שֶׁהִם גּוּפּוֹת כְּזִכְרוֹת עוֹמְדוֹת וְהַעֲשִׂירִי שֶׁהוּא קוּדֵם נְקֻדָּה כִּי זְכָרוֹת כִּלְ כַּחֵם הַחֲזָבֹד וְכַל הַגּוּפּוֹת וְנִזְחַל, וְכַחֵם זְחִיִּים יְחִיָּה הַחֲחֵמוֹת הוּא אֶחָד וְהַעֲשִׂירִי שֶׁהִם זֶה וְכוּ' וְחֵלֵק בְּקוּד הַסְּפִירוֹת וְחֵלֵק זְכָרִים יְקֻרִים זְכָרִים וְנִזְחַל קוּדֵם וְכַחֵם הַחֲחֵמוֹת רְשָׁעִים כִּי כַל הַחֲחֵמוֹת כְּחֵלֵק זְכָרֹת וְנִזְחַל קְזָלְחֵם נִגְחֵלֵם וּמְלִירִים עַל חֲחֵמוֹת.

אֶחָד עֶשְׂרִים וַיִּי יוֹדֵעַ. וְנִזְחַל זֶה כִּי יִשְׂרָאֵל וְנִזְחַל לְזִכְרוֹת, וְכַחֵם חֲחֵמוֹת זְכָרֹת גַּר חֲחֵמוֹת (בְּקוּד סְפִירֵי וְנִזְחַל עַרְבִי) זְכָרוֹת דְּחֵלֵק (חֲחֵמוֹת ס') חֲחֵמוֹת

שָׁנִים עֶשֶׂר מִיְיָדַע שָׁנִים עֶשֶׂר אֲנִי יוֹדֵעַ שָׁנִים עֶשֶׂר שְׁבַמְיָא אֶחָד עֶשֶׂר בּוֹבְבִיא וְכוּ':

שְׁלֹשָׁה עֶשֶׂר מִיְיָדַע שְׁלֹשָׁה עֶשֶׂר אֲנִי יוֹדֵעַ שְׁלֹשָׁה עֶשֶׂר מְדִיא שָׁנִים עֶשֶׂר

שְׁבַמְיָא אֶחָד עֶשֶׂר בּוֹבְבִיא וְכוּ':

מי אפסים

ירח לפני הקצ"ה אפשר לשני וולכים שיסתננון בכתר אחד? אומר לה: לבי וועטני
 אח עלנוך וכו' זיל ליונו כך ישראל וכו' זיל ליקרי לדיקים בשנוך יעקב הקטן
 וכו' אחרי שהחנה הרווחת על עשו ואוה"ע (ע' ז"ר פ"ו) לא תתן ללצנה (ר"ל
 כנסת ישראל כנוצחא קס צ"ר) שתייה עונה צולצ אחד, ולא תניח לה לחיות
 חיי שעה, חיי שלום ושלוה צעוה"ז, וצאה העלה, לבי וועטני עלנוך, ר"ל כשחקטין
 את עלנוך בגד בני עשו ואוה"ע אז חקור קנאחס ונוך ותוכל לחיות צנוחה צעוה"ז
 (ע"ס צאור כל וואורס צזה). ונה שאורו צולילחס (צ"ר פ"ו) על ידי שויעט
 את הלצנה הרצה לצאיה להפיץ דעתה, כי ע"י שווקטינים את עלום יאריכו צכ"י
 ימים על הארונה, וצעוד רבים ונהאונות כאצרו צלוק העמים ונתחת שוני י"י, צכ"י
 חיים וקיימים חנויד ונתרצים ככוכבי השמים לרוב (כן ירצו וכן יפרטו) ככצבים
 אשר לא כוכל לקפור אותם, והענוה קגולה להקיום והשלום ואריכת הימים . . .
 עכ"פ כודע יען כי וועטת את עלמה נתרצה לצאיה אחד עשר כוכביא, ואות לעוצה
 הוא לנו כנאור הכחוצ: כי אחס הוועט ווכל העונים, ר"ל ונחזיקים עלמוכס צענות,
 ועי"ז נעמוד צין האונות הרצים והעלונים, וכל עוד שלא הקטינה א"ע צולרים
 והיה ציניהם הפירוד רדו צס וולרים צפרך וכאשר התאחדו כונו סצארתי צעו
 טעם ודעת צצור הא לחונא, כפרו ווולר, ע"כ צעל הסיר וונה ווספר זה ג"כ.

שנים עשר ווי יודע. הם ווספר סצטי יה, וחלל העונים ווספר י"צ קדוה, והאנוני
 סגס צחיות ווספיע ווספר זה, כי הארכצת והספן, היותו פרים ורצים
 צחיות יולדות י"צ פעונים צסנה, י"צ ירחי עוול להגוול, י"צ צלים ווליד החכי, וצלוח
 אורפעאוס י"צ אלהות, י"צ עופות קדושים וכו' וכו' לכלס צסס יקרא צעל קוד
 הספירות, ואכחנו ונחפארים צוספר הזה כי הוא ווספר צני יעקב אשר להס נחלקה
 הארץ העוצה והקדושה לי"צ חלקים צהליצ צצולות עמים לווספר צני ישראל (צריס
 לי"צ ח') וכן חלק יחזקאל את ארץ חזיונו (יחזקאל ו"ט) אשר צרלות י"י וישיצ
 סצות עונו ועפר הארץ יחונן תחלק סניח לנחלה לסנים עשר סצטיא.

שלושה עשר ווי יודע. אף כי היה לנו קלת סצות סעל פיהן ילאנו ווולרים,
 חקדי י"י לא תונו וגצרו עלינו צי"ג וודותיו, כי צהחלת הסליחות
 סל ווסה לצכ"י, לא היה עוד לצכ"י סוס זכות כו"ה וחס ערוס ועריה. אך חקדי
 י"י וי"ג וודותיו גצרו עלינו, וחס עונו ופרס וועצרות לחיות, וצכן קסר ווספר
 האחד עם הסלסה עשר והיו לאחרים.

הגדה של פסח

חד גדיא חד גדיא : דובין אבא בתרי זוי חד גדיא חד גדיא :

מי אפסי

חד גדיא. בשיר הנעלם הזה יחתרו המבארים
ההגדה בכל כחם לבא עד תכונתו.
אך לשקר עשו עט לשוא יעמלו ויהששו
כחפש מחושב למצוא הפתח, כי המחבר
עשה אותו דרך רמוז יען ירא לנפשו
מחמת המציק ע"כ עטף אמרו מהלצות
וידבר בחידות ומשלים, לכן נלאו לבא
חדר פנימה. — אך הנראה מכך הענין
כי רצה להודיע שכר טוב לקוי י"י כי
יחליטו כח באחרית הימים, ולמעיקים
ערוך מאתמול תסתה ילכו בתרו ויאבדו

חד גדיא. הסיר הזה לא נודע מעודתו,
כיהנושרר סם ערפל חתולתו,
אך זאת נראה כי תכונתו להודיע כי
אלהים יסיס השגחתו, על כל כנולא
יליר אדונתו, אדם ובהנה חלון וכפתו,
והוא ישלם ללדיק כלדקתו, ולרשע כפועל
כפיו כרשעתו — להשוכח החוטאת
ישחית הכלב זאכילתו, ושצט הרשע ישרף
זאש חונתו, לזויס הזדוניס קן יעסה
השור בשחיתו, ושחט השור ונלחך אכזרי
יויחתו צעברתו, כעל גנוולות ישלם

מי השלוח

חד גדיא. ונאשר רצו הנוצרים לפתור חדת הנוצנה, ע"כ אכסה גם אני לעשות כזויס, ולאלהים
פתרוניס וזה החלי: צצ"ר (פס"ה) ועתה לך וכו' וקח לי נשס שני גדיי עזיסי. אר"ל
לך וקדם את האונה שמשולה ללאן הונד"א (יחזקאל י"ד) וחתן לאני לאן נרעיתי. ועוד אונרו
(סס פכ"ו) והנה איל אחר ונהו אחר אר"י אחר כל הנועשים ישראל לחמון צעצירות ונוסחגין
צלרות וסופן ליגאל צקניו של איל וכו' ר' לוי א' לפי שהיה אצרהס אצינו רוחה את האיל
ניתוס ונן המורש הזה והולך ונוסחגך צמורס אחר א"ל הקצ"ה כך צניך עתידין להסתגך לנלכיות
ונצבל למדי ונן נודי ליון, ניון לאדוס וסופן ליגאל צקניו של איל הס"ד וי"י אלהיסי צסופך
גדול יתקע. — וכן הראה הסס לאצ"ע צנוענד צין הצתריס ד' ונלכיות הללו כדאי צצ"ר
(פתי"ד) איננה זו צבל וכו' חשיכה זו נודי וכו' גדולה זו יון וכו' נופלת עליו זו אדוס וכו'
וגס הגוי וכו' נאי וגס? אלא גס הוא ונלריס וגס לרצות ד' ונלכיות, אשר יעבורו דן אנכי
ר"א צסס ריב"ז צשתי תיצות הללי (ר"ל דן, כן כ' צע"כ) הצעית הקצ"ה לאצ"ע שהוא גואל
את צניו. ע"כ וזה שאמר הנוגיד :

חד גדיא. הס צנ"י כזוכר דזין אצא, הקצ"ה אצינו, צתרי זוי, יען שפדאס צצ' אוחיות דן
וכנ"ל שהצעית כן לאצ"ע, ואמר דזין אצא, כי צגאלות ונלריס קניס אוחינו לסיות
לנו לאלהיסי כנ"ש אשר הולאחיך ונלחך ונלריס לסיות לכס לאלהיסי (עפירסיי שעל וננה כן
פדק אוחינו) ונוכפיל חד גדיא חד גדיא, אולי רנוז צזה לצי גדיסי סתקן יעקב לאציו ונסיס
נוטעמיסי סעי"ז זכה שילא וננוו האונה הנשולה ללאן כנש"ל וכן א"י צצ"ר (פס"ה) גדיי עזיסי
טוביסי רח"א טוביסי הס לך שעל יון אתה נוטל את הצרכות וכו' ועי"ז זכה לרשע ארץ הקדושה
(ע"י ר"י אצרבנאל פ' חולדות) ויען שזכה לרשע אה"ק צא רק הוא ונלריננה כי ירושת הארץ
וגרות חלוייסי וצ"ל כנש"כ כי גר יהיסי זרעך וכו' ודור צביעי וכו' והקצ"ה הוליאס, ולזה
נוכפיל חד גדיא חד גדיא. —

ואתא שוּנְרָא ואֶקְלָה לְגַדְיָא דְזַבִּין אַבָּא בְּתַרֵּי זַוְיָי חַד גְּדִיָּא חַד גְּדִיָּא :

ואתא בְּלָבָא וְנִשְׁךְ דְּשׁוּנְרָא דְאֶקְלָה לְגַדְיָא דְזַבִּין אַבָּא בְּתַרֵּי זַוְיָי חַד גְּדִיָּא וְכוּ' :

מי אפסים

עד בלתי שמים, וישא משלו מהחיות
הטורפות זא"ז. והסיבה על כי טרף השונרא
את הגדי על לא חמס בכפו ע"כ שן
בהמות ישולה בו, והכלב ישוך לשונרא
וכו' הנמשל בלי ספק על ישראל שה
פזורה ונרחה אשר חיה רעה אכלתהו
ושני כפירים ירמוהו, אכן יחוק המשורר
ברכים כושרות כמש"ה: את כל מעשה
האלהים יבא במשפט על כל נעלם אם
טוב ואם רע (קהלת י"ב) על כל רבר
פשע, והוא ישלם לצדיק כצדקתו ולרשע
כרשעתו, כמחז"ל (אבות פ"ד) אף הוא
ראה לגולת אחת שצפה ע"פ המים ואמר
על דאטפת אטפוך וגם מטי"ך יטופון,
כי אלהים מסבב סבות בני אדם שהרוצח
ירצח, וגם ההורג אותו בער השלה יפול
— (כמשז"ל ע"פ והאלהים אנה לידו
וכמ"ש רש"י פ' משפטים). וזה לדעת
פיה"כ (קהלת ג' ט"ו) מה שהיה כבר
הוא ואשר להיות כבר היה והאלהים
יבקש את נרף, כוונתו כי לפעמים נראה
דבר כחדש תהת השמש ואיש סלוני

לחועל כחטואו, עדי יפרוס על כל
החולדה שלום סוכתו, ונוולאך הנושחית
יקח עונדתו, לא ירעו ולא יסחיתו איס
עוניו, ועס חית הסדה יסלים צריתו,
זאז עם כצט יסיס תחיתו, ולריה
כצקר חצן יתן צצרותו, וי"י יולוך כלס
יכירו רוונותו, כי אפס צלעדו ואפס
זולתו. — —

ונוולא דבר תדע כי הנוטורי הזה
הלך ילך צנתיצות חז"ל (צ"ר פ' כ"ו,
וצקה"ר פסוק את כל זה ראיתי) אר"א
איך לך שהול ונחייצ צאדס אלל אדס
כיולא צו, ר' נתן חוור אפילו זאז
אפילו כלצ תוצעין עליו דין סנויס. ר"ה
צר גריון חור אפילו ונקל אפילו רלועה
הה"ד כי את עול סבלו את וטה סכונו
סצט הנוגט צו החתח כיוס ודין (יסעו'
טו) כיוס הדין. א"ר אחא אף אלכי
סרק עתידין ליתן דין וחטצון. רצן
חורין וון הכא כי אדס ען הסדה ויה
האדס כותן דו"ח אף עליס כותנין דו"ח.

מי השרוק

ואתא שונרא. אחרי שזכר גאולה ונלרים נוטה די ונלכיות כאוור: כנו ספדה אוחנו ונונלרים
כן יפדנו גם ויהס לקן הינוין ויוסב עפ"י מדרשם (הובא ברס"י זכריה ה' פסוק
י"א) טד' ונלכיות הללו שנטשענדו ישראל צהן כפולות היו, צבל כסדים, מדי פרס, יון ונוקדון,
אדוס וישנועאל, וע"כ יקד הקלירי רביעית היא סנוינית ע"כ ויה סלונר וחתל סונלל זו צבל,
כנוולר צמדרס (הובא צהגדת געשי י"י ונעשה נסיס) סהס אכלו את יעקב והיא ונלכות א',
ואתא בלבא. היא כסדים, וא"י צמדר עולם וילקוט רנוז רפ"ו על פסוק ואת הסלכת ונקצך
כנלר כחעצ סאוויל ונודך הוליל לאציו כ"כ הרעע ונקצרו ונלכרו וסצנו ככלצ
ססות צבלה ונוקוס לנוקוס ע"כ יכסהו כלצא והיא ונעסלה צ'.

הגדה של פסח

וְאַתָּא חוּמְרָא דְהֵבֵה לְפִלְבָּא דְנִשְׁךְ לְשׁוּנְרָא דְאֶכְלָה לְגִדְיָא דְזַבִּין אֲבָא וּכְוִי :

וְאַתָּא נִירָא וְשָׂרְף לְחוּמְרָא דְהֵבֵה לְפִלְבָּא דְנִשְׁךְ לְשׁוּנְרָא דְאֶכְלָה לְגִדְיָא וּכְוִי :

מי אפסים

אלמוני נמבע ביון מצודה או שכולת
הנהר שטפתהו, או ברול באה נמשו. הרוואה
יאמר זה חדש! אך שקר והבל יפצה
פיהו, כי כבר היה לעולמים, שכבר הטביע
הוא או הוריו לאדם אחר במים עזים או
היה הוא המסכב זאת, ע"כ עברו גם עליו
המים הזדונים וצלל כעופרת במים אדירים
וכי' ואם איש עשה לו זאת גם עליו
יעבור כוס התרעלה, ויעשה לו כאשר
עשה לרחיו, כי אלהים יבקש את הגדרף
וקול י"י על מים רבים ואין דבר נעשה
בלתו. — כן להשונרא נשך הכלב וכי'
ובסות גם על מלאך המשחית יבא הקין,
ורוח הקנאה והטומאה כליל יחלוף ויעבור
אלהים רוח צח וטהור על הארץ וישבו
כי מלאה הארץ דעה כמים לים מכסים
וימלוך י"י לבדו ביום ההוא יהיה י"י
אחד ושמו אחד. אבי"ר.

הצונן קורא נעים! כי איך החכמים
סהפריזו על וודת העונש גם על
הלונחים הכריחו להציח קלת רחיה
להטערתם ונהונקרא, לא כן ר"א ור'
נתן לא הציחו ערות לרציהם, כי גם
להחיה עכ"פ קלת דעה כנו"ה (ישעיה
ח') ידע שור קונחו וחונור אצוק צעליו,
וכהנה רצות. ונצוחר צחורה (בראשית
ט' ה') ואלך את דונכס לנפשותיכם
אדרש וייד כל חיה אדרשנו וייד האדם
וכי' וז"ל האצרבנאל טס: פי' הר"ן
שחס חית הקדה תשפך דס האדם
ידרשנו י"י לנקום קנותו, כי לא הותר
לחיה צטר האדם כנוו סהותר לו צקדה,
וענין זה סהטביע השס טצע לכל חיה
הסורגת אדם שיחלט טצעס צאופן סכל
עולאה וון החיות יהרגה לרוע עכניה.
והאצרבנאל כי ע"ז סחינו יודע וואין
זה להרצ. והנה עיניך הרוואות כי לא

ענה וולצו זאת רק הוא צוודרס דעה ר"כ, וצלי ספק סכח הרצ דון ילחק אצרבנאל
ז"ל לטעתו הוודרס הזה, או אולי לא היה זאת צוודרס לפני האצרבנאל, כי העתקות
סוכות הס צוודרס רבה, כנוו סהעיר צלדק חכס אחד צאולר כחונד (ח"צ לר 98)
כי הוודרס פי' ויחי וואחרונים הנהו. כן צלי ספק אחסצה לונטפט היו העתקות
סוכות לפני הקדמונים צוודרס רבה. ורחיה להסערתו כי על סופר חכס אחד כוכל
לאונר כי סכח לפי טעה דצרי הוודרס, אצל ונה עענה אצתרי דהרונצ"ס ז"ל סכ'

מי השלוח

ואתא חוטרָא. זהו וודי, וכן ונטס צני' וודי, שחס"כ ילא חוטר וונודי וינלך על ישראל חסו
וונטלה ג'.

ואתא נורא. פרסיים עונדי אט, ועליהס אה"כ (ישעיה י"ד) פני להצים פניהס. ואונרו (גיטין
י"ז) אתא ההו חצנא סקלה לסרגא (ערס"י טס) כידוע סונלך כורס ונלך אחרי
דריט, וסיא וונטלה רציעית.

וְאֵתָא מִיָּא וּכְבָה לְהוֹרָא דְשִׁרְף לְהוֹמָרָא. דְּהָפָה לְפִלְפָּא דְנֶשֶׁף לְשׁוֹנְרָא וכו':

מי אפסים

(נורה כזוכים ח"ג פ' י"ז) ח"ל אונס ענין זה הגוול לצע"ח שאינו נודר לא כשנוע כלל צאנוכחנו לפכים וגם חכויי התלווד לא זכרוהו כלל אזל קלת האחרונים וון הגאוכים ז"ל כאשר שנועהו ווכה הונעתזילחה ישר צעיניהם והאנויכהו, עכ"ל. הרי לך שגם הוא לא ידע ונהודרש הזה שזכרתי וגם הרנוצ"ן ז"ל פ' נח כתב צפוק הזכר ח"ל תונה אחי אם הדרישה כונסנעה ניד החיה כמו ניד האדם להיות עוכס צדצר ואין צחיה דעה שחענס או שחקבל שכר, ואולי יהיה כן צענין דס האדם לצדו שכל חיה שחמרוף חמרוף כי גזרת הונלך הוא. וזה עעס סקל 'סקל השור ולא יאכל את צפרו, ואינו להעניס את צעליו צנונון כי אפילו שור הודצר חייב ויתה (ע' שו"ת הרשב"א שאלה קי"ד) וזהו כן לצני נח כישראל, ויהיה שופך דס האדם, כל שופך צין חיה וצין אדם, והנה דנוו נדרש צצית דין וצדיי שניס עכ"ל. וגם הוא לא הביא דצרי חז"ל שצנודרש וכי כולם שכהוהו? אך צודחי כמו ששערתי כי הוא נאחר ונוסף. —

וכפי הנראה נופיעו "חד גדיא" כצד הוכחה דעה זאת שרש אחר החרצן עכ"פ. וסנכו זאת הדעה ונפקוק שופך דס וכו' ניד כל חיה וכו' אף שהרנוצ"ן והרי"א והרצה ונפרטים צארו פסוק זה צאופנים אחרים (סלנויס וכן רצים פירשו סינקוס י"י נפס הרולח או ע"י אדם או טן צהנוות ישלח צהרולח). ונ"ו חלו וחלו דצרי אלהים חיים. וגם הרב הגאון חכס השלס ר"ו חפץ ז"ל צספרו ונלחכת ונחצבת (פ' נח) יחויק צדעה זאת, כי לכל חיה וצהנוה השדה דעה להצדיל צין עו"ר כוונכו צני אדם ורצים ישכילו צדצרים פרטים יותר ונאחכו. וע"ז כאנור (חיצו ל"ה) ונלפכו ונצהנוה הארץ וכו' ורליתי עוד וננ"ש (צנודצר כ"צ) ויפתח י"י את

מי השלוח

וְאֵתָא מִיָּא. אלכסנדר ונוקדן, הונרעיס ונונלכות וכונו וניס עזיס יטספו צכח צסנף קנף כל העונד נגדס כן גצר ונקלה העולם עד קלהו הולך וגדול ורדה צענויס רצים. ונודרש נעסלו כל האוונות לנויס (ע' ו"ס ע"פ נסאו נהרות י"י) ונ"ו אלכסנדר ונוקדן יתכן צאנוה לקרוח צסס וניס עזיס. וע' תניד פ"ד, שסאל לחכניס אי צינוא יאי לנידר או ציצסחא, שרלונו היה שיאנורו לו שטוב לכצוס ארלות וארקות ינויס, וסס אנורו לו היפך רלונו כי טוב לטבת צית ציצסח. (וכן ה' כל השאלות, כונו אידון גצור ואידון עשיר, שססיצוהו הרואה את הולר, שסוף אדם לנוות ונויגע צננס צקנין שאינו ונחניד, והגצור הכוצס את ילרו, והעשיר יס צולוח כף נחת עשיר הוא.) וידוע שרנץ פניו ונויס היולאים ונ"ע, ולדעה קלתס הנך נעקצות הניס עד פתח ג"ע (תניד ל"צ:) וע' ילקוט (ישעיה כ"ז) ע"פ והרעעיס כיס נגרט. ויהי ונלוכס ה' על ישראל.

הגדה של פסח

וַאֲתָא תוֹרָא וְשִׁתָּה לְמִיָּא דְכֻבָּא לְנוֹרָא דְשִׁרְף לְחוּטְרָא דְהִפָּה לְכַבָּא וְכוּ' :

מִי אִמְסִים

פִּי הַחֹהוּן, וְלֹא כְאוֹר וִיתֵן י"י דַּעַת צַחֲחוּן לְדַבֵּר *) כִּי לֹא הִיחָה חִסְרָה וּדְעַת אֲלֵא וְהִכַּתַּת הַחוּסִים וְכוּ' ע"ס: וגם צַעַל וְעַשִׂי י"י (פ' צִרְחָשִׁית) יִחְשׁוּב כִּי הַנַּחֵשׁ, יוֹכֵל הִיּוֹת, שְׁתּוֹכֵל לְדַבֵּר, וְאוֹלֵי עַד הַיּוֹם הַדַּבֵּר צוּ, אֲךָ וְשִׁנְחֲתוּ צַבִּי אֲדָם כֹּאֲלֵם לֹא יִפְתַּח פִּיו. — וְהוֹעִיִּין צִדְרֵי רז"ל וְצִדְרֵי חֲכוּנֵי הַטּוֹבָע, יִרְאֶה שֵׁשׁ לְכוּמָה כְּצִרְחָים חֲכוּמָה רַצְתִּי וּלְדֵי וְהָאֵשׁ כְּשִׁתּוּוֹם ע"ז כִּי חֲכוּמִים הוּמָה וְהָאֵדָם. וְהוֹעִרוּ (עִירוֹצִין ק') אֲלֵמֹלֵא כַּתְּמָה חוֹרָה לְנוֹדְנוּ לְכִיעוֹת וְנַחְתּוֹל גַּזַּל וְנַמְלָה עֲרִיּוֹת מִיּוֹדָה ד"א וְנַחְרַנְגוֹל וְכוּ'. וְצוּחֲחוּרֵי הַכַּתְּמֵרוֹת וְהַנְּגַלּוֹת (הַנְּקַפַּח לְהַסְמַח שָׁנָה שְׁנִיָּה) הַצַּחֲתִי וּנְקַפְרִים שׁוֹמִים שִׁתְּרוֹן הַכְּסָר לַחִיּוֹת וְעוֹפּוֹת רַצוֹת וּצ"א עַד שְׁכוּמָה חַצְבוֹת לְנוֹדוּ צ"א וְהוּם. וְגַם לְחַוּוֹרוּ שֶׁל רַצְצ"י (חֹלּוּן ז') וְשֶׁל ר"י דוֹנֵן יוֹקֵרָה (תַּעֲנִית כ"ד) וְשֶׁל רַחֲצ"ד (אֲדַר"כ פ' ח') רַחֲצוּ חֲכוּמָה וְדַעַת. — וְלִכְּנָן גַּם הַס נַעֲבָדוּ צִלְדָק צַוִּי וְצוֹבַל כּוּוֹ שְׁאוֹנֵר ר' עֲזַרְיָה צַסֵּס ר"י צַר סִיּוּן (צ"ר פ' כ"ח) הַכֵּל קִלְקְלוּ וְעַשִׂיָּהֵן צְדוֹר הַטּוֹבָל — הַכֵּלֵּז הִיָּה הוֹלֵךְ אֲלֵל הַזֹּאֵץ וְהַתְּרַנְגוֹל הִיָּה מְהַלֵּךְ אֲלֵל הַטּוֹם. וְהַכָּה נַעֲבָדוּ כִּי גַם הַס נַעֲלוּ צַעַת הַצִּרְחָה לְהַדְבֵּק אֲךָ צַוִּיִּים (צ"ר וְתַחֲמוּמָה אֲלֵל) וְגַם לְהַלְוֹחַ כּוּמֵא קֵלֶת חִיּוֹתִית כּוּמֵא צַעַל צוֹלֵר עוֹלָלוֹת (צִרְחָשִׁית צ') ע"פ לְכַפֵּשׁ חִיָּה. וְח"ל כְּפִי הַכֵּלֵּל שֶׁהַכַּחֲתִי לֵךְ פֶּה הַכֵּן רוּחָה כִּי כֵּל וְעוֹשֵׁב חַטּוּעָה ע"י וּצַעַת קוֹל הַמִּיָּית הַקְּעֵרָה צִהְצָרָה וְהַקּוֹל הַהוּא שֶׁצַּ אִו שָׁף וְהוּמָה נַסֵּב אִו נַסֵּף וְצַחֲחֵלָה לֹא הִיּוּ וְצִדְיָלִים צִין חַטּוּעָה דַּבֵּר דּוּוֹם כּוּוֹ הַמִּיָּים וְהַרוּח וְצִין חַטּוּעָה צַעַח כִּי חַמִּיִּים לֹא הִיּוּ וְעִיָּגִים אֲחֻם כ"א צַצְחִית הִיָּתֵם וְנַחְטוּעֵיִם, וְקִרְאוּ חַמִּיִּים צַסֵּס כַּפֵּשׁ שֶׁהוּא צַחֲלוּף קַדֵּר אֲחִיתוֹת [כּוּוֹ כַּבֵּשׁ כַּבֵּשׁ] **) וְקִרְאוּ ג"כ לְסַצַּת הַחַטּוּעָה

מִי הַשְּׁלוּח

וַאֲתָא תוֹרָא. זֶהוּ יוֹן כְּעוֹבָר צִהְגוֹדוֹת וְצַמְדֵּרֵשׁ, וְכֵן יִחְזַקֵּל רַחֵם פִּנֵּי הַסְּלִישִׁי פִּנֵּי הַשּׁוֹר, וְע' וְעִיָּי הַיְשׁוּעָה (וְעִיָּין צ' חַנּוּר צ') שְׁעוֹרוּצוּ עַל יוֹן, וְחַחֲרֵי וּנּוֹקֵן וְעַשְׂלוּ עַל יִשְׂרָאֵל. חֲחַת שְׁכוּמוּ ח"ל (צ"ר פַּעַד) הַחִיָּבָה זֶהוּ יוֹן שֶׁהַחִיָּבָה עִיָּיִם שֶׁל יִשְׂרָאֵל צַמְדוֹתֵיהָ שֶׁהִיָּתָה אוֹרֵמָה לְיִשְׂרָאֵל כַּתְּנוּ עַל קַרְן הַשּׁוֹר שֶׁאִין לְכַס חֲלָק צַחֲלֵי: יִשְׂרָאֵל ע"ש וְיַעֲן יוֹן כַּמֵּשֶׁל לְשׁוֹר אֲשֶׁר קָרְנֵי רַחֵם קָרְנֵי צַהֵם עִיָּים יִנְכַח ע"כ הַתְּפַאֲרוֹ וְהוֹעִרוּ: כַּתְּנוּ עַל קַרְן הַשּׁוֹר, הַרְלוֹן עוֹרוֹ צַתְּקַפֵּס שִׁיקְרוּ ח"ו עִין וְיִצִּין יִשְׂרָאֵל. וְהִיא וְעוֹשֵׁלָה שִׁישִׁיתָ.

*) זֶחַת הַסּוֹכְחָה אִינְנָה יִשְׂרָה צַעֲיָי, כִּי אִם הִיָּה כְאוֹנֵר וִיתֵן י"י דַּעַת לְאַחֲוֹן לְדַבֵּר, שִׁינְי וְעַקְשִׁים כִּי צַבְחִיתָ דַּעַת לְצַד לֹא הִיָּה לְאַחֲוֹן הַדַּבֵּר עוֹד וְנִינְיָלָה, כִּי אִין לוֹ כְּלֵי הַדַּבֵּר וְהִיָּה כֹּאֲלֵם וְיֵשׁ לוֹ דַּעַת אֲזַל הַאֲנוּת, צַמְחֲנוֹר וִיפְתַח י"י אֵחַ פִּי הַחֲמוֹן בְּכֵלֵל ג"כ הַדַּעַת כִּי י"י הַפּוֹתַח פֶּה לְאֲלֵם נַחֵן לוֹ. זֶה ג"כ הַדַּעַת, כּוּוֹ צִין הַאֲדָם שֵׁשׁ לוֹ כְּלֵי הַדַּבֵּר וְצַכֵּל יִדְבֵּר.

**) וְאוֹלֵי צַכּוּמָה כַּחֲחֵף לְקִרְוֹת הַנְּפֵשׁ צַסֵּס נַפֵּשׁ וְלֹא נַסֵּף, כִּי חַנְּפֵשׁ צַכֵּל פַּעַם וְהַנְּשִׁיבָה וְהַנְּדוֹר.

וְאַתָּא הַשּׁוֹמֵט וְשָׁחַט לְתוֹרָא דְשִׁתָּהּ לְמֵיא דְבִבְהָ לְגִנְרָא דְשָׂרְף לְחוּטְרָא וְכוּ' :

מי אפסים

צסס נפש ע"ד השאלה וכן ציונית ד"ו Psyche עקרו ונה שיאור צל"ח פלאטמטערן ויהי כאשר לנודו אחר זה להצדיל צין תנועות צלתי חי ותנועות צע"ח קראו לנפש החיים להצדיל וכן כל נשיבה אחרת צסס נפש חיה וכן נשוא ורוח נשואת חיים. אך חז"ל כאשר כבר העצמו חוקי הלשון וגם הווסקיס והרעיונים היו על ונדרגה ונעולה חלקו צין נשואה ונפש וכו' וע"ש באריכות. וע' צ"ר פ' י"ג וכל לונח הסדה כל השלכות כאלו ונשיחין אלו עם אלו וכו' וצאור החכם הגאון רח"פ צעצרי אכבי שנה י"צ לד' ו', ועס לד' כ"ו ונעץ האוכל צטר אדם ולד' כ"ע ונהלנוחיס אוכלי צטר. — וע"כ אונרו על ריב"ז שהיה יודע שיחט דקלים וונטלי שועלים (סוכה כ"ח: צ"צ קל"ד) וע"ש צעין יעקב שצצח (נוריעצ"ח) סכ' ר"ה גאון ז"ל כי צדורו היה וור הצרהס קאצבס"י שהיה ווכיר עתידות צנענוע אלכות עליהן ציום שאין רוח נושצה וכו', וצחולין (ס') נשאו הדשאס ק"ו צעלון וכו' ולדעתי עץ הדעת עו"ר נקרא כן יען סכל העלים לא יהיה עלס ופריס שוה צנענוס (ע' רס"י צרחשית א' י"ח) אכן עץ הזה שהוא לדעת חז"ל אחרוג שעלו ופריו שוה (צ"ר פ' ט"ז וצרכות ל"ו) נוכל צו הדעת שעשה רלון הצורא סרלה שיהיו שוה צנעס העץ והפרי (כו"ש צצ"ר דעת ר' יהודה צר' שלום) ע"כ נקדס ונחת הוילר סלח יאכל ווננו (* ככה תוכל לחכוננו (צ"ר פ' י"ג) הנויס העליונים זכריס והסתחוניס נקצות והס אונריס אלו לאלו קצלו אהנו וכו' עוד אונרו (סס פ' ע"ו) שהאלכות לא רלו לקצל את אדה"ר כאשר העא וקראוהו גכצ וכו' ונדרשות כאלה רצו כנו רצו. וגס תוכל לגכחי נהרא ונדצר עם רצ' פנחס צן יאיר (חולין ז'). — וע' עצרי אכבי שנה י"צ בגיון כ"ז והלחה ונאור "הסכל צצע"ח" וכן צכוה גליונות סס ותשתוונס על סכלס. —

אצל היותר ככון לכל צעל סכל ישר כי כל האגדות והספוריס צכנוו אלה הס ונעוטיפיס צנועטה חללעגאריע אשר אהצו ונאד צני קדם, ווהס ונשלים אשר יכנו "נשלי אחפ"י". וגס צוקרא וננלחיס פנוו (שופטים ע"ו) צושל יוחס צן ירונצל

מי השלוח

ואתא השוחט. עשו הוא אדום, על מצבו יחיה. ע"כ יכנהו צסס שוחט אשר תנייד הנאכלת צידו, כי אש"כ הוא רודה צישראל והיא ונלוכה צביעית.

(*) והרי חוה לקחה ונעץ עלונו כו"ש ר' אצא דוון עכו צצ"ר פ' כ'. ואולי לזה לוח הסס לקחת פרי עץ הדר זהו אחרוג כי צוה נחקן ונה שעות אדה"ר, הוא אכל ון עץ הזה, ואנחנו נשונור ככל הנולוה, וגס אף סלנו לא יריח להאחרוג כל שצעה, (ואולי יען אז ציוני הסוכות נצצ צכוכה כנוו גן, ויס לו שייכות עם גן אדה"ר, והאחרוג וננולל לכל רוחה צחאסה.) וצוה סר עונינו ותעמתינו תכופר.

הגדה של פסח

וְאַתָּא מְלַאךְ הַמּוֹת וְשַׁחַט לְשׁוֹחַט דְּשַׁחַט דְּתוֹרָא דְשַׁחַט דְּמִיָּא דְכָפָא לְנִרְיָא וְכוּ'.

מי אפסים

לצעלי שבס וישא ושלנו ויאור להם הלך הלכו העלים לנוסח עליהם ונלך ויאורו לזית ונלכה עלינו ויאורו להם וכו' וכו' ונכה שלח יהואש ונלך ישראל אל חנניהו ונלך יהודה לאור: החוח אשר בלצנון שלח אל החרז וכו' והנציא יעציה יבאר כנזחתו אשר אור כי יכרית יי' וישראל ראש ונציא וורה שקר הוא הזכז (סס). והנשקורר (תהלים י"ט) כאשר רוח הקיד כסאו על כנפי הדנויון יאור: השונים ונספרים כבוד אל ונעשה ידיו ונגיד הרקיע וכו' ואח"כ בקווק יבאר אין אורו ואין דברים צלי נשוע קולם (אך) צכל הארץ ילא קום ובקלה תצל וליהם וכו'. וצו"ר (צ"ר פ' ט"ז) אוררים לפרת לונה אין קולך הולך אל איני לריך ונעשי מודיעים אותי וכו' אוררים לחדקל וכו' אל הלוחי וכו' ועס (פרק פ"ג) התצן והקס והסווק וריצים זא"ז זה אורו צצצילי חרעה הסדה וכו' אורו החטים החותכו וכו' ובאגדת צראשית (פ' כ"ג) זוכין אורו לחטים נחמו עוצים וכו' וכאלה הרצה צוודרשים. ובתלמוד אורו (צרכות ס"א) לשועל שהיה ונהלך על ספת הכהן ראה דגים שהיו רלין לכאן ולכאן אל ופניו ונה אחס רלים וכו' ע"ש ושל יקר ונלך ונוסר השכל. ובקה"ר (פ' כאשר ילא וצטון אנו) צעס גביצא ושל יקר וכו' היה לפני כל אדם כל הימים, וכן אורו (עירובין פ' ז') אורה יונה לפני הקצ"ה יהיו מונוכתי ונרוין כזית וכו' כי הכונה צונה שהיה עלה זית ערף צפיה כאלו אורה. כך (ונוולת ערף דרשו ערף) וכן (סס פרק י') ה"ק לה (להתרגולת) זינא זצנינא לך וכו' לכתר הכי"ל ליסוע"י לכרצלתא דהסווא תרגולת אי לית לי ולא זצנינא לך, אשר כל עין תעיד כי אך ולילה היא, כי צטרס יסיג התרגול וצוקסו וכתר (כרצלתא) יעווד כונו נד על ראשו, יפייס התרגולת ויגשה גשה וגאון כי צידו און והון וכי יעשה להתרגולת כל אשר תלוה עליו, ונאחר כי הנקצה דעתה קלה תמן אנון להגבר — אכן אח"כ ידחה אותה צנושאות שווא ונודחים כי הצל יפלה פיהו — — ככה ונשפט הושל וון הארי סצלע ונערפו ועלם צגרונו, וננה שהיה לו עם הקורא (צ"ר פ' ס"ד) וכהנה רצות. והס אך ליתר ההצנה ותפארת הענין, כי צאונת חסצו חז"ל (פ"ה דאבות) פה האתון צין עשרת הדברים סנצראו צין השנושות רלוכי ערפל חתולתו וסכל האדם לא תשיג זאת, וכונו נוראה צין השנושות אשר הוא לא יום ולא לילה (כאשר הערותי צוואורי הכתרות והנגלות). ובכן

מי השלוח

וּאֵתָא מ"ה. היא ונלכות שניינית. ויען האחרון הסביר וכמעט"ל צדור סגן דוד צא ת"ה ונענעטין וגזירות קשות ונאחדשות וכו' (סנהדרין ל"ז). עד שאמרו שמהים אגשים וגשים וטף חסידים ואנשי ונעשה (סס) וחצלי ונשיח כ"כ גדולים עד שאמרו עולא ורבה (ל"ה): ייתי ולא איחתייני. — כי יקולו הרבה צחיים ופני חרצ היונה ויגיעו עד שערי נות ע"כ וכנהו הסגיד וס"ע והוא הנליק האחרון להאדם ונידו אי כקי ינלע כן תליק הנלכה השניינית.

ואתא הקדוש ברוך הוא ושחט למלאך המות דשחט לשוחט דשחט לתורא

מי אפסים

לכו לדעת כי הצעה"ח הדבר אין בהם, וכ"ש חליר הקדה ואלכות או על"י היער. ובשנוענו קול גוים רצים קול י"י על הנוים הוא, והשטלים צדצורם, רוח האדם דובר צם, הוא יהגה כן, ויסיז אנורים לו, צהגות לצו תצוכות ווכל המגלה הגדולה והספלה, וכ"כ צעל העקרים (וואנור ג' ונצאר עבודת י"י פרק ה') כי אמירת פרק סירה אין האמירה צפה אך הגיון לצ ונחצצה צהסתכל צכל כצרא ונוונס נקח לעצור י"י ולהודות לו על חסדו כי עוצ הוא. — הלל תראה לחז"ל (סנהדרין ק"ח) שנה שקלקלו הצרואים ציווי נח, לא ונרלונס השחיתו התעיצו עליה, אך ונעשי ידי אדם היתה זאת, כי האדם הרציע ונין על שאינו וינו, כי האדם הוא השליט הוא הנושל צכל החולדה צשכלו יסית כל תחת רגליו, הוא השיאו ויחללו לעשות הנונחה (ואולי גם ויה שאנור ר"ע צסם רי"צ"ם צנורש אך אחרי כן נהיחה, כי אחרי כן הכל צל לא הלך אל הארי או להשועל, אך להצא צהוא עכ"פ גם כן כמו כל צד ודומה לו נקלה. וכן התרגול להעום). וככה כונתם צאנורס (צ"ר פ' י") אין לך עשז ועשז שאין לו ונזל צרקיע שונכה אוחו ואנור לו גדל, כי גדול הלנחיס אך צקצח חוס השנע. הלל תראה כי ננלחו פרחים שונים אשר יורו על שעות היום כאלו צהם נשונה רוח חיים ורוח יתירא. וזה אך נוסצת השנע וכל לצא השונים הנחצצים אליו וכחלקים נפרדים ונונו (כנצואר צלמודי הטבע, ע' ל"ה פ' צ' דף י"ג) ולכל כוכב צלי ספק הכה לננחיס וניחודים, וידעת היום כי כתפוחי זה צנעסכיות כסף האגדה הנה, יש יהנה ונהושל והוא איהז כסף, ויש נפש יקרה תחסף הלצון ותגלה ונקום היהז הנחפה צכסף. —

ועל כן עלינו להצין כי „גדי עזים“, „שה פזורה“ ישראל הנהו — צשנורח יתחפש הנוליק אשר חיה רעה הנהו, ארי כורח או כנור עז, אשר לניין שונרר נחצצים (קאלנעארטיגעס געשלעכט). גם תחת שם „כלצ“ „נושל ערין“ אשר חיילים יגבר על הרשון, כי הגדול צולע לקען צזה הים גדול ורחצ ידים, אכטיה כדגים, הקען לצרות לטיני הגדול ונונו. ולזה יאנור (ישעיה כ"ו) והכלצים עזי נפש לא ידעו סצעה והמה רועים. הו! עוד ונלוד ינלכו צחזקה היר . . . ואח"כ קס החונס למטה רשע, הוא יכה את הכלצ, והוא יקח סצע הנוגס, וכבר תפס הנציא (שם י") לנשל הרודה צעס לחנורח, ויאנור, אשר סצע אפי ונעה צירס זעווי — אח"כ תלא אש זרה ונולך חונסים ותקד ונכצי צעד תשרף הנועה הזה. וגם אשה

מי השלוח

ואתא הקב"ה. ויסור ונכות הרשעה מן הארץ, אין עוד לוחה ופרץ, ונקדש י"י לצדו, וכל קדושו צירו. אז יספוך אל כל העמים טפה צדורה, ויעצרו טכס אחד לאל הגדול הגבור והנורא, והיה ציום הוא י"י אחד ושמו אחד. אמן.

הגדה של פסח

דְּשַׁתָּה לְמֵיא דְּכָבֵא דְנִנְרָא דְשַׁרְפָּה לְהוֹטְרָא דְהֶבְהָה דְפִלְבָּא דְנִשְׁפָּה לְשׁוֹנְרָא

דְּאִבְלָה דְגִדְיָא דְזִבְיִן אֲבָא בְּתֵרֵי זִוְיִי חַד נְדָיָא חַד נְדָיָא :

מי אפסים

חכמה ונויים הזדונים אשר ישעפו בשלף קלף (כי חכמים רעים וחטאים והנוליקים לבני אדם צונקלם כנויים זדונים נחשבו כדונו, תהלים קב"ד) כי הגדול ונחזרו ילרו גדול ונונו והאחרון הכבד, ווי יכול לדון עם שחקק ונונו. ככה יסובו האופנים צרוח העת, ועת לרה ליעקב, על לבשו יפילו גורל, גם את כפשו לשלל, עד זוח יום ל"י, יום גדול וכורא, וולאך הונסחית ירף וחכרו יאסף, בלע הנות לכלח, ונחה דוועה וועל כל פנים, אפס הוון, וגר זאז עם כצט, לא ירעו ולא ישחיתו צכל החולדה. ציום ההוא יהיה י"י אחר ושנוו אחר.

שיר המים.

ראה ראיתי צנעל הטורים (פ' צח) ג' צונקורה. א' הכא, ואידך ויהי צחלי הלילה ויחרד האיש (רוח) לוונר לך שגם צכאן חרדו חרדה גדולה, ואידך גבי שונסון ויקס צחלי הלילה צענינאל דעצה (שופטים) לוונר לך שהקצ"ה עושה נס ללדיקים צחלי הלילה ע"כ וצכן תראה כי על זה יסד הפייטן חרותי אז רוב נסים וכו' הויוסד על פסוק ויהי צחלי הלילה וווכה והולך הנסים שנעשו לאצותינו צלילה, ולא דוקא צפסח. וענן כי הנסים שהקצ"ה עושה להם הם דוקא צחלי הלילה ולא קודם כי אז דיכין ונחצריין רק צחלוח עת רלון לפני השם, לכן ונסייונים אחרי כל שלשה חרוים „ויהי צחלי הלילה“, לדעם שאלו ג' דברים שהזכיר היו צחלי הלילה. ולחנס הציא הו"ח צסס ונע"וו (קי" ח"ד קק"צ) שצקיום לא יאונר ויהי צחלי הלילה. כי כן דרך צעלי שיר, לפני התחלת השיר יכתצו חוכן השיר על ונה ארניו הטצעו (וכונו ציונר לשצח הגדול שונחיל יולאי חפזון וכו' ונסיים יולאי חפזון) ואח"כ ונסיים צכל פעס כזה. וע' פ"ו ש'יאונר זהה אחר כל חרוה אפי' אחרי חרוה אחרון. ויען כי נרצה ההלל והסצח לפני הס"ע"כ כפורר אחרי הקדר וכספר שצחו, גדלו והפארתו לצית ישראל, וגם חכבי כחתי אל לצי לשיר שיר על כל הלילות הידועים לנו ונחנ"ך טעסה נקים לאצותינו ונעסי י"י צלילות ואחרי כי חצורי הכולל על ההגדה נקרא צסס „וועינות ככצדי וויס" וצו וויס רצים כונו „ווי ווגידר“, „ווי היס“, „ווי ראש“, ע"כ צקיום חצורי „ווי אפסים" יצוא שירי זה „שיר הוויס" וזה החלי :

הגדה של פסח

ובכז ויהי בחצי הלילה (*).

זכרתי שמך י"י בלילה
 עוד כל ימי סלה
 לך אלהים דומיה תהלה
 יודעת נפשי; נורא עלילה
 גם בלשוני אין מלה. —

אנכי אשיחה ואדברה
 נפלאות אל אספרה
 אור ליום קרא
 ולחשך קרא לילה.

בראשית לאב עזר
 וכגבור כח אזר
 שבי מלכים לבזר
 ויחלק עליהם לילה.

גם בשרהו בשורה
 אברם אל תירא
 זרעך יהיה מהרה
 כמספר ככבים בלילה.

ויהי בחצי הלילה.

(* ניוסד ע"ס א"ב ושני זעליג הכהן לדק יסיה.)

הגדה של פסח

ד בר לתמים בברית
 והודיעהו מראשית אחרית
 עת הלביש קדרות
 לעריפים כחשכת לילה.

הגוי בניך יעבודו
 למשפט אתי יעמודו
 בדבר אשר זדו
 לעשות יומם ולילה.

ו אחרי כן יצאו
 ריקם בל יסעו
 כסף וזהב ישאו
 בצאתם באישון לילה.

ויהי כחצי הלילה.

ז בר חסדו ואמונתו
 בקחת אבימלך רעיתו
 בחשבו היא אחותו
 והזהרו בחלום הלילה.

ח דל לבן בתואל
 לבצע אשר הואל
 ברדפו אחרי ישראל
 מפחד אמש בלילה.

הגדה של פסח

טוב הטה אזנו

לתחנונים ממקום מעונו
להצילו מחזק ממנו
וילן שם בלילה.

ויהי בחצי הלילה.

י ה שומע עתר

שם בראשו כתר
לחכם יודע פתר
איש חלומו בלילה.

כ לה עשה בזעמו

לבכורי נוגשי עמו
והוציאם ממסגר כנואמו
ויהי בחצי הלילה.

ל נחותם הלך עמם

ושני מלאכים כתומם
עמוד הענן יומם
ועמוד אש לילה.

ויהי בחצי הלילה.

מ צרים וחכמיהם נואלו
מגיני גבוריהם נגעלו

הגדה של פסח

הענן והחשך הברילו
ויאר את הלילה.

נ ושאי בידם קסמים
ללכוד במצודת חרמים
לתשובת מפענח נעלמים
לנו פה הלילה.

ס כך מרגלי חרשים
מחמת מלך רשים
ויצוה להוציא האנשים
באו הנה בלילה.

ויהי בחצי הלילה.

ע מלקי ומדין נקרבו
בעמק יזרעאל נצבו
לבן יואש יהבו
בעלות רסיסי לילה.

פ לצות אחזם ופחד
חלום ושברו יחד
נפלו ביד אחד
ונשמדו בזה הלילה.

הגדה של פסח

צעדו ושער שמרו
 לנזיר אלהים צרו
 ארכו ולא סרו
 ממנו כל הלילה.

ויהי בחצי הלילה.

קנאה לבש כמעילו
 ויסע ברוב חילו
 דלתות סגרו למולו
 בקומו חצות לילה.

רצה איש גואל
 לבנות בית לאל
 ולפרוש כנפיו הואל
 ויאמר ליני הלילה.

שדר מואב ועריה
 עד צוער בריחיה
 כי רבו פשעיה
 לכן נדמה בלילה.

ויהי בחצי הלילה.

תוללים שמו חרפו
 בחיל כבד נאספו

הגדה של פסח

ונפזרו תמו ספו
מלאכו הכם בלילה.

הציל משחת חיתו
נביאו ונאמן ביתו
רז רוזנים בהגלותו
בשעיפים מחזיונות לילה.

כ לי היכל אוה
לקחתם מקודש אבה
ולקבל אלפא רוח
ונקטל ביה בלילה.

ויהי בחצי הלילה.

הפליא אל נורא
צדיק חליץ מצרה
מתחנן בנפש טהורה
בקר צהרים ולילה.

נאקת לחרב נמסרו
שמע, ורחמיו נכמרו
וממצוקותיהם הצילם ונעזרו
נודד שנת לילה.

הגדה של פסח

צוה את הברכה
 לבוני מקדש מלוכה
 היום היה למלאכה
 ולמשמר שמו הלילה.

ויהי בחצי הלילה.

ד בקה אחריו נפשי
 לעת תצא חפשי
 שכינת אלהי קדושי
 אקוה יומם ולילה.

קול ישמע ברמה
 קרבה קץ נחמה
 בעת יצא למלחמה
 לא יום ולילה.

י חיה עצמות יבשו
 מדי קודש ילבשו
 יהנו ולא ימושו
 מתורתו יומם ולילה.

ויהי בחצי הלילה.

מַעוֹת לְתַקוּן.

צד ל' חתת מי מרה -- צ"ל מי הים

צר 80 בראש העמוד חסרה השורה :

סוּדָה בְּהִלְכָה צָבְאוֹ יֵאמְרוּ לוֹ כִּךְ וְלֹךְ וְכוּ': קְדוֹשׁ בְּמַלּוּכָה רַחוּם בְּהַקְלָה

